IOAN DAN

CAVALERII

Pagină intenționat goală

Faceți cinste cu-o cafea?

PayPal

VĂ MULȚUMESC!!!

ALTE CĂRȚI GRATUITE
GĂSIȚI AICI

Contact:
blu.duaine@gmail.com

DIN SERIA CAVALERILOR:

CAVALERII ORDINULUI BASARAB

CURIERUL SECRET

CAVALERII

TAINA CAVALERILOR

Ioan Dan

Seria Cavalerilor

Cartea a treia

CAVALERII

1975

Pagină intenționat goală

Format electronic și copertă:
ANTON BUDILEANU

UUID: *b91fbf7f-aa46-455d-96d2-1a215caddaf5*
Data versiunii curente: *10-03-2021*

CUPRINS

Capitolul XIV

Capitolul XV

Pagină intenționat goală

CAPITOLUL I

Bătrînii valahi știau cîndva un cîntec de slavă închinat drumului care duce de la Sighișoara către Alba-Iulia. Drum vechi cît veacurile, păstrat cu sfințenie de băștinași. Harnicii soldați din Legiunea a Treisprezecea Gemina, ajutați de dacii localnici, i-au pus primele rosturi de-a lungul Tîrnavei Mari, acea doamnă grațioasă între apele Transilvaniei. Străjuite de dealuri atît pe dreapta, cît și pe stînga, apa și drumul se încolăcesc domoale prin luncile nu prea largi, iar satele multe se strîmtorează în jurul lor, sau se ridică semețe pe coastele repezi. Casele spoite în alb sau albastru, cu baticuri de țiglă roșie, cu nelipsita floare de mușcată la ferestre, cu pridvoarele frumos lipite și largi, cu grădinile folosite pînă la amănunt, cu șanțuri curate, peste care podiștile de lemn fac legătura spre ulițe, aduc o notă de căldură cochetă acestor locuri binecuvîntate. Troițele, multe la cap de hotare, cioplite cu migală în lemn, sînt frumoase ca femeile despuiate. Ele nu despart gliile una de alta, ci mai degrabă sînt locuri de închinăciune și meditație, sau locuri de slujbe cînd întîrzie ploile. Obiceiuri vechi, rămase de la străbunii daci. Orașele Sighișoara, Dumbrăveni, Mediaș și Blaj, presărate de-a lungul vechiului drum, au păstrat în gospodăria migăloasă a grădinilor întregul parfum al satului, chiar dacă mîndrele case și-au adunat caturi îndreptate spre mărire. Aici, aerul dulce nu are uscăciunea celui de cîmpie și nici umezeala greoaie din locurile muntoase. Dealurile înalte și-au retras pădurile spre creste, iar lanurile cu bucate sănătoase înaintează voinicește pînă în umbra copacilor. Viile nesfîrșite, cuprinse de semeția înălțimilor,

sau îmbătate de soare, se saltă într-un picior la vreme de vară, plesnind de sănătate trufașă. Doar toamna, cînd rodul greu ca sînul doicilor le obosește, se lasă cuminți peste strugurii galben-aurii, mari cît iepuroaicele fătate. Atunci, pe coastele dealurilor fiecare zi pare o sărbătoare, iar desfrîul roadelor nu mai cunoaște margini. Pe timp de căldură, diminețile semețelor dealuri sînt limpezi ca dragostea de mamă. Dar seara, înălțimile picotesc amețite de mirosna vegetației, ca bătrînii pierduți în amintirile multe. Ele domină liniștea locurilor și tresar doar în toiul verii cînd ploile cad vesele, iar norii se înjură între ei și se bat cap în cap ca berbecii. Clima blîndă, apele domoale, cumpătate la mers, parcă îndoite spre meditație, dealurile care curg fără întrerupere în două șiruri paralele, oamenii cu gesturi calme, cu vorbă molcomă, completează un tot liniștit, plin de farmec.

În dimineața zilei de 29 martie a anului 1599, salvele de tun făcură să tresară dealurile pînă departe și multă vreme ele nu mai avură liniște. Dieta din Mediaș primi cererea de abdicare a lui Sigismund Báthory și îl proclamă principe al Transilvaniei pe Andrei Báthory. Schimbarea petrecută între cei doi veri nu părea să aibă însemnătate decît pe plan local, dar se dovedi curînd că lucrurile stăteau cu totul altfel.

Cîteva ceasuri mai tîrziu, pe vechiul drum care duce de la Mediaș către cetatea Alba-Iulia, se legăna domol o trăsură cu însemne princiare. La spatele ei, un șir lung de călăreți, oșteni și nobili, forma alaiul. Sigismund, cu fața mai palidă ca de obicei, părea trist și îngîndurat, spre deosebire de noul principe care încerca nu fără eforturi să-și ascundă bucuria. Ziua era frumoasă, iar din pămîntul proaspăt arat se ridicau aburi în fuioare lungi.

Cei doi veri nu semănau între ei. Mai mare cu cîțiva ani, Sigismund era înalt și subțire, cu fața măslinie, parcă bronzată. Părul căzut în plete bătea ușor spre galben, aducînd feței o strălucire aparte. Liniile moi din jurul gurii și ochii melancolici nu arătau o fire voluntară, ci mai degrabă una aplecată către visare. Andrei se dovedea ceva mai scund, mai legat. Părul bălai, ușor ondulat,

îi încadra fața rotundă, cu mici semne de îngrășare timpurie, cu osînză în jurul ochilor albaștri-verzui. Mîinile grăsuțe, cu palmele ca niște pernițe și formele rotunde care se ghiceau sub îmbrăcămintea frumoasă te duceau cu gîndul spre pictura lui Rafael. Noul principe își păstrase haina lungă de cardinal, măiestrit ajurată pe la poale și tivită cu fir de aur. O cruce mare, bătută în nestemate, legată cu lanț gros, îi ajungea pînă spre brîu.

— Pari îngîndurat, vere, spuse cardinalul dînd glasului o notă voit aplecată spre grijă.

— Nu. Nu chiar îngîndurat, răspunse fostul principe. Simt mai degrabă o apăsare pe care nu mi-o pot explica.

— Să fie oare unele păreri de rău pentru lepădarea domniei-voastre de tronul Transilvaniei?

Întrebarea cardinalului îl nemulțumi.

— Păreri de rău? zise ascunzîndu-și supărarea. Nu cred. Cînd vor apărea, nimic nu mă va opri să mă întorc aici, așa cum ne-a fost înțelegerea.

Auzind asemenea vorbe, Andrei nu-și putu înfrîna o tresărire abia vizibilă, iar pe fața lui apăru o nuanță de mînie. Totul fu ca o părere. Suficient însă pentru ochiul ager a lui Sigismund.

— Cred că nu te-ai sfii să-mi dorești moartea, dacă s-ar întîmpla să mă întorc.

— Doamne iartă-l! spuse cucernic Andrei. Oare se cuvine să-i vorbești astfel unui slujitor al bisericii?

— O! zîmbi Sigismund cu dispreț rău ascuns. Doar sîntem între noi, vere. De mine nu trebuie să te ferești. Familia Báthory își are și ea „podoabele” ei, ca orice familie mare. Eu sînt nehotărît și pripit, dar îmi plac armele și oamenii viteji. E un merit al meu că-mi recunosc niște cusururi. Domnia-ta ești lacom și fățarnic. Nu! Nu mă întrerupe! Doar nu ne aude nimeni. În zilele noastre un mare prelat lipsit de fățărnicie ar fi ca războinicul fără arme. Ești viclean și nu iubești oamenii. Ești tînăr, zău, chiar prea tînăr pentru atîta fățărnicie. Noi doi nu ne-am iubit niciodată, dar am fi putut să ne respectăm. Te prefaci îndurerat ascultîndu-mă, cu

toate că nu e cazul. Nobila noastră familie a reușit de minune să mă convingă a-ți preda scaunul principatului. Mîine plec. Peste trei zile voi fi dincolo de graniță, iar peste o săptămînă, mult prea departe pentru a-ți mai face griji în privința mea. Vei domni însă cu teama în suflet, gîndindu-te că aș putea să mă întorc și n-ar fi de mirare, încheie Sigismund fără să-i treacă prin minte că din clipa aceea se afla sub amenințarea morții.

— Ah, vere, sînt adînc mîhnit ascultîndu-ți vorbele de ocară! zise cardinalul încercînd să dea glasului său cît mai multă tristețe.

— Ei, la naiba! se mînie Sigismund. Ți-aș fi acordat respect și prietenie, dacă după asemenea vorbe de ocară m-ai fi poftit să încrucișăm săbiile.

— Dumnezeu oprește vărsarea de sînge, răspunse tînărul principe. Ne vom ruga, vere, pentru păcatele voastre.

— N-am nevoie, dar te înțeleg. Domnia-ta nu vei avea niciodată prieteni.

— Îl am pe Dumnezeu.

— Pe Dumnezeu? se miră Sigismund. Atunci de ce ai rîvnit la titlul de principe? De ce mi-ai pus toată familia pe cap? De ce nu ai rămas un simplu cardinal?

— Căile Domnului sînt mari și minunate, iubitul nostru văr.

— Așa e! Domnia-ta vei ajunge departe folosind numele Domnului, sau te vei poticni curînd. Eu am condus poporul Transilvaniei cu sinceritate. Domnia-ta vii cu ipocrizie. Sînt curios pînă unde vei merge. Ipocrizia ajută uneori să-i păcălești pe cîțiva din jurul tău, însă un popor... Nu uita că ești străin de principat. Că ești cetățean polon. Că numai prin bunătate și dragoste îți vei apropia poporul.

— Sau prin forță și opreliști, zîmbi pentru prima oară cardinalul.

— Poate. Și eu m-am gîndit uneori la forță. De fapt, am și avut-o. Domniei-tale îți lipsește.

— Domnul ne-a dat în schimb alte haruri, de care nu ați avut parte, dragă vere, spuse cardinalul mieros.

— Care?

— Finețea și inteligența.

— Ah, ah! scăpără de mînie Sigismund. Iată că începi să-ți dai arama pe față. Dacă nu ne batem azi, voi fi nevoit să te ciomăgesc în văzul oștenilor și al nobililor din alaiul nostru.

— Te-ai cam aprins vere, uitînd că-i vorbești principelui Transilvaniei, rîse batjocoritor cardinalul. Doar sîngele nostru comun mă oprește de la unele măsuri care s-ar impune.

Sigismund îl privi uluit. Cu cîteva ceasuri înainte fusese un stăpîn puternic. Nimeni nu-l silise la abdicare, chiar dacă nu se urziseră în jurul său asemenea planuri. Acum, se afla neputincios în fața unei lepădături.

„Degeaba mă împăunez în fel și chip, gîndi el. Acest popă a fost numai lapte și miere pînă cînd mi-a luat întreaga putere din principat. Iată că ipocrizia lui m-a păcălit de minune. Să fie oare drumul acesta mai bun?"

Vorbele cardinalului îl scuturară din gîndurile acelea.

— Nu vom da curs mîniei, dragă vere, mai ales că îți înțelegem tristețea.

— Tristețe? rîse fostul conducător al principatului, încercînd să-și ascundă supărarea. Nici vorbă! Ba chiar mă bucur că nu-ți las o moștenire prea bună. Împăratul Rudolf al II-lea ar dori să anexeze Transilvania la imperiu. Să știi că împăratul are mîinile lungi. Ai să le simți cît de curînd. Pe mine m-a însurat cu Maria-Cristina, ruda lor apropiată și cocota numărul unu a imperiului, fără a mă putea împotrivi. Abia acum am scăpat de ea, prin cedarea tronului Transilvaniei. Polonia, cu nobila noastră familie care te-a recomandat atît de călduros, urmărește să-și întindă stăpînirea peste noi, pînă la Dunăre. Turcii pregătesc oștire pentru ocuparea Transilvaniei înaintea polonilor. Tătarii sînt greu de oprit cînd pornesc flămînzi prin aceste părți. Populația cea mare a principatului o formează valahii, pe care îi ținem destul de greu spre răzvrătire.

Sașii nu ne privesc binevoitori. Secuii au sărăcit cu totul. Nobilii sînt dezbinați. Mulți dintre ei rîvnesc la tronul principatului. Chiar și iubitul nostru unchi Bocskai. Un vasal primejdios. Lîngă el te simți mic și neînsemnat. Acest Mihai-vodă e omul pe care îl urăsc și-l invidiez din toată inima. În luptele cu turcii și tătarii și-a cîștigat atîta faimă încît strălucirea noastră a pălit cu totul. De multe ori m-am gîndit că numele nostru ar fi căpătat mai multă falā dacă am fi luptat personal sub steagurile lui.

— Și ce te-a oprit? întrebă ironic Andrei.

Sigismund simți ironia cardinalului, dar trecu peste ea, dornic să-și lămurească niște gînduri mai vechi.

— Un singur lucru m-a oprit. Mihai-vodă e ca un copac uriaș. El prinde toată arșița soarelui. Sub coroana unui astfel de copac ar fi pătruns destul de rar cîte o rază de lumină pentru mine.

— Ah, drace, Doamne iartă-mă! se înfurie cardinalul. Au ajuns cei din familia Báthory să-l invidieze pe un biet nespălat? Cine e acest Mălai-mare? Un golan. O biată pramatie...

— Poate, îl întrerupse gînditor Sigismund. Ai să te lovești de acest Mălai-mare. Ai să-ți rupi dinții în coaja lui.

— Mai vedem noi, răspunse cu dispreț noul principe. Domnia noastră va începe cu alungarea acestui Mălai-mare, iar Țara Românească va întregi stăpînirea Báthorylor.

— Sau invers, rîse fostul principe. Cu toată viclenia domniei-tale, îți vor lipsi niște prieteni și un cancelar ca regretatul Iojica. Poate n-ar strica să faci alianță cu turcii. Acum sînt mai siguri decît împăratul Rudolf. Familia noastră te-a adus pentru asta?

— Ne vom ruga Domnului să ne lumineze calea, zise Andrei cu prefăcută evlavie, evitînd să-și dezvăluie gîndurile.

— Te va îndemna oare Dumnezeu spre legături cu păgînii? iscodi Sigismund.

— Ne vom ruga domnule, ne vom ruga, se închise și mai mult în sine Andrei.

— Roagă-te, vere! Eu nu sînt atît de evlavios, dar m-aș fi

rugat dacă mi-ar fi dăruit niște prieteni ca aceia de care se bucură Mihai-vodă. Cu ei alături nu aș fi renunțat la tronul principatului.

— Vorbă să fie! Am auzit despre acești lotri la curtea din Polonia. Niște neisprăviți fără avere, fără nume, care știu să țină în mîini o sabie sau un pistol. Ei bine, din aceștia sînt cu nemiluita oriunde.

— Ia seama, sfinția-ta! rîse fostul principe. Acei neisprăviți îți vor ieși în cale și îți vor zădărnici planurile cînd nu le vor fi pe plac. Chiar în clipa de față s-ar putea să fie prin apropiere, gata să-ți ghicească cele mai tainice gînduri. Ei lovesc iute și fără greșeală, apoi dispar de parcă îi înghite pămîntul. Prin ei, Mihai-vodă e cel mai informat conducător din această parte a Europei. Despre schimbarea din principatul Transilvaniei turcii vor afla peste două săptămîni. Împăratul Rudolf, peste zece zile. Moldovenii peste trei. Brașovenii, care sînt atît de aproape, peste două. Dar domnul Țării Românești va ști în noaptea aceasta, înainte de a se face ziuă.

— Cine sînt acei prieteni ai lui Mihai-vodă? se interesă cardinalul îngîndurat.

— Primul și cel mai de seamă ar fi domnul Cae Indru. Un tînăr înalt și frumos, cu ochii parcă adormiți. Cu mișcările ca de pisică aflată la pîndă. Armele lui sînt șapte cuțite pe care le poartă la brîu într-o centură de piele. Cînd se află printre dușmani, aruncă atît de iute cuțitele și atît de fără greș încît ai crede că are ceva haruri diavolești. Uneori, adaugă la armele sale o sabie sau spadă. În această parte a Europei nu cred să găsești un spadasin mai bun. În pădure adulmecă urma dușmanului mai bine decît lupul flămînd. Iar șiretenia lui face cît toate celelalte haruri la un loc. Domnul Costache Caravană poate să aibă patruzeci sau cincizeci, sau numai treizeci de ani. La înfățișare seamănă cu un sac plin de grăunțe, așezat pe două buturugi. În luptă e sprinten ca un fulger. Pistoalele lui rar bat alături de țintă. Călărește o gloabă de armăsar cum n-am văzut altul mai slut. Căpitanul Király povestește că în luptele de la Giurgiu, domnul Caravană căzuse din șa

sub loviturile turcilor. Zambilica, armăsarul său, s-a ridicat în două picioare și a scos niște răgete ce nu erau de cal, speriind animalele dușmanilor. Apoi l-a prins pe stăpîn cu dinții și l-a tîrît într-un loc ferit de primejdie. Chirilă Zece Cuțite e un tînăr cu fața veșnic aspră. Armele lui sînt zece cuțite. Le aruncă departe, iar cei care îl cunosc nu-și amintesc să-l fi văzut greșind o țintă. Ducu cel Iute seamănă mai degrabă cu o fată sfioasă. Cînd scoate sabia, roșește ca tînărul novice aflat la prima întîlnire de dragoste. Sub sabia lui au căzut răpuși marii spadasini Bindácz și Roco Perisini. Lor li s-au alăturat Petrache cel Mic, un ochitor fără pereche în lupta cu pistolul, Niță Praștie, un lungan tăcut, cu mîna ageră și grea, Sile Adormitu, părintele Grasa, vechi și cunoscut spadasin din Apus, Tufănel-fiul, Toroipan, Gălușcă și Ciripoi-fiul. Adunați laolaltă, valorează cît o oștire. În luptele cu turcii și tătarii, i-au adus domnului Țării Românești multe foloase. Iar secretele curții noastre au ajuns de multe ori la ei. Pe capetele lor au pus preț în aur mulți dintre dușmanii lui Mihai-vodă. Însă – fără folos. Acești cavaleri știu să se ascundă și să apară cînd te aștepți mai puțin.

— Sînt cumva lotrii care te-au răpit din cetatea Alba-Iulia?

— Chiar ei, se înveseli Sigismund. Iar dacă ar fi vrut să-i facă același neajuns marelui sultan al turcilor, nu văd cine i-ar fi oprit.

— Ah, ah! rîse principele batjocoritor. De cînd am venit în principatul Transilvaniei am auzit mereu vorbindu-se despre Mihai-vodă și despre cei care îl slujesc. Parcă toată lumea s-a prostit și nu mai are ce discuta. Nu cred nimic din toată faima care s-a adunat în jurul lor.

Frumoasa trăsură lăsă în urmă Blajul, trecu peste podul de lemn dincolo de Tîrnava Mică, apoi caii se opintiră pe drumul ce urcă în pantă mare pe sub dealul numit de localnici Hula Blajului. Un deal înalt, semeț, asemenea unui munte. Pădurea bătrînă ce-i ascundea coama se continua pe dealurile în lanț spre Crăciunelul-de-jos, Bucerdea grînoasă, Cisteiul românesc și Căpud,

făcîndu-se una pînă la malurile Mureșului. Sus către creastă, adăpostit sub coroanele copacilor mari, un călăreț urmări multă vreme cu privirea drumul trăsurii princiare. Era un bărbat cu ochii molateci, ușor adormiți, cu umerii largi și brațele puternice, încheiate ca din greșeală cu palme și degete delicate ca ale femeilor. Îmbrăcămintea lui complet neagră, ca și pelerina, căpăta oarecare căldură de la albul imaculat al cămășii. „Hai, Vînt Sălbatec! se adresă armăsarului. Am văzut destul."

Cal și călăreț se mistuiră printre copacii mari, urmînd aceeași direcție cu trăsura princiară. Omul era Cae Indru.

Cu puțin înainte de asfințitul soarelui trăsura ajunse în curtea faimosului palat princiar din Alba-Iulia. Cei doi se despărțiră fără păreri de rău. Sigismund îi aminti vărului că se va întoarce curînd. Cardinalul făcu un semn de binecuvîntare asupra lui, blestemîndu-l în gînd, în timp ce frumoasa-i fața exprima o mare blîndețe. Noul principe se grăbi spre apartamentele îndelung pregătite de puzderia slujitorilor. Acolo își lepădă ținuta de drum pentru una cu multe bijuterii.

Cînd intră în sala tronului, mulțimea de curteni îl privi îngîndurată, încercînd să-i ghicească măcar o parte din intenții. Dar tînărul principe ținu o cuvîntare scurtă, amestecată cu multe citate din Biblie, astfel că floarea nobilimii transilvănene se risipi către casă mai îngîndurată ca oricînd.

Rămas în cabinetul de lucru al noului cancelar Naprágy și consilierului Toma Ciomîrtan, principele dori să înceapă lucrările de politică ale principatului chiar din prima zi de domnie.

— Tată, domnilor, spuse ușor afectat, a venit vremea să-i dăm Transilvaniei orientarea care i se cuvine. Timpul nu ne îngăduie să facem amînări. Domnule Naprágy, purtăm amîndoi haina bisericească. Domnia-ta ești episcop. Eu – cardinal. Nimic din ce nu-i place lui Dumnezeu nu se va întîmpla sub această nouă domnie. Dar, tot așa, nimic din gîndurile noastre nu trebuie să ajungă în afara acestui cabinet, fără voia mea. Aranjamentele politice se pregătesc în taină și cu multă chibzuință. Domnule Ciomîrtan, se

întoarse către voinicul consilier, ești un supus bun și înțelept. Ne-ai fost recomandat cu multă căldură. Sfaturile domniei-tale vor găsi prețuire în fața noastră. Prin slaba cîrmuire a vărului Sigismund, pe care îl iubim din toată inima, această provincie nu are o situație prea bună. Pînă cînd se vor limpezi apele, vom duce tratative cu turcii. Iată scrisoarea de prietenie către Constantinopol. Semneaz-o, domnule cancelar!

Naprágy tresări violent. Fața lui răvășită de timp se încreți brusc, asemenea unei pungi goale.

— Dar nu eu trebuie să semnez această scrisoare, ci principele Transilvaniei.

— Semnează, Naprágy! Ne-am gîndit noi la toate.

— Nu! În felul acesta nu cred să ne înțelegem.

— O, dragul meu! zîmbi Andrei ascunzîndu-și mînia. Sper să ajungi un mare diplomat sub îndrumarea noastră. Domnia-ta ești inteligent, dar îți lipsește finețea. Numai așa se explică actul necugetat pe care l-ai făcut acum un an. E vorba despre răscoala iobagilor unguri, condusă din umbră de domnia-ta. Dovezile ne-ar îndreptăți să te trimitem la spînzurătoare. Ne opresc însă cîteva lucruri. Cel mai important dintre ele constă în convingerea noastră că nu ai urmărit eliberarea iobagilor ci, cum e și firesc, doar tronul principatului. Apoi, Biblia ne învață să iertăm greșelile altora. Și, în sfîrșit, ești omul de care am nevoie să mă slujească. Pentru vechile greșeli ale domniei-tale, ne vom ruga, domnule Naprágy.

Amenințarea din vorbele principelui îl năuci dintr-o dată pe cancelar. Dar Naprágy nu era unul dintre cei mai slabi oameni. Își reveni la fel de iute și încercă să înlăture pericolul cu ajutorul iscusinței.

— Măria-ta, spuse umil, nu văd necesitatea semnăturii noastre pe un act atît de însemnat. Numai ilustrul vostru nume îi poate da strălucirea cuvenită.

— Ei, așa parcă ne mai înțelegem, răspunse principele plăcut impresionat de umilința cancelarului. Drumul pînă la Constantinopol e lung. Dacă această scrisoare ar ajunge din greșeală

la Praga, adică în mîinile împăratului, aș fi învinovățit de trădarea creștinilor. Semnătura domniei-tale îmi deschide o portiță.

— Iar mie, perspectiva de a rămîne fără căpățînă, îl întrerupse furios Naprágy.

— Nu, nu, dragul meu! Vei trăi sănătos atîta vreme cît te afli sub înalta noastră protecție.

— Dar turcii nu vor lua în seamă o solie trimisă de mine.

— O vor lua. O vor lua, să n-ai nici o grijă. Abia după ce voi primi firman de domnie de la ei, mă vor socoti principe la Transilvaniei. Iar faptul că nu am semnat acest act de legătură, îi va convinge de modestia noastră. Semnează, dragă Naprágy.

— Dacă această scrisoare nu va ajunge la turci, îmi iese nume de trădător.

— Oare cine a fost hulit mai mult decît Christ? zîmbi principele.

Naprágy semnă, în timp ce broboane mari îi apărură pe fața lungă și uscată.

„Ce lepădătură! gîndi Toma Ciomîrtan. Îi pune lanțul de gît nărodului de episcop. Cu mine nu-i va merge."

— Acum, a doua scrisoare, domnule cancelar, zise cu blîndețe Andrei. E adresată împăratului Rudolf, căruia îi cerem să ne recunoască în postura de principe al Transilvaniei și să ne asigure sprijin împotriva turcilor.

Naprágy își mîngîie părul cărunt și semnă, cuprins de un tremur nervos.

— A treia scrisoare va pleca la curtea din Polonia. Prin ea îl anunțăm pe rege că vom intra cît de curînd sub suzeranitatea sa. Hatmanul Zamoyski să pregătească oști lîngă Zim, unde să aștepte semnalul nostru pentru ocuparea Moldovei, Transilvaniei și Țării Românești. Semnează, sfinția-ta! Ieremia Movilă e vasalul nostru. Lui îi poruncim să pregătească oști împotriva lui Mihai-vodă și-l asigurăm că Simion Movilă, fratele său, va domni în Țara Românească. Semnează, domnule cancelar! În Țara Românească vom domni noi, dar e bine să se bată alții pentru scopurile noastre. Asta

se cheamă finețe diplomatică, dragă Naprágy. A cincea scrisoare e adresată lui Mihai-vodă. Pe el îl poftim să părăsească definitiv scaunul de domnie și chiar țara. Domnule Ciomîrtan, zîmbi principele satisfăcut, ai fost unul dintre secretarii faimosului cancelar Iojica. Te prețuim fiindcă ai un cuvînt greu printre valahii iobagi, care formează marea populație a principatului. Mîine în zori să înceapă a se pune hîrtii pe la răspîntii de drumuri, să se afle că renumiții lotri Cae Indru, Costache Caravană, Ducu cel Iute și Chirilă Zece Cuțite au fost puși sub urmărirea noastră. Pentru prinderea lor oferim opt sute de ducați. Adică o mică avere. Te vei ocupa personal de această problemă dragul meu Ciomîrtan! Iar prinderea lor va însemna primul act de loialitate față de noi.

„Acest popă e nebun de-a binelea, gîndi consilierul înclinîndu-se plin de respect. Ițele pe care le încurcă prin cele cinci scrisori vor aduce multe necazuri principatului. Acum l-aș fi preferat pe Sigismund, cu toate cusururile sale. El avea măcar un dram de sinceritate. Cardinalul e ca o viperă căreia te bucuri să-i zdrobești căpățîna chiar dacă nu te atacă direct."

După plecarea celor doi, principele primi un vizitator neobișnuit la palat sub vechea conducere. Era un călugăr voinic, a cărui față ascuțită aducea cu un plisc de șoim. Umerii lui mari se ghiceau rotunzi sub rasa bine strînsă pe corp.

— Domnul cu tine, Zablije! spuse principele întinzîndu-i mîna pentru sărutul protocolar. Cum stai cu sănătatea?

— Măria-ta, răspunse călugărul sfios, la cei patruzeci de ani petrecuți în harul Domnului, mă simt ca un flăcău. Iar lucrările ce le vom face în slujba măriei-tale nu vor fi mai slabe ca altădată.

— Cîți oameni ai adus?

— Patru.

— Cam puțini.

— Puțini, dar buni și siguri.

— Ascult, Zablije! zîmbi cardinalul. Ce-ai zice dacă ți-aș dărui cinci sute de ducați?

— Numai ai mei? se sperie călugărul.

— Numai.

— Cu asemenea avere m-aș retrage undeva să trăiesc liniștit, în posturi și rugăciuni, pînă la adînci bătrînețe. Dar suma e prea mare ca să nu-mi ceri un lucru peste măsură de primejdios.

— Mîntuitorul nostru a trecut prin multe primejdii, fără a i se promite cinci sute de ducați, dragul meu Zablije.

— Adevărat, măria-ta! Dar el era un sfînt, iar eu un biet călugăr care se teme pentru viața lui.

Apoi, văzînd un licăr de mînie în ochii cardinalului, continuă:

— Însă, oricum ar fi, pentru voi sînt gata oricînd să-mi dau viața.

— Atunci, înseamnă că m-ai putea sluji chiar fără plată, observă cardinalul ironic.

— Nu, măria-ta! se împotrivi călugărul. Fiecare trebuie să mănînce de acolo de unde aleargă. Dacă se nimerește să mănînce bine, va alerga totdeauna, repede și cu spor.

— Mda! Așa e! Mi-ai fost de mare folos în Polonia. Îmi vei fi și aici, unde ne aflăm printre străini. Dacă eu o duc bine, îți va fi bine și ție. Îl cunoști la înfățișare pe vărul nostru Sigismund?

— Fără greșeală.

Cardinalul își încrucișă brațele și păru trist. Zablije își înfrînă o tresărire de groază, cunoscîndu-i gesturile dinaintea unei hotărîri necurate.

— Vărul nostru ne va părăsi pentru totdeauna, spre marea noastră părere de rău, zise Andrei abia auzit. Va ieși mîine pe la ceasurile zece prin poarta de nord și va apuca drumul care duce în Munții Apuseni. Pînă la Cîmpeni îl vor însoți șapte slujitori. Acolo îl așteaptă peste o sută de oameni cu aur și cu bagaje multe. Ei bine, pentru izbăvirea sufletului său păcătos, vărul nostru nu trebuie să ajungă viu la Cîmpeni.

— Vărul vostru? se albi la față călugărul.

— E voia lui Dumnezeu, spuse atît de blînd cardinalul încît Zablije se strînse ca sub amenințarea călăului.

Observîndu-i groaza, principele continuă la fel de blînd:

— E ultima ta încercare, dragă Zablije. După această lucrare ești liber să pleci și să trăiești după cum ți-ai dorit.

— Nu, nu, măria-ta! se apără călugărul cu înverșunare stîrnită de frică. Familia voastră e numeroasă și puternică. Mă va dibăci și voi ajunge sub toporul călăului.

— Zablije! strigă principele cu asprime. Crezi că te-am chemat să stăm la tocmeală?

— Chiar așa, Doamne! se hotărî brusc ciudatul călugăr. Cînd voi primi ducații care mi se cuvin?

— Ca de obicei, după ce se va petrece lucrarea, zîmbi cardinalul ușurat.

— Va fi greu. Cinci bieți călugări împotriva a opt bărbați obișnuiți cu armele nu răzbesc totdeauna.

— Știu părinte Zablije. Dar unde nu ajunge puterea, folosim alte haruri. Am fost de cîteva ori împreună pe Valea Ampoiului. Pe drumul care duce în inima munților. Îți amintești locul nostru de popas lîngă Stînca Diavolului?

— Cu ochii închiși, măria-ta.

— Asta e bine! În locul acela apele Ampoiului se strîng sugrumate de puterea stîncilor. În dreapta, pereții sînt înalți cît muntele. În stînga, ei nu trec de șapte-opt stînjeni. Pe sub peretele din stînga se strîmtorează o cărare între apă și stînci. Pe cărarea aceea vor trece drumeții noștri. Tu și oamenii tăi veți sta culcați pe stîncile din stînga. Pricepi?

— Da, se lumină Zablije. Vom avea fiecare cîte două pistoale. Cinci oameni cu zece focuri ar trebui să fie orbi, dacă n-ar nimeri o țintă atît de apropiată.

— Întocmai, cuvioșia-ta! Peretele se continuă înalt înainte și în spate pe cel puțin două mii de pași. Iată deci că veți avea destul timp să vă mistuiți prin păduri departe de locul acela, iar slujitorii, neputincioși în fața stîncilor drepte, vor crede că au fost atacați de banda faimosului Kunzli, sau de acei aventurieri care cutreieră țara aurului cu gînduri de jaf. Sau vom răspîndi vestea

că vărul nostru a fost atacat de oamenii lui Mihai-vodă. Cu ani în urmă, tot la Stînca Diavolului, oamenii acestuia l-au păgubit de niște aur pe Sigismund.

— Așa vom face. În zori, pornim călări pentru a avea asupra lor un avans de cîteva ceasuri.

— Domnul cu tine! încheie discuția cardinalul. Și încă ceva: dacă oamenii tăi vor încerca o trădare, avem destulă putere să-i găsim și în gaură de șarpe.

Zablije se închină adînc, știind că amenințarea nu era adresată oamenilor, ci lui.

§

Cînd se lumină de ziuă, ieșiră prin poarta de sud a cetății Alba-Iulia cinci călugări cu bagaje multe, înghesuite în desagii mari așezați pe cai dinaintea lor. Niște bieți călugări cu hainele ponosite, cu încălțările vechi, rupte ici-colo, așa cum se cuvenea unor umile ființe bisericești care nu puneau preț pe lucrurile bune mai mult din sărăcie decît dintr-o pornire firească. După fețele spășite, după desagii peticiți și, mai ales, după rasele lor grosolane, decolorate de atîta purtat, cinstiții călugări arătau cam pricăjiți. Doar un ochi atent, ager, ar fi remarcat, poate, caii celor cinci. Niște cai frumoși, hrăniți bine, mult prea de preț pentru cinstitele fețe. Ochiul acela se nimeri să fie al domnului Costache Caravană, aflat ascuns după niște tufe mari, nu departe de drumul care duce către Mureș. Posesorul ochilor ageri și curioși seamănă uimitor cu un dovleac așezat în cumpănă pe cal. Arătarea de sub el se dovedea o sluțenie rar întîlnită prin acele părți. Călărețul nu se putea mîndri cu o statură înaltă, dar pîntecul său cît o paporniță plină îi dădea o oarecare notă de greutate. Nasul cîrn, obrajii plini și fragezi ca un fund de copil, iar ochii nițel bolbosați îi dădeau parcă un aer mirat. Spre deosebire de stăpîn, armăsarul se bucura de toate harurile unui animal evlavios, aplecat spre posturi lungi, sau spre ajunări din cele mai severe. Trupul arăta ca o covată pusă pe pirostrii.

Botul prea îngust pentru un animal obișnuit, urechile prea mari chiar la un măgar de rasă, mustățile lungi și rare ca la patriarhi, smocurile de păr care îi atîrnau sub gușă ca rufele pe frînghie îi completau partea dinainte, împlinind un tot măreț în nemaipomenita lui slutenie. Iar dacă stăpînul îl botezase pe armăsar cam șugubăț, Zambilica, față de atîtea haruri numele nu mai avea nici o importanță.

Asemenea pereche, aflată în zori la cel mult un sfert de ceas călare de Alba-Iulia, nu ar fi mirat pe nimeni dacă cei doi s-ar fi dovedit localnici. Dar așa cum ședeau ascunși după tufe, ori se fereau de eventualii trecători, ori pîndeau pe cineva. Sau poate că amîndouă presupunerile își aveau rostul lor.

Cînd cei cinci călugări se depărtară o bună bucată de drum, Costache Caravană alunecă din șaua Zambilicăi, se apropie de niște mărăcini uscați, gata pentru a fi aprinși, scoase amnarul și dădu foc celor cîtorva paie pregătite din timp. Focul se înteți curînd, iar fumul era tocmai bun să fie văzut de la o anumită distanță. Numără apoi zece pași de la foc, puse un băț scurt pe pămînt și unul mai lung, în cruce peste primul. După aceea se săltă sprinten în șaua calului. Mult prea sprinten pentru conformația corpului său.

— Află, Zambilico, îi zise armăsarului, că în asemenea vremuri dacă n-ai ochiul ager, o duci greu. I-ai văzut pe preacinstiții călugări de adineauri? Ce să-i vezi? Tu dormi d-a-n picioarelea. Eu trebuie să am grijă de toate. Mă mir că nu ți-a venit cheful să te port eu în spinare. Dar să nu ne certăm de dimineață că ne merge prost toată ziua. Cu asemenea cai nu umblă niște umili slujitori ai bisericii. Ca să nu mai vorbim despre chipurile lor care te îndeamnă mai degrabă să-ți asiguri pistoalele decît să te închini. Drace! Ia uite că s-au abătut din drum. O iau peste cîmp. Măi să fie! După noua direcție ai zice că dau ocol pe dreapta și se duc spre Măgura Vulpii. Adică pe drumul care duce la Valea Ampoiului. Dar în cazul acesta nu înțeleg ocolul. Ar fi putut ieși din Alba-Iulia prin poarta de nord. Tu ce părere ai, Zambilico? Taci? Află că te faci de rîs. Pînă și o găină ar pricepe. Călugării nu au folosit poarta de nord fiindcă

doresc să nu le știe nimeni drumul către Munții Apuseni. Pe șalvarii lui Mahomed, dacă nu o fi așa! E ceva necurat la mijloc. Sau duc o solie și atunci sînt oamenii pe care nu trebuie să-i scăpăm din ochi, sau fac o trebușoară nu tocmai curată, în slujba unor mărimi. Cum noi amîndoi sîntem niște firi tare curioase, nu văd nici un motiv bun să ne oprească a le ghici gîndurile. Prietenii Cae Indru, Ducu și Chirilă păzesc celelalte porți ale cetății. Trebuie să aflăm orice mișcare a noului principe. Numai așa Țara Românească va fi ferită de primejdii. Ai priceput? Ei, uite că am ajuns la locul unde au părăsit drumul. Ia să le mai las eu un semn prietenilor noștri.

Zicînd acestea, Caravană alunecă de pe Zambilica și se apropie de un copac tînăr. Îl rupse în două și-l lăsă atîrnat cu crengile spre pămînt. Numără apoi zece pași de la copac, puse un băț scurt pe iarba măruntă, iar peste el unul mai lung, orientat spre urmele călăreților. Calul întoarse botul într-o parte, foarte atent la preparativele stăpînului.

Dar nu numai Zambilica era atent. Aflat la pîndă în dreptul porții dinspre Teiuș, Cae Indru văzu fumul focului aprins de Costache. Vînt Sălbatec, frumosul său armăsar, se înfrupta lacom din iarba umedă, plină de sănătate, aflată din belșug pe fundul unui pîrîu secat și nu prea adînc. Pe muchea pîrîului se aprinse curînd un foc vesel. Cînd fumul începu să se înalțe frumos, Cae numără zece pași de la foc și puse două bețe în cruce. Apoi încălecă și porni vijelios spre focul domnului Caravană. Dar nu se opri acolo decît pentru a căuta semnul lăsat de prietenul său. Bățul cel lung îi arăta direcția în care pornise Caravană. După ce trecu de copacul rupt, sări din șa, atent la urmele cailor. „Acestea sînt potcoavele Zambilichii, gîndi el. Călcătura lui aruncată ușor în lături se deosebește de a oricărui cal. Înaintea lui Costache sînt cinci cai. Niște cai puternici, bine hrăniți, după cum arată călcăturile picioarelor din spate. Caii buni se lasă din vreme în vreme pe picioarele dindărăt, gata să le ridice pe cele din față. Pe cei slabi și fără putere îi ghicești după urmele mai slabe din spate și mai adînci înainte. Dar nu sînt cai de oșteni. Caii oștenilor au călcăturile mai egale."

Ciudații călugări părăsiră cîmpul. Caii lor sprinteni intrară într-o pădure cu copacii rari. Călărețul din frunte, adică sfinția-sa părintele Zablije, făcu un ocol printre copaci, iar ceilalți îl urmară mirați de asemenea schimbare. Zablije porunci să se strîngă bagajele laolaltă. Voluminoșii desagi erau plini cu șomoioage de cîlți. Mirarea celor patru călugări crescu și mai mult cînd îl văzură pe conducătorul lor umblînd cu amnarul și cremenea sub desagi. Focul mistui repede acele bagaje fără noimă la prima vedere.

— Așa! spuse Zablije satisfăcut. Am plecat din Alba-Iulia cu bagaje multe, cum se cuvine unor bieți călugări care trăiesc departe de păcatele cetăților. Bagajele au fost pentru ochii lumii. Fără ele vom călători mai ușor. E voia Domnului să facem chiar azi o lucrare din cele mai frumoase. După asta veți primi fiecare cincizeci de ducați.

Cuvioșii călugări ciuliră urechile auzind despre atîta bănet. La o sumă atît de mare nu se gîndiseră nici chiar în visările lor cele mai năstrușnice. Zablije îi privi cu multă bunătate, cugetînd fără patimă:

„După ce îl vom răpune pe Sigismund Báthory, am să-i omor pe rînd. N-am eu nevoie de asemenea martori."

Spre amiază, călăreții părăsiră Ampoiul și se avîntară pe o coastă cu pădurea destul de rară, iar după o jumătate de ceas opriră caii printre brazii înalți. Se aflau lîngă Stînca Diavolului. Strîns între pereții de piatră ai munților, Ampoiul și-a transformat albia într-un uluc șlefuit pînă la amănunt. În lungul ulucului apa cîntă copilăros de subțire, dar la bulboane își dovedește puterea printr-un țipăt fără sfîrșit.

Părintele Zablije se dovedi un om precaut, obișnuit cu treburi de soiul acela. Își lăsă ortacii să se odihnească și porni să cerceteze împrejurimile. În spatele lor, la cel mult cincisprezece pași, începea un mărăciniș printre care se amestecau vrejii de smeură abia muguriți. Dincolo de mărăciniș locul cobora în pantă moale, apoi începea să urce fără întrerupere. Abătîndu-se puțin înspre dreapta, găsi un loc potrivit pentru priponirea cailor.

— Iată, sfinţiile-voastre, grăi Zablije satisfăcut, aici vom face din voia Domnului acea lucrare frumoasă despre care v-am pomenit. Peste cîteva ceasuri va trece pe cărarea de sub noi un boier mare dimpreună cu şapte slujitori. Aveţi fiecare cîte două pistoale.

— Cam prea mulţi, observă unul dintre ei.

Zablije zîmbi cu bunătate, dar vocea îi era aspră cînd îi răspunse.

— Acesta e marele tău păcat, frate Clement. Vorbeşti cînd nu trebuie. Cred că numai unele ajunări şi rugăciuni te vor vindeca de un atît de grav neajuns.

— O, sfinţia-ta! răspunse cu năduf cel mustrat. Ştiu că limbuţia nu se află printre harurile cereşti. Am încercat în fel şi chip să merg pe calea cea bună. De zece ani port în sîn o labă a sfîntului Antonio cel tăcut. I-am cîştigat-o la rişcă unui cuvios călugăr care slujea în mînăstirea Strahov din Praga. Dar de multă vreme mă gîndesc şi mă socot că s-ar putea să fie o imitaţie. Adică, să fi aparţinut unui păcătos oarecare. Dacă mai trec pe la Praga, am să-i răsucesc bunătatea de gît cinstitului călugăr.

— S-ar putea să fie falsă, zise Zablije gînditor. Cînd vom prinde răgaz de odihnă, o vom cerceta împreună. Poate facem schimb. Eu port la mine o broască uscată. Broasca e adusă de la Lacul Minunilor. Îţi dau broasca şi o jumătate din spinarea sfîntului Samuel cel Slăbănog.

— O broască?

— Ei, da! Ce te miri? Ţi-am zis că e din Lacul Minunilor. Cînd apuc să mă cherchelesc, păcătuind cu darul necurat al băuturii, broasca începe să cînte. La chestii d-astea e dată dracului, Doamne iartă-mă!

— Ah, ah! se lumină Clement. Atunci, facem schimbul, sfinţia-ta.

— Mai vorbim noi. Acum e bine să tăinuim despre ce ne interesează. Cu slujitorii boierului nu avem nimic. Iar despre o urmărire din partea lor nici nu poate fi vorba. Ar trebui să alerge mult înainte sau îndărăt pînă să găsească un loc bun de urcat aici.

Deci, pistoalele noastre vor fi îndreptate numai asupra boierului. După cum vedeți, pe cărare nu pot merge doi călăreți alături. Așa că va fi timp destul să vi-l arăt pe omul nostru. Sper să fiu mulțumit de voi.

Călugării aprobară smeriți. Zările erau limpezi ca ochii pruncului abia înțărcat. Mirosna de brazi, ușor amăruie, înviora aerul. Pădurile de rășinoase din dreapta și din stînga Ampoiului se ridicau semețe și tăcute pînă pe crestele mari. Tăcerea din lumea aurului se dovedea nefiresc de adîncă. Dar călugării se aflau abia pe granița locurilor bogate în metalul atît de prețios.

§

În timp ce sfințiile-lor pîndeau trecerea lui Sigismund Báthory, Costache Caravană se ținea de pîrtia de urme. Zambilica, ofensat de tăcerea călărețului, călca fără tragere de inimă. Ghicindu-i supărarea, Costache începu să sporovăiască ușor la urechile slutului armăsar, iar Zambilica se învioră dintr-o dată. Din vreme în vreme, singuratecul călător aluneca de pe cal și lăsa unele semne tainice pentru prieteni. Cînd poposi la Măgura Vulpii, tolănit în iarba grasă de atîta sănătate, auzi zgomot slab în spatele său. Apucă pistolul cu un gest fulgerător și se rostogoli într-o parte, dar dintre copaci își făcu apariția Cae Indru.

— Era chiar timpul să mă ajungeți, zise Caravană cotrobăind prin buzunarele fără fund ale hainei. Mi se urîse de atîta singurătate.

Indru îl privi amuzat. Rotofeiul său prieten scoase din adîncurile hainei o bucată de brînză și mușcă lacom.

— Vrei? întrebă Caravană arătîndu-i brînza a cărei culoare albă părea destul de îndoielnică.

— Nu, mulțumesc! zîmbi Cae.

— Păcat! răspunse grăsunul. Brînza adevărată și bună o dibăcești întîi după culoare. Cînd bate ușor în verde înseamnă că și-a lepădat umezeala din ea. E drept că miroase nițel, însă

fără asemenea calități poate să nu fie brînză, ci o lipie oarecare. Cunosc oameni care și-au vindecat bojocii mirosind brînză veche. Am un prieten în Cîmpia Zărandului. Brînză ca asta n-am pomenit să mai facă cineva. El îmi zicea că brînza cu cît miroase mai a dracului, cu atît devine mai gustoasă. Prietenul meu și-a ridicat o căsuță la margine de codru. Într-o toamnă, avînd unele treburi prin acele părți, mi-am zis că n-ar strica să gust niște brînză bună. Dar mă aflam în plină pădure și se lăsase o ceață așa din senin. Era o ceață deasă printre copaci de puteai să-ți bagi degetele în ochi. M-am rătăcit. Chiar un vulpoi ca mine pe asemenea ceață se dovedește neputincios. M-am gîndit că o să tremur toată noaptea. Însă, pe neașteptate, simt un curent de aer proaspăt. Crengile de sus ale pădurii încep să geamă. Bătea vîntul. Și cum ședeam așa cam trist, rezemat de șaua Zambilicăi, bag de seamă că în curentul de aer se simțea un miros greu. Încalec pe Zambilica, ne luăm pe direcția curentului și după trei ceasuri de galop ajungem la casa gospodarului. Un ageamiu ar fi tremurat toată noaptea în pădure, gîndindu-se că mirosul vine de la un stîrv, sau de la un dihor. Altădată m-am dus acolo cu un prieten căruia am avut neprevederea să-i laud brînza din Cîmpia Zărandului. Era un ins cam subțire, aplecat spre finețuri și lucruri de preț. Cînd ne apropiem la vreo două ceasuri călare de cășărie, numai ce îl văd pe om că începe să se clatine. Zic:

„Ți-e rău?"

Zice:

„Simt în aer un miros ca de la o haită de dihori."

După un ceas, văd cum se ridică părul de pe calul prietenului meu. Zambilica e rezistent la mirosul de brînză, dar calul acestuia se bălăbănea cînd într-o parte, cînd în alta, ca bețivii. Însoțitorul meu era un om brav. A rezistat voinicește pînă cînd am ajuns la vreo cinci sute de pași în fața cășăriei. Acolo căzură ca trăsniți și om și animal. Am descălecat degrabă. Amîndoi se arătau fără vlagă. L-am strigat pe brînzar. Acesta s-a uitat lung la ei și mi-a zis:

„Mirosul de dihor omoară destul de rar un bărbat voinic. Dar cel de brînză veche are putere chiar și asupra dobitoacelor. Scoate-i de aici înainte de a-i apuca damblaua!”

Apoi ne-am depărtat de cășărie. După o goană de un ceas, prietenul și-a recăpătat vederea. Peste un alt ceas a mișcat o mînă, iar la jumătate de zi i-a revenit graiul. Odată s-au abătut niște lotri prin Cîmpia Zărandului cu gîndul să prade cășăria. Pe cel mai slab dintre ei l-a doborît mirosul cam la o poștă. Conducătorul lor, un zdrahon mare cît o ușă, a ajuns pînă în fața cășăriei unde a mai avut puterea să strige:

„Dau o baniță cu galbeni celui care mă cară pînă după dealul de colo.”

Apoi, a căzut lat. Acum opt ani găsesc în pădure o gloabă de catîr pe care atîrna pielea ca poalele cămășii ieșite din pantaloni. De slab și de pricăjit ce era, călca parcă în străchini. Mi-am zis să-l duc pînă la cășărie, iar dacă moare, să-i tăbăcesc pielea. Cînd ajungem cam în bătaia mirosului, o dată îl văd pe schilod că se îndreaptă de spinare și pornește la drum cu toată nădejdea. Pe măsură ce ne apropiam, nărodul de catîr călca mai apăsat și mai sprinten. Iar cînd mai aveam doar un sfert de ceas pînă acolo, se pune slăbănogul pe o goană că abia mă țineam după el cu Zambilica. Ajungem în cășărie și mă uit mirat la arătare. Se învîrtea de colo pînă colo, fudul ca un rege al catîrilor. Trăgea aer în piept pînă se umfla ca un cimpoi și-l slobozea parcă a părere de rău. După două săptămîni se rotunjise binișor. Am vrut să-l iau cu mine, dar n-a fost chip. Se lăsa pe picioarele din spate și-și bălăbănea căpățîna a nesupunere. N-am mai fost de mult pe la cășărie. Am mai îmbătrînit nițel și nu mai rabd atît de bine mirosul. Ultima dată am plecat cu dureri de cap. Chiar și Zambilica începe să tremure cînd simte mirosul cășăriei.

— Mai taie lumea piroane, dar nu ca tine, rîse Ducu cel Iute făcîndu-și apariția de după copaci.

— Să crezi tu că sînt piroane! bombăni Caravană. Am să te duc o dată în Cîmpia Zărandului.

Ducu făcu o ocheadă spre Indru, observînd brînza din mîinile grăsunului. Apoi lăsă armăsarul să pască și se întinse lîngă prietenii săi, dornic de puțină odihnă. Marele spadasin care îi găurise pe contele Bindácz și pe vestitul Perisini, arăta mai degrabă a copilandru ce se apropie de vîrsta bărbăției așteptînd să-i dea primele tuleie pe fața curată. Avea genele lungi, întoarse, nasul ușor coroiat, buzele puțin săltate la colțurile gurii, iar părul creț căzut pe frunte sporea aerul său de tinerețe. Doar umerii, ceva mai largi decît obișnuiții umeri ai băieților sub vîrsta maturității, îi dădeau un oarecare semn de voinicie.

— Chirilă Zece Cuțite trebuia să ajungă înaintea ta, Ducule, observă neliniștit Caravană.

— Așa e. Mă miră lipsa lui.

— Poate că și pe poarta păzită de el au ieșit călători, zise Cae.

— Poate, făcu Ducu gînditor, dar nu i-am văzut semnalul de fum.

— Plecăm fără el! hotărî Cae. Dacă mai întîrziem, s-ar putea să nu-i mai ajungem pe călugării despre care mi-a vorbit Costache.

— Călugări? se miră Ducu. Dar ce avem noi cu niște bieți călugări?

— Dacă le-ai fi văzut caii, n-ai mai fi vorbit astfel, zise Costache. Ba cred că ar fi fost destul numai faptul că și-au ars bagajele în pădure.

— Am găsit urma de foc, răspunse Ducu. Pămîntul din vatră era cald. După căldura pămîntului am socotit că focul s-a stins abia de un ceas.

— N-ai greșit, zîmbi Indru. Sîntem cu un ceas în urma călugărilor. Deci, pe cai, prieteni!

§

Soarele trecuse puțin de cumpăna amiezii. Călugării picoteau pe Stînca Diavolului. Cîntecul subțire al Ampoiului făcea parcă și mai adîncă liniștea locurilor. Dar ea se sparse curînd. Un zgomot de glasuri îi făcu pe călugări să tresară. Primul dintre slujitorii lui Sigismund Báthory apăru după un cot al cărării. Calul și călărețul trecură domol fără să bănuiască primejdia. Caii se strecurau în șir indian, la pas, poticnindu-se în bolovănișul cărării. Curînd ieși la vedere Sigismund. Părintele Zablije făcu un semn scurt și ridică pistoalele dimpreună cu ortacii săi. Dar în aceeași secundă se auzi în spatele lor vocea lui Caravană:

— Hei sfinților, aruncați pistoalele!

Călugării nu erau dintre aceia care se pierd cu firea. Săriră ca mușcați de șarpe și traseră în același timp asupra grăsanului. Un ageamiu în locul lui Costache și-ar fi aflat moartea. Dar focurile călugărilor nu mai întîlniră o țintă vie, ci numai stîncile. De după trunchiul unui copac bîzîi prin aer ceva albicios. Părintele Zablije se îndoi de mijloc nedumerit, apoi căzu cu fața înainte. Unul dintre vestitele cuțite ale lui Cae Indru se abătuse asupra sa. Buimac de cele întîmplate, părintele Clement apucă să tragă în direcția lui Cae. Pistolul grăsanului Costache fulgeră printre stînci, iar călugărul se rostogoli pe povîrnișul dinspre Ampoi, pînă la picioarele lui Sigismund. În fața unui asemenea dezastru, cei trei călugări o zbughiră către pădure, cătîndu-și singuri pierzania. De două ori fulgerară cuțitele lui Cae. Doi dintre fugari se poticniră parcă trăsniți. Ultimul ajunse dincolo de tufișuri și se pomeni nas în nas cu Ducu. Văzîndu-l nu prea voinic la trup, călugărul smulse toporișca de la brîu. Armă grozavă pentru un om dibaci. Marele spadasin sări într-o parte evitînd năprasnica lovitură. Apoi fandă scurt, încheind astfel măcelul.

Costache ieși la vedere și-l salută pe Sigismund cam în doi peri, neștiind cum să i se adreseze acum cînd nu mai era principe.

— Ei, ce se petrece acolo sus, domnule Caravană? întrebă acesta.

— Pe Zambilica mea, nimic! rîse grăsunul. Ce a fost nu mai e ...

— Dar ce a fost?

În locul lui Costache vorbi Indru, care apăru alături, spre totala uimirea a prințului.

— Ești sănătos, domnule Báthory?

— Da, domnule Indru, chiar foarte sănătos. Iar dacă poți să-mi spui cine e acest călugăr picat din cer la picioarele calului meu, ți-aș rămîne îndatorat.

— La asta mă gîndeam, zîmbi Cae. Domnul Costache are o frînghie destul de trainică. Ar fi o nimica toată să te cațări pînă la noi.

Sigismund se codi în prima clipă gîndindu-se la o cursă. Lepădă însă iute acea bănuială. Indru și Costache erau vrednici de toată prețuirea. Fu coborîtă frînghia. Fostul principe o prinse cu îndemînare.

— Mă bucură întîlnirea cu domniile-voastre, spuse cînd se văzu sus.

— Merită să te bucure chiar din toată inima, prințe, rîse Caravană. Pramatiile astea îți pregăteau prohodul.

— Mie? păli Sigismund.

— Așa se pare, observă Cae. Dar iată că cel de colo se mișcă de-a binelea.

Prințul privi în jur.

— Ah, ah! observă el. Aici a fost o adevărată bătălie.

— Chiar așa, interveni Costache. O mică bătălie pentru viața voastră care a stat în cumpănă.

Porniră cu toții spre călugăr. Acesta, prefăcîndu-se mai slăbit decît era, murmură abia auzit:

— Domnul cu voi, păcătoșilor! Sînt părintele Zablije, umil slujitor al bisericii. Oare se cuvine să lovească cineva într-un slujitor al celor sfinte? Domnul să vă ierte păcatele mari!

— Ia mai du-te dracului! rîse Costache. Degeaba încerci să ne duci cu vorba. Prin ținuturile acestea au murit demult toți

ageamii. Iar cei care au scăpat cu viață din boala prostiei, s-au tras la cîmpie. Acolo se simt la largul lor. Adică, pot să bată cîmpii cît vor. Dar aici unde viața stă în cumpăna armelor și a chibzuielii, e greu să-l prostești pe careva. De unde veneai, sfîntule?

— De la Zlatna, minți Zablije. Am fost acolo să cumpărăm niște cai, atît de folositori celor care stau departe de cetăți și orașe.

Cae și Ducu nu interveniră în discuție, cunoscînd șiretenia fără seamăn a grăsunului lor prieten. Costache nu întrebuința niciodată violența, la modă în acea vreme, pentru a scoate de la un om toate informațiile dorite. Interogatoriul său se baza pe logică. O logică simplă, a unui om simplu, dar cu inteligență scăpărătoare. Cînd adversarul se arăta la fel de puternic, întrebuința alte haruri. În urmă cu vreo cîteva luni, oamenii lui Mihai-vodă prinseseră un dregător turc venit cu gînduri ascunse în cetatea Bucureștilor. Casnele n-au putut scoate o vorbă de la el. Costache Caravană a cerut să fie închis alături de turc o zi și o noapte. Cînd s-a împlinit sorocul, avea toate informațiile dorite.

— Frumoși cai! observă Costache prefăcîndu-se a-l crede pe Zablije. Ar fi totuși niște nelămuriri. Eu dacă veneam de la Zlatna către Alba-Iulia, mi-aș fi continuat drumul pe sub stînci, nu prin locurile acestea neprielnice la mers.

Călugărul avea răspunsul pregătit, dovedindu-se peste măsură de șiret.

— Așa am făcut și noi, domnule pînă la intrarea pe vale. Acolo, animalul fratelui nostru Clement se scutură de povară și se răsleți către înălțimi. Abia aici am apucat să-l prindem.

— Apoi, zîmbi Costache, obosit de atîta alergătură, v-ați odihnit pe stînca de deasupra Ampoiului.

— Chiar așa, aprobă călugărul.

— Da, nu e rău! Vă odihneați cu pistoalele în mîini.

— Ah, domnule! spuse Zablije spășit. Vremurile sînt grele prin aceste părți. Atît de grele încît chiar niște umile fețe bisericești au nevoie de arme. Țara aurului e plină de oameni buni, dar și de lotri.

— Deci ați venit aici să vă odihniți, lăsînd caii ascunși la o distanță de trei sute de pași? Eu totdeauna mă odihnesc alături de cal.

— Nu, domnule! Ne-am odihnit acolo. Aici am venit să căutăm un loc bun de coborît în potecă. Auzind zarvă de glasuri în lungul Ampoiului, ne-am pregătit de apărare. Apoi, v-ați năpustit domniile-voastre peste noi.

— Ești mare mincinos, jupîne călugăr. Te-am urmărit azi dimineață cînd ai ieșit din Alba-Iulia.

— Nu-i adevărat! răspunse Zablije fără a-și arăta surprinderea.

— Ai ieșit prin poarta de sud, continuă Costache rîzînd.

— Nu!

— Te-am auzit dintre mărăcinii de acolo cum puneai la cale uciderea prințului Sigismund.

— Nu-i adevărat!

— Ascultă, Zablije! continuă să rîdă Caravană. Am întîlnit la viața mea vulpoi mai mari decît tine. Cu ăia mi-a fost mai greu. Tu ești șiret, dar n-ai trăit destul în pădure sau în locuri de mare primejdie, pentru a dibăci unele haruri folositoare. Zici că vii de la Zlatna?

— Chiar așa, domnule! răspunse hotărît călugărul.

— Mda! Nu ești nătărău, cumetre Zablije, ci numai nepriceput. Potcoavele cailor voștri sînt la fel. Ei bine, aceste potcoave pot fi văzute pe tot drumul de aici pînă la Alba-Iulia. Acum ce mai spui?

Zablije nu era prost să nu recunoască niște adevăruri limpezi ca lumina zilei.

— E adevărat că venim de la Alba-Iulia, răspunse el. Dar asta nu dovedește că am hotărît uciderea măriei-sale Sigismund Báthory.

— Bine! chicoti grăsunul. Am să-ți arăt și alte dovezi.

— Dar îl cunosc pe omul acesta, interveni mirat Sigismund. E omul de încredere al vărului nostru Andrei Báthory.

— Deci e limpede, zise Cae.

— Chiar prea limpede, se îngălbeni Sigismund. Pramatia! O biată pramatie în haină de cardinal. Ticălosul! Îi era teamă că mă voi întoarce în scaunul principatului. Ei bine, mă întorc și-l strivesc.

— Nu! Nu e bine, îl întrerupse Cae. Acum vărul vostru e principe. Acum el are întreaga putere.

— Să-l las nepedepsit?

— N-am spus asta. Am spus doar să nu te întorci acum.

— Dar sînt un Báthory, domnilor.

— Și el e un Báthory. Urmează-ți drumul, prințe! Răzbunarea cere timp și chibzuială.

— Ai dreptate, își reveni Sigismund. Întorcîndu-mă azi, mi-aș pierde viața. Dacă a încercat o dată, nimic nu-l va opri să încerce și a doua oară. Ar mai fi totuși o cale, continuă preocupat. Vă ofer două mii de ducați pentru viața lui.

— Dar noi nu sîntem asasini, îl întrerupse Cae cu răceală.

— Ah, iertați-mă, domnilor! Mînia mă împiedică să judec. Da, da, mă voi îndepărta de aceste locuri.

— E cea mai bună măsură, observă Cae.

— Așa cred și eu. Dar voi striga pe toate drumurile că a încercat să-mi ia viața. Vor afla toți nobilii principatului.

— Să nu afle! Pe nobilii principatului îi doare în cot de soarta voastră. Cîți dintre ei s-au grăbit să vă arate simpatia acum la plecare? Apoi, puțini ar crede asemenea vorbe. Păstrează taina pînă se va ivi prilejul nimerit! De fapt, e taina grea a unei familii mari.

— Poate că e mai bine așa, oftă el. Iar acum a venit vremea să vă mulțumesc. Noi n-am fost niciodată prieteni, domnilor.

— Nu-i vina noastră, zîmbi Ducu.

— Știu. E a mea. Fericit e domnul Țării Românești că are asemenea slujitori.

— Nu slujitori, prințe, rîse Indru. Noi nu putem fi slujitorii unui om, ci numai ai neamului nostru.

— Da, da, zise Sigismund, cu cît vă cunosc mai mult cu atît mă cuprinde mirarea. Alții în locul vostru m-ar fi lăsat să pier. V-ați primejduit viața pentru mine. Or, primejduirea vieții nu se poate plăti în aur. Totuși s-a ivit prilejul să vă fac măcar un serviciu. Domnul Chirilă Zece Cuțite a căzut în mîinile cardinalului. Căpitanul Jager l-a arestat în zori, chiar lîngă poarta cetății Alba-Iulia. Nu-i va fi ușor prietenului vostru, mai ales că a doborît patru dintre oștenii lui Jager.

— Prins? tresări Caravană. Dar nu există nici un ordin de urmărire împotriva noastră.

— Există acum. Pentru capetele voastre, cardinalul oferă opt sute de ducați.

— O! exclamă Ducu admirativ, am ajuns la preț mare.

— E timpul să ne despărțim, hotărî Cae. Va trebui să luăm unele măsuri pentru salvarea lui Chirilă.

— Va fi greu, observă Sigismund. Adică, nu. Cu domniile-voastre mă aștept la orice.

Prințul scoase o pungă ce se dovedea nu tocmai ușoară. Cotrobăi prin ea și alese trei inele în a căror montură străluceau pietre de mare preț.

— Iată, murmură cu glasul înecat de emoție, vă las niște amintiri. M-aș simți umilit în fața unui refuz.

— Nimeni nu poate respinge niște amintiri, zise Caravană la fel de emoționat.

Își strînseră mîinile tăcuți. Fostul principe nu mai avea nimic din vechiul său aer arogant. Ar fi vrut să le spună acelor tineri cuvinte mult mai frumoase, dar mintea lui se arăta neputincioasă după o astfel de încercare. Întreaga lui ființă simți nevoia unei mîngîieri. Dacă Indru și-ar fi desfăcut brațele, s-ar fi aruncat la pieptul lui și nu s-ar fi rușinat să plîngă. Pînă ieri, fusese cel mai strălucitor om al principelui. Azi simți pentru prima oară că e singur. „Doamne, Dumnezeule! gîndi el. Toată simpatia și strălucirea din jurul fostei mele puteri se dovedește numai minciună. Cine și-ar fi

închipuit că în clipele mele cele mai grele să-i am alături tocmai pe oamenii pe care i-am prigonit cîndva. Fericit e conducătorul ce știe să-și aleagă prietenii! Fericit e conducătorul care deosebește lingușeala și fățărnicia de sinceritate și dragoste! Eu n-am văzut nimic atîta vreme cît am fost principe. Iar azi culeg roadele."

Se scutură din gîndurile lui și apucă frînghia cu un gest disperat, apoi coborî printre slujitori și se mistui în lungul Ampoiului.

— Eu plec la Alba-Iulia, spuse Cae, privind trist în urma lui Sigismund.

— Poate împreună cu noi, observă Ducu.

— Nu, prietene! Merg singur. Nu are rost să ne băgăm cu toții în gura lupului. Am un plan care cred că e bun. Pentru reușita lui, ar fi bine să mă așteptați aici pînă la miezul nopții. Să nu-i îngropați pe călugării morți! S-ar putea să avem nevoie de ei chiar azi. Dacă nu mă întorc pînă la miezul nopții, înseamnă că planul meu nu a reușit. Atunci veți hotărî voi salvarea mea și a lui Chirilă.

O pală de vînt îndoi vîrfurile brazilor făcîndu-i să cînte și trecu prin inima pădurii ca un fior.

CAPITOLUL II

Cînd gărzile porții de nord îl aduseră pe Cae Indru în fața căpitanului Jager, acesta scăpă o exclamație de uimire:

— Pe piciorul de lemn al sfîntului Konrad cel milos, de mult n-am mai avut o vizită atît de plăcută! Dar două arestări mari într-o singură zi aduc mai multă bucurie decît poate suporta inima unui biet oștean. Dacă ești aici, înseamnă că și prietenii domniei-tale sînt pe aproape. Deci bun prilej să punem mîna pe ei. O să-i facă mare plăcere principelui, știindu-te în lanțuri. Mi-ați scăpat de atîtea ori încît numele meu s-a umplut de ocară. Zău că meritam această satisfacție! Luați-l! se întoarse către oșteni.

— O clipă, căpitane! zîmbi Cae. Doar nu-ți închipui că am venit aici de dragul vostru? Vreau să-i vorbesc principelui.

— Iar eu lui Mohamed, rîse Jager. Dar să nu mă înțelegi greșit, domnule Indru. Cu toată ura pe care v-o port, nu vă pot refuza asemenea cerere. Mi-e teamă însă că noul principe nu va dori să vă primească. O sută de pași ne despart de palat. Voi merge personal să-l vestesc pe Andrei Báthory.

Principele se afla într-o prelungită discuție cu episcopul Naprágy, cu domnul Kornis, comandantul oștilor Transilvaniei, cu Toma Ciomîrtan și contele Teleki. Intrarea căpitanului îl nemulțumi vizibil, chiar dacă acesta era unul dintre puținii oameni ce puteau să vină în fața principelui la orice oră.

— Ce dorești, domnule Jager? întrebă cu răceală cardinalul.

— Doresc sănătatea măriei-tale, răspunse oșteanul, la fel de rece.

— Bine, mulțumesc! Altceva?

— O cerere de primire la măria-ta.

— Pentru cine?

— Pentru domnul Cae Indru.

Cardinalul sări entuziasmat de pe scaun. În jurul său se auziră unele exclamații de mirare.

— Unde l-ai prins pe lotrul acela?

— Prins? Nu mă pot lăuda cu asemenea ispravă. Domnul Indru a venit singur.

— Singur... murmură principele. Omul acesta ori e nebun de-a binelea, ori curajul său întrece orice închipuire. E nebun. Altfel nu se poate. Ce zici, Jager?

— Cred că a venit să-l scape pe domnul Chirilă. Dar arestarea lor îi va aduce și pe ceilalți. Acești oameni își pun viața în pericol unii pentru alții.

— Asta e și dorința noastră. Pune-l în lanțuri!

— Să cred, oare, că îi refuzați audiența?

— Doar nu-ți închipui că voi sta de vorbă cu un lotru?

— Cuvîntul de ocară nu i se potrivește, interveni contele Teleki zîmbind.

— Vai, dragă conte! răspunse cardinalul cu prefăcută obidă. I s-ar potrivi oare un nume mai bun?

— Așa se pare. Domnul Indru e consilierul lui Mihai-vodă, vasalul vostru prin moștenire. Obîrșia lui nu se află cu nimic mai prejos decît a voastră.

— Decît a noastră? rămase perplex cardinalul.

— Absolut, răspunse Teleki, mirîndu-se că-i ține parte unui om pe care ar trebui să-l urască din toată inima. Cae Indru e fiul prințului valah Petre Cercel, fostul domn al Țării Românești.

— Vai, vai! rîse cardinalul. Și de ce nu e domn în locul lui Mihai-vodă?

— Îi lipsesc asemenea gînduri de mărire.

— Se pare că ești bine informat, dragă conte.

— Nu mai mult decît alții.

— Să fie oare și domnul Chirilă fiu de prinț?

— Nimeni nu știe, măria-ta. În privința lui Chirilă s-au zvonit multe și poate fără temei. Valahii îi pomenesc numele în rugăciunile lor. Se zice că multe dintre frumoasele fete ale Transilvaniei se culcă seara purtîndu-l în gînd. S-au scornit legende în jurul său, dar s-au aflat și lucruri adevărate, care, chibzuite adînc, duc spre sminteală sau spre vitejie fără seamăn. În urmă cu cinci ani, Chirilă era pus sub urmărirea legilor, ca și azi. Ei bine, omul acesta nu s-a sfiit să se strecoare în Alba-Iulia, unde cuțitele lui au adus moartea unei solii turcești.

— E un criminal, nu un viteaz, observă cardinalul.

— Numai la prima vedere. Solia turcească arsese în drumul ei un sat de munteni din Țara Românească. Atît el cît și Ducu cel Iute au apărut acum cîțiva ani la curtea din București, alături de Costache Caravană. Poate că nici Mihai-vodă nu cunoaște amănunte asupra lor. Ultima dată l-am văzut pe Chirilă la un bal dat chiar aici de fostul principe Sigismund. Cînd a intrat în sală, s-a auzit un murmur de admirație. Poate nu pentru frumusețe, ci pentru măreția lui. Atunci s-a petrecut un fapt cu totul ieșit din comun. Măria-ta știi că domnul conte Francisc Teke, cel mai bogat nobil din Transilvania, are două fete: Marta și Alberta. Le-a mers vestea pînă departe pentru frumusețea lor. Ei bine, contesa Alberta s-a smuls de lîngă părinți parcă vrăjită și s-a apropiat de domnul Chirilă. Curtenii o priveau înmărmuriți. Chiar principele a cătat spre ea cu mirare. Alberta și-a scos de la gît o frumoasă cruce de aur bătută cu nestemate și i-a dăruit-o lui Chirilă. De atunci au trecut mai bine de patru ani. Marta s-a măritat cu un baron din Bavaria. Alberta oftează poate și azi. Se pare că marea dragoste a acestui bărbat e dăruită în întregime neamului valahilor.

— Crezi că ar trebui să-l primim pe Indru? întrebă cardinalul impresionat.

— Nu cred nimic. Aici ar trebui să răspundă cancelarul vostru, domnul Naprágy.

— Așa, așa! aprobă Andrei. Așteptăm părerea domniei-tale, dragă Naprágy.

— Nu! Nu el trebuie să vorbească! sări veninos rotofeiul Kornis. Arestatului i se potrivește mai bine numele de lotru. Acum cîțiva ani nu s-a sfiit să-l facă prizonier pe fostul principe al Transilvaniei, chiar aici în palat. Cînd am încercat să mă împotrivesc, m-a lovit ca pe un om de rînd. Ani întregi a iscodit prin împrejurimile cetății, dibăcindu-ne toate secretele mari. Unde a fost prins Chirilă, măria-ta? Oare nu lîngă poarta cetății? Ar mai trebui și alte dovezi care să ateste că mai iscodesc și azi la secretele curții noastre? Iată că noul arestat se afla tot prin apropiere și vă asigur că ceilalți ortaci ai lor nu sînt prea departe. Pe acești oameni ar trebui să-i spînzurăm fără nici o judecată. Sîntem la vreme de cumpănă, cînd secretele noastre nu trebuie să încapă în mîinile altora. Dacă vom fi îndurători cu ei, nu vom avea milă de noi.

Argumentele lui Kornis erau puternice și făcură mare impresie asupra lui Andrei Báthory.

— Se pare că ai mare dreptate, dragă Kornis, aprobă el. Noua politică a Transilvaniei va suferi mult cu asemenea iscoditori aflați în prejma noastră. Ne-am gîndit bine cînd am pus preț în aur pe capetele lor de lotri. Îi refuz audiența, domnule Jager. Pune-l în lanțuri! La noapte îi vom trece prin casne.

Căpitanul se înclină și părăsi încăperea, dar se întoarse după un sfert de ceas.

— Ei, ce mai e? întrebă principele mirat.

— Arestatul vă trimite prin mine o solie. Zice că ar fi ceva atît de grabnic încît nu suferă nici cea mai mică întîrziere.

— Să auzim, să auzim, dragă Jager! Cum sună această solie?

— Doar un singur cuvînt, măria-ta.

— Un singur cuvînt? Dar un singur cuvînt n-a constituit niciodată o solie. Rostește-l, domnule!

— Zablije, spuse Jager nepăsător.

Zîmbetul se șterse brusc de pe fața cardinalului. Dacă trăsnetul ar fi căzut lîngă el, n-ar fi rămas mai descumpănit. Încercă să se reculeagă fără să reușească deplin. Cuvîntul se abătuse asupra sa ca o lovitură de măciucă. Mîinile îi tremurau atît de puternic încît fu nevoit să le ascundă sub masă. Oaspeții se priviră buimaci. Cînd reuși să vorbească, vocea lui răsună răgușită ca un hîrîit.

— Domnilor, doresc să rămîn singur. Adu-mi arestatul, căpitane!

La apariția lui Indru, privirea cardinalului era aspră, amenințătoare. Dar tînărul se apropie zîmbind, salută scurt, ca în fața unui egal, și așteptă să i se vorbească.

— Iată, zise principele, că nu ne-a fost greu să-i prindem pe doi dintre lotrii lui Mihai-vodă. Acei lotri după care vărul nostru, Christ să-l țină în sănătate, a alergat atîta vreme! Văd că ești bine priponit în lanțuri. Adică așa cum se cuvine. Lasă-ne singuri, Jager! Sînt un principe blînd, continuă el după ce se închise ușa în urma căpitanului. Atît de blînd încît am hotărît să stau de vorbă cu un lotru chiar dacă nu i-am înțeles cererea de audiență. Vorbește, omule!

Auzind asemenea insulte, ochii prizonierului de subțiară ca la pisici în vreme de lumină mare. Dar pe fața lui, principele nu putu citi altceva. Prin pomenirea lui Zablije, Cae cîștigase prima bătălie cu cardinalul, însă izbînda pînă la capăt cerea stăpînire de sine și abilitate.

— Măria-ta, zise continuînd să zîmbească, sub vechea domnie am fost prigoniți. Apoi s-a dovedit că învinuirile ce ni se puneau în seamă erau fără temei, iar Sigismund Báthory ne-a primit cu toate onorurile ce ni se cuveneau. Sub noua domnie s-a pus preț în aur pe capetele noastre. Eu și Chirilă ne aflăm în lanțuri. Pe ce se întemeiază această prigoană, măria-ta?

— Pe învinuirea că iscodiți secretele principatului.

— Da, e o învinuire grea. Dar există măcar o singură dovadă în această privință?

— Există, zise tăios principele. Ea stă chiar în prezența voastră aici.

— Asta nu e dovadă, ci o presupunere.

— Poate. În fond, ce vrei? Ai venit să discuți măsurile noastre?

— Nu, trecu la atac Indru. Am venit să vă spun că vărul vostru, prințul Sigismund Báthory, e mort.

Deși o dorea din tot sufletul, vestea venită din partea prizonierului îl năuci cu totul. Dacă acest om cunoștea numele lui Zablije, dacă aflase despre moartea vărului, cu siguranță că știa mai multe. „Ah, și-a dat singur osînda! gîndi cardinalul. Tînărul acesta va trebui să moară chiar azi, dar nu înainte de a scoate de la el întreaga taină. Și s-a nimerit cum nu se poate mai bine. Vom pune pe seama lui uciderea vărului nostru."

— Iubitul nostru văr? întrebă cu prefăcută durere. Nu cred. Nu cred o vorbă.

— Și totuși e mort, măria-ta. Am fost de față la acel asasinat.

— A... sa... si... nat? murmură cardinalul. Dacă ai fost de față, înseamnă că ești părtaș la crimă. Sau, poate chiar ucigașul. Vei fi pus la casne în cel mult un ceas.

— Dar pot răspunde și fără casne, rîse Cae privindu-l țintă. Nu eu sînt părtaș la crimă, ci Andrei Báthory, principele Transilvaniei.

Cardinalul se strînse parcă lovit de săgeată. Făcu totuși un efort lăudabil și se ridică amenințător.

— Cum îndrăznești?

Cae simți că a venit momentul hotărîtor al disputei. Acum trebuia să folosească întreaga lui dibăcie.

— Măria-ta, spuse rîzînd, am venit cu o propunere de pe urma căreia principele Transilvaniei va ieși în cîștig. Dar niște tratative nu pot continua cu insulte. Avem asemenea dovezi încît familia Báthory, împăratul Rudolf și întreaga populație a principatului

vor cunoaște numele adevăratului asasin. Ei bine, am venit să vă propun distrugerea dovezilor.

Cardinalul își trecu limba peste buzele uscate, parcă umbrite de arșiță.

— Vorbește, domnule! S-ar putea să te răsplătesc sau să te trimit la spînzurătoare.

— Ultima ar fi o mare greșeală. Totdeauna tratativele au adus mai multe foloase decît înfruntările. Dacă nu voi fi liber peste un ceas, prietenii mei vor crede că trebuie să acționeze așa cum ne-am învoit înainte de a veni aici. Am totuși convingerea că ne vom înțelege, spre binele celor două părți. Vă propun, deci, predarea în mîinile voastre a celor cinci călugări, în schimbul eliberării prietenului Chirilă.

— Dar cine-ți spune că eu îi cunosc pe călugării despre care vorbești? întrebă cardinalul batjocoritor.

— Ei spun. Avem mărturii scrise.

— Poate niște mărturii luate sub amenințarea armelor, spre discreditarea noastră.

— Măria-ta, răspunse Cae atît de liniștit încît îl potoli cu totul. Să zicem că ar fi așa. Că am smuls acele mărturii sub amenințare. Ei bine, fie! Putem întrerupe tratativele. Prietenii mei îi vor preda pe călugări familiei Báthory, iar familia va ști să afle adevărul.

În fața unor asemenea argumente, cardinalul capitulă definitiv, convins că nu există altă ieșire.

— Te ascult, domnule. Te ascult. Nu cred să fi pomenit despre întreruperea discuției. Atît doar că tîrgul propus mi se pare plin de cusururi. Nu-mi recunosc vreo vină în asasinarea vărului nostru, dar vreau să evit un scandal acum la început de domnie. Ceea ce-mi propui nu mă satisface. Îi voi primi pe călugări dimpreună cu dovezile. Pînă aici e limpede. Rămîn însă cei șapte slujitori ai vărului nostru.

— În privința lor să nu vă faceți griji. Ei nu i-au văzut

pe asasini, iar spaima lor a fost atît de cumplită încît au ridicat cadavrul lui Sigismund și și-au continuat drumul în goana cailor.

— Fie! aprobă cardinalul. Mai rămîi domnia-ta dimpreună cu prietenii.

— Așa e! rîse din nou Cae. Dar ce putem spune fără dovezi? Cine ar îndrăzni să-l acuze pe principele Transilvaniei? Noi? Oare cînd au mai fost crezute vorbele dușmanilor? Din contră, noi avem temeri, continuă Indru cu dibăcie, aruncîndu-i o nadă.

— Voi? Nu înțeleg.

— Ar fi bine. Ar fi bine să nu arunci asupra noastră acel asasinat.

Cardinalul își reținu un zîmbet, dar ochii îl trădară, astfel tînărul ghici că mușcase din nadă.

„Ideea nu e rea, gîndi Andrei Báthory. Nărodul acesta mi-o aduce pe tavă. Zablije și cei patru călugări vor depune mărturie împotriva lui Indru și a lotrilor care îl însoțesc. Îl vom acuza de amestec pe Mihai-vodă, iar dovezile vinovăției lor vor ajunge la puternica noastră familie. Celor doi le dau libertate azi, ca să-i prind mîine."

— Cum procedăm? întrebă cardinalul.

— Simplu, măria-ta. Trimite-l pe Jager la miezul nopții lîngă Stînca Diavolului! Noi vom fi sus, iar el pe vale. Cu ajutorul unei frînghii vom coborî întîi trei dintre călugări. Căpitanul îl va slobozi pe Chirilă. Cînd prietenul nostru va ajunge sus, vor urma ceilalți doi călugări, dimpreună cu dovezile.

— Așa să fie!

— Dar nu e totul, continuă Cae. Măria-ta ai auzit despre noi că nu ne lăsăm păcăliți. La cel mai mic semn de trădare din partea oamenilor voștri, lucrurile vor lua o întorsătură urîtă. Ne-am asigurat asemenea măsuri încît e bine ca totul să se desfășoare cu bună rînduială. Și mai e ceva. Eu trebuie să plec acum, altfel mi-e teamă să nu ajung prea tîrziu.

— Bine! hotărî Andrei. Deci, la miezul nopții.

— La miezul nopții, măria-ta.

Principele se apropie de ușă și-l strigă pe Jager. Căpitanul intră în odaie, gata să-și ia prizonierul, dar rămase înmărmurit auzind noile porunci.

— Din clipa aceasta e liber. Desfă-i lanțurile!

— Prea bine, măria-ta. Deci e...

— Să-i dai armele, calul și o scrisoare de trecere! Iar domnia-ta să te întorci peste o jumătate de ceas! Am să-ți încredințez unele sarcini.

Cînd se despărți de căpitan, Cae rosti jumătate în glumă, jumătate în serios:

— Te dezamăgesc, domnul meu.

— Văd, răspunse acesta îmbufnat. Pe lîngă dezamăgire pierd și ducații promiși pentru arestarea domniei-tale.

— Ei, ei, n-ai muncit pentru ducații promiși. Eu am venit la Alba-Iulia de bunăvoie.

— Și pleci la fel, încheie căpitanul dezgustat.

După acele vorbe, fostul prizonier încălecă pe Vînt Sălbatec și se depărtă fără grabă către poarta de nord a cetății. Nu departe de poartă se afla vestitul han, Pivnița Șardului, iar peste drum, la mare concurență, hanul nu mai puțin cunoscut prin împrejurimi, Pîlnia Luminoasă. Călătorul nehotărît putea să moară de foame sau de sete, dacă lua seama la îndemnurile hangiilor. Proprietarul „Pivniței Șardului”, jupînul Ieremia Cipcigan, zis Goliat, un bărbat mărunt, stafidit, ușor adus de spate ca o coajă de nucă, ședea trei sferturi din zi pe un scăunel așezat în fața hanului. De cealaltă parte, jupînul Romuluț Tănase, bărbat cît un cal de povară, cu fundul mare ca o covată, cu degetele mîinilor asemenea unor cîrnați proaspeți, avea scăunelul său, iar disputa verbală aruncată peste drum de cinstiții jupîni făcea parcă punte între cele două firme rivale. Dar nici Cipcigan, zis Goliat, nici Tănase nu aveau porniri veninoase unul împotriva altuia. Totul pornea de la neveste, care îi asmuțeau și-i dăscăleau cîte o jumătate de noapte. Nu s-au bătut

împreună decît o singură dată. O făcuseră în mijlocul drumului, pe granița dintre cele două hanuri, iar cele două neveste îi asmuțeau pe de lături. Goliat, mărunt, pipernicit și ager, îl pocnise de cîteva ori pe Tănase, dar numai în partea de jos a trupului, după cum îl ajuta înălțimea. Tănase, înalt cît o grindă, se învîrtea domol în jurul lui Goliat, aplecat de parcă ar fi căutat ceva pe jos, însă nu reuși să-și nimerească rivalul. Nemulțumit de imprecizia loviturilor sale, lui Tănase îi veni în minte să se prăvale peste Goliat, iar lupta luă sfîrșit. După cinci zile, în care frecțiile cu oțet și lipitorile făcură adevărate minuni, Goliat își veni în fire, dar la vreme de ploaie simțea unele dureri în oase.

Cînd apărea un client în mijlocul drumului, Goliat îi striga prietenos:

— Nu, domnule! Nu intrați în hanul nostru! Mai bine poftiți alături! La noi, vinurile tari sînt în stare să doboare un om sănătos la trup. Dar peste drum puteți bea o săptămînă fără să simțiți asemenea nenorocire.

— Ah, ah! striga Tănase de cealaltă parte. Intrați, domnule, fără teamă la vecinul nostru! Acolo găsiți cele mai minunate poșirci și spălături de vase din tot ținutul. Tămîiosul nostru de Cistei a doborît mulți bărbați cu faimă. Nu vă încumetați, domnule, spre năbădăiosul nostru tămîios! Dacă aveți însă ceva vătămătură, sau slăbiciuni ale bărbăției, ori gută, ori țîfnă, sau reumă, sau dureri de suflet, atunci nu s-ar afla leac mai potrivit decît vinul nostru.

— Așa e, domnilor! răspundea Goliat. Cu ani în urmă, bărbații smintiți la trup și la minte foloseau tămîiosul, dar azi trăim alte timpuri. Gusturile s-au făcut mai alese. Bărbații subțiri știu să prețuiască un vin roșu, adus de pe dealurile Șardului. La prima vedere pare apos. După două căni simți cum se aprinde focul în vinele hodorogite, iar sîngele se învîrtoșează aspru, dornic de viață. Puțini știu că vinurile de Șard vindecă femeile sterpe și-i întineresc pe patriarhi. Am văzut o femeie stearpă care a făcut cinci gemeni după ce a gustat din vinul nostru roșu. Am văzut un

unchiaș trăgînd la noi cu gîndul să moară în tihnă. După o săptămînă, ne-a făcut întrebarea dacă știm o muiere trupeșă, bună de măritat cu un zurbagiu fără pereche.

— Nu minte, domnule! răspundea Tănase blajin. Intrați acolo! Vecinul știe să prepare niște miei arși în spuză. La noi, sînt abia rumeniți. Intrați domnule, acolo, unde cănile au fost spălate cu grijă acum treizeci de ani! Noi le spălăm în fiecare zi, dintr-o aplecare prostească. La mine greu puteți vedea, pe gratis, mai mult de opt încăierări pe zi. Dincolo, oamenii se închină roși de acreala păcatelor, cu gîndurile îndreptate spre posturi și rugăciuni. La mine, șuncile afumate, mari cît un dos de vădană, cîrnați lungi cît funiile, pîinea de casă cît un pîntec de iarbă, țuica de Cricău cu care otrăvești sufletul întărind trupul, vinurile prea grele pentru nevolnici te îndeamnă spre desfrînare.

Cei doi jupîni plecau o dată pe lună după cumpărături departe de Alba-Iulia și lipseau cîteva zile. Atunci, simpaticele hangițe ieșeau în uliță, gata de păruială, spre marea satisfacție a clienților. În acele zile, scăunelele bărbaților nu mai foloseau pentru fund, ci mîngîiau reciproc zdravenele căpățîni ale ambițioaselor proprietărese. Doamna Tănase era înaltă, uscățivă și ciolănoasă, deosebindu-se de doamna Cipcigan, care se mîndrea cu niște fălci puternice cît două verze una lîngă alta, cu picioarele scurte, cărora le atîrna la spate un butoiaș ce se sălta vesel după fiecare călcătură. Războiul se pornea psihologic din ușile celor două hanuri, cu vorbe mieroase, ori cu vorbe cu tîlc, apoi începeau mișcările strategice de intimidare. Poalele largi se ridicau în cap, arătîndu-și una alteia respectul cuvenit. Clienții dădeau adevărată năvală spre hanuri, dornici de distracții picante, iar vînzarea băuturilor întrecea toate așteptările.

Cînd apăru Cae Indru, Tănase și Goliat îl îndemnară unul spre altul, dar tînărul, bun cunoscător al locurilor și obiceiurilor, intră dintr-o doară la Pivnița Șardului, gîndindu-se cu părere de rău că-i lipsește vremea necesară pentru a-i asculta pe hangii. Slujitorii

îl înconjurară degrabă, așteptîndu-se la un bacșiș gras din partea unui tînăr atît de strălucitor, al cărui armăsar ar fi stîrnit invidia celor mai de seamă dregători.

În timp ce mînca îngîndurat, privirile lui Cae se opriră întîmplător asupra a patru oșteni, cam gălăgioși după cîteva căni de vin bun. Astfel, observă cu mirare că oștenii discutau aprins, arătînd cu mîinile către el. După cîteva clipe se ridicară bățoși, zăngănindu-și armele și se opriră la cîțiva pași.

— Domnule, zise cel mai voinic dintre ei, acum un ceas erai în lanțuri. Te-am văzut cum te văd și mă vezi.

— Da, zîmbi Cae. Asta era acum un ceas.

Răspunsul atît de liniștit îl zăpăci un moment pe uriașul oștean. Își reveni însă degrabă și spuse amenințător:

— Se pare că ai fugit, altfel am fi știut și noi. Nimic nu se întîmplă aici fără știrea noastră.

— Am o scrisoare de trecere.

— Sînt multe scrisori mincinoase. Fă bine și poftește cu noi! Sau te luăm pe sus.

— Aș merge cu dragă inimă. Din păcate, sînt grăbit. Mai bine vă plătesc o găleată cu vin...

— Auzi, auzi! rîse voinicul. Haide, scoală fără nazuri, înainte de a te mirui cum se cuvine.

— Dacă nu vă potoliți, vă rup urechile! răspunse Cae aspru.

— Pe trăsnetele și fulgerele sfîntului Ilie! rîse uriașul. Ați auzit, fraților? Nimic nu ne mai oprește să-l cotonogim. Puneți mîna...

Uriașul nu mai apucă să-și încheie porunca. Masa grea de stejar parcă se prăvăli singură peste ei. Cae făcu un salt pînă lîngă perete. Unul dintre oșteni se ridică mai sprinten, cu pistolul în mînă. Cuțitul lui Cae zbură pe distanța scurtă de cîțiva pași, înfigîndu-se în brațul oșteanului. Cineva strigă din toate puterile:

— Fugiți! Ăsta e Cae Indru.

Pe fețele oștenilor se întipări brusc o spaimă de moarte. Rămaseră descumpăniți acolo unde erau, neîndrăznind să facă vreo mișcare.

— Puneți armele la locul lor! porunci Cae.

Oștenii îl ascultară aiuriți, încurcîndu-se între ei.

— Cine e șeful vostru?

— Eu, îngînă uriașul.

— Apropie-te!

— Să nu dați, domnule! îl rugă oșteanul. Am auzit că lucrați cu unele haruri diavolicești și nimeni nu vă stă împotrivă. Dacă știam de la început...

— Bine, bine! rîse Cae. Știi să citești?

— Slab, domnule, dar mă descurc.

— Atunci, uită-te pe hîrtia de trecere!

Oșteanul privi hîrtia, chiar dacă literele îi jucau dinaintea ochilor.

— E în regulă?

— În cea mai bună regulă.

— Bine! E timpul să vă retrageți! Pe tine puteam să te ucid, se întoarse către cel cu pistolul, scoțîndu-i cuțitul din rană.

Oștenii o zbughiră afară. Cae își văzu mai departe de mîncare. După cîteva minute simți din nou că e privit. Un cerșetor își întinse mîinile aproape de el. Poate unul dintre miile de cerșetori care cutreierau tîrgurile principatului.

— Înălțimea-ta, grăi omul, chiar dacă am fost alungat de la alte mese, mă pricep ca nimeni altul să ghicesc trecutul și viitorul unui bărbat lipsit de zgîrcenie.

Apoi șopti:

— Sînt Ion Chioreanu, fostul secretar al lui Iojica.

— Te-am recunoscut, murmură Cae, fără să-și arate surpriza.

— Iată, înălțimea-ta, aceste mătănii sfințite... am un mesaj pentru domnia-ta. Îl găsești sub șaua calului. Cu aceste

mătănii i-am slujit pe mulți... mesajul e de la Toma Ciomîrtan, în care poți să ai toată încrederea... dar dacă nu doriți...

Cae scotoci prin buzunare, îi dărui o monedă măruntă și-i făcu semn să se retragă. Cerșetorul mulțumi cu plecăciuni adînci, trecu pe la alte mese înșirînd verzi și uscate, apoi se mistui prin ușa de la ieșire.

Cae părăsi Alba-Iulia. Vînt Sălbatec, lăsat în voia lui, se întinse voinicește la drum. Cînd ajunseră dincolo de Măgura Vulpii, lumina zilei se îngîna cu amurgul. Abia acolo își îngăduiră un moment de odihnă. În vreme ce calul mușca lacom din iarba fragedă, călărețul scoase mesajul adus de falsul cerșetor și citi:

Domnule Cae Indru,

Cunosc vechea prietenie dintre voi și regretatul Iojica. Fostul cancelar al Transilvaniei se putea numi fără greșeală un mare român. Atît de mare încît nu ne-am putut asemăna cu el. Înainte de a fi pus în lanțuri, Iojica mi-a încredințat patruzeci de mii de ducați, cu rugămintea să-i țin la dispoziția voastră ca parte din averea ce vi se cuvine. De suma aceasta puteți să dispuneți la prima cerere făcută domnului Izu Klein, starostele negustorilor din Sibiu. Parola de recunoaștere este: «Prin moartea lui Iojica românii de pretutindeni au pierdut un om de seamă».

Am devenit consilierul noului principe nu în scopuri de mărire, ci pentru a continua lucrarea începută de Iojica și Mihai-vodă, în vederea unirii tuturor românilor.

Andrei Báthory e o pramatie fără nici un dumnezeu. În treburile principatului nu se ridică la valoarea lui Sigismund. E atît de slab încît prevăd înfruntări de oști pe pămîntul Transilvaniei. Turcilor le-a făcut o scrisoare prin care le cere firman de domnie. Pe poloni îi înșală cu altă scrisoare, făgăduindu-le principatul dimpreună cu Moldova și Țara Românească, pînă la Dunăre. I-a făcut scrisoare împăratului Rudolf, căruia îi cere sprijin împotriva turcilor și recunoașterea

lui ca principe. Îi poruncește lui Ieremia Movilă prin altă scrisoare să strîngă oștile Moldovei, păcălindu-l că-i va da fratelui său scaunul de domnie a lui Mihai-vodă. În ultima scrisoare îi cere lui Mihai-vodă să părăsească Țara Românească. Scrisorile nu sînt semnate de principe, așa cum s-ar fi cuvenit, ci de episcopul Naprágy, altă pramatie care e mai primejdios decît cardinalul tocmai prin prostia și aroganța lui fără seamăn.

Sînt de părere să nu urmăriți soliile. Lăsați scrisorile să ajungă la locul lor! În felul acesta veți trage mai multe foloase, știindu-le conținutul.

Prin schimbarea din Transilvania, primejdia e mare pentru Țara Românească. Turcii se mișcă și ei amenințători acum la vreme bună de lupte. Țara Moldovei va strînge oști. Hatmanul Poloniei, domnul Zamoyski, a pus tabără lîngă Zim, hotărît să coboare spre Dunăre la cel mai mic semn a lui Andrei Báthory. Din îndemnul principelui, Kornis va strînge oști lîngă Aiud. Împăratul Rudolf e departe de a fi un bun om politic. S-ar putea ca viitoarele sale hotărîri să fie chiar mai primejdioase decît tot ce v-am spus. În asemenea situație, nu armele hotărăsc destinul Țării Românești, ci viclenia.

Domnule Indru, Iojica avea o casă în Sebeș. Acolo v-ați întîlnit cu el de multe ori. Acum, casa e locuită de Ion Chioreanu, care lucrează pentru noi. Ar fi bine să-i trimiteți lui Chioreanu un om de legătură. Toate mesajele noastre vor trece prin casa din Sebeș.

Al vostru, Toma Ciomîrtan

Cae aprinse hîrtia și răspîndi cenușa rămasă. La poalele munților se așeză înserarea. Crestele străluceau în lumină.

§

Costache Caravană nu era omul care să se mire din orice, dar în fața părintelui Clement, socotit mort, scoase un șuierat mai grăitor decît cuvintele. După ce-și reveni din uimirea firească, se

apucă să-l repare folosind unele oblojeli și ierburi știute numai de el. Cînd isprăvi lucrarea așa cum se cuvine, porni un mic discurs ce produse asupra călugărului un efect asemănător cu paralizia.

— Sfîntule, zise cu vocea lui pițigăiată, minuni se mai întîmplă... fiindcă nu ca alții... fără să mă laud... carele ar fi unul la zece mii... dar vă jucarăm în foi de viță... că dacă n-ai ochiul ager... numai laba aia de ziceam eu să auzim de bine... și poate chiar mai mult... pe Zambilica mea dacă mint! Alții numai cu farmece sau cu ceva moșmoande...

Costache se opri brusc văzîndu-l pe călugăr cu gura căscată de uimire.

— Ai priceput, sfîntule?

Clement se scărpină după ureche, năuc.

— Nu prea.

— Se poate, recunoscu grăsanul. Totdeauna cînd vreau să vorbesc în pilde și finețuri o cam încurc... noi de la Adam și Eva... fiindcă e bine să fii copt... carele pre el și pre alții... fără a mai pune la socoteală haleala și mărunțișul... că bafta tot baftă rămîne...

— Nu, nu! îl întrerupse rugător Clement. Dacă vrei să-i zici ceva, ia-o pe bucățele!

— Așa, așa, sfîntule! aprobă Costache privindu-l cam nătîng. Taman asta zisei și eu. Cînd nu e prea lung, o descurc binișor... că și alde ăia... carele pre alții... dar tocmai de sus de pe stîncă... unde altul rămînea lat... însă tot laba aia...

— Ho, domnule, oprește! se luă cu mîinile de păr Clement. De fapt, ce vrei domnia-ta?

Costache zîmbi cu gura pînă la urechi.

— Păi, ziceam cum ai căzutără...

— E, bată-te norocul! se lumină acesta. Lasă că îți spun eu cum a fost. Glonțul domniei-tale s-a oprit în laba sfîntului Antonio cel tăcut, căreia i-am pus cîndva înveliș de zale. Eu am picat de pe stînca aia mai mult de spaimă. E drept că m-am zdrobit nițel, însă

oblojelile făcute de domnia-ta m-au ușurat. Of, of, greu a mai fost să scoți o vorbă ca lumea! Nu prea înțelegeam unde vrei să bați.

— Să fie la mine ceva lipsă de judecată? întrebă Costache păstrîndu-și aerul nătîng.

— De! zise precaut călugărul. N-aș putea spune cu toată hotărîrea, dar măcar cu harul vorbirii nu prea ești dăruit. Cît despre mine, sigur că a fost o minune din cele mari...

— Păi asta ziceam și eu, sări Costache. Despre minuni, sfinția-ta... că strămoșii voștri, domnii Cain și Isac, s-au bătutără ca chiorii... Isac l-a omorît pe Cain, iar Noe și domnul Avram...

— Ah, pe Sfintele Daruri! se tîngui Clement, impresionat de atîta prostie și ignoranță. Poate vrei să zici Abel...

— Chiar așa! se corectă Caravană. Abel și Isac...

— Vai, vai, domnule! strigă Clement deznădăjduit. Ce-l amesteci pe Isac în treaba aceea? Cain l-a omorît pe Abel.

— Zău? poate că unele cercetări făcute mai tîrziu l-au scos din cauză pe domnul Isac...

— Ascultă, omule! zbieră Clement, cuprins de un tremur nervos. Cu neștiința domniei-tale și cu lipsa de har a gîndirii, ești în stare să omori un om sănătos. Iar pe un bolnav ca mine îl pui la casne.

Costache nu luă în seamă vorbele călugărului și continuă bățos discuția pe teme religioase:

— Pe urmă inchiziția, sfinția-ta... carele mult bine au făcutără pe Pămînt... a zis să fie post joia... că vinerile nu mai aveau căutare...

— Joia? se înfioră Clement. Taci, păcătosule! Cine ți-a băgat în cap asemenea trăsnaie?

— Păi... voi popii... carele...

— Noi? strigă Clement. Noi nu sîntem popi, ci călugări iezuiți. Iar cei care propovăduiesc despre post sînt chivernisiți cu harurile dracului și cu spurcăciuni.

— Asta o spuneți voi, iezuiții... carele nu aveți nici biserică, nici măcar schituri.

— Aiurea! spuse fălos călugărul. Ai fost vreodată în Polonia?

— N-am fost, minți Caravană.

— Atunci, n-ai de unde să știi. Noi avem la Zim cea mai frumoasă biserică. Dacă ai vedea chiliile și pivnițele noastre...

— O fi fost, rîse grăsunul. O fost pe timpuri. Dar acum nici măcar în Zim nu mai poate fi o biserică de iezuiți.

— Să fii domnia-ta sănătos! răspunse cam de sus călugărul. Acum două săptămîni cînd ne-a luat de acolo părintele Zablije, biserica noastră era mai frumoasă ca oricînd.

Vocea călugărului devenise atît de puternică încît Zablije, aflat ceva mai încolo sub supravegherea lui Ducu, strigă supărat:

— Clement, Clement, potolește-ți gura! Ți-am spus că ăsta e marele tău păcat. Nu vezi că domnul de lîngă tine te trage de limbă?

Clement închise gura nemulțumit și-l privi cu superioritate pe Caravană fără să bănuiască nici pe departe că se afla în fața unuia dintre cei mai șireți oameni din cîți întîlnise el. Nici Costache nu mai insistă. Obținuse destule informații.

§

În timp ce Cae Indru ieși din Alba-Iulia prin poarta de nord, trăsura contelui Teleki făcu același lucru la poarta de sud. Lăsînd la o parte mijloacele de călătorie, singura deosebire se afla doar în direcțiile opuse luate de cei doi călători. Trăsura contelui trecu Mureșul și își continuă drumul pe sub piepturile dealurilor Zăreș, Căpud și jumătate din Hoanca, abătîndu-se apoi la dreapta către faimosul castel din Obreja. În satul Cisteiul românesc, oamenii se pregăteau de cină. Copii și femeile săriră de la îndeletnicirile lor, bulucindu-se pe la porți, așa cum le era obiceiul cînd treceau

mărimile ținutului, dar nu văzură mare lucru. Perdelele trăsurii îl fereau pe călător de ochii curioși.

Lajos Teleki era proprietarul unor întinse domenii din nordul principatului. Dispunea de cîteva castele răspîndite la Cluj, la Satu-Lung lîngă Baia-Mare, la Dej, la Hațeg și chiar în Alba-Iulia. Îmbrăcat totdeauna cu haine scumpe, după ultima modă de la Viena sau Praga, contele era socotit pe bună dreptate arbitrul eleganței ardelene. Om de gust și fin politician, priceput în afaceri și lacom, tatăl său, bătrînul conte Teleki strînsese o avere uriașă pentru acele timpuri. Lajos nu avea asemenea porniri. Afemeiat și curajos, tînărul fusese amestecat în unele scandaluri prin capitalele Europei, dar cutezanța lui dublată de istețime și risipa de aur îl scăpaseră cu obrazul curat. Mai mult chiar, datorită firii sale deschise și vesele reușea adesea să-și facă prieteni din cei mai înverșunați dușmani. Trecut de treizeci și patru de ani, pe fața lui frumoasă apăruseră două cute adînci, care în loc să-i dea un aer de maturitate îi sporea farmecul. Înalt peste limita mijlocie, mersul și ținuta lui mai păstrau ceva din suplețea adolescenților.

Teleki se afundase gînditor între pernele din fundul trăsurii. „Iată, își zise el, au trecut patru ani de cînd bat aceste drumuri. Dragostea mea pentru frumoasa castelană din Obreja, în loc să se stingă, se aprinde mai puternic. Timpul nu se arată un bun alinător. Inima contesei Stela Beckembauer e dăruită de mult lui Cae Indru. Pentru mine i-a rămas doar o părticică de prietenie. Ei bine, nu credeam că Lajos Teleki, în fața căruia s-au aplecat cu nădejde multe din frumusețile Apusului, va ajunge vreodată să se mulțumească doar cu fărîmituri. Adică nu! zîmbi el. Prietenia ei nu e pentru mine o simplă fărîmitură, ci tot ce am eu mai sfînt. Doamne, cînd s-a mai văzut pe lume un tînăr care să-și îndrăgească rivalul? Țin la acest Cae Indru împotriva voinței mele. Sau poate nu țin. Poate îl admir. Dar pasul dintre admirație și prietenie e tare mic. Indru e ceea ce aș fi vrut eu să fiu, dacă nu mi-ar fi lipsit voința. El își pune viața în primejdie pentru neamul valahilor. Eu, pentru un iatac. El doarme prin păduri, pe coclauri, aleargă prin

ploaie, prin frig, se avîntă în luptă fără să se gîndească la viața lui, își folosește inteligența și iscusința armelor pentru a-i răpune pe dușmanii neamului său. Din această pricină își neglijează chiar dragostea. Azi și-a pus viața în primejdie pentru un prieten. Cîți se pot lăuda cu asemenea lucruri? Eu ce fac? Am moștenit o avere uriașă, dimpreună cu un titlu mare. În acești aproape treizeci și cinci de ani m-am dovedit priceput să cer, să poruncesc, să primesc. Se trezi din gîndurile lui. Frumoasa trăsură intrase în vadul Tîrnavei Mari. Dincolo de apă drumul se continua în pantă dulce. Sus pe meterezele castelului se aprindeau torțe pentru veghea de noapte. Parcul imens de arini, de fagi, de salcîmi băștinași, de arțari, de brazi aduși cine știe de pe unde, se întindea pe luncă și pe deal pînă departe către satul Mihalț. Vechiul castel construit cîndva pe cheltuiala marelui latifundiar Ioan de Szentiváni, se ridica semeț deasupra Tîrnavei ocupînd un loc frumos și folositor din punct de vedere strategic. Așezarea lui gîndită cu temei domina locurile dintre Crăciunelul-de-Jos și Mureș. Pe la 1593, baronul Albert de Szentiváni, urmașul de drept al acelui Ioan care dispăruse fără urmă la un asediu turcesc, reclădi o aripă a castelului părăginită în urma unei răscoale a iobagilor. Din vechea latifundie se pierdură unele sate, dar cele mai de seamă, adică Cisteiul românesc, Obreja, Mihalțul, Crăciunelul, Bucerdea și Pețălca, întinse pe douăzeci și cinci de mii de iugăre, fură vîndute un an mai tîrziu, contelui Hans Beckembauer. Cei peste două mii de iobagi români se închinară după legile timpului noului proprietar. Prețul acelei tranzacții fusese atît de mare încît nobilimea principatului avu multă vreme subiect de discuție.

Baronul Albert nu fusese un mare iubitor de frumos, astfel că parcul imens de odinioară căzuse într-o stare jalnică. Noul proprietar, mai bogat chiar decît se crezuse, tocmi oameni pe plată bună, iar parcul reveni la veche strălucire. Aleile îngrijite cu o piatră de rîu, băncile presărate ici-colo, poienile cu ronduri de trandafiri, chioșcurile încîntătoare, mirosna aspră a atîtor esențe de lemn și clipocitul molcom al apelor Tîrnavei, îmbiau la odihnă.

Pe dealurile nesfîrșite din spatele castelului, contele Beckembauer înjghebase o mare crescătorie de cai, dovedindu-se mai priceput decît fostul proprietar. La vremuri cu atîtea mișcări de oști, caii se căutau pretutindeni, iar prețurile nu erau de lepădat. În pivnițele castelului, folosite altădată drept închisori pentru lotri, pentru iobagii prea îndrăzneți sau pentru oștenii ce se dovedeau căzuți în vreo ispită, noul proprietar depozita vinurile ce se înmulțeau de la un an la altul. Castelanul nu se grăbea să le vîndă, îndoindu-le prețul prin învechire. Pe dealurile dinspre Crăciunel, sarea aflată prin adîncimi ieșea singură la suprafață în zecile de izvoare. Căruțele castelului făceau transporturi de sare chiar pînă la pusta Ungariei.

Cu toate veniturile bune, cu toată frumusețea și bogăția din jur, tînărul castelan trăia retras, arătîndu-se rar la curtea din Alba-Iulia sau la petrecerile nobililor învecinați. Sora lui, contesa Stela Beckembauer, despre care se zvonise că ar fi cea mai frumoasă fată a Transilvaniei, urma pilda fratelui, preferînd plimbările călare pe un minunat cal dăruit de contele Teleki. Puțini știau că cei doi frați se numeau în realitate Ion și Stela Cristu. Dar și mai puțini erau cei ce aflaseră că falsul conte lucra acolo de cîțiva ani pentru Mihai-vodă, domnul Țării Românești.

Poarta cea mare a castelului, se deschise cu zgomot lăsînd loc de trecere trăsurii lui Teleki. Majordomul trimise vorbă stăpînilor și se repezi să-l primească pe musafirul picat la vreme de seară.

— Nu știu dacă surpriza e la fel de mare ca bucuria, strigă contele Beckembauer de sus de pe scări.

Fața lui simpatică, lungă de un cot, strălucea de plăcere, iar părul căzut în neorînduială dovedea graba cu care ieșea înaintea musafirului. Picioarele puternice și lungi, pline de tinerețe, străbătură iute distanța ce-i separa. Brațele ca două moriști se desfăcură în lături, astfel că pieptul voinic primi îmbrățișarea musafirului.

Auzind exclamația de bucurie, pe care de fapt o aștepta, inima lui Teleki tresări înviorată.

— Aș fi ingrat, răspunse musafirul, dacă nu ți-aș mărturisi

chiar de la început că va trebui să împarți bucuria cu tînăra contesă, dar nu în părți egale ca de obicei.

— Să înțeleg prin aceasta că îi aduci vești? zîmbi castelanul în vreme ce ochii lui inteligenți sclipiră spre ironie.

— Ce altceva aș putea să fac acolo unde nu am alte speranțe?

— Ești nedrept, domnule Teleki! Oare prietenia nu poate sta în cumpănă egală cu dragostea?

— Niciodată. Sînt sentimente diferite, socotindu-le laolaltă ar fi ca și cum ai număra oile și caii împreună. Dar iat-o pe sora voastră.

Tînăra contesă coborî scările în goană, sinchisindu-se prea puțin de etichetă. Purta o rochie simplă de culoarea cerului, iar o șuviță din părul ei bogat, roșu ca focul, îi căzuse pe fața îmbujorată. Mersul firesc, fără artificii, îi scotea în evidență frumusețea corpului, aplecată mai puțin spre rotunjimi decît spre liniile lungi, delicate, care împlineau un tot plin de farmec. Ochii ei cenușii, strălucitori, îl cuprinseră pe musafir dintr-o căutătură scurtă, parcă întîmplătoare, dar suficientă pentru a înregistra cele mai mici amănunte.

— Sper să stați mai mult la noi, domnule conte, spuse cu bucurie nereținută. Fratele meu nu va fi mai puțin încîntat decît mine.

— E o invitație care mă onorează, evită musafirul un răspuns direct.

Stela simți delicatul refugiu și fiindcă nu-i erau dragi prefăcătoriile, îl amenință cu degetul.

— Of, domnule Teleki! Sînt puțini prietenii noștri, iar cei mai buni ajung pe la noi doar în trecere. Sper să ne fii oaspete măcar o săptămînă.

— Mă predau, rîse musafirul fericit de bucuria ce strălucea în ochii ei. Cît despre vești, vor fi la plecare. Pînă atunci le voi ține închise în mintea mea fără să-mi pese de povara lor.

— Domnule Teleki, strigă fata roșind, cu toate rugăciunile ce le fac pentru domnia-ta, vei ajunge cu siguranță în purgatoriu păcătuind astfel. Care fată, care femeie din lume ar putea rezista o săptămînă în fața unor vești ce le-ar putea căpăta pe loc? Ar fi oare casne mai mari decît aceasta?

— Te rogi pentru mine? îngînă contele buimac.

— Uneori, zîmbi ea cuprinsă de sfială.

Intuind momentul greu ce picase peste cei doi, tînărul castelan interveni la timp.

— Cred că pentru niște oameni atît de retrași ca noi, veștile bune ca și cele mai puțin bune sînt o adevărată înviorare.

— Așa e! aprobă musafirul. Veștile sînt de mai multe feluri. Prima e scurtă și sper să vă facă multă plăcere. L-am invitat aici pe contele Szatmári, viitorul moștenitor al bătrînei contese. E un tînăr fermecător, dar nu se poate asemui nici pe departe cu mătușa lui, doamna contesă de Szatmári.

— Minunat, minunat, domnule Teleki! se entuziasmă castelanul. Aceste ziduri vechi vor prinde puțină viață.

— Așteptați, că nu e totul! se înveseli musafirul. Am invitat-o și pe bătrîna contesă. Tinerii nu prea fac tovărășie bună cu bătrînii, dar această doamnă, cam aiurită la prima vedere, merită să fie cunoscută de voi. E vorba despre acea admirabilă doamnă care nu-și lasă nepotul să poarte o biată perucă, susținînd că numai naturalul are preț în viață. Acea doamnă care a tras cu pistolul după dregătorii principelui. Acea doamnă care la peste optzeci de ani, după spusele altora, și la aproape șaizeci, după spusele ei, se ține atît de bine încît mai iese dimineața călare, să se plimbe pe frumoasele ei domenii. Acea doamnă care a binevoit să-mi arunce în cap o salatieră de argint, numai pentru faptul că am avut neprevederea să-i spun: „Doamnă, arătați minunat." „Mincinosule! mi-a strigat ea. Crezi că nu știu cum arăt? Chiar dacă mai jumulesc ceva din vîrsta adevărată, pe care nu ți-o spun pentru că ești obraznic, știu cum pot arăta la anii mei. Haide mai bine să mîncăm niște

langoșe călduțe și să golim amîndoi o oală de pălincă. Pramatia de nepot, nu știe să bea. Mă mir cum îl mai rabdă pămîntul." Acum să trecem la celelalte vești. În urmă cu patru ani, Sigismund Báthory a dat acel bal de pomină, despre care aveți știre fiindcă am fost împreună. După cum vă amintiți, printre invitați se aflau și trimișii curții din București, adică tinerii Cae Indru, Chirilă Zece Cuțite, Costache Caravană, Ducu cel Iute, Petrache cel Mic, Niță Praștie, Tufănel, Toroipan, Gălușcă și Sile Adormitu. Domnii Tufănel, Toroipan, și Gălușcă ne-au făcut atunci o frumoasă demonstrație de luptă cu bîta. Ei bine, ieri dimineață am fost în Mediaș, unde am asistat la înscăunarea noului principe. Privind prin mulțimea de gură-cască, văd un tînăr oacheș, înalt și subțirel, cu mersul ca de lăcustă. O figură atît de șuie ca a domnului Tufănel e greu să nu se facă remarcată. Intuind pricina prezenței sale acolo am plecat spre drumul care duce către Dumbrăveni și Sighișoara. La vreo cinci minute după ce salvele au anunțat înscăunarea lui Andrei, îl văd iar pe Tufănel călare, gonind parcă mînat din urmă de toate furiile iadului. Azi pe la prînz îl întîlnesc în Alba-Iulia pe domnul Baltazar, comandantul garnizoanei din Sighișoara. Îl știți și voi. Un lungan bărbos, cu o cicatrice mare pe față. Din vorbă în vorbă, aflu că domnia-sa a făcut un chef strașnic la hanul Butoiul Tămăduirii, situat în pădurea de dincolo de Sighișoara. Chefuise cu grăsunul Gălușcă. În toiul chefului apare Tufănel, schimbă unele șoapte cu Gălușcă, iar grăsunul se scuză în fața lui Baltazar: „Domnule, continuați cheful cu prietenul nostru. Eu sînt nevoit să dau o fugă la Brașov, unde iubita noastră soacră e gata să-și dea duhul. La noapte sînt îndărăt, dacă nu vor crăpa caii de schimb sub mine." Ei, ce ziceți despre asta? rîse Teleki privindu-și gazdele amuzat.

— Știu eu? răspunse Beckembauer. Cred că domnul Gălușcă își iubește soacra.

— Soacra? Nici vorbă. Tufănel și Gălușcă îi duceau vești lui Mihai-vodă. Vești privitoare la schimbarea din Transilvania. Tot din anumite izvoare știu că domnul Toroipan locuiește la hanul

Berbecul Gras din Brașov. Cred că el e soacra lui Gălușcă. Am mare admirație pentru Mihai-vodă. Cu asemenea ștafete iuți știe tot ce se întîmplă în țările vecine. Nici curtea de la Praga, nici Constantinopolul nu au o atît de bună organizare a știrilor. Dar n-am isprăvit veștile. Azi în zori a fost arestat Chirilă Zece Cuțite, chiar lîngă Alba-Iulia. Cîteva ceasuri mai tîrziu mă aflam la palatul princiar într-o discuție cu Andrei Báthory, cu Naprágy, Ciomîrtan și Kornis. În toiul discuției apare căpitanul Jager și-l anunță pe cardinal că domnul Cae Indru cere audiență. Din zori se pusese preț în aur pe viețile acestor oameni ai lui Mihai-vodă.

Auzind asemenea veste, contele Beckembauer nu păli așa cum se aștepta musafirul. Doar mîinile delicate ale frumoasei contese tresăriră lung, ca o bătaie de aripi.

— Interesant, murmură castelanul. Să auzim în continuare. Bănuiesc să fie o continuare.

— Da, o continuare grozavă. Cardinalul i-a poruncit lui Jager să-l pună în lanțuri pe Indru, refuzîndu-i audiența. La un sfert de ceas îl văd pe căpitan că se întoarce. „Ei, ce mai e?” l-a întrebat principele. „Măria-ta, un cuvînt din partea prizonierului.” „Ah, ah, rostește-l, domnule!” i-a poruncit cardinalul-principe. „Zablije”, a răspuns căpitanul. Auzind asemenea cuvînt, cardinalul fu apucat de un tremur care ne-a uluit. Se albise la față, iar în ochi i se citea groaza. Apoi ne-a poftit afară și a cerut să-i fie adus prizonierul. L-am văzut în lanțuri pe Cae Indru. Călca atît de calm și de zîmbitor încît m-am simțit dintr-o dată mic lîngă el. Din cauza surprizei abia i-am răspuns la salut. Nu știu ce s-a petrecut între el și principe. După o jumătate de ceas era fără lanțuri. Nimic din înfățișarea lui calmă, ușor adormită, nu se schimbase. Dacă a scăpat dintr-o astfel de primejdie, cu siguranță că e un mare vrăjitor. Din păcate, domnul Chirilă e încă în lanțuri.

— Ei, zise castelanul, acum cînd s-au isprăvit veștile, propun să intrăm amîndoi în pivnițe. Vinul adus la masă își pierde strălucirea. Trebuie să mergem la el în Sfînta-Sfintelor.

Gazda și musafirul coborîră nesfîrșitele trepte. Slujitorii aprinseră făclii. Nisipul greblat frumos îi îndemna parcă să calce în vîrfurile picioarelor. În timp ce vechii prieteni se cinsteau din toată inima, Stela Cristu, falsa contesă Beckembauer, urcă scările spre odaia ei. Abia acolo lacrimile stăpînite atîta vreme alunecară domol pe fața strălucitoare de tinerețe. Cînd se simți mai ușurată își închipui că se află într-o discuție cu Indru.

„Te-am cunoscut sub numele de Cociuban, începu ea. Mai tîrziu am aflat că te numești Cae Indru. După lupta de la Călugăreni, fostul cancelar Iojica mi-a spus că adevăratul nume al domniei tale e Marcu. Iată că de la tine nu am aflat nimic, ci numai de la alții. De acel ce se ascundea sub numele de Cociuban m-am îndrăgostit cînd aveam șaisprezece ani. Ar trebui să-ți spun Cociuban, fiindcă de acest nume mi-am legat primele visuri, dar nu pot. Ai apărut într-o dimineață la castelul nostru din Munții Semenicului. Veneai din pădure și eu nu bănuiam că erai hăituit de dușmanii lui Iojica. Erai înalt și slăbuț. Încă neformat. Mișcările tale erau moi, parcă leneșe, iar ochii mereu subțiați ca atunci cînd te ferești de lumină puternică. Arătai molcom la fire și cam încet. Zîmbeai rar, mai ales la supărare. Pentru zîmbetul acela aspru, mi-ar fi plăcut să te văd mereu supărat. Purtai la brîu șapte cuțite de care nu te despărțeai nici noaptea. Mă tot întrebam de rostul lor. Odată mă despărțeam de castel prin pădure. Într-o poiană am întîlnit doi lotri care s-au năpustit asupra mea. Am țipat îngrozită fără să-mi dau seama că te strig pentru prima oară pe nume. Nu-l strigasem nici pe tata, nici pe fratele meu. Voi bărbații trăiți momentele cu toată puterea așa cum le trăim și noi, dar noi femeile mai avem harul de a ne gîndi mai tîrziu la acel moment, desfăcîndu-l în mii de bucăți, dînd interpretare fiecărui gest. Acesta e unul din marile haruri femeiești. În timp ce fugeam de lotri, ți-am auzit tropotul calului. Ai sărit din șa asemeni unui fulger. Am vrut să mă adăpostesc în spatele domniei-tale, dar mi-ai dat un brînci care m-a aruncat peste niște tufe de boze. Cînd ai aruncat cuțitele spre cei doi, au fost ca două lovituri de trăsnet. Abia ți-am putut urmări

mișcările iuți. Dar nu rănirea lotrilor m-a speriat, ci zîmbetul domniei-tale, în care am descoperit ceva înfricoșător. Fusesem o biată copilă proastă care dorisem uneori să te văd supărat. În ziua aceea am descoperit că te iubesc. Dar am mai descoperit ceva. Mi-am dat seama că mi-e un pic teamă de domnia-ta. Totuși nu te pot numi Cociuban. Nici Marcu nu te pot numi, chiar dacă e nume de prinț al neamului nostru. Dragostea mea s-a legat de Cae Indru. Cînd ai dispărut de la castel, hăituit de dușmanii mulți, m-am descoperit dintr-o dată bătrînă la gînduri și fără vlagă. Apoi am aflat că ai murit acoperit de ocară, iar pentru mine zilele deveniseră ca și nopțile, fără strălucire. Cînd ai apărut la balul principelui Sigismund, după mai bine de doi ani, mă aflam acolo alături de contele Teleki, care mă ceruse în căsătorie. L-am refuzat. Care fată l-ar fi refuzat pe Teleki? Cred că știai ceva în această privință. Cînd ți-am auzit numele rostit, cînd ai intrat pe ușă, întreaga mea viață mi se adunase în priviri. Ți-ai rotit ochii prin sală fără grabă. Asupra mea au zăbovit ca din întîmplare și am simțit atunci cum mi se sfîșie inima. Îmi făcusem atîtea planuri, atîtea visuri. Credeam că vom dansa împreună. Că mă vei scoate din sala balului. Că mă vei săruta. Ar fi fost împlinirea după anii aceia grei cînd te știusem trecut din viață. Nimic din visările mele nu s-a împlinit. Adică nu. S-a împlinit ceva. Te-am văzut. Umerii ți se mai lărgiseră. Aveai un semn nou și mic deasupra ochiului. Principele v-a invitat să vă arătați măiestria la sabie în fața părintelui Grasa. L-ai învins, dar asta nu are însemnătate. Însemnat a fost doar faptul că am trăit acea luptă alături de domni-ta. Cînd te apărai de loviturile iuți și frumoase ale marelui spadasin, ochii ți se îngustau ca o lamă de cuțit, iar mișcările erau atît de leneșe încît credeam din clipă în clipă că vei pierde lupta. Apoi, ochii s-au mărit brusc. Mișcările domoale s-au transformat în fulgere, pînă cînd părintele Grasa și-a cules arma de pe jos. Ce s-a petrecut mai pe urmă a fost ca un vis rău. Principele a încercat să vă aresteze, dar domnia-ta și prietenii care te însoțeau l-ați înconjurat pe Sigismund și sub amenințarea cuțitului ați ieșit din palat. În lupta de la Călugăreni te-ai aruncat în

fața lui Mihai-vodă, ferindu-l de moarte. Focul din pistolul turcului te-a lovit în piept. Ai mai avut putere să arunci cuțitul omorîndu-l pe dușman. Apoi ai căzut în brațele lui Mihai-vodă. Printre ultimele cuvinte ale domniei-tale s-a aflat numele meu. Iar eu crezusem atîția ani că niciodată nu te-ai gîndit la mine. Prietenii domniei-tale te-au adus în Transilvania pe jumătate trecut din lumea aceasta. Domnul Ducu cel Iute a venit în Obreja să-mi dea de știre. Calul său a căzut sub dealul de lîngă Tîrnava. Ducu s-a prăbușit la picioarele mele. Atunci am înțeles că nu numai eu te iubesc. Am ales cel mai bun cal și am gonit într-un suflet. Dincolo de Blaj am întîlnit trăsura cancelarului, care îmi ieșise înainte. Iojica mi-a făcut loc lîngă el și mi-a spus că de va fi putință de salvare a domniei-tale, doi oameni ar fi în stare să înfăptuiască minunea. Eu și Zimmermann, felcerul principelui. Niciodată nu mi-am putut închipui să aud tremurînd vocea aspră a lui Iojica. Apoi, cînd am văzut trupul vostru fără cunoștință, am simțit cum fuge viața din mine. Dacă nu am căzut, a fost o întîmplare. Luni în șir le-am petrecut la căpătîiul vostru și fiecare strop de viață care apărea în trupul vlăguit mă întărea și pe mine. Într-o dimineață te-ai sculat să te razi, dar slăbiciunea te-a făcut să te sprijini. Peste un ceas a venit Sile Adormitu și ți-a dat vestea că se urzește un complot împotriva lui Mihai-vodă. Te-ai îmbrăcat ca unul sănătos, m-ai sărutat pe față din fugă și ai plecat. Era primul nostru sărut. Adică nu. Odată dormeai agitat. M-am aplecat și te-am sărutat pe frunte și am șoptit fără să-mi dau seama: „Soțul meu." Ai deschis ochii doar pe jumătate, iar eu am crezut că pier în clipa aceea. Nici azi nu știu dacă m-ai auzit. Sînt patru ani de cînd ai plecat. Știu că mă ocolești. Te-ai gîndit poate că viața domniei-tale mereu în cumpănă, mereu pe drumuri, nu o poți lega de a mea. Ah, dragul meu Cae Indru, dar iată că ai ieșit mereu din toate primejdiile. Într-o lume atît de agitată și nesigură ca cea în care trăim, cine mai poate fi sigur pe viața lui? Totuși, un om ca tine nu e drept și nu poate să moară, iar eu nu mai am puterea să aștept. Te rog,

îndură-te de mine! Sînt șase ani de cînd sper. Curînd voi ajunge o fată bătrînă și amintirile mele au prea puțină strălucire.”

Stela Cristu oftă resemnată. Apoi, îi auzi ca prin vis pe Ion și pe Teleki trecînd prin coridor cam afumați. Afară se întețise vîntul. Ploaia iute lovea neputincioasă în zidurile castelului. Doar sus pe metereze oștenii de pază îi simțeau puterea.

Așa cum i se poruncise, căpitanul Jager se prezentă peste un ceas în cabinetul de lucru al principelui.

— Ah, iată-te, domnule! zise cardinalul împingînd hîrtiile de pe masă într-o parte. Ia loc!

— Nu se cuvine, măria-ta.

— Lasă, lasă eticheta! Avem de vorbit. Din cîte am aflat, ai fost o vreme comandant al garnizoanei din Sighișoara, cu o soldă de patru ducați pe lună. Ce soldă ai acum?

— Cinci ducați, răspunse Jager întrebîndu-se unde vrea să ajungă principele, dacă se interesa de veniturile sale.

— E mult sau puțin?

— Și mult și puțin, măria-ta. Adică mult pentru un vechi oștean ce se mulțumește cu întreținerea de la garnizoană și cu o cană de vin bun. Puțin, pentru unul hotărît să-și întemeieze o familie, așa cum e cazul meu.

— Mda! zîmbi principele, învăluindu-l cu o privire protectoare. Ne-am gîndit să-ți ridicăm solda la șapte ducați. Ce zici?

— E mai mult decît speram, răspunse căpitanul mirat.

— Ei, ei, s-ar putea să-i meriți. Am nevoie de oameni de încredere. De oameni în stare să intre în foc pentru mine. azi ești căpitan. Mîine s-ar putea să-i iei locul lui Kornis.

„Ce naiba o fi vrînd ăsta de la mine, de mă ia așa pe departe? se întrebă Jager. Doar asta-i datoria mea. Să-l slujesc.”

— Ai putea să fii un asemenea om? întrebă cardinalul sfredelindu-l cu privirea.

— Aș putea, măria-ta.

— Îmi placi, Jager. Ești modest și sîrguincios, tăcut și inteligent. Iată niște haruri care te-ar putea duce mai sus decît

speri. Poftim hîrtia prin care îți mărim solda! Partea ce ți se cuvine din arestarea lui Chirilă Zece Cuțite se ridică la o sută de ducați. Ia și această hîrtie! Pentru zelul dovedit azi în cazul domnului Indru, îți mai dăruiesc cinci ducați. Acum ce mai spui?

— Spun că sînteți generos. Pînă azi n-am fost băgat în seamă la curtea din Alba-Iulia. Eram o umbră necesară la ușa palatului. Un cîine de pază. Oare să cred, măria-ta, că a sosit ceasul meu?

— Să crezi, Jager! spuse cu toată sinceritatea cardinalul. Cunoști locul de la Stînca Diavolului?

— Ca buzunarele mele.

— La miezul nopții va trebui să fii acolo dimpreună cu Chirilă, prizonierul nostru. Sus pe stîncă se vor afla Cae Indru, Costache Caravană și Ducu cel Iute. Cu ajutorul unei frînghii îți vor coborî trei călugări. Domnia-ta îl vei urca pe Chirilă. Cînd va ajunge el sus, vor urma niște hîrtii mincinoase și încă doi călugări. Îi iei pe călugări sub pază personală. Nimeni nu are voie să discute cu ei. Te voi aștepta aici înainte de apariția zorilor.

— Cîți oameni să iau, măria-ta?

— Cinci sute.

— Dar nu mă duc la război. De zece ori mai puțini tot ar fi prea mulți.

— Nu, Jager! îl întrerupse aspru cardinalul. Cinci sute nu sînt mulți. Oștenii să înconjoare toată zona, cu poruncă să nu ia prizonieri, ci să ucidă tot ce întîlnesc viu.

— Nu-i drept fără judecată.

— Ah, ah, lasă prostiile, Jager! se încruntă principele. Crezi că acei domni se vor da prinși fără luptă? Din izbînda pe care o vreau, s-ar putea să ieși bogat. Cae, Chirilă, Ducu și Costache prețuiesc, vii, opt sute de ducați. Dacă îi aduci în lanțuri, primești această sumă. Dar dacă îi aduci morți, vei primi de trei ori atîta. Norocul nu se abate prea des asupra omului. Nu lăsa să-ți scape asemenea prilej, căpitane!

— Nu-l voi lăsa, zîmbi Jager.

Cînd înnoptă de-a binelea, ieșiră prin poarta de nord a

cetății Alba-Iulia cinci sute de călăreți. Adică prin aceeași poartă părăsită de Indru cu două ceasuri mai devreme. În timp ce trupa se mișca spre Măgura Vulpii, tînărul ajunse aproape de Stînca Diavolului. Chibzuit, Cae își lăsă armăsarul într-un loc ferit și se strecură ca o umbră spre locul unde se despărțise de prieteni și prizonieri.

„Iată că nu știu ce s-a întîmplat în lipsa mea, gîndi el, iar prevederea e mama înțelepciunii."

Pădurea dormea adînc. Susurul liniștit al Ampoiului parcă întărea liniștea locurilor. Aerul era greu ca dinaintea ploii. Întunericul se dovedea negru ca smoala. Din apropiere țîșni o pasăre de noapte, fîlfîindu-și aripile domol. După zgomotul rar al aripilor, Cae pricepu că pasărea nu a fost scornită din culcușul ei. La vreme de primejdie, bătăile aripilor sînt scurte, iar zborul se face la rasul pămîntului, nu în văzduh. Se opri după un sfert de ceas, gîndindu-se: „Dacă nu s-a întîmplat nimic rău, acum sînt destul de aproape ca să fiu auzit de către prietenii mei."

Duse palmele în jurul gurii și scoase un țipăt ușor, de bufniță. La cel mult douăzeci de pași, răzbi un țipăt asemănător. Indru răsuflă ușurat. Peste cîteva clipe Ducu îi ieși în întîmpinare.

— Totul e bine pe aici?

— Totul.

— În cazul ăsta, avem mult de lucru. La miezul nopții, Jager îl va aduce pe Chirilă sub Stînca Divolului.

— Ai reușit să-l îndupleci pe cardinal?

— Nu să-l înduplec, ci să-l sperii. Totuși, din partea lui ne așteaptă multe primejdii. În noaptea aceasta vom face schimb de prizonieri, cu ajutorul frînghiei lui Costache. Aici voi rămîne singur. Voi doi luați caii noștri și ai călugărilor. Dincolo de muntele acesta începe un pîrîu. După un ceas de mers ajungeți la Poiana Zorilor. Să mă așteptați acolo! La Stînca Diavolului s-ar putea să fie horă mare.

— Nu plecăm nicăieri, zise Costache apropiindu-se. Am

auzit că va fi schimb de prizonieri. Crezi că principele ca scăpa asemenea prilej de a pune mîna pe noi?

— Sigur că nu, răspunse Indru. Acesta e și motivul pentru care vreau să puneți caii la adăpost. Jager va înconjura aceste locuri cu mulți oșteni. Nici eu nu aș scăpa un astfel de prilej.

— Tocmai asta ne face să rămînem alături de tine și Chirilă.

— Hotărîm la urmă, fu de părere Ducu. Întîi să ascultăm planul prietenului Cae. Fiindcă sînt convins că are un plan.

— Am.

— O clipă, interveni Caravană. În afară de Zablije a mai scăpat cu viață un călugăr.

— Asta nu schimbă cu nimic planul meu. Dacă sînt bine legați amîndoi, nu-mi vor da nici o bătaie de cap.

— În privința legăturilor, știi că sînt meșter, chicoti grăsunul. Sînt burduf amîndoi și cu niște călușuri frumoase în gură. Zău că e o cinste pentru ei să poarte niște călușuri meșterite de Caravană. I-am ascuns în tufișuri, cam la cincisprezece pași de Stînca Diavolului.

— Bine lucrat! aprobă Indru. Ei nu trebuie să cunoască pregătirile noastre. Auzi, Costache? Oare dacă am despleti funia și am împleti două subțiri, ar avea destulă rezistență?

— Te cred. Sînt făcute din cînepă nouă.

— Atunci, la treabă! Eu despletesc. Tu și Ducu împletiți. Trebuie să fim gata înainte de miezul nopții.

— Vom fi, dar nu prea le văd rostul.

— Tocmai pentru că nu ți-am spus planul pînă la capăt. În timpul zilei am cercetat peretele muntelui din dreapta. La înălțimea de cinci-șase stînjeni se află o vatră. Cine ajunge pe vatra aceea își poate continua drumul spre creastă. Va trebui să atîrnăm acolo o frînghie de la vatră în jos. Oricît de mulți oșteni ar ajunge aici, vor fi neputincioși în fața pereților drepți de piatră. Adică vom ieși din încercuire de parcă am zbura peste crestele munților. La așa ceva nu se va aștepta Jager.

— Propun să plece numai Costache cu caii, interveni Ducu. Pentru atîta treabă nu-i nevoie de doi oameni. Eu voi rămîne aici. În timp ce tu vei sta pe Stînca Diavolului la schimb, mă furișez prin împrejurimi, pentru a urmări mișcările oștenilor.

— Adausul la plan nu e rău! observă Cae.

Lucrară iute. Mîinile lor meștere la asemenea treburi isprăviră frînghiile într-un ceas. Cu puțin înainte de miezul nopții, Costache porni cu caii spre Poiana Zorilor. Cae făcu un ocol mare, pînă găsi un loc bun de urcuș. Ajunse pe vatră, nu fără greutate, fixă frînghia de rădăcinile ieșite ale unui brad și se lăsă apoi să alunece de-a lungul frînghiei. Ducu îl aștepta neliniștit de întîrziere. Răsuflă ușurat cînd îl simți lîngă el. După douăzeci de pași, ajunseră din nou pe Stînca Diavolului. Apoi, abia avură timp să-i care pe călugări la locul de schimb, cînd se auzi glasul lui Jager:

— Ești aici, domnule Indru?

— Aici, căpitane. Bună seara!

— Tot respectul nostru! răspunse Jager politicos. Putem începe schimbul?

— Îndată. Numai să fixez frînghia. L-ați adus pe domnul Chirilă?

— Da, prietene, răspunse acesta. Sînt aici sub stîncă. Domnul Jager m-a îndatorat cu această plăcere. Calul meu e sub mine. Din păcate nu-l putem căra sus. I-am promis unui oștean o răsplată bună, dacă se va îngriji de el. Căpitanul e de părere să cobori pentru a-l lua în primire și a schimba unele amabilități. Dar domnia-sa e însoțit de vreo cinci sute de oșteni, așa că propun să amînăm această plăcere pînă la o împrejurare mai nimerită.

— Regretul e de partea mea, rîse căpitanul. Întîlnirile cu domniile-voastre au început să devină o sursă de cîștig bun. Îmi aduc ducați. Păcat că noaptea e atît de întunecoasă. V-ați fi bucurat de salutul nostru.

În timp ce se schimbau asemenea amabilități, Ducu făcu

un ocol mare prin împrejurimi. Se tîra ușor, ca o adiere. Nimic nu se clintea în urma lui.

— Gata, domnule Jager, putem începe, strigă Cae.

Zicînd acestea, începu să-l coboare pe Clement. Curînd îi veni rîndul lui Zablije. Apoi, primul mort.

— Ah, ah! exclamă Jager. Călugărul acesta e țeapăn de-a binelea. Nu știu dacă schimbul se desfășoară în regulă.

— Știe principele, bravă Cae.

„Pe toți dracii! gîndi căpitanul. Cardinalul nu mi-a pomenit nimic despre asta. Sper să nu am necazuri."

După asemenea cugetare se întoarse către Chirilă.

— Urcă, domnule! A fost o plăcere pentru noi și trag nădejde să ne mai întîlnim.

— Ne-am întîlnit de multe ori, spuse acesta și de fiecare dată plăcerea a fost de partea mea.

Căpitanul înțelese ironia, astfel că răspunse acru:

— Așa e, domnule!

Cînd ajunse Chirilă sus, Cae îi șopti repede:

— Mergi douăzeci de pași spre dreapta, pînă ai să dai de peretele muntelui! Pipăie cu mîna de-a lungul peretelui și vei simți o frînghie! Urcă pe frînghie pînă te lovești de niște rădăcini de brad! Agață-te de ele și ai să ajungi pe o vatră! Să mă aștepți în locul acela!

— Ei, ei ce se întîmplă acolo? își pierdu răbdarea căpitanul, bănuind șoaptele celor de sus.

— Îndată, îndată, rîse Indru. Pari grăbit, domnule Jager, dar nouă nu ne displace întîlnirea cu voi, mai ales în situația de față, cînd ne desparte asemenea obstacol.

— O, o! gustă gluma căpitanul, am știut totdeauna că sînteți un om de duh. Dar să mă ia naiba! Și acest călugăr e mort.

— Ca și ultimul, domnule Jager. Doar nu-ți închipui că întîlnirea dintre noi a fost amicală?

— Nu-mi închipui nimic. În schimb mi-e teamă că schimbul dintre noi are unele cusururi.

Cae nu-i răspunse. De undeva din apropiere se auzi un țipăt de bufniță. Era semnalul lui Ducu, iar tînărul pricepu că întreaga zonă e înconjurată de oșteni. Apoi, auzi lîngă el o șoaptă:

— Lasă-l naibii! Peste cîteva clipe, drumul nostru spre frînghie nu va mai fi liber. Zgomotele din jur se intețiră brusc. Indru nu-l mai legă pe ultimul călugăr mort, ci îi dădu brînci de sus de pe stîncă. La spatele lui se precipitară sumedenie de pași. Dar el nu făcu greșeala să alerge. Ridică un bolovan greu cît un copil și-l aruncă spre stînga. Atrași de zgomot, oștenii dădură năvală în direcția bolovanului. Tînărul alunecă spre frînghia salvatoare ca o nălucă. Apoi îl auzi pe Jager:

— Domnule Indru, de data aceasta nu mai scăpați, iar plăcerea va fi de partea noastră.

De undeva, parcă din cer, îi răspunse un hohot de rîs. Jager înjură groaznic. Indru trase frînghia și-și continuă urcușul alături de Chirilă și Ducu. Spre creastă, pădurea fremăta ușor. La Stînca Diavolului, oștenii se loveau între ei pe întunericul de nepătruns.

CAPITOLUL III

În prima duminică de iunie a anului 1599 intrară prin poarta de nord a Bucureștilor doi călăreți cu hainele colbuite de drum lung. Cel din față părea un dovleac așezat în cumpănă pe cal. Arătarea de sub el se dovedea o sluțenie rar întîlnită în Cîmpia Bărăganului. Al doilea călăreț era un lungan cît o grindă, cu fața roșcată adusă înainte ca un bot de vulpe, cu părul roșu săltat pe creștet asemenea unei creste de cocoș.

— Nu crezi, dragă domnule Sile Adormitu, întrebă primul călăreț, că s-ar cuveni să ne udăm gîtlejurile după atîta oboseală?

— Pe porțile iadului, domnule Costache! răspunse al doilea călăreț înviorat dintr-o dată. Aveți unele idei adînci, izvorîte dintr-o meditație îndelungată. Nu-mi trecuse prin minte asemenea desfătare a corpului, datorită firii mele lipsite de haruri înalte. Ultimul chef l-am făcut cu părintele Grasa și nu mă rușinez a vă mărturisi că sfinția-sa m-a băgat sub masă după primele două găleți cu vin. Atunci, sau poate ceva mai tîrziu, mi-am dat seama de toată păcătoșenia mea trupească. Dacă mi se va întîmpla asemenea lucru și cu domnia-voastră, să nu-mi interpretați slăbiciunea ca o lipsă de respect. Va fi suficient să mă stropiți cu apa unei găleți pentru a mă readuce în simțirea spiritului. Apoi voi avea cinstea să vă fac o cîntare la ureche. Am o voce care te bagă în răcori.

Ajunși printre primele case, călăreții își domoliră caii obosiți, iar privirile lor cătară lacome împrejur, așa cum se întîmplă celor ce lipsesc de acasă multă vreme. În timpul nopții plouase peste oraș. O ploaie scurtă, bogată, care dărui zorilor o atmosferă calmă, răcoroasă. Mirosna florilor de salcîm stăruia în

aer dulce-amăruie, ca un parfum înviorător. Soarele de dimineață ștergea urmele ploii, dar întreaga atmosferă a orașului părea că întinerise peste noapte. Prin curțile gospodarilor, pietrișoara se umflase brusc de atîta sănătate. Stînjeneii, cam plini de ei, sfidau căldura cu săbiile întinse bătăios în jurul minunatelor flori albastre, iar tufele de regina-nopții, înalte cît omul, își strîngeau petalele ofensate, gata să le redeschidă la cel mai mic semn de slăbiciune a soarelui. Casele boierești, multe la număr în partea de nord, cu intrările mari și cerdacurile în stare să adăpostească fiecare o nuntă, răsăreau ici-colo din măreția boschetelor sau a copacilor bătrîni. Cireșii se desfătau ademenind privirile trecătorilor cu fructele lor roșii-gălbui, în care soarele Bărăganului pusese ceva din sufletul său.

Înainte de a intra în Ulița Mare, cei doi călăreți își abătură caii pe la piața Zece Mese, unde domnii Tufănel-tatăl și Ciripoi-tatăl începuseră o dispută verbală care amenința să nu se mai sfîrșească. Tarabele lor cu blaturi, cu sucitoare și cu linguri de lemn erau învecinate, chiar dacă le despărțea o distanță de zece-doisprezece pași. Distanță stabilită de ei, după ultima păruială, ca între două firme rivale respectate în acea zonă a Bucureștilor. Cei doi concurenți căpătaseră o bunăstare vizibilă, datorită unor însemnate investiții făcute în fiecare sezon călduros. Dacă în urmă cu cîțiva ani se mulțumiseră să-și expună mărfurile pe niște simple rogojini, acum tarabele confecționate din scînduri le dădeau un aspect mai sobru, mai elegant. E drept că în iernile geroase cei doi negustori își băgau prăvăliile pe foc fie din cauza frigului, fie datorită unor proiecte ambițioase. Dar, cînd începea anotimpul cald, cîțiva gospodari din zona bogată a orașului se pomeneau într-o dimineață că le-au dispărut gardurile și nimeni nu le-ar fi putut recunoaște în cele două tarabe din scîndură geluită frumos.

Cu toată căldura statornicită în Cîmpia Bărăganului, din motive total necunoscute, domnul Tufănel-tatăl purta o splendidă căciulă de miel alb și negru. Culorile se păstrau la ea în părți egale, ceea ce arăta că a fost confecționată din două căciuli mai

vechi. Sumanul aproape nou, cu mînecile mult prea lungi, avusese cu siguranță un stăpîn voinic, iar domnul Tufănel-tatăl putea fi bucuros că nu se întîlnise pînă în ziua aceea cu fostul proprietar. Fața lui mică, nițel șuie, semăna cu a unei veverițe, iar ochii mari, cu priviri alunecoase, arătau o notă de inteligență.

Ciripoi-tatăl părea un adevărat gentlemen. Pălăria lui de catifea, cam roasă de timpul necruțător, fusese croită cîndva pentru o căpățînă de uriaș. Acesta era motivul pentru care frumosul acoperiș se supunea atracției gravitaționale și aluneca plin de respect pe fața negustorului, acoperind-o cu totul. Obișnuit cu năzdrăvăniile ei, domnul Ciripoi o trimitea pe creștet cu o scurtă lovitură de palmă, iar de sub ea se arătau niște urechi mari, clăpăuge, un nas în formă de conopidă, o gură cît o jumătate de sapă, cu buzele vinete, supte înăuntru, datorită unor lipsuri interioare de stalactite și stalagmite. Spre deosebire de rivalul său, nu purta suman din două motive destul de serioase. Întîi, timpul călduros nu pretindea asemenea îmbrăcăminte, iar mai apoi, distinsul cetățean al Bucureștilor nu poseda nici un obiect care să semene cît de cît a suman. Pantalonii cu fundul mare, bun de adăpostit o clopotniță, îi împrumutase definitiv de la un bulgar neprevăzător, dornic de o baie strașnică în rîul Dîmbovița.

La apariția celor doi călăreți, negustorii se aflau în toiul disputei verbale, mai ales că onorata clientelă obișnuită la piața Zece Mese nu se îmbulzea pe lîngă tarabe. Domnul Tufănel-tatăl, mai ager în priviri decît concurentul său, se opri la jumătatea frazei, ochii îi crescură brusc, iar exclamația de surpriză îl făcu pe Ciripoi să tresară.

— Vere, zise Tufănel, ia seama colo în spatele tău! Nu crezi că boierii care s-au oprit ne caută pe noi?

Ca orice om cu sufletul curat, Ciripoi nu-și pierdu vremea să cerceteze. Primul său gest fu îndreptat spre marfă, cu gîndul de a prinde în brațe întregul inventar al prăvăliei, cu care să se fofileze prin mulțime. Dar tot atît de repede negustorul trase concluzia că în vorbele celuilalt nu se afla nici o nuanță de alarmă, așa că

își întoarse privirile printr-o fulgerătoare și elegantă răsucire a capului. Astfel, pălăria îi veni peste față, o săltă pe creștet cu un dupac îndemînatec, iar ochii lui licăriră a bucurie.

— Hei, Ciripoi, Tufănele, ia veniți mai aproape! strigă Sile Adormitu.

Cei doi nu o luară la goană spre o atît de dulce chemare, ci zburară în întîmpinarea oaspeților. Pantalonii bulgarului și sumanul de proveniență anonimă fîlfîiră scurt printre tarabe. Sile și Costache Caravană zîmbiră mulțumiți, observînd agilitatea bătrînilor negustori.

— Cîți ani ai, Ciripoi? întrebă Sile, învîrtind în palme două pungi burdușite cu aspri.

Ciripoi-tatăl, om cu scaun la cap și trecut prin multe, socoti să mai adauge la vîrsta reală încă vreo douăzeci-treizeci de ani, știind că bătrînețea putea zgîndări generozitatea călăreților. Dar nebunul de Tufănel i-o luă înainte și răspunse cu voce mare, asemenea unui oștean:

— Cincizeci și doi are, înălțimea-ta. E născut într-un an cu mine.

— Minte! sări Ciripoi-tatăl ca ars. Eu abia mă țin pe picioare de bătrîn ce sînt. În toată piața asta nu e unul mai bătrîn și mai oropsit ca mine.

Sile Adormitu își înfrînă un început de zîmbet, încruntîndu-se.

— Atunci, de tine nu avem nevoie. O să ne mulțumim numai cu Tufănel. „Să mă ia naiba de nătărău! gîndi Ciripoi. În toată Mahalaua Opincarilor nu se află unul mai nătărău ca mine. Domnul acesta ține în palme două pungi. Asta se cheamă că nu le-a scos întîmplător. Una din ele ar încăpea fără urmă în pantalonii bulgarului. Dacă nu pun mîna pe una din pungile alea, pot să mă arunc din clopotnița bisericii Sfîntul Spiridon, că nu e nici o pagubă.”

Făcu o nouă plecăciune în fața lui Sile, apoi o luă mai pe departe:

— Înălțimea-ta, oamenii cuminți sînt rari. Abia dibăcești unul într-o piață. Mie mi-a mers vestea că aș avea mai mult scaun la cap chiar decît un boier. Asta, fără să mă laud. Vărul Tufănel, arde-l-ar pe..., știe că la mine vin după sfaturi toți înțelepții din mahala. De pomană dau sfaturi. Să mor dacă mint! Și oamenii zic: Să mergem la bătrînul Ciripoi dacă vrem un sfat bun. Eu nu-i pot opri să-mi zică bătrîn. Altfel, sînt dintr-un an cu Tufănel. Ba, cred chiar ceva mai tînăr și mai sprinten.

— Dă-te mă-n cîștig de-aicea! i-o întoarse Tufănel-tatăl.

Dar un gest a lui Sile îi domoli pe amîndoi.

— Îl cunoașteți pe negustorul Isaia?

— Ca pe o brezaie, rîse Ciripoi. În tinerețe îi aduceam niște cai, mamă, mamă. Numai cai turcești. Noaptea îi luam, noaptea îi vindeam și tot noaptea dispăreau din curtea jupînului Isaia de parcă intrau în pămînt.

— Da, da, înțeleg, zîmbi Sile. Acum, adunați-vă marfa! Mai către seară mergeți la Isaia să vă dea cîte un cal pe alese și straie pe măsura voastră! De fapt, știe el ce vă trebuie. Mîine dimineață veniți la hanul Privighetoarea de Aur! Iată și niște bani pentru femeile voastre.

Cei doi prinseră cu îndemînare pungile grase, pipăindu-le lacomi, în timp ce Sile și Costache Caravană își îndreptară caii pe Ulița Mare, către faimosul han Privighetoarea de Aur.

Cînd sosiră noii oaspeți, hangiul Cristache Mutu își purtă cu mare iuțeală pîntecul cît un poloboc printre mesele multe. Avea o slăbiciune pentru Caravană, care se dovedea un mîncău fără pereche. De multă vreme nu-l mai preocupau afacerile bănești chiar dacă hanul aducea venituri grase, ci mai degrabă se simțea atras către clienții pricepuți în aprecierea unor bucate gustoase.

— Cristache, băiatule, strigă Caravană, în fiecare an pîntecul tău mai crește cam cît un harbuz.

— Rîde hîrb de oală spartă! zîmbi șăgalnic hangiul. Nici cu domnia-ta nu mă plîng. Dacă n-ai umbla atît pe drumuri, cred că ai putea să mă ajungi. Dar nu-i asta pricină de supărare. Oamenii cu

pîntecul rotund sînt făcuți anume să guste toate plăcerile lumii. Iar plăcerea cea dintîi e mîncarea și băutura. Eu îmi cunosc musafirii după înfățișare. Cei smochiniți la față și la trup sînt o adevărată pagubă pentru un hangiu cumsecade. Ăștia fug de sosuri, de carne grasă, ori de un purceluș la tavă, cum fuge dracu de tămîie. Bagă în ei numai uscături și ciorbe lungi, apoase. Iar la băutură mai mare jalea. Se amețesc din te miri ce. Borțoșii ciulesc urechile și aud zgomote de străchini cale de o poștă. Nasul îi conduce fără chip de greșeală către locurile cu mîncare aleasă. Uscățivii sînt grăbiți la mîncare și se gîndesc aiurea. Borțoșii au un anumit dichis, ca la o slujbă. Nu se reped asupra bucatelor. Întîi le adulmecă. Apoi le gustă. Pe urmă, le cinstesc mestecîndu-le domol. Dacă te repezi ca un apucat, mîncarea se strînge în ea și nu-și mai sloboade aromele. Dar în fața unui plescăit molcom se alintă și te cuprinde cu tot ce are ea mai bun. O singură dată m-am păcălit cu un slăbănog. Cînd l-am văzut, mi-am zis că vine de la Muntele Sfînt, unde o fi trăit numai în posturi și rugăciuni. O arătare lungă, cu coastele ca cercurile pe butoaiele nepăpurite. După ce l-am privit cu milă, i-am propus:

„Domnule, să vă dau ceva de post și niscaiva uscături?"

Zice:

„Nu, jupîne dragă! Eu sînt obișnuit cu lucruri alese. Dacă ai un miel de vreo zece ocale, copt în spuză și stropit cu vin, ești omul meu."

„Am, domnule, i-am spus mirat. Poate că n-ar strica și o oală cu vin."

„Nu, vin să nu-mi dai acum! Eu n-am timp să mă opresc din mîncat, iar setea mă apucă abia la urmă. După prînz intrăm în pivniță. Fac cinste cu vin, dat te poftesc și la miel. Mie îmi plac borțoșii chiar dacă nu țin pînă la capăt lîngă niște bucate alese. Însă ca priveliște, merită să te uiți la ei, fiindcă ei reprezintă belșugul."

Zic:

„Domnule, ai vorba aleasă ca omul umblat prin lume. Nouă ne plac oamenii subțiri la gusturi și la purtare, d-aia ne-am

gîndit să nu vă punem la casnele iadului într-o întrecere de băutură și mîncare cu un borțos. Să vă dau mai degrabă ceva ușor pentru desfătarea trupului. Poate n-ar strica o bucată de slănină cît o jumătate de cărămidă, ușor gălbuie de la fumul rece din timpul iernii, cu niște pîine proaspătă de casă, a cărei coajă coaptă pe vatră e plesnită și aspră cum e coaja gorunului bătrîn. Lîngă asta ar merge o ceapă cît un genunche de cal. O ceapă roșie și iute, spartă în pumni și umplută cu sare..."

Zice:

„Nu!"

„Atunci, un rățoi pe varză călită. Un rățoi rumenit cum se cade, care șade cu picioarele în sus pe o movilă de varză călită, așa, de al naibii ce e. Astea sînt bucate ușoare și nu fac rău într-un stomac prăpădit ca al domniei-tale."

„Ah, ah! zice el. Mă bucur cînd întîlnesc un hangiu de treabă. Păcat că ești borțos. Zău, n-ai merita asemenea osîndă! Să am eu bine cîți borțoși am băgat sub masă la băutură și mîncare!"

„Bine!" îi răspund fără asprime. Apoi m-am așezat alături de slăbănog, hotărît să-i dau o lecție fără să știu pe ce mîini am căzut. După vreo cinci ocale de carne fragedă, grăsuță, împărțită frățește, am simțit o moleșeală dulce. Cînd apare moleșeala, mă opresc totdeauna din mîncat. Acum nu era chip. Slăbănogul îi trăgea înainte la fel de pofticios. Pînă și oasele trosneau între dinții lui mari. După alte două ocale mi s-a părut că am vedenii. Am continuat să înghit alături de el, căsnindu-mă în apărarea sfintelor drepturi de mîncăi ale borțoșilor pînă am căzut prostit. La fiecare îmbucătură simțeam o sfîrșeală în toate mădularele, iar trosnetul fălcilor lui se arăta depărtat ca o părere. M-am trezit în pivniță printre butoaie. La primul butoi am băut cîte o oală de vin și ne-am închinat împreună. La al doilea butoi ne-am sărutat creștinește. La al treilea am plîns. La al patrulea am cîntat popește. La al cincilea mi-a perit vederea. La al șaselea am rămas fără grai. La al șaptelea mi-am căutat un loc unde să mor creștinește. Aveam acolo un vin de Drăgășani curat ca lacrima de prunc. Apoi m-am

trezit la soare, pe iarba din curte. Însă nu în ziua aceea, ci într-a doua. După trei săptămîni l-am alungat. Parcă mai slăbise cît a stat la mine. Și mirosea în urma lui a pagubă și a uscăciune. Asta e, domnule Caravană. Totuși, oamenii din soiul acesta sînt rari pe lume. Am auzit că vrei să te însori. Cred că n-ar strica ceva chibzuială. Femeia slăbănoagă e bună la dragoste. În bucătărie nu face cît o ceapă degerată. Acolo, numai grăsanele au căutare. Cum vezi una căreia îi atîrnă șuncile și are fundul cît un butoi, să știi că e cea mai potrivită pentru o căsnicie lungă. Dragostea ține de obicei puțin. Dar de mîncare bună ai nevoie toată viața. Să te ferești de femeia care ajunează împotriva îngrășatului, fiindcă trebuie să postești împreună cu ea! Să te ferești de femeia care vorbește puțin! Asemenea soi de femeie adună în gușă toată otrava gîndului și e mai acră decît măcrișul. Acolo unde ciripitul ei se aude toată ziua, se umple casa de lumină. Să mă ia naiba! Te-am oprit în ușă cu vorbele mele: Poftește sus! Domnii Cae Indru, Ducu cel Iute, Chirilă Zece Cuțite și părintele Grasa abia așteptă un ospăț cu voi.

§

Noaptea se lăsa domol peste București. O noapte calmă, limpede, ce nu prevestea nimic din marile amenințări picate din toate părțile peste Țara Românească. În odaia de lucru a lui Mihai-vodă era lumină. O încăpere mai mult lungă decît lată. Pe mijlocul ei se afla o masă de stejar lucrată în frumoase crestături de mînă. Pereții încărcați cu panoplii bogate în arme, ferestrele mici, cu zăbrele groase cît funiile, tavanul simplu spoit în alb, mobila puțină, dădeau interiorului o atmosferă de răceală. Doar imensul covor de Keșan, lucrat în tonuri calme, aducea o notă de căldură.

Domnul Țării Românești se plimba îngîndurat de-a lungul odăii. Purta o îmbrăcăminte simplă de catifea bine strînsă pe corp. Umerii lui mari contrastau plăcut cu șoldurile înguste. Liniile dulci ale corpului nu-și pierduseră farmecul deși Mihai-vodă intrase în pragul de toamnă al vieții. Părul ușor cărunt pe la tîmple

se răzvrătea aspru a neorînduială, dezvelind fruntea înaltă, brăzdată de cute adînci. La vreme de gînduri multe, cutele se adunau între ele ca la sfat de taină. Cînd gîndurile se depărtau, dînd răgaz de liniște, fruntea se limpezea ca cerul după ploaie, iar privirile arzătoare căpătau dulceața soarelui potolit, de toamnă.

„Au trecut patru ani de cînd am scos Țara Românească de sub turci, gîndi vodă. În acești ani am purtat atîtea războaie cu turcii și cu tătarii cît n-au purtat alte neamuri în toată istoria lor. Am biruit în toate luptele, dar nimic nu a fost hotărîtor. Parcă ieri am tăiat pînă la ultimul om garnizoana turcilor din București. Parcă ieri am luat la rînd cetățile turcești din lungul Dunării și din Balcani. Oștenii au făcut mari lucrări pentru neamul românesc. Atît de mari cum nu s-au mai pomenit. Adică nu. Uite că greșesc. Au fost lucrări chiar mai mari ca ale noastre. Mircea cel Bătrîn și Ștefan cel Mare ne-au întrecut cu mult așa că nu ni se cuvine cine știe ce fală. Ne-am bătut așa cum au făcut totdeauna părinții noștri. Să se fi născut oare neamul nostru lipsit de noroc? Fiecare bucată de pămînt românesc are în el sîngele unui apărător. Toți înaintașii noștri s-au bătut să apere pămîntul țării. Dar iată că ne așteaptă alte războaie. Pînă cînd ne vom bate oare? Turcii au ridicat la Călugăreni atîta oaste încît ar fi ajuns pentru un război cu toată Europa. O sută optzeci de mii de turci au stat împotriva noastră la Călugăreni. Mi-a fost grozav de frică atunci că vom pierde. Dar m-a încercat și un moment de mîndrie. Prin uriașa oștire adusă împotriva noastră, turcii ne arătau, fără să știe, respectul și prețuirea lor. Eram de zece ori mai puțini. Dar turcii ne cunoșteau virtuțile de pe cîmpul de luptă. Doamne, Dumnezeule, cînd a început lupta din vadul Călugărenilor și am văzut puhoiul turcesc, m-a apucat o fală și o mîndrie fără seamăn pentru neamul românesc! Turcii nu aveau curajul să se bată de la egal. Oare Ștefan cel Mare a simțit asemenea fală? Fiindcă și el a fost cinstit de turci cu astfel de puhoaie. Dar asta nu are importanță. Această mîndrie va rămîne urmașilor noștri. Am învins la Călugăreni. O mînă de oameni am bătut un imperiu. Poate și noutatea pe care

am adus-o noi în războaie să-i fi descumpănit pe turci. Românii au priceput înaintea altor neamuri că armatele greoaie, încărcate în zale și fierărie și-au trăit traiul. Oștirea Bucegilor a fost trăsnetul nostru pentru turci. Ea a hotărît bătălia de la Călugăreni. O oștire ușoară, ca fulgul. Va mai trece multă vreme pînă cînd generalii vor înțelege că oștilor greoaie le-a trecut vremea. Apariția armelor de foc a isprăvit vremea armurilor și apărătorilor greoaie. Totuși n-am folosit destul toate planurile noastre de tactică. Chirilă Zece Cuțite se dovedește un oștean mai bun decît mine. El s-a zbătut să înființăm un corp de oșteni care să atace spatele dușmanului cu mult înainte de a se apropia de granițele noastre. Care să-i macine aprovizionarea și munițiile. Timpul și sărăcia nu ne-au îngăduit să facem prea multe. Sfaturile lui Cae Indru au ajutat să cîștigăm bătălii fără pierderi de oameni. Vom folosi viclenia mai mult decît înainte. Dar nu e totul. Avem nevoie de soli buni, care să știe a purta tratative cu dușmanii și prietenii. De multe ori tratativele purtate cu chibzuială aduc mai multe foloase decît victoriile de pe cîmpul de luptă."

Mihai-vodă își întrerupse plimbarea. Clucerul Ieremia Băicoianu, un tînăr înalt, spătos cît un urs, cu fața veselă ca de prunc, aștepta lîngă ușă.

— Ce-i, Băicoiene? întrebă domnul trecîndu-și degetele prin păr, într-un gest de înviorare.

— Au sosit, măria-ta.

— Să intre!

Clucerul feri draperia într-o parte. Cinci bărbați se aliniară frumos în fața lui vodă și salutară cu pălăriile.

— Măi, să fie! rîse domnul. Parcă ați fi la curtea lui Henric al patrulea, rege al Franței.

— Sau la curtea Spaniei, chicoti Caravană.

— Sau la Londra, îngînă Ducu cel Iute.

— Ori la Genova, Florența sau Roma, zîmbi părintele Grasa, un lungan slăbănog, adus de spate ca o păstaie, cu nasul coroiat ca o chiflă, cu fața colțuroasă și încrețită, parcă trasă la darac.

— Sau la București, spuse aspru Chirilă Zece Cuțite.

— Să înțeleg prin aceasta că Bucureștii a devenit o capitală însemnată? întrebă vodă cu ochii licărind a veselie.

— Așa se pare, măria-ta, zise Cae Indru, cel mai înalt dintre oaspeți. După victoria de la Călugăreni am devenit cunoscuți în toate orașele Europei. Auzind vestea, regele Franței a strigat entuziasmat în fața curtenilor: „Lucrează bine Valahul." Or, se știe că regele Henric e cam zgîrcit în laude. Unele țări ar trebui să ne fie chiar foarte recunoscătoare. Zecile de bătălii pe care le-am cîștigat împotriva turcilor i-au oprit pe aceștia din drumul lor către țările din Apus. Popoarele Balcanilor visează la libertate avînd privirile îndreptate spre noi. Locuitorii din Viena și din Praga se roagă pentru sufletele noastre. Dacă am fi pierdut la Călugăreni, Sinan-pașa ar fi făcut o simplă plimbare peste aceste orașe. Rudolf e un împărat mărginit dacă nu pricepe cît a cîștigat prin slăbirea Imperiului Otoman. Polonii și cnezii ruși ne-au trimis daruri, fiindcă nici ei nu ar fi fost feriți de necazuri și lupte. În Grecia, faptele noastre de arme sînt cîntate mai mult ca la București. Genova, Florența și Roma au scăpat pentru un timp de primejdia turcească. Deci, iată, măria-ta, că ne cunoaște și pe noi ceva lume.

— Bine spus, prieteni! zîmbi vodă. Și cu toate acestea, niciodată nu am avut mai mulți dușmani ca acum. Rugăciunile unora, admirația altora, vestea că sîntem un popor de viteji nu ne ajută cu nimic. Neamurile Europei, amenințate și ele, nu au mișcat un deget să ne sprijine, iar cu slujbe și ceva gînduri bune nu-i poți opri nici pe turci, nici pe tătari. Dar să lăsăm asta. Mai așteptăm oaspeți. Ia spune, Costache, ce-ți mai face Zambilica?

— E tată, măria-ta, se lumină de plăcere Caravană.

— Tată? rîse vodă. Dar care iapă a putut să se încurce cu asemenea sluțenie de armăsar?

— Se găsesc, doamne, se găsesc, răspunse cam înțepat Caravană. Acum doi ani, doamna baroană Maria-Florența de Szentiváni a avut bunătatea să ne găzduiască în castelul ei din Aiud. Într-o dimineață, umblînd noi aiurea prin împrejurimile din lunca

Mureșului, numai ce văd că iese din păpuriș o arătare grasă, cu botul pătrat, cu urechile nu mai mari de un deget. M-am gîndit eu, să fie cal? Nu prea aducea cu asemenea animal atît de cunoscut nouă. Corpul era mai degrabă de vacă, iar coada groasă cît un butuc nu putea fi mai lungă decît o palmă. Pielea ei tărcată cu alb, cu galben și cu vînăt mă încurca și mai rău. Picioarele îi erau scurte, ca la porcii de Bazna. Cînd ne-a văzut, a scos un răget care m-a lămurit că nu e cal. Dar nebunul de Zambilica rămîne locului ca prostit. Cobor de pe el și încerc să-l îmbărbătez. Măria-ta știi că Zambilica e un animal simțitor. Totuși, de data asta nu mă lua în seamă. Se uita năuc la arătare. M-am gîndit că s-ar putea să fie vacă. Însă nu avea coarne. Poate să le fi pierdut într-o împrejurare nefericită. Sau mă aflam în fața unei scroafe uriașe, chiar dacă botul ei nu semăna cu un rît. Zambilica e cam slut la înfățișare, însă lîngă dihania aceea părea un făt-frumos. Zic: „Zambilico, nu te apropia, nebunul dracului, pînă cînd aflăm ce soi de animal ar putea să fie!" Eu vorbeam, eu auzeam. Zambilica se rupe de lîngă mine fudul ca împărații învîrtindu-se pe picioarele lui ca niște pirostrii. Cînd ajunge cam la doi pași de arătare, își saltă botul ca episcopii la cîntecul prea subțire. Ochii i se făcuseră ca jeratecul și scoase un răget cum n-am mai auzit. Am pus mîinile pe pistoale, simțind că ar fi ceva primejdie. Vaca, scroafa sau iapa se fandosea olecuță de fund, ca muierile cînd le apucă strechea, își întoarse buzele mari ca două foi de varză și se puse pe un grohăit care mă băgă în răcori. Strig: „Oprește-te, Zambilico! Las-o dracului, că e scroafă! Asta în loc de mînz îți face vreo zece purcei." Zambilica nici gînd să mă audă. Ajung unul lîngă altul, se mușcă în glumă de ceafă, aruncă din picioare cît colo, se privesc lung, aiuriți, ca îndrăgostiții, înalță boturile către cer și mai trag un răget împreună. Apoi dispar în tufărișurile din marginea Mureșului. Zbier eu: „Zambilico, vino-ncoa, fir-ai al dracului de zurbagiu! Nu vezi că arătarea ți-a făcut farmece? Asta umblă cu moșmoande, ascultă-mă pe mine! S-au mai văzut cazuri de răpiri chiar la dobitoace. Crezi că eu nu înțeleg un tînăr îndrăgostit? Mă rog... să fie dragoste la

prima vedere... că au mai fost cazuri la mine și la doamna baroană... însă baroana se vedea că e femeie... dar asta... Să știi că eu îmi iau mîinile de pe tine dacă iese prost. Pe urmă fac prinsoare că nu e iapă. Cred că e o corcitură de vacă și porc, așa că nu se cade...”

Obrajii lui vodă se făcură stacojii din cauza rîsului, dar Costache continuă să înflorească pățania, cu toată seriozitatea.

— Mă iau, doamne, după ei prin păpuriș, însă fără folos. Parcă îi înghițise pămîntul. Către seară, cînd îmi pierdusem nădejdea să mai dau de urma lor, numai ce îl văd pe Zambilica apropiindu-se de castel cu mireasa alături. Doamna baroană Maria-Florența nu e o femeie fricoasă. Totuși, la apariția ăleia, s-a albit la față și a strigat: „Jesus-Maria!” Apoi s-a lăsat moale în brațele mele. Acum are un fiu.

— Cine, baroana? întrebă vodă insinuant.

— Nu, măria-ta, Zambilica.

La apariția boierilor Vintilă Băicoianu, Leca, Radu și Preda Buzescu, Calomfirescu, Stroe și Udrea, Costache Caravană se opri din vorbăria lui. Sfatul era complet, chiar dacă lipseau mulți boieri de seamă. Hotărîrile ce urmau a se lua aveau mare importanță pentru viitorul țării. Slaba păstrare a secretului celor discutate ar fi dus la multe nenorociri. Ferindu-se a supăra pe cineva, Mihai își trimisese boierii din timp în diferite misiuni, astfel că lucrurile se aranjară cu bună rînduială.

— Iată, spuse vodă, a trecut multă vreme de la ultimul nostru Sfat de taină. Ce vom hotărî în această noapte va fi viitorul Țării Românești. Săptămîna care urmează vom ține Sfatul Divanului. Multe din cele discutate aici nu se vor ști în Divan. La 29 martie, în scaunul principatului Transilvaniei s-a așezat Andrei Báthory. Prin plecarea lui Sigismund am pierdut un aliat nu prea devotat însă mai sigur decît Andrei. Noul principe mi-a poruncit să părăsesc domnia Țării Românești. Ne-am gîndit mult la această poruncă.

— Doamne, cred că nu am auzit bine, sări de pe scaun Preda Buzescu.

Vodă zîmbi și-i făcu un semn potolit cu palma.

— Așteaptă, Preda! Așteaptă să auzi totul! Dacă nu vom fi destul de înțelepți, țara se va oropsi cu totul pînă la toamnă. Vom lăsa totuși mai la urmă asemenea discuție. Cred că întîi trebuie să lămurim care sînt dorințele noastre și abia la urmă vom discuta altele.

— Dorințele noastre? se miră Aga Leca. Ce rost mai au dorințele noastre cînd primejdiile pentru țară se arată mai rele ca oricînd?

— Leca, Leca! îl dojeni domnul. Ești viteaz, dar îți lipsesc alte haruri.

— E drept, măria-ta! zîmbi Aga Leca. Îmi place mult să lupt decît să potrivesc planurile. Aici pot greși ușor.

— Nu numai tu. Și eu greșesc. Dacă aș fi fost mai mult decît om, nu ne-am fi adunat cu toții la Sfatul de taină. Iată deci dorințele noastre: la toamnă vom ocupa Transilvania și Moldova prin puterea armelor.

Dacă s-ar fi prăbușit tavanul peste ei, boierii nu s-ar fi arătat mai mirați. Mihai-vodă se prefăcu a nu observa și continuă cu toată hotărîrea:

— În felul acesta îi vom strînge pe români laolaltă. E visul nostru vechi dinaintea înscăunării. O țară a tuturor românilor va fi destul de puternică împotriva dușmanilor.

Cae Indru nu mai urmări vorbele lui vodă, gîndindu-se: „Întreaga Europă e fărîmițată. Franța e plină de ducate și comitate. Poporul german e la fel de fărîmițat. Spania și celelalte țări mari sînt în aceeași situație. Dacă Mihai-vodă a înțeles necesitatea unirii neamurilor înseamnă că e un mare vizionar. Nicăieri în Europa nu se ridică astfel de probleme, urmărindu-se doar avantajele mărunte și locale. De va reuși asemenea lucrare, despre Mihai-vodă se va vorbi chiar peste o mie de ani. Poate niciodată Țara Românească nu a avut un domn atît de mare ca el.”

Vocea lui Mihai îl scoase din gîndurile sale.

— Așa cum familiile nu pot trăi despărțite, fiindcă se răzlețesc și se destramă cu vremea, nici un popor nu poate trăi despărțit. Că am fost viteji, că ne-am bătut dușmanii unde i-am întîlnit, nu-i mare lucru. Au făcut-o și strămoșii noștri poate chiar mai bine decît noi. Lor nu le-a stat în putere să făurească unirea românilor, neavînd prilejul. Nouă ne stă azi. Tocmai azi cînd sîntem amenințați cu robia și destrămarea neamului mai rău ca înainte. Dacă nu o vom face, urmașii noștri nu ne vor ierta nici în mormînt. Asta vrem noi. Nu, Leca, nu mă întrerupe! Vom discuta totul la urmă. Acum să vedem care sînt primejdiile. Turcii ridică împotriva noastră patruzeci de mii de oșteni. Tătarii, cu peste cincizeci de mii, sînt aproape de Nistru și așteaptă doar un semn al turcilor pentru a se năpusti peste noi. Hatmanul Zamoyski visează de mult o graniță polonă la Dunăre. El a pus tabără mare lîngă Zim, cu optsprezece mii de călăreți și e gata să coboare asupra noastră îndată ce primește porunca lui Andrei Báthory. Kornis, comandatul oștilor Transilvaniei, șade pregătit în tabăra de la Aiud cu douăzeci și șapte de mii de oameni, gata la porunca principelui. Ieremia Movilă, domnul Moldovei, a strîns șaisprezece mii de călăreți lîngă Focșani, hotărît să vină peste noi la porunca lui Báthory. Împăratul Rudolf șade la Praga în marele lui castel și se ocupă de citirea stelelor. Slab împărat! El l-a trimis la granița Transilvaniei pe generalul Basta cu zece mii de oameni în zale și nimeni nu știe ce gînduri poartă acest general. Curțile din Praga și Constantinopol duc tratative secrete. De cînd e lumea, înțelegerile țărilor mari s-au făcut pe spinările țărilor mici. Deci, acestea ar fi primejdiile. Acum să vedem pe ce ne sprijinim noi. Avem douăzeci și trei de mii de oșteni pe plată, însă nu le-am plătit lefile de cinci luni. Ne-ar trebui cincizeci de mii de ducați pe care nu am de unde să-i iau. Vistieria e goală. Din vechea și falnica noastră armată a Bucegilor au mai rămas în munți o mie de oameni. Ceilalți au pierit în războaie. Așa că, la ceasul acesta, ne putem bizui pe douăzeci și patru de mii de oameni, împotriva a o sută cincizeci de dușmani, care sînt cu atît

mai periculoși, cu cît vin din toate părțile. Dacă împărțim oștirea pentru a face față celor cinci armate dușmane, vom pierde cinci bătălii. Acum poți să mă întrerupi, dragă Leca. Aștept părerea ta.

— Doamne, se întunecă acesta, foindu-se neliniștit, propun să vorbească în locul nostru, al tuturor, omul care ne-a scos din multe necazuri cu agerimea gîndului său.

Toate privirile se întoarseră către Cae Indru.

— Aș vrea să cer unele lămuriri, interveni Calomfirescu.

— Cere! îl pofti Mihai-vodă. Numai cînd judecăm cu știință bună luăm hotărîri bune.

— Măria-ta, zise tînărul puțin rușinat, dacă zvonurile despre aceste oștiri se dovedesc mincinoase?

— Of, Zamfirescule! rîse domnul. Crezi că noi ne bizuim pe zvonuri? În aceste vremuri grele o țară mică nu are dreptul să nu cunoască mișcările dușmanului și să nu-i prevadă gîndurile. Ar fi pierirea ei. Am priceput acest adevăr abia după înscăunare. Mircea cel Bătrîn avea pîndari dincolo de hotarele țării, dovedindu-se printre cei mai chibzuiți oameni ai timpului. El nu aștepta să fie luat ca din oală. Cînd apărea dușmanul, marele voievod îl aștepta pregătit otrăvind apele, pustiind satele, hărțuindu-i marginile oștirii, iar locul de bătaie nu-l alegea niciodată dușmanul. Azi avem iscoade bune. Dar nu ne-am mulțumit numai cu atît, ci am prevăzut din timp unele lucruri, așa că oameni de-ai noștri stau de mulți ani în Moldova, în Transilvania, la Constantinopol sau la Praga, în Polonia și pretutindeni în jurul nostru. Avem ștafete iuți pentru fiecare din acești oameni. Ei culeg știri, ei văd, ei caută și trimit la București tot ce ne-ar fi de folos. Conducătorul tuturor iscoadelor și al tuturor oamenilor noștri e boierul Vintilă Băicoianu. La el vin ștafetele ziua și noaptea. Mai e ceva, Zamfirescule?

— Nu, măria-ta.

— Atunci să vorbească nepotul nostru Marcu sau, cum își spune el, Cae Indru!

— Doamne, se ridică tînărul privind cu dragoste în ochii lui vodă. Măria-ta ne-ai înfățișat dorințele neamului și amenințările

dușmanilor. Cum ele nu pot fi judecate separat, fiindcă sînt legate de puterea noastră viitoare, le vom cumpăni laolaltă.

— Așa mă gîndeam și eu, aprobă vodă rîzînd, pentru a crea o bună dispoziție printre tinerii lui oaspeți.

— Andrei Báthory, care nu e stăpînul vostru, a poruncit să părăsești Țara Românească. Cred că e bine să ne arătăm supuși.

— Doamne, Dumnezeule, dar ce vorbește omul acesta? se încruntă Preda Buzescu.

— Așteaptă, așteaptă, Predo! îi porunci vodă cu vorbă domoală, în timp ce ochii lui aveau sclipiri de aprobare la părerile lui Indru.

— Deci, măria-ta, îi facem scrisoare cardinalului, arătîndu-ne hotărîți să-i fim vasali, așa cum de fapt îi sîntem prin moștenirea de la Sigismund, și îi cerem timp de pregătire pentru părăsirea țării. Noi acum avem trebuință de timp. Cu cît cîștigăm mai mult timp, cu atît amînăm primejdia și ne punem pe picioare în scopul împlinirii dorințelor.

Vodă zîmbi satisfăcut, chiar dacă pe fruntea lui înaltă cutele se adînciseră, parcă adunînd gîndurile între ele. Boierii, începînd să priceapă, se aplecară mult peste masă fără a-și ascunde admirația pentru istețimea tînărului. Cae îi privi o clipă lipsit de orgoliu, apoi continuă:

— Toma Ciomîrtan, consilierul principelui, ne-a înștiințat că Andrei s-a legat de turci prin scrisori mincinoase, că l-a mințit pe Ieremia Movilă, domnul Moldovei, promițînd scaunul Țării Românești lui Simion Movilă, că închină principatul curții din Polonia și cere sprijin împotriva turcilor împăratului Rudolf. Pentru astfel de vicleșuguri prostești la prima vedere, Ciomîrtan îl crede pe cardinal cam mărginit la minte. Dar Ciomîrtan, care e un bun român, greșește. Iojica ar fi înțeles jocul principelui. Ah, cît am pierdut prin moartea lui Iojica! Ciomîrtan nu are asemenea finețe. El nu pricepe iscusința tînărului cardinal. De fapt, ce vrea acest principe? Vrea să cîștige timp. Știe că timpul va lucra pentru el. Îi trebuie timp să se impună în fața dușmanilor din principat.

Îi trebuie timp să-i înșele pe turci, știind că aceștia vor Transilvania și Țara Românească. Îi trebuie timp să-i păcălească pe poloni pînă ce va prinde el puteri să nu le închine principatul. Are nevoie să-l mintă pe împăratul de la Praga cîtă vreme nu a pus destulă osînză în jurul tronului princiar. În sfîrșit, are nevoie de timp în vederea unei bune pregătiri pentru ocuparea Țării Românești și Țării Moldovei, luîndu-i prin surprindere pe împărat, pe turci și pe poloni. Stăpîn pe o astfel de țară, puterea lui s-ar schimba înzecit. Iată dar că ițele încurcate de el chiar la începutul domniei își au rostul lor, iar cardinalul se dovedește un om peste măsură de viclean. Ei bine, vom juca și noi cu armele lui Andrei Báthory. Începem cu slobozirea oștirii.

— Asta nu, asta nu! strigă furios banul Udrea.

— Nu te pripi, Udreo! îl potoli domol. Tînărul acesta grăiește așa cum am plănuit și noi. La urmă ai dreptul de a sta împotrivă. Vorbește, nepoate!

— Slobozim oștirea, făcînd să se știe la dușmani că nu mai avem putință de plată a lefilor. Va fi primul nostru semn de slăbiciune.

— Rău! interveni Preda Buzescu. Nu poți slobozi oștenii fără să le plătești lefile din urmă. S-ar face răzmeriță.

Vodă oftă îngîndurat știind că vistieria se golise de mult.

— Vom plăti pînă la ultimul aspru, zîmbi Cae. De plata lefilor mă ostenesc eu pînă într-o lună.

Fu un moment de mare surpriză. Chiar vodă îl privi mirat.

— Ai asemenea avere, nepoate?

— Nu, dar voi avea înainte de împlinirea sorocului.

— Bine! răspunse Mihai. Grăiește mai departe!

— Turcii vor Țara Românească pentru ei. Se feresc însă de un conflict cu polonii fiindcă au unele greutăți de război în Asia. Polonii doresc graniță pe Dunăre, dacă i-ar putea păcăli pe turci. Andrei Báthory nu se mișcă asupra noastră atîta vreme cît nu va primi firman de recunoaștere ca principe al Transilvaniei. Ieremia Movilă nu îndrăznește nimic fără porunca principelui. Împăratul

Rudolf ar vrea să se întoarcă la Viena și nu dorește război, dar la trimis pe Basta cu zece mii de oameni la granița de nord a Transilvaniei. Dacă am face mișcări de oști și ne-am arăta puternici, ar sări cu toții asupra noastră. Înfățișîndu-ne slabi, dușmanii se vor pîndi unii pe alții, ca lupii în fața prăzii. Fiecare va aștepta momentul prielnic. Iar timpul va lucra pentru noi. Tinerii valahi care părăsesc oștirea cea mare vor fi călăuziți în Munții Bucegi, unde vom întări în secret vechea noastră Armată a Bucegilor. Va fi aceeași oaste ușoară, sprintenă, pe care am avut-o acum patru ani. În ea va fi puterea noastră. Pentru unii, acum ar fi momentul să atacăm și să supunem Transilvania.

— Dar ar fi momentul cel mai rău, îl întrerupse vodă, entuziasmat de limpezimea gîndurilor lui Indru.

— Așa e, doamne! continuă el. Dușmanii s-ar repezi cu toții peste noi. Să-i lăsăm să se pîndească între ei. Cînd se vor sătura de pîndă, vor observa că e toamnă și își vor risipi oștile în vederea iernatului. Atunci atacăm noi.

— Da, atunci atacăm noi! aprobă vodă, gînditor. Azi primejdia cea mare vine de la Andrei Báthory. El e singurul care vede lucrurile clar. După cum se mișcă el ne vom mișca și noi. Îi trebuie firman de recunoaștere în scaunul princiar. Înseamnă că va duce tratative cu turcii. Noi vom strica lucrările lui la Constantinopol. Dar nu pe față. Pe față îi vom arăta supunere de vasali. Îi trebuie o recunoaștere din partea împăratului Rudolf. Imperiul austriac nu ar pierde mare lucru acordîndu-i-o. Îi vom strica însă lucrările de la Praga sau Viena. Oamenii noștri vor face zîzanie în Transilvania, șubrezindu-i puterea dintre granițele principatului. Cu cît va fi recunoscut mai tîrziu ca principe, cu atît vom avea mai multe foloase de timp. Viitoarele săptămîni și luni vor dovedi că acesta e singurul nostru drum. Oștirea noastră din Bucegi are acum o mie de oameni. Peste două săptămîni mai adăugăm cinci sute.

— Puțin, măria-ta! observă Chirilă Zece Cuțite. Dacă se întîmplă unele neajunsuri, pe cine ne sprijinim? Pînă într-o lună trebuie să avem cinci mii de oșteni și încă nu e destul.

— Știu, Chirilă, oftă domnul. Din păcate nu mai avem aur. Cheltuielile de îmbrăcăminte, arme, hrană, cai și altele cer aur mult. Cu zestrea de arme proaste din oastea mare nu facem nimic, iar eu nu mai am avere de multă vreme.

— Doamne, zîmbi aspru Chirilă, să nu o luăm chiar așa! Averea mea se ridică la opt sute de galbeni. O dăruiesc Armatei Bucegilor. Mîine o duc la vistierie.

— Eu am cinci sute de galbeni, roși Ducu ușor. Am să merg la vistierie împreună cu Chirilă.

— Eu nu am decît șaizeci, se rușină părintele Grasa. Dacă vă hotărîți să mergeți cu mine, vom fi trei.

— A, nu! sări Caravană. Pe Zambilica mea că vom fi patru! Am trei sute de galbeni, iar dacă dau o fugă pînă la Aiud, s-ar putea să mai adaug ceva.

— E întreaga voastră avuție, se întunecă vodă.

— Nu, domnule! răspunse Chirilă. Avuția noastră e țara.

— Eu aduc o mie, se entuziasmă Radu Calomfirescu. Am găsit un grec ce s-ar încumeta să-mi ofere atîta pentru ce mi-a mai rămas din vechea moșie.

— Eu aduc din Siberia trei tunuri și o mie de pistoale, rîse Preda Buzescu nu mai puțin entuziasmat.

— N-am decît treizeci de galbeni, zise mîhnit AgaLeca.

— Dar am eu două mii, se înveseli Radu Buzescu.

— La care mai adăugăm încă o sută, spuse domol Vintilă Băicoianu. Cheltuielile pentru știri de multă vreme nu le mai plătește vistieria. Averea mea s-a dus încetul cu încetul, dar cu folos. Din păcate, nu mai am ce să-i las moștenire clucerului Ieremia.

— Doamne, sînt cel mai calic dintre toți, rîse Udrea. Nu am decît douăzeci de galbeni. Asta pînă mîine, dar mai pot aduce vreo treizeci în cîteva zile.

— Și încă vreo cincizeci, zise Stroe, știind că va trebui să-i împrumute de la un cămătar.

— Ei bine, zîmbi domnul, o sută de galbeni voi obține și eu, în schimbul acestor panoplii. Tu ce aduci, nepoate?

— Nimic, rîse Cae. Eu plătesc oastea mare, așa cum am făgăduit. Totuși, dacă stau să mă gîndesc bine, aș putea să dau pînă mîine cinci sute de galbeni. Jupînul Isaia, un vechi prieten, s-ar încumeta să-mi dea această sumă chiar azi.

— Iată, rîse vodă înviorat. Mîine vom dispune de cinci mii cinci sute de galbeni. E prima zestre a Oștirii Bucegilor, la care se mai adaugă o mie de pistoale și trei tunuri. Așa putem spera la mai mult decît ne-am propus. Dar oștirile înghit aur mult. Va trebui să facem rost de aur.

Vodă își trecu degetele prin păr. Cearcănele mari din jurul ochilor arătau nopțile lui de veghe.

— Doamne sfinte! murmură Preda. Am început să mă dumiresc. S-au desfăcut și s-au încurcat aici atîtea ițe încît biata mea căpățînă o fi crescut măcar cît o baniță. Acum înțeleg bine că nu avem altă cale de ales. Însă la toamnă cînd voi auzi graiul tunurilor, am să mă îmbăt de plăcere ca după un vin bun. Cred că nu se află nimeni printre noi cu altă părere pentru ce s-a hotărît aici.

Tinerii pufniră în rîs. Mihai-vodă le ținu isonul, apoi zise:

— Sfatul nostru de taină s-a petrecut. Acum putem să ne ospătăm în toată legea. Îngrijește-te, clucere Ieremia! se întoarse către fiul lui Băicoianu. Pocale de argint nu mai avem, dar sînt bune și cănile de lut ars.

— Știu, doamne, se înveseli tînărul clucer. Nici nu le simțim lipsa. Numai ulcele de pămînt ars au harul de a păstra aroma vinului. Bine că nu ne lipsește băutura și mîncarea. La alții se găsesc destule pocale de aur și de argint, însă nu au ce pune în ele. Pămîntul nostru e cel mai darnic prieten.

Văzînd că sosește numai vinul, Costache observă, spre hazul celorlalți:

— Vinul fără mîncare e ca nunta fără lăutari!

Curînd apărură slujitorii cu tăvile mari, încărcate, spre desfătarea grăsunului Caravană. Iar cît ținu ospățul, nimeni nu se mai gîndi la cele discutate în Sfatul de taină.

§

După plecarea oaspeților, Mihai-vodă mai rămase în odaia lui de lucru. Își sprijini fruntea mare în palme, simțind oboseala cuibărindu-se leneșă peste el. Noaptea se îngîna cu zorile. Un slujitor păși în vîrfurile picioarelor și stinse lumînările multe. Apoi aduse o pătură subțire mițoasă, convins că domnul ațipise după noaptea de veghe.

— Lasă, Mitrule! spuse vodă. Încă n-am adormit. Mai stau puțin aici. Deschide fereastra! Nimic nu are dulceața aerului din zori.

Lumina plumburie se furișă în odaie. De undeva, din partea de sud a orașului, răzbi un zgomot de căruțe. Vodă intui că sînt lăptarii și zarzavagii din jurul Bucureștilor, grăbiți să-și ducă mărfurile către piețele orașului. Zgomotul îl înfioră de plăcere. El arăta pacea care domnea în țară. Marele oștean, marele strateg al neamului se bucura pentru clipele acelea de liniște.

„Sînt puține lucruri drepte pe Pămînt, gîndi el. I-am pomenit în noaptea asta pe Mircea cel Bătrîn, marele voievod al românilor de la Dunăre și pe Ștefan cel Mare, gloriosul domn al Moldovei. Peste mormintele lor s-au așternu ani mulți, dar neamul nostru nu i-a uitat și-i cinstește așa cum o fac și eu. Însă poporul român din acele vremuri nu a trăit și izbîndit numai prin ei. Ce știu eu despre marii luptători din jurul celor doi domni care s-au stins pentru neamul lor, nepomeniți de nimeni? Mircea și Ștefan au fost doi sori ai românilor. Dar avem dreptul să ne gîndim cu mîndrie sau pioșenie numai la sori, cînd ei n-ar fi putut nimic fără stele? Se vor gîndi oare urmașii urmașilor noștri la stele? Sau vor cinsti numai memoria sorilor? Nu se poate să nu fi fost și atunci un Cae Indru, un Chirilă Zece Cuțite, un Costache Caravană, un Ducu cel Iute, chiar dacă i-a chemat altfel. Acolo unde apar sori, se nasc și stele. Din păcate, sorii acoperă strălucirea stelelor. Oamenii mari ai neamului, gata să-și pună viața în cumpănă, sînt modești, lipsiți de gîndul măririi. Cae Indru a apărut cîndva în jurul nostru purtînd

cu el întreaga avere, adică armele și calul. Nu știam de unde vine. S-a lipit de noi simplu, fără aerele unui nume mare. Ne-a sprijinit cu agerimea minții lui să dobîndim unele victorii de seamă asupra turcilor și tătarilor, fără pierderi de oști. La Călugăreni s-a aruncat dinaintea mea scăpîndu-mă de moarte cu viața lui. Abia în ceasul acela cînd viața îi atîrna de un fir subțire, cînd căzuse fără vlagă în brațele mele, mi-a spus: „Unchiule, se pare că am cîștigat bătălia." Deci era nepotul meu, cu drepturi egale la scaunul domnesc. Altul ar fi urzit să-mi ia locul, dornic de mărire. El a știut că nu sînt vremuri de dezbinare. Iar dacă mă gîndesc bine, cred că ar fi fost un domn chiar mai bun decît sînt eu. Chirilă Zece Cuțite avea atîta avere, cîtă dragoste am eu la turci. L-am întîlnit cîndva în munți. Atunci mi-a vorbit despre unirea românilor într-o singură țară, dar nu mi-a spus nimic despre el. După vorba aleasă, după purtările pline de noblețe, nu e ce pare a fi. Nici măcar numele nu-i cel adevărat. Cu cinci ani în urmă a stăruit să facem o oaste ușoară, sprintenă, în care fiecare oștean să fie un bun cunoscător al meșteșugului armelor. O oștire secretă, ascunsă în munți, gata să lovească asemenea trăsnetului. I-am dat poruncă să pună pe picioare oștirea visată de el, iar acolo unde altora le-ar fi trebuit ani, Chirilă a făcut minuni din primăvară pînă în toamnă. Așa s-a născut Oștirea Bucegilor care ne-a adus victoriile de la Șerpătești, Putinei și Călugăreni. Cînd am dorit a-l numi comandant peste această oștire, mi-a spus: „Doamne, sînt mulți boieri înaintea mea. La vreme de cumpănă ca acum, nu dorim răzvrătirea boierilor." Cine e oare acest om scump la vorbă? Cine e acest Chirilă Zece Cuțite? Cine e Ducu cel Iute și de unde vine el? Acea sabie aprigă. Acel băiețandru cu figură de fată, care roșește din te miri ce. Adică știu. Ei sînt stele neamului nostru.

Afară se statornicise lumina. Oștenii din schimbul de noapte se trăgeau la odihnă.

§

Așezați pe o buturugă sus în dealul din centrul Bucureștilor, Costache, Ducu, Indru, Chirilă și părintele Grasa urmăreau cu interes căruțele zorite spre piață. Ulița Sudului scînteia sub copitele cailor harnici.

— Frumoasă dimineață! observă Grasa.

— Poate, zîmbi Chirilă. Totuși, parcă nu mai sînt diminețile din timpul copilăriei. Nici căldura, nici ploile nu mai sînt aceleași. Nici chiar zilele.

— Nu, nu, dragul meu! rosti părintele Grasa, scuturîndu-se de somnul care se lipea de el parcă a răutate. De cînd e lumea, oamenii s-au plîns că ploaia, căldura, soarele, nu mai sînt aceleași ca în copilărie. Și urmașii noștri se vor plînge la fel. Adevărul e că într-un fel privim vremea cu ochii copilăriei și în alt fel cu ochii omului adult.

Dar Chirilă continuă ca și cînd nu l-ar fi auzit:

— Vara trecută am întîlnit o ploaie care mi-a amintit de timpul copilăriei. Mă aflam în Cîmpia Zărandului și era noapte. Cerul s-a cătrănit greoi dinspre margini. Fulgerele multe luminau pămîntul ca ziua. Unde se întîlneau norii, parcă se crăpa cerul de strigăte. Tot cerul era numai o înjurătură. S-a pornit ploaia. Întîi, picături mari și rare, ce răsunau pe pămînt ca niște palme. După ele parcă s-au deschis toate zăgazurile cerului. Mă udase pînă la piele, dar îmi venea să cînt și să chiui. Apoi, cerul s-a limpezit grabnic și au apărut stelele. Milioane de stele, cu puțină ceață, în jurul lor, ca niște voaluri de mireasă. Era pace și liniște adîncă. Era sărbătoare pe cer.

— E criță, îi șopti Costache lui Indru. Să mă ia dracu' dacă nu e criță! Al naibii, vinul lui vodă! Mutul de Chirilă, căruia îi scoți vorba din gură cu cleștele și-a dat drumul la morișcă.

— Taci, nărodule! îl domoli Indru.

— Păi bate cîmpii...

— Lasă-l să bată! Niciodată nu am auzit un om să vorbească atît de frumos.

Caravană se trase îmbufnat către Ducu. Vinul bun îl cherchelise și pe el.

— Auzi, Ducule, la obîrșie te tragi cumva de prin părțile Oltului?

— Cine mai știe? răspunse acesta.

— E-te-te, măă! sări Costache. Pînă și Zambilica își recunoaște obîrșia. Dar dacă nu vrei să spui...

— Ce naiba să spun? Sîntem români amîndoi. Dacă unul e oltean, muntean, ardelean, moldovean sau bănățean, ce importanță are?

— Mda! Păcat că nu ești oltean! făcu grăsunul izmenindu-se cu viclenia vizibilă a omului cherchelit. Știu multe lucruri frumoase despre olteni. În vremurile vechi, ăștia erau cei mai pașnici oameni. Atît de pașnici și de blînzi încît vecinii se rugau pentru sufletele lor. Îi lăuda lumea pentru asemenea bunătate.

Ducu se aplecă înainte la fel de buimac, străduindu-se a prinde ironia din vorbele grăsunului, dar cuvintele acestuia păreau rotunde ca niște bile și se loveau între ele fără noimă.

— Oltenii, continuă Costache, se ocupau cu creșterea vitelor și cu lucrul pămîntului. Ce mai?! Pașnici pînă în măduva oaselor. Știi care erau cele mai de seamă unelte ale oltenilor?

— Nu.

— Auoleo! Nici atîta lucru nu știi? Erau bîta, cosorul și călușul.

— Călușul e un dans, nu o unealtă, răspunse Ducu privindu-l chiorîș.

— Parcă eu zic altfel? chicoti Caravană. Poate să le încurc nițel, dar în rest e taman cum ți-am grăit. Cu tîrgurile e clar.

— Care tîrguri?

— Tîrgurile, bre. Tîrgurile cele mari de la Craiova atrăgeau multă lume. Veneau aici negustori sași, greci, evrei, armeni, genovezi, încărcați cu mărfurile lor și se întorceau de la Craiova olteni.

— O fi, rîse tînărul acrișor. Dar tu știi de ce poartă oltenii cămașa mai scurtă la spate?

— Știu, știu, rîse Costache. Nu mă păcălești tu pe mine.

„Deci e oltean, gîndi grăsunul. Altfel nu mi-ar fi răspuns atît de veninos. L-am prins într-un moment slab, cînd vinul mai are putere asupra lui.”

După asemenea cugetare se prăvăli de pe buturugă. Brațele puternice ale tînărului îl așezară la loc.

CAPITOLUL IV

Izu Klein, starostele negustorilor din Sibiu, și bătrînul său unchi, domnul Moriț Avram, cătară încremeniți spre călugărul ivit în ușa prăvăliei. Înalt, cu umerii prea largi pentru o față bisericească, îmbrăcat într-o rasă ponosită a cărei glugă îi acoperea fruntea, lăsînd la vedere doar barba stufoasă, neîngrijită.

— A, ia, iai! se tîngui Moriț Avram. Scuipă-ți în sîn, Izule! Dacă un rabin sau un popă, sau un călugăr îți taie calea în zori, poți să te duci la culcare, fiindcă toată ziua îți va merge pe dos. Dar cînd se întîmplă să-ți intre chiar în prăvălie, nimeni nu mai poate ști ce se va petrece.

— Asta se potrivește poate la creștini, zîmbi tînărul staroste al negustorilor.

— Pe dracu! Necazurile creștinilor se potrivesc și la evrei. Ascultă-mă pe mine și scuipă-ți în sîn...

— Taci, unchiule! rîse de-a binelea Izu Klein. Cuvioșia-sa are unele temeiuri încumetîndu-se la începutul zilei într-o casă evreiască.

— Bine spus! grăi călugărul închizînd ușa. Ești un tînăr cu multă judecată, iar tatăl domniei-tale poate fi mulțumit cu un astfel de ucenic.

— Dar nu sînt ucenic, ci starostele negustorilor din Sibiu, se înclină Izu.

— Un staroste atît de tînăr? se miră călugărul.

— În afaceri, vîrsta nu are importanță. De fapt, nu sînt atît de tînăr pe cît credeți. Am împlinit douăzeci și trei de ani. Dar poftiți mai aproape! Cu ce vă putem fi de folos?

— Iată, un cuvînt frumos, care face cinste. Altul m-ar fi întrebat ce doresc. Însă acela ar fi fost un negustor mare.

Sporovăind ușor, călugărul înaintă pînă în mijlocul încăperii. Privirile lui agere iscodiră mobilierul sărăcăcios al prăvăliei, apoi stărui o clipă asupra tînărului negustor. Acesta nu se arăta prea voinic la trup. Natura fusese chiar zgîrcită cu Izu, lăsîndu-l prea mărunt de statură. Îi dăruise în schimb ochii, cu tot ce avusese ea mai bun. Niște ochi mari, frumoși, strălucitori sub genele lungi. Mulțumit de constatările făcute, călugărul își aruncă gluga și își lepădă barba stufoasă, uimindu-i cu totul pe cei doi negustori.

— Numele meu e Cae Indru, spuse zîmbind.

— Vai nouă! se tîngui Moriț Avram.

— Mi se pare că e un nume cunoscut și urmărit de autoritățile Transilvaniei, se înclină Izu, fără să ia în seamă observațiile unchiului. Din păcate, noi, cei din breasla negustorilor, știm totdeauna prea puțin despre oamenii mari ai timpului.

— Sau prea mult, rîse musafirul.

— Nu-mi recunosc asemenea merite, zîmbi Izu cu modestie. Iar în privința voastră, numele nu ne arată scopul vizitei.

— Mă mir. Am la domnia-ta patruzeci de mii de ducați.

Auzind asemenea vorbe, Izu privi cu răceală, iar domnul Moriț Avram sări de un cot, văicărindu-se:

— Neam de neamul nostru nu a văzut asemenea sumă.

— Taci, unchiule dragă! Interveni pentru a doua oară tînărul negustor. Așa se vorbea doar în afacerile de pe timpuri. Azi, fără sinceritate față de clienți nu înaintezi prea mult.

Apoi se întoarse către Cae.

— Domnule, niște oameni mi-au vorbit cîndva despre marele luptător Cae Indru. În afară de multe laude spuse din toată inima, acei oameni pretindeau că domnia-sa poartă niște cuțite care nu-și greșesc niciodată ținta. Dacă ați fi avut la voi acele cuțite, mi-ar fi plăcut să văd unul înfigîndu-se în colțul de sus al ușii de colo. Ar fi fost un semn de recunoaștere. Sau poate că locul de țintă e prea depărtat. Pînă acolo sînt douăzeci și ceva de pași.

Cu un gest fulgerător Cae Indru își săltă poalele rasei descoperind o centură de piele. Cuțitul apăru o clipă în mîna lui, apoi tăie aerul ca un fulger și se înfipse în colțul ușii.

— Pe cele șapte sute de crăiese ale înțeleptului Solomon! chițcăi domnul Avram ca un șoarece prins.

Izu Klein, mai calm, se mulțumi cu un murmur de admirație.

— Dragă unchiule, e timpul să-ți bei ceaiul de mentă, spuse tînărul, invitîndu-l cu delicatețe să-i lase singuri.

Cînd se închise ușa în urma bătrînului, Izu Klein își pofti musafirul să se așeze.

— Ar mai fi parola, zise deschizînd un registru.

— Așa e! așteptam să mă întrebi de ea. „Prin moartea lui Iojica românii de pretutindeni au pierdut un om de seamă."

Negustorul închise registrul satisfăcut.

— Cei patruzeci de mii de ducați vă stau la dispoziție chiar din această clipă.

— Ar mai fi unele amănunte, domnule Klein.

— Amănunte? În afaceri totdeauna sînt amănunte. Vă ascult, domnule.

— Mă gîndeam la transportul ducaților. Pînă la granița Țării Românești e un drum lung.

— Și eu am asemenea gînduri, zise negustorul. Sînteți urmărit de către autoritățile principatului. Fără această urmărire ar fi fost o bagatelă pentru domnia-voastră să însoțiți transportul și să-l faceți să ajungă acolo unde doriți. Avem totuși putință să vă aducem ducații pînă la graniță. Să zicem, pînă la Predeal, iar comisionul nostru va fi de douăzeci la sută.

— Mult, domnule Klein. Foarte mult.

— Numai la prima vedere. Drumurile sînt nesigure. Dacă pierd aurul pe drum, paguba o suportă casa mea.

— Înțeleg, rosti Cae dezamăgit. Din păcate nu mă pot despărți de opt mii de ducați. Mi-e teamă că nu ne vom înțelege.

— Ah, ah, se vede că nu sînteți negustor! În afaceri

totdeauna există o cale de înțelegere. Noi, evreii, scăpăm foarte rar un client bun. Vreți să vă plătesc suma la Brașov?

— Se poate?

— Altfel nu v-aș fi propus. Comisionul ar fi de numai două sute de ducați. Am un om al meu la Brașov. El vă poate plăti în aur curat, în galbeni, în aspri, sau în altă monedă la alegere.

— Și de ce nu mi-ai propus de la început?

Negustorul zîmbi.

— Cine renunță ușor la un cîștig de opt mii de ducați?

— Dar ai renunțat, oferindu-mi plata la Brașov.

— Un negustor nu privește cîștigul de moment, ci întrezărește afacerile viitoare. Domnia-voastră v-ați fi asumat riscul de a transporta singur ducații, iar casa nu s-ar fi ales nici măcar cu cei două sute. Am spus bine?

— Da, recunoscu Indru. La asta mă gîndeam adineauri.

— Apoi, înlesnirea pe care v-o fac are un scop. Acela de a păstra cu voi legături avantajoase atît vouă cît și casei mele. Vă vorbesc deschis, domnule, fiindcă doresc din toată inima să mă bucur de protecția voastră.

— Protecția unui urmărit? La ce ți-ar folosi?

— E o urmărire trecătoare. Harurile de care vă bucurați s-ar putea coborî și asupra unui negustor. Poate nu v-ați gîndit niciodată la asta, însă m-am gîndit eu și de va fi așa, cîștigurile nu vor fi slabe. Deci, vă convine plata la Brașov?

— Îmi convine.

Izu Klein luă de pe masă o coală de hîrtie și scrise: „Valorează treizeci și nouă de mii opt sute de ducați."

Apoi semnă.

— E atît de puternică iscălitura domniei-tale? se miră Indru.

— Mult mai puternică, domnule, rîse cu modestie Izu Klein. Îl căutați la Brașov pe domnul Aba Rozen. Îl cunosc toți negustorii de mărunțișuri. El vă va scoate suma din cetate în schimbul unui comision de o sută de ducați.

— E chiar mai bine decît mă așteptam, observă Cae. Dar nu e totul. Am trei inele pe care aș vrea să le vînd.

Zicînd acestea puse pe masă inelele primite în dar de la Sigismund Báthory. Izu aruncă asupra lor o privire de admirație. Nu le atinse, mulțumindu-se a le privi de la distanță. Apoi se hotărî brusc.

— Vă ofer cinci sute de ducați. E preț bun. Aceste inele au aparținut fostului principe al Transilvaniei. Le cunosc.

— Mă uimești, rîse Cae.

— Nici vorbă, domnule! La vîrsta de nouă ani stabileam valoarea bijuteriilor negociate de tatăl meu. Vă convine prețul?

— Da.

— Atunci, iată încă o hîrtie pentru omul meu din Brașov.

— Dar nu e destul, zise Indru.

— Ah, ah, mai e ceva?

— Așa se pare. Am nevoie de un credit. Poate o să te mire...

— Nu mă miră, îl întrerupse Izu. Un om care își vinde bijuteriile, cînd dispune de o avere uriașă cum sînt cei patruzeci de mii de ducați, înseamnă că suma nu-i ajunge și se află la mare strîmtoare.

— Ești inteligent, observă Indru.

— Sînt silit să fiu. Fără inteligență, afacerile se împotmolesc adesea. Pentru ce sumă doriți creditul?

— Pentru o mie de ducați, dacă nu ți se pare prea mult.

— Ce garanții oferiți?

— Nimic, în afară de cuvîntul meu. Nu mai am nici un fel de avere.

Tînărul negustor căzu pe gînduri, spre dezolarea lui Cae.

— Domnule, spuse cu voce joasă Izu, sînt un evreu chibzuit.

— Nu mă îndoiesc. Altfel nu ți-aș fi făcut propunerea.

— Grea problemă mi-ați pus.

— Atunci, să nu mai vorbim despre asta.

— Ba vorbim, domnule. Aș fi cel mai păcătos evreu din

lume dacă m-aș dovedi fricos în afaceri. Cuvîntul vostru valorează mult mai mult de o mie de ducați. Sînteți nepotul lui Mihai-vodă. Unchiul vostru a fost cîndva foarte bogat. Averea lui trecea dincolo de un milion de galbeni. Azi nu mai are nimic în afară de virtuțile unui mare conducător. Întreaga lui avere s-a dus pentru nevoile țării. Iată unul dintre puținii domni care, în loc să mai adauge la avere, sărăcește. Țara Românească e amenințată de turci, de tătari, de poloni și de principele Transilvaniei, cu sprijinul Moldovei. În vara asta va fi război. O sută cincizeci de mii de dușmani înconjoară Țara Românească. Mihai-vodă are douăzeci și trei de mii de oșteni, pe aceștia nu i-a plătit de cîteva luni.

— Pe toți dracii! îl întrerupse Indru cu admirație, ești bine informat.

— Ar fi loc de mai mult, răspunse cu seriozitate Izu Klein. Noi, negustorii, sîntem obligați să cunoaștem tot ce se întîmplă în jurul nostru. Informațiile ne costă mult aur, dar ne ajută să vedem limpede în afaceri. Mihai-vodă s-ar putea să piară în luptele viitoare. Vă vorbesc deschis, domnule, zise observînd încruntarea musafirului. În afacerile bănești ale principatului nu sînt unul din cei mărunți. Iar dacă mi-am cîștigat putere, aceasta se datorează faptului că am venit cu ceva nou. Cu sinceritate absolută. Prefer să pierd decît să-mi amăgesc un client. Așa se face că am ajuns la o clientelă nevisat de numeroasă. Dacă i se întîmplă o nenorocire lui Mihai-vodă, ați putea ajunge domn al Țării Românești. Dar s-ar putea și altfel. Să muriți în luptele ce vă așteaptă. Dacă nu ați fi atît de viteaz, am discuta cu totul altfel despre credit. Deci, iată că nu pun la îndoială cuvîntul vostru, ci numai viața voastră.

— Bine! hotărî Cae dezamăgit. Voi căuta credit în altă parte.

— De ce? se miră negustorul. Am spus eu că vă refuz? V-am arătat doar riscurile noastre. Ați cerut o mie de ducați. Vă ofer trei. E destul să-mi semnați o hîrtie pentru patru mii de ducați. O mie va fi riscul și cîștigul nostru.

— Dă-mi hîrtia!

— Mă iertați o clipă! zise negustorul ieșind prin ușa din spate.

„Am patruzeci și trei de mii două sute de ducați, gîndi tînărul. Dar nu văd de unde voi face rost de încă șase mii opt sute. M-am legat în fața lui vodă să plătesc lefile oștenilor. Ei bine, vom găsi și restul pînă la cincizeci de mii.”

Izu Klein se întoarse curînd însoțit de domnul Moriț Avram.

— Acum poftiți cu mine! se înclină tînăra gazdă în fața musafirului.

Trecură printr-o curte cu flori frumoase. Din stradă nimeni nu ar fi bănuit o curte atît de minunată. Dalele de marmură bine îngrijite făceau punte de legătură între grădină și o casă mare cu cerdac larg. Intrară într-o încăpere mobilată cu gust. Un slujitor își făcu apariția purtînd o tavă cu gustări rare și băuturi răcoroase.

— Am și eu niște amănunte, spuse tînărul negustor privindu-l cu admirație rău ascunsă.

— Să cred prin aceasta că s-au inversat rolurile noastre? rîse Indru.

— Să credeți. Acum e rîndul meu să cer. Am nevoie de creditul vostru.

— Glumești.

— Nu m-aș încumeta. Ne e vorba de un credit bănesc. Știu că domnia-voastră sînteți primul sfătuitor al domnului Țării Românești. Mai știu că Mihai-vodă e cel mai informat conducător din această parte a Europei. Adunarea știrilor se află în mîinile bătrînului boier Vintilă Băicoianu. Pe baza acelor știri vă făuriți politica țării și strategia. Ei bine, domnule Indru, vrem să cumpărăm știri de la curtea din București. Ah, ah, nu vă încruntați înainte de a sfîrși ce am de spus! În felul lor și negustorii făuresc o strategie de afaceri pe bază de știri. Cu cît știi mai multe, cu atît faci afaceri mai bune și mai sigure. Nu ne interesează știrile care

ar știrbi interesele Țării Românești, ci numai acelea nefolositoare pentru politica voastră. Totdeauna se adună și astfel de știri.

— Am înțeles, zîmbi Cae. De obicei se adună știri multe și nu toate de folos. Dacă putem să le vindem, ne scoatem cheltuielile de la știrile importante. Vă voi da cîteva rînduri pentru Vintilă Băicoianu. E un om dezghețat la minte. El vă va trimite știri chiar prin soliile noastre.

— Minunat! exclamă Izu Klein. Un om de-al meu îl va vizita pe domnul Băicoianu, iar scrisoarea domniei-voastre ne va fi de mare sprijin. Dar nu e totul. Ar mai fi o cerere.

— Să auzim, domnule Klein.

— Casa noastră e interesată într-un transport de aur. V-aș propune să faceți paza transportului.

— Ei, ei, te credeam un negustor priceput.

— Se pare că sînt, mustăci negustorul.

— Atunci, glumești.

— Nu mi-aș îngădui.

— Dar știi că sînt urmărit în Transilvania. Că nu pot să-mi asigur paza propriei averi.

— N-am uitat nici o clipă, domnule Indru. Depozitul de aur nu se află aici. E la Brașov. Eu aș dori să ajungă la Sulina. Pentru asigurarea pazei transportului vă ofer două mii de ducați.

— E mult sau puțin?

— Rămîne să stabiliți voi, domnule Indru. Suma oferită reprezintă doi la sută din valoarea aurului.

— Înseamnă că e o mare cantitate de aur.

— Foarte mare. Valoarea lui ajunge la o sută de mii de ducați.

— Atunci, oferta dumitale nu pare prea avantajoasă pentru noi.

— Doar la prima vedere. Lingourile de aur le-am adus la Brașov de la Rîul Femeilor sau, cum îi mai spune azi, Baia Mare. Comisionul casei noastre va fi de treizeci la sută. Cheltuielile de transport între Baia Mare și Brașov, plus paza, au costat trei la

sută. Viitoarele cheltuieli și paza pînă la Sulina vor însemna încă trei la sută, astfel că totalul cheltuielilor se ridică la șase la sută. Cu unu la sută mai mult decît ne-am propus.

— Dar domnia-ta, care nu te obosești prea mult, vei rămîne cu un cîștig de douăzeci și patru la sută. Adică aur în valoare de douăzeci și patru de mii de ducați. Mult prea mult, domnule Izu Klein.

— Ați uitat un lucru, zîmbi negustorul. Dacă se pierde aurul, casa noastră suportă întreaga pagubă. Drumul va fi lung și plin de primejdii. Sînt atît de mari primejdiile, încît alți negustori nu s-ar încumeta la o astfel de afacere.

— În caz de pierdere, veți suporta chiar și paza transportului?

— Absolut. Pentru munca lor, oamenii trebuie plătiți.

— Să zicem că nu din vina noastră se va pierde transportul. Cine va onora cei două mii de ducați? Omul care mă așteaptă la Sulina, sau domnia-ta?

— Veți primi ducații la Sulina. Dar nu e totul. Dacă aurul ajunge acolo cu bună rînduială, oferim pe deasupra încă cinci sute de ducați.

— Și ai curajul să-mi încredințezi paza transportului?

— Fără nici o rezervă, domnule Indru. Despre cinstea voastră și a domnilor care vă însoțesc nu e cazul să discutăm. Vă cunosc mai bine decît credeți. Iar o pază a celor mai iscusiți oameni din această parte a Europei va duce cu siguranță aurul la locul stabilit. Primiți oferta?

— O primesc. Mă silește lipsa de aur.

— Dar sînteți bogat, domnule.

— Numai la prima vedere, zîmbi Cae, folosind expresia negustorului. Ducații de care dispun vor folosi la plata oștilor Țării Românești. Dorim să slobozim oșteni pe la casele lor. Ți-o spun fiindcă nu e secret.

— Sloboziți oștirea acum, la ceas de cumpănă pentru voi? se miră negustorul.

— Avem strategia noastră, rîse Cae.

— Înțeleg, murmură Izu. Niște oameni ca domniile-voastre nu fac nimic nechibzuit. Cu cine veți asigura paza transportului?

— Vor fi doisprezece oameni. Iată numele lor: Cae Indru, Chirilă Zece Cuțite, Costache Caravană, Ducu cel Iute, părintele Grasa, Ciripoi-tatăl, Ciripoi-fiul, Tufănel-tatăl, Tufănel-fiul, Sile Adormitu, Gălușcă și Toroipan. Crezi că sîntem puțini?

— Nu. Cu astfel de oameni aș putea duce aurul pînă la capătul lumii. Dar asta nu înseamnă că nu vor fi primejdii. Acum zece luni am pierdut un transport de aur între Brăila și Sulina. Pierderea a fost foarte grea pentru casa noastră.

— Care a fost cauza pierderii?

— Atacul unor lotri.

— Unde s-a petrecut acel atac?

— Dincolo de Galați, la locul numit Cotul Pisicii.

— Bănuiți cine s-a aflat în spatele lotrilor?

— Nu. Voi românii aveți un proverb frumos: „Hoțul neprins e negustor cinstit.” Dacă nu am dovezi, nu pot bănui pe nimeni.

— Cîți oameni au asigurat paza transportului?

— Optzeci.

— Mulți, domnule Klein.

— Așa m-am gîndit și eu, dar numai conducătorul știa că în butoaiele pline de sare se afla aur.

— Să fie conducătorul cel care v-a păgubit?

— Nu. Conducătorul a murit acolo, luptîndu-se. El a mai lucrat pentru noi. Era un om de mare cinste.

— Cui predăm aurul în Sulina?

— Așteaptă acolo o corabie grecească. Numele ei e *Penelopa*, iar căpitanul e *kir* Iani Xifandos.

— Ei, la naiba! rîse Indru. *Penelopa* s-a scufundat acum patru-cinci ani în port la Varna. Am fost de față la scufundarea ei.

— Știu, dar e altă *Penelopă*.

Cae Indru își aminti întîmplarea cu vechea corabie. Cu puțin înaintea luptelor de la Călugăreni, *Penelopa* transporta muniții și tunuri pentru turci. Le ducea de la Varna spre Rusciuk. Păcălindu-l atunci pe *kir* Iani Xifandos, el și Ciripoi-fiul aprinseră muniția din pîntecele *Penelopei*.

„Oare mă va recunoaște grecul? se întrebă tînărul. Cred că mă va recunoaște. Asemenea întîmplare nu se uită atît de ușor."

— Cînd puteți pleca la Brașov? întrebă negustorul.

— Azi e joi. Mîine am unele treburi prin apropiere. Sîmbătă dimineața voi fi la hanul Berbecul Gras din Brașov.

— E bine așa. Eu voi pleca acolo chiar azi. Pînă la Dunăre ar fi bine să duceți aurul pe samare. Vor fi douăzeci de cai cu cinci slujitori. Lăsați toate hîrtiile la mine! Mă voi îngriji și de ducații voștri. Unde să vă predau aurul și averea voastră?

— Mi-ar conveni la Predeal, în locul numit Crucea Mare.

— Cunosc locul acela, domnule.

— Atunci, te aștept acolo sîmbătă dimineața, înainte de ivirea zorilor.

— Voi fi.

Cei doi tineri își strînseră mîinile. Cae Indru își potrivi deghizarea, apoi părăsi casa lui Izu Klein.

§

Pentru a călători de la Sibiu la Blaj, localnicii foloseau potecile peste deal și prin păduri. Cei străini de acele locuri preferau să ocolească pe drumul nu tocmai bun dar sigur, ce se ondula printre dealurile toate la fel pînă la Copșa. Cine cuteza pe vechile poteci regreta adesea, orbecăind prin pădurile mari, și nu rareori se întîmpla să nimerească în locul de unde plecase.

Cae Indru părăsi pe jos cetatea Sibiului, așa cum îi ședea bine unui slujitor al bisericii. După ce se depărtă destul alese potecile atît de rar călcate de oștenii principelui Transilvaniei. Într-o

rariște aflată pe culmea unui deal, îi ieșiră înainte unsprezece călăreți.

— Bine ai venit, cuvioșia-ta! strigă Costache Caravană, aplecat pe gîtul Zambilicăi. Cu rasa pe care o porți destul de elegant, ca să zic așa, ai măturat fără îndoială jumătate din ulițele Sibiului. Pentru asemenea lucrarea făcută cu sîrg, autoritățile Sibiului ar fi putut să te răsplătească dîndu-ți măcar o gloabă de cal. De mult nu mai există recunoștință pe lumea asta.

— Se vedea treaba că ți-ai uns morișca de dimineață, dacă turui atît de bine, observă Cae.

— Ca de obicei, rîse grăsunul. Chiar și Zambilica s-a înviorat văzîndu-te, iar cînd se bucură Zambilica, timpul trage a ploaie. Ce vești aduci?

— Bune. Am patruzeci și trei de mii două sute de ducați. Îi primesc sîmbătă în zori, la Crucea Mare.

— Dar ceilalți șase mii opt sute? întrebă Chirilă.

— Cu aceștia va fi mai greu, oftă Cae. S-ar putea să-i capăt în Obreja, dar nu sînt prea sigur. Cristu, chiar dacă e proprietarul unui castel minunat, nu cred să dispună de o astfel de sumă. Eu și Costache vom porni spre Obreja. Voi mă așteptați sîmbătă în zori la Crucea Mare.

— Se pare că am intrat în greu impas, observă Ducu.

— Așa cred și eu, răspunse Cae. Totuși mai avem o șansă ce valorează două mii cinci sute de ducați. Dar despre asta vom vorbi sîmbătă.

Zicînd acestea, își lepădă straiele de călugăr în brațele lui Sile Adormitu. Lunganul se apucă să le împăturească temeinic, socotind că vor mai folosi cîndva. Mai vorbiră o vreme, apoi se despărțiră urîndu-și unii altora noroc. Vînt Sălbatec, frumosul armăsar al tînărului, sătul de odihnit, se întinse la drum voinicește. Zambilica pășea în urma lui cu picioarele subțiri ca de lăcustă. Puțini ar fi crezut că acest cal, atît de slut și slab, se dovedea foarte harnic la mers. Grăsunul Costache încercă să înfiripe o discuție, dar Cae se pierduse în gîndurile multe și-i răspundea anapoda.

Rotofeiul călăreț tăcu pînă la urmă, știind că fiecare călcătură de cal îl apropia mai mult pe prietenul său de Stela Cristu.

„L-a prins dorul, gîndi Costache. Numai el îl mînă către Obreja. Dacă n-ar fi fost așa, m-ar fi lăsat numai pe mine să merg acolo. De cînd nu s-au văzut au trecut patru ani și jumătate. O fi avut fata răbdare să-l aștepte atîta? Greu de spus. Cea mai frumoasă și cea mai pețită fată a Transilvaniei să aștepte, ce? Un cuvînt al lui Cae? Un semn al lui? Greu, foarte greu. S-a zvonit la București despre o apropiată logodnă între Stela și contele Teleki. Sărmanul meu prieten! Cînd a auzit vestea, a zîmbit parcă nepăsător. Dar zîmbetul lui era ca de om în pragul morții. De fapt, el strică. Putea să meargă la ea și să-i spună: „Fată dragă, eu stau mereu cu viața în cumpănă. Dar, în vremurile acestea grele, cine e ferit oare de primejdii? Mă vrei așa cum sînt? Poate că ea n-ar fi vrut, însă ajungea măcar să limpezească situația dintre ei. De la mutul ăsta nici nu poți scoate o vorbă mai clară. O fi el deștept, mai deștept decît noi toți laolaltă, dar nu în dragoste. Acolo toți nevolnicii se pricep mai bine decît el. Se chinuie aiurea. Nici nu cere sfatul cuiva. Tare sînt curios ce va face peste două ceasuri cînd se va pomeni în fața ei?"

Cînd ajunseră la porțile din Obreja, soarele cădea către asfințit. Străjile îl vestiră pe domnul Kraus, majordomul castelului. Acesta alergă trudindu-și picioarele scurte și-i întîmpină pe oaspeți. Apoi făcu plecăciuni adînci în fața lui Cae, impresionat de frumosul armăsar și de ținuta elegantă a tînărului. Pe Costache îl învrednici cu o scurtă privire severă, așa cum i se cuvenea unui slujitor al distinsului oaspete. Fiindcă majordomului nu i-ar fi trecut niciodată prin minte să-l socotească pe grăsun altceva decît slujitor sau chiar argat. Lunga carieră de majordom a domnului Kraus îi formase ochiul suficient pentru a face cuvenitele deosebiri ale rangului. În cazul de față, hainele ponosite ale lui Costache, cît și sluțenia armăsarului, ce nu putea să întreacă prețul a două găini crescute fără boabe, excludea orice dubiu.

După ce își șterse fruntea brobonită, cu o batistă nu mai

mare ca o față de masă, domnul Kraus își potrivi un zîmbet jumătate bucuros, jumătate umil și grăi nici prea tare, nici prea încet:

— Bine ați venit în Obreja, strălucitorule musafir! Aștept numele vostru pentru a bucura urechile stăpînilor mei. Pînă cînd mă întorc, vă rog să poftiți pe această minunată terasă, unde florile multe vă vor ține companie. Slujitorul vostru... sau rîndașul, zise văzîndu-l pe Indru că se încruntă, sau păcătosul argat... care nu a descălecat pînă acum să vă prindă calul... dovedindu-se un nemernic, va fi îndreptat în curtea din dos, unde îi voi aplica vreo cîteva palme în numele vostru... fiindcă nu trebuie să vă spurcați mîinile...

— Pe picioarele din spate ale Zambilicăi! tună Costache. Ce tot îndrugă nătărăul ăsta?

Auzind asemenea ocară, majordomul tresări ca sub o lovitură de bici. Cătă profund lezat și plin de nădejde către protecția marelui senior, dar acesta mustăcea reținîndu-și rîsul. Dezamăgit, își întoarse privirile din nou către Caravană, trase aer mult în piept, îl slobozi puternic, își tamponă buzele cu batista, se ridică a intimidare pe vîrfuri, apoi grăi:

— Descalecă, nemernicule, și ia calul înălțimii-sale!

Costache sări din șa uimitor de iute, iar palma lui grea îl trimise cît colo pe bietul majordom. În fața unui asemenea dezastru, domnul Kraus cătă pentru ultima oară spre musafirul ce rîdea cu lacrimi, se convinse că nu va găsi sprijin acolo, astfel că o rupse la fugă și intră ca o furtună în sufragerie.

Tinerii castelani ședeau la masă împreună cu bătrîna contesă Szatmári și frumosul conte Lajos Teleki. Apariția atît de neobișnuită a majordomului stîrni mirare.

— Ei, ce s-a întîmplat, Kraus? întrebă contele Beckembauer, văzîndu-i spaima din priviri.

— Am fost bătut, înălțimea-voastră.

— Bătut? Cine a îndrăznit asemenea lucru?

— Musafirii. Se află în curte doi călăreți. Cel înalt pare un mare senior. Slujitorul său, sau argatul, sau rîndașul, e o pramatie

cum n-am mai văzut la Obreja. I-am poruncit să descalece și să prindă calul stăpînului. În loc de asemenea ascultare firească, m-a lovit cu palma atît de tare, încît nu cred să se afle copită de cal care să pălească mai greu. Apoi mi-a strigat: „Aleargă, guștere! Aleargă degrabă la stăpînii tăi și-i vestește că au sosit domnii Costache Caravană și Cae Indru!"

Dacă s-ar fi despicat castelul în felii, încremenirea nu ar fi fost mai mare. Beckembauer încercă să se ridice, dar se poticni în scaun. Tacîmul din mîna Stelei tremură atît de vizibil, încît fata îl așeză pe masă, ținîndu-l cu palma. Teleki rămase cu gura căscată. Contesa de Szatmári își scutură brațele slăbănoage, răstindu-se:

— Fir-ar să fie! Doar nu dau turcii.

Ieșiră cu toții pe terasă. Cae ședea rezemat cu spatele de Vînt Sălbatec. Grăsunul Costache se învîrtea în jurul Zambilicăi, bombănind. Stela Cristu coborî în goană scările terasei. La picioarele lor se opri nehotărîtă, iar mîinile îi căzură neputincioase pe lîngă corp. Cae își țintui privirile asupra ei. Pe ceilalți nu mai reuși să-i vadă. Se desprinse de lîngă Vînt Sălbatec și porni spre terasă uimitor de încet. Ochii lui subțiați ca în fața soarelui mult nu coborîră o clipă. Călca încet, nesigur pe picioarele lui puternice, temător să nu o sperie și să dispară în clipa următoare. O privea pe Stela atent, parcă cercetînd-o cu de-amănuntul. Nimic din întreaga ei făptură nu scăpă ochilor săi ageri. Nici măcar încordarea ce o stăpînea. Degetele tinerei fete arătau căzute spre încremenire. Pe buze îi apăruse un zîmbet șters, ca o petală ofilită. Ochii aveau în ei o lumină ciudată, asemenea apelor tulburate. Stătea încremenită, puțin aplecată înainte, ca și cînd ar fi ascultat un strigăt îndepărtat. Palidul ei surîs tremura împreună cu buzele, așa cum se ridează apa limpede la slaba adiere a vîntului. Cînd ajunse foarte aproape, o simți că își oprise respirația. Gîtul ei delicat părea un arc încordat peste măsură. Erau atît de aproape încît hainele lor se atingeau. Stela îi observă ochii subțiați ca două lame de brici. Apoi, ochii se măriră brusc, iar timpul încremeni pentru ei. Nimic nu mai exista în jur decît ochii lor, care se cercetau adînc. Tînărul

se aplecă spre ea, rupînd vraja timpului. Buzele ei, la pîndă pînă atunci, zburară să-l întîmpine. Cînd îi cuprinse gîtul cu brațele, Stela puse în gest atîta lăcomie încît scăpă un geamăt. Barba lui aspră, nerasă de cîteva zile, îi zgîrie obrazul. Mîinile lui nu-și mai găseau astîmpăr, mutîndu-se cînd pe fața lui, cînd pe umeri, cînd în părul aspru căzut pe frunte în neorînduială. Îl îndepărtă o clipă să-i privească ochii și scînci de bucurie văzîndu-i mari, luminoși, triumfători. Se ghemui la pieptul lui cu toată disperarea adunată în atîția ani.

Costache Caravană fu gata să plîngă și se răsti la Zambilica:

— Întoarce botul, nătărăule! Gingășiile care se petrec acolo n-au nevoie de martori.

— M-am prostit ca o vacă bătrînă, suspină contesa de Szatmári, emoționată. Doamne, ce bărbat! Parcă e Făt-Frumos.

Contele Teleki se gîndi zîmbind: „Acum s-a isprăvit. Niciodată nu vor ști ei că eu i-am adus unul în fața celuilalt. Zvonul meu despre o pretinsă logodnă cu Stela i-a dat aripi acestui tînăr. Nu știu dacă am făcut-o din milă, din prietenie, sau din dragoste."

Vraja timpului încremeni se rupse. Fata se desprinse din îmbrățișare, privind mirată în jur. Întreaga ei făptură parcă înflorise dintr-o dată. Dar oricît se căsni, nu reuși să-și înfrîneze sclipirea de triumf a ochilor. Contele Beckembauer se dezmetici primul și își salută noii musafiri cu tact, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Iar cînd Costache Caravană păși în sufragerie la braț cu contesa de Szatmári, majordomul murmură aiurit de-a binelea:

— Îmbătrînesc. Asta e. Dau în mintea copiilor.

După ce se isprăvi cina, Cae, Caravană și tînărul castelan mai zăboviră în sufragerie. Ceilalți ieșiră în parcul imens, dornici să respire aerul curat al unei nopți ce se arăta deosebit de frumoasă.

— Cu toată urmărirea cardinalului, sper să rămîneți la noi cîteva zile, spuse gazda privindu-și musafirii bucuros peste măsură. Nimeni nu va părăsi castelul pînă la plecarea domniilor-voastre, astfel că nici o știre nu va ajunge la Alba-Iulia.

— Plăcerea ar fi de partea noastră, mulțumi Indru. Din păcate, v-am face un mare neajuns. Și așa vizita noastră s-ar putea să vă scadă în ochii cardinalului. Unele treburi grabnice ne-au adus aici, iar altele ne așteaptă fără chip de amînare.

— Deci, există și alte motive care v-au mînat în Obreja, spuse castelanul mai mult pentru sine.

Cae roși înțelegînd bine gîndurile acestuia.

— Există, domnule Ion Cristu. Avem nevoie de niște ducați.

— Mulți?

— Destul de mulți. Mihai-vodă, domnul nostru și al vostru, va slobozi oastea cea mare. Pentru plata lefilor căzute în amînare de cinci luni, am strîns patruzeci și trei de mii de ducați. Dar ne vor trebui cincizeci de mii. Ești singurul om care ne-ar putea ajuta să completăm asemenea sumă, iar despre înapoierea ei nici nu poate fi vorba. Nu am avea de unde să o scoatem.

— Șapte mii de ducați? se miră castelanul. Dar nu am șapte mii de ducați.

— Cîți ai?

— O mie trei sute.

— Sînt buni și aceștia. Sperasem la mai mult, însă știi proverbul: „De unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere!"

— Dați-mi un răgaz.

— Nu ne îngăduie timpul.

Castelanul rămase pe gînduri. Îi venise ceva în minte, astfel că se înveseli dintr-o dată.

— Domnilor, s-ar putea să mai adaug ceva. Încă nu știu cît. Păcat că timpul e atît de scurt. După cum știți, contele Teleki locuiește de multă vreme în Alba-Iulia. El ar putea să ne ajute. I-aș înapoia suma la toamnă. Are un cal bun. I-ar trebui două-trei ceasuri să gonească pînă acasă și îndărăt. Aveți ceva împotrivă?

— Nu mare lucru, răspunse Caravană. În două-trei ceasuri toată garnizoana din Alba-Iulia ar năvăli aici și ne-ar culege ca din oală.

— Așa ceva nu cred. Îl cunosc bine pe Teleki. Răspund pentru el.

— Nu avem de ales, interveni Cae. Faceți cum e mai bine, domnule Cristu.

— Atunci, așteptați! Stela și cei doi musafiri sînt în parc. Mă întorc îndată.

Cristu porni spre ieșire. Aproape de ușă se lovi nas în nas cu buclucașul majordom.

— Vai, omule! zise rîzînd. Azi nu-ți merge tocmai bine. E a doua oară cînd năvălești aici ca un apucat.

— Vă rog de iertare, înălțimea-voastră! grăi cam spășit domnul Kraus. De multă vreme nu s-au mai pomenit atîtea încurcături în Obreja. Măria-sa domnul Teleki ne-a părăsit adineauri.

— Pesemne că aiurezi.

— Nu prea. L-am văzut galopînd spre Tîrnava parcă alungat de urgie.

— Poate se plimbă.

— Nici gînd. Mi-a lăsat o scrisoare pentru înălțimea voastră.

Ion Cristu apucă scrisoarea cu un gest precipitat. O sprînceană i se ridicase mult în sus de mirare. Majordomul se îndepărtă convins că ziua se încheia cum nu se poate mai prost. Cristu despături hîrtia și citi cu glas tare:

Dragă Beckembauer,

Unele treburi grabnice reclamă prezența mea la Alba-Iulia. Vă cer iertare pentru neputința de a-mi lua rămas bun. Timpul nu mi-a îngăduit să o fac.

Al vostru, Lajos Teleki.

— O luăm din loc, sări Caravană. Ăsta s-a dus după Jager.

— Mă îndoiesc, răspunse Indru, așezîndu-se mai bine în scaunul lui. Teleki nu arată să fie un om de nimic.

Tăcu privindu-i pe ceilalți. Toți trei înțelegeau motivul plecării precipitate.

— Iată că s-a spulberat speranța unui împrumut, observă castelanul.

— Ne mulțumim cu ce avem, zîmbi Cae. Mă miră totuși că găsesc atît de puțin în Obreja.

— Cred că te-ai mira și mai mult, aflînd că sînt dator aproape zece mii de ducați, zise gazda privindu-l cu simpatie rău ascunsă. În iarnă mi-au murit peste trei sute de cai. Niciodată nu mi s-a mai întîmplat un astfel de necaz. În primăvară, un transport de vinuri către curtea imperială din Praga ne-a fost prădat dincolo de Bratislava. Am pierdut vinul, butoaiele, caii, căruțele și jumătate din oamenii care însoțeau transportul. Am mai făcut unele cheltuieli de renovare la aripa de sud a castelului și am întărit toate drumurile noastre cu piatră de rîu. Abia la toamnă vom ajunge să ne plătim datoriile și să ne rămînă un cîștig. E drept că la marea noastră avere, șapte mii de ducați nu ar însemna prea mult. Din păcate, ați nimerit cum nu se poate mai prost.

— Am fost lipsiți de noroc și în privința cailor, observă Costache. Oștirea Bucegilor se pune din nou pe picioare. Dar se pune anevoios din lipsă de cai și arme.

— O! se lumină gazda. Lucrurile nu stau chiar așa de rău în privința cailor. E adevărat că am pierdut mulți, totuși sîntem departe de a fi rămas fără unele rezerve. Două sute vă dau în cîteva zile. Sînt cai de rasă bună. Slujitorii mei îi pot mîna spre Țara Românească în pîlcuri mici, astfel nu se va ști drumul lor. Mai rămîne doar să stabiliți locul de predare.

— Nu e deloc rău, se entuziasmă Cae. Iată drumul nostru la Obreja se arată rodnic.

Îi vorbi apoi lui Cristu despre marile amenințări ce se abat asupra Țării Românești. Despre nădejdea că vor scăpa fără lupte pînă în toamnă și despre toate hotărîrile luate la Sfatul de taină din București.

— Riscați mult, se miră Cristu. Între slobozirea oștirii

mari și înjghebarea Oștirii Bucegilor, veți avea un timp în care veți fi lipsiți de puterea armelor. Dacă se potrivește ca în acest timp să fiți atacați, va fi greu pentru neamul de la Dunăre.

— Cine nu riscă nu cîștigă! zîmbi Indru. Timpul nu ne îngăduie să facem amînări. Cu cît vom slobozi oștirea mai iute, cu atît cred eu că va fi mai bine.

— Cu cît întăriți mai iute și mai neștiut Oștirea Bucegilor, cu atît veți avea nădejde să scăpați de pericole, răspunse gazda. Ceea ce s-a întîmplat la București după Sfatul de taină m-a copleșit de-a binelea. Voi ați dat acolo tot ce ați avut, pentru a pune pe picioare oastea din munți. Eu nu pot să dau atîta fiindcă trebuie să fiu aici un conte bogat, iar sașii, care mă socotesc de-ai lor, sînt gata să mă recunoască cel mai de frunte dintre ei. La vreme de război în Transilvania, sașii conduși de mine se vor alia cu Mihai-vodă. Iată de ce n-am dreptul să fiu sărac. Dar voi înzestra și eu Oștirea Bucegilor. Pe lîngă cei două sute de cai, am să vă trimit cît de curînd săbii, pistoale și postav pentru îmbrăcăminte. Toate le voi cumpăra din Sibiu. Iar pentru atîta lucru, voi face rost de aur chiar dacă-l scot cu forța de la cămătari.

Cînd isprăviră discuțiile, noaptea se arăta dincolo de mijlocul ei.

— Ar fi bine să mergem la odihnă, propuse Cristu. Oboseala se citește pe fețele voastre.

— Da, e o propunere strașnică, aprobă Costache. Trei ceasuri de somn bun ne vor pune pe picioare.

— Cam puțin, remarcă tînărul castelan.

— Așa cred și eu, dar timpul nostru e măsurat. Vom pleca odată cu ivirea zorilor.

Porniră spre încăperile pregătite din vreme și destul de curînd în Obreja se stinseră luminile. Doar torțele mari de pe ziduri se vedeau pînă departe, amintind privitorilor ocazionali că străjile ascunse în umbra meterezelor veghează la buna rînduială.

Costache dormi îmbrăcat, așa cum îi era obiceiul. Văzîndu-l astfel mulți și-ar fi închipuit despre el că ar avea ceva aplecare

spre necurățenie și slabă chibzuială. Puțini erau cei ce cunoșteau adevărul. Costache se dovedea prevăzător, socotind că la vreme de noapte e mai bine să fii pregătit atunci cînd primejdiile se anunță multe împrejur. Apoi, trecuseră atîția ani petrecuți prin păduri, sau printre stîncile munților, sau în cîmpie, departe de căldura unui cămin. Dormitul pe căpătîi moale îi devenise străin, trăgîndu-l spre neodihnă. Încălțările lui grosolane se așezară ca o pată pe așternutul alb. Aruncă perna cît colo și puse în locul ei o haină lungă ce semăna cu o rasă preoțească, avînd grijă să o strîngă asemenea unui sul. Numai busuiocul aflat sub pernă nu-l lepădă, îmbătîndu-se de mirosna lui. Umbrele nopții își subțiară straiul, în vreme ce spre răsărit cerul căpăta o roșeață aparte. Pe marea terasă a castelului, Ion Cristu și Costache Caravană discutau despre timp. În sufrageria răcoroasă spre zori, Cae și Stela schimbară ultima îmbrățișare. Părul ei despletit cădea bogat peste umerii înguști. Tînărul își culcă obrazul în el și-i simți parfumul florilor de cîmp. Stela se ghemuise la pieptul lui caldă, proaspătă, așa cum ieșise din așternuturi. Îi cuprinse cu brațele gîtul puternic, ars de soare și întărit de vînturi, dar mîinile ei nu aveau odihnă. Îi prinse fața în palmele delicate, se ridică pe vîrfuri și îi sărută ochii pe care îi visase atîta vreme, uimindu-se de îndrăzneala ei. Încercă să-l privească, dar ochii nu o ascultară destul, umbriți de lacrimi. Cae avu un moment de slăbiciune. O clipă îi trecu prin minte să se lepede de toate lucrările viitoare și să-și îngăduie o viață de fericire. Întreaga lui ființă se răzvrăti împotriva a tot ce făcuse pînă atunci, socotind că are dreptul să trăiască altfel. Apoi zîmbi, iar Stela nu-i observă zîmbetul. O ridică în brațele mari puternice ca oțelul. Își culcă fruntea peste sînul ei și-i simți inima zbătîndu-se sub învelișul hainelor subțiri. Cuprinsă de o dulce amețeală, Stela uită de timpul necruțător, numărat pentru ei în minute. Închise ochii, iar obrajii ei în flăcări erau singurul semn de neliniște, cînd fața lui Cae se lăsă peste sîn.

— Soțul meu. Dragul meu soț, murmură lăsînd lacrimile să curgă în voie.

Costache Caravană, ivit în prag, nerăbdător, rămase locului gîndindu-se: „Pe cele trei potcoave pierdute de Zambilica! Am să mai stau aici chiar dacă vine Jager cu toată oștirea Transilvaniei.”

Apoi se retrase emoționat și-i zise gazdei:

— Cred că ne-am sculat prea devreme. Zambilica mestecă ovăzul taman la ceasul ăsta. Dacă îl tulbur acum, toată ziua o să galopeze îmbufnat.

Dar urechea fină a lui Cae simți pasul ușor făcut de Caravană. Brațele lui o purtară pe Stela către un scaun și o așeză cu grijă, ca pe un lucru fragil.

— E timpul să plec, zise, iar vocea lui, hotărîtă în alte prilejuri, tremură ușor ca o părere.

Stela prinse tremurul glasului său și culese din el mai mult decît i-ar fi putut spune vorbele. Slujitorii aduseră caii. La puțină vreme tropotul lor se auzi coborînd către apele Tîrnavei. Soarele își aduna strălucirea pe o creastă de deal. Zările ușor fardate cu ceață se limpezeau domol. Începea o zi nouă.

§

Puțini cunoșteau cărarea pieptișă ce ducea pe scurtătura munților către locul numit Crucea Mare. Dar și mai puțini erau acei care se încumetau să facă asemenea urcuș la vreme de noapte, cînd primejdiile prăpăstiilor pîndeau la fiecare pas. Totuși, în noaptea de vineri spre sîmbătă, se găsiră cîțiva temerari ce folosiră, de fapt cu multă pricepere, drumul acela anevoios. În creasta de la Crucea Mare, doisprezece călăreți așteptau convoiul.

Cu mult înainte de ivirea zorilor, caii legați între ei cu funii lungi apărură drept, iar spinările lor umede arătau greutatea urcușului. Erau douăzeci de cai voinici, cu picioarele mari, puternice, ale căror haruri se dovedeau mai degrabă îndreptate spre povară decît spre iuțeala animalelor de călărie. Însoțitorii lor, cinci bărbați tineri, purtau obișnuita îmbrăcăminte grosolană a muntenilor. Aveau vorba aspră și o foloseau rar, numai la cazuri

de mare trebuință. Cel de-al șaselea călător, un bărbat mărunt, subțirel, se desprinse din grup și se apropie de Cae Indru.

— Ai ajuns la timp, domnule Izu Klein, observă Cae.

— În afaceri totdeauna trebuie să ajungi la timp, rîse acesta. Aurul și averea domniei-voastre se află aici. Acum voi hotărîți cum e mai bine. Acești slujitori sînt oameni de nădejde. Ei știu ce cuprind samarele. Vi-i las, domnule, în seamă. Cu cît veți ajunge mai iute la Sulina, cu atît va fi mai bine pentru toți. La revedere, domnilor!

— O clipă, o clipă! îl opri Cae.

— Vă ascult, se întoarse negustorul mirat. Oare să fi scăpat ceva din vedere?

— Nu, nu asta, rîse Indru. Mi-ar face plăcere să vă însoțesc o bucată de drum.

— Poftiți, poftiți! zise Izu bănuind că tînărul ar vrea să-i vorbească tainic.

Porniră alături. Caii lor aproape se atingeau. Cînd se depărtară destul pentru a nu fi auziți, negustorul își domoli calul și spuse:

— Domnule, aștept. Cred că doriți unele amănunte.

— Într-adevăr, sînt niște întrebări. Mi-ai adus ducații cu bună rînduială. Acum nimic nu-i mai poate scoate din mîinile mele. Dar nu putem vorbi același lucru despre aurul vostru. Pînă la Giurgiu el va fi în mare siguranță. Mai rămîne însă drumul pînă la Sulina. Dacă nu se va face cu chibzuială, se pot ivi multe primejdii.

— Nu vă înțeleg, zise Izu.

— Așteaptă! Aș vrea să aflu cine sînt oamenii care au știre despre transportul aurului.

— Da, e o întrebare firească. La astfel de prilejuri, cu cît știu mai puțini, cu atît mai bine. Deci, știu eu, știe domnul Aba Rozen, cel ce a depozitat vremelnic aurul în Brașov, slujitorii care se află aici și, firește viitorul proprietar, negustorul turc Iusuf. S-ar mai adăuga cei trei fii ai domnului Rozen, dar sînt niște tineri cu care am mai lucrat de multe ori.

— Iată că nu-s tocmai puțini, remarcă Indru.

— E și normal, domnule. Transportăm o avere destul de mare. La asemenea cantitate de aur nu ai cum să lucrezi de unul singur.

— Adevărat! Aș vrea totuși să știm mai multe despre cei cinci slujitori. Ei vor merge cu noi o bună bucată de drum.

— Nici o grijă, îl asigură Izu Klein. Au lucrat și pentru tatăl meu. De fapt, au fost patru. Cel de al cincilea se numește Achim. Dar pentru el garantează ortacii lui. Sînt cu toții dintr-un sat.

— Achim lucrează pentru prima oară?

— Nu. A mai fost angajat la transportul pe care l-am pierdut acum zece luni.

— Mda! Ce știți despre Iusuf, omul căruia îi predați aurul?

— Am mai făcut afaceri cu el. E drept, mărunte, însă nu am avut a mă plînge de neajunsuri. Din contră, noi i-am făcut supărare fiindcă l-am lipsit de aurul pierdut acum zece luni.

— Dar el nu a păgubit nimic. Cel puțin așa am înțeles din discuția noastră la Sibiu.

— Așa este. I-am plătit întreaga pagubă.

— El va cunoaște data plecării aurului din Brașov?

— E și firesc să o cunoască.

— Cu domnul Aba Rozen lucrați de mult?

— A fost bun prieten al tatălui meu. De fapt, sîntem asociați în multe afaceri chiar mai mari decît asta.

— Slujitorii casei lui știu ceva despre aur?

— Nimic. Am avut noi grijă. Mai sînt întrebări?

— Da. Cum îl voi recunoaște pe Iusuf?

— Nu vă faceți griji! În clipa în care veți păși pe puntea *Penelopei*, se vor lămuri toate.

— Atunci, la revedere, domnule Izu Klein!

— La revedere!

Cae se întoarse lîngă ai săi destul de îngîndurat. Prea mulți oameni știau despre aur. Dădu semnalul de pornire. Șase

dintre călăreți trecură în fruntea convoiului. Alți șase îi urmau de aproape.

Luni către seară vistieria din București primi în păstrare vremelnica uriașă sumă de patruzeci și patru de mii cinci sute de ducați. Marți la prînz, Mihai-vodă ieși însoțit de curteni pînă la biserica Sfinții Petru și Pavel, unde începură marea slobozire a oștenilor. Șiruri lungi de oșteni treceau domol prin fața plătitorilor. Chipurile lor întunecate pînă nu de mult se luminară, astfel că risipirea se făcea în cea mai bună rînduială. Mai lipseau cinci mii cinci sute de ducați, care stăteau ca o povară pe sufletul lui vodă. Va reuși oare Cae Indru să-i aducă la timp?

Trecură cîteva ceasuri. Curtenii obosiră, iar căldura aprigului soare de cîmpie îi chinuia cumplit. Dar Mihai-vodă nu descălecase, priveghind buna rînduială a plăților. Destul de aproape, umbra castanilor groși cît omul îmbia la odihnă răcoroasă. Alături de curteni, trimișii principelui Transilvaniei, căpitanul Mihai Székely, Gabriel Haller, Gheorghe Ravazdy și Nicolae Vitéz, șpanul de Turda, urmăreau cu ochi de iscoade risipirea oștilor. Pe fața lui vodă nu se putea citi nimic. Nu era nici încruntare, nici zîmbet, nici neliniște. Căpitanul Székely, bun cunoscător al treburilor de oști și mare admirator al lui Mihai-vodă, privi cu melancolie în jur.

„Iată, gîndi el, aici e sfîrșitul celui mai mare conducător de oști din această parte a Europei. Împăratul Rudolf și cardinalul sînt orbi. Ei nu văd oare că sfîrșitul puterii lui Mihai-vodă va da prilejul turcilor să urce spre nord? Omul acesta ar fi fost singurul stăvilar împotriva puhoiului turcesc. Prin căderea lui, creștinii vor avea multe necazuri. La Praga e un împărat de paie. La Alba-Iulia, un principe nevolnic. De cînd e lumea, lucrurile au fost totdeauna strîmbe. Să fi fost el împărat, i-ar fi trebuit cîteva luni să pună ordine în această parte a Europei. Uneori mi-e silă de haina pe care o port. Sînt căpitanul și iscoada unui principe dornic să adune fală în jurul numelui său. Mihai-vodă a fost cîndva bogat. Acum, Dumnezeu știe de unde a strîns aur pentru slobozirea oștilor. Cine ar mai fi făcut oare asemenea risipă? Acum cinci ani am băut la

București vin servit în pocale de aur. Azi, domnul Țării Românești ne-a oferit vin în ulcele de pămînt ars. Ce se petrece oare în sufletul acestui mare conducător? Îl știam cîndva înțelept și viclean. Ceea ce se întîmplă aici să fie oare un act de viclenie și înțelepciune? Acum cinci ani, cînd garnizoana turcească din București îl înjura și-l amenința sub zidurile palatului, cînd puterea turcilor în Țara Românească se arăta de neclintit, el zîmbea umil, ploconindu-se în fața lui Mehmed-pașa, comandantul ienicerilor. Apoi, s-a petrecut măcelul. Într-o singură zi Mihai-vodă a măcelărit garnizoana turcească din București, fără să piardă un om. Cîteva zile mai tîrziu, cădea sub mîna lui puternica întăritură otomană de la Giurgiu. Abia atunci și-a arătat el adevărata față. Să fie și azi un vicleșug? Turcii, polonii, tătarii, cardinalul și Ieremia Movilă, domnul Moldovei, sînt gata să se arunce peste Țara Românească. Dacă vodă ar încerca război, nu ar avea sorți de izbîndă. Arătîndu-se slab, dușmanii se vor pîndi între ei, iar el va cîștiga timp. Nu, nici vorbă! Gîndurile mele au luat-o razna. Dacă sloboade oștirea, înseamnă că nu mai poate nimic. Peste cîteva zile va semna actul de vasal al principelui Transilvaniei. Acest act va fi ultimul pas de sfîrșit al puterii lui. Va deveni un simplu consilier al nevolnicului cardinal. Iar plecarea sa din Țara Românească încheie jalnic o epocă glorioasă a acestui popor."

Departe, în cîmpie, clucerul Ieremia Băicoianu și bunul său prieten Zamfirescu urmăreau cu ochii micile grupuri de oșteni ce se îndreptau spre satele lor. Din vreme în vreme opreau cîte un tînăr voinic la trup, discutau cu el tainic, apoi tînărul intra pe mîna unor slujitori credincioși și nimeni nu bănuia drumul acestuia către platoul Bucegilor, unde creștea noua putere a Țării Românești.

§

În seara de miercuri, la locul de pe Dunăre numit Cîrna Mică, aflat în apropiere de Giurgiu, patru bărci mari preluară întreaga încărcătură de aur a cailor lui Izu Klein. Costache Caravană

angajase pe plată bună patru barcagii. Îi cunoștea de multă vreme și știa că se poate bizui pe ei într-o călătorie plină de primejdii. Cae Indru nu se arătase zgîrcit cu banii de cheltuială primiți de la negustorul sibian, astfel că femeile barcagiilor primiră cîte cincizeci de ducați. Sumă uriașă, pe care bărbații lor nu ar fi putut să o cîștige în cîțiva ani de muncă pe Dunăre.

Cei cinci munteni legară caii între ei, tăcuți, așa cum le era firea. După ce mai priviră o dată spre bărci, ridicară pălăriile în semn de salut, apoi își îndemnară caii pe drumul de întoarcere către Brașov.

— Strașnici bărbați! exclamă Costache. Ți-e mai mare dragul să lucrezi cu niște oameni ca ei care știu ce au de făcut și te înțeleg din ochi. Păcat că vorbesc atît de puțin!

Cae, aflat alături, nu-i răspunse. Privea îngîndurat spatele voinic a lui Achim.

Cu puțin înainte de a răsări luna, bărcile plutiră pe Dunăre la vale. Șaisprezece bărbați, patru bărci și aur în valoare de o sută de mii de ducați începeau o călătorie lungă prin împărăția apelor lesnicioase la mers, dar pline de neprevăzut. Noaptea se dovedea frumoasă și calmă. Cei patru barcagii luară loc în prima barcă, avînd puțină trudă. Firul apei, mai sprinten la mers, înlocuia de minune munca lor. Legate trainic între ele cu funii de cînepă, bărcile se legănau domol. Clipocitul molcom al apei era singurul zgomot ce tulbura noaptea ca o părere. Sălciile mari și stufărișul de pe cele două maluri le privegheau drumul. Așezați în celelalte trei bărci, paznicii transportului încercau o senzație de neliniște. Lipsa cailor adăpostiți vremelnic de familiile barcagiilor, apa care se auzea sub ei și neobișnuința unui asemenea drum le furase ceva din vechea siguranță. Uneori se zăreau focuri departe pe maluri. Rar cîte o pasăre de noapte, scornită din cuibarul ei, zbura deasupra copacilor sau deasupra apei, iar fîlfîitul de aripi acoperea parcă tot cerul. Liniștea din împărăția apelor se dovedea apăsătoare și grea. Fiecare zgomot mărunt părea un țipăt. Apoi, răsări luna. Apa Dunării strălucea ca argintul bătut proaspăt. Malurile depărtate

semănau cu niște pereți întunecați și tainici. Roiurile de țînțari năvăleau peste bărci urmărindu-le neobosite. Cînd firul apei trăgea către mal, în bălțile de pe margini se auzea cîntecul broaștelor.

— Broasca nu cîntă frumos, zise Costache către Sile Adormitu.

— Așa e, domnule! răspunse lunganul țuguindu-și buzele mari. Domnia-voastră sînteți dăruit cu haruri de gîndire adîncă. Puțini ar observa asemenea lucru. Eu, în nici un caz. Ba aș putea spune că ursitorile n-au apucat să mă dibăcească la naștere, fiindcă ea s-a petrecut într-o poiată, iar ursitorile umblă numai pe la ferestrele caselor. Așa se face că am crescut fricos și lipsit de harul gîndirii adînci. Mi-e frică de broască. Mai ales de broasca rîioasă. Mă uit la ea cu scîrbă cînd îi văd pielea umedă ca o coajă de copac plouat, fie la ea acolo! Numai în lupte mă bat bine. Altfel, mi-e groază de șoareci, de broaște, de șerpi și de nevastă-mea. Da, da, aveți dreptate! Nu cîntă frumos.

— Nevasta? întrebă Caravană somnoros, fiindcă ațipise la lungul discurs al lui Sile.

— Nu, domnule, broasca.

— Te înșeli, prietene, bolborosi Costache. Mie numai de lipitori... că în balta Călugărenilor... adică în Neajlov... numai una nu cîntă frumos, se învioră Costache amintindu-și despre ce voia să vorbească. Dar cînd sînt broaște multe la vreme de seară frumoasă, cînd cerul e lăptos și dulce ca o față de mamă, să stai la marginea lacului și să asculți un cor de broaște. Atunci dibăcești cum îți picură pacea în suflet. Cu țînțarii e altă chestie, zise, apărîndu-se de niște țînțari mai îndrăzneți. Da, da, e altă chestie, lua-i-ar dracu! Ăștia parcă sînt boieri. Ziua dorm, iar noaptea socot cum să-ți sugă sîngele. Eram odată cu Zambilica lîngă Balta Brăilei. Mă urmăreau niște turci pe care i-am prostit cum se poate mai bine. Cînd am scăpat de ei, ne-au împresurat țînțarii. La început se adunaseră din ăia mărunți și nu i-am băgat în seamă, aflîndu-se ceva discuție între mine și Zambilica. După un timp, simt că nărodul de armăsar nu mă mai ascultă și o rupe la fugă de mînca

pămîntul. Înserase. Nu se vedea prea bine, dar știi că eu am ochiul ager. Mă uit îndărăt. Țînțarii mici cît bobul de grîu veneau după noi în linie de bătaie, cu trompele ridicate ca niște ace. Nu m-am sinchisit de ei, însă bag de seamă că în spatele lor zburau alții cît graurii cînd e coaptă holda de grîu. Mai la urmă, se vînzoleau unii cît găinile crescute la boabe. Trompele ăstora ajungeau mai lungi de un cot. Zic: „Zambilico, fă pașii mari, nărodule! Dacă ne apucă ăia din spate, dracu' e al nostru. S-a zis cu noi!" Primele roiuri trec pe deasupra noastră fără să ne atace. Apoi, ne ajung ceilalți. Scot măciuca, lovesc din toate puterile în norul din spate, dar mi se rupe măciuca în oasele lor. Zambilica lucra din picioare temeinic. Zic: „Zambilico, băiatule, dacă ne prind ăștia cu trompele, aleluia! De-acum ne-am ars." Norocul nostru să dibăcim o casă părăsită. Intră acolo ca turbații și apucăm să închidem ușa după noi taman la vreme. Cînd să răsuflăm ușurați, bag de seamă că trompele lor intrau prin lemnul ușii ca în brînză. O vreme le-am răsucit trompele cu mîna și le-am legat între ele. Apoi, n-a mai fost chip. Erau prea mulți. Dacă nu găseam ceva degrabă, intrau peste noi. Mă sui în pod și dau foc acoperișului de stuf. La puțină vreme toată casa era o mare de flăcări. Mirosul de țînțari prăjiți se simțea cale de o poștă. S-a făcut casa scrum dimpreună cu ei.

— Și alde matale pe unde ați ieșit? întrebă Ciripoi-fiul.

Ciripoi-tatăl, care crăpa de plăcere să asculte povești deșuchiate, se răsti la el:

— Taci dracului, nărodule! Domnul Caravană e om cu scaun la cap. O fi știutără dumnealui să dibăcească o ieșire. Iar dacă și-a făcutără cruce cu limba, așa cum se cade în fața spurcăciunilor, sau a rostitără ceva făcături, putea să rămînă chiar acolo.

Apoi se întoarse către Costache:

— Zi, bre, cum a fostără mai departe... că nebunu de fi-miu...

În bărci se stîrni un hohot de rîs. Costache mustăci pe întuneric, bucuros că alungase apăsarea ce pusese stăpînire pe ei.

În zori, traseră bărcile spre mal și le adăpostiră sub bolțile

sălciilor. Cae și Ducu porniră să recunoască împrejurimile. Cei patru vîslași pescuiră cu mîinile pe sub rădăcinile copacilor. După un ceas, peștele prins de ei se perpelea deasupra unui foc vesel. Cae și Ducu sosiră tocmai la timp să guste din peștele proaspăt. Rînduiră străji, apoi își cătară culcușuri în care să-și facă somnul, după prima noapte nedormită. Prin tufișuri se auzeau zgomote stranii. Animalele, multe, ieșeau după hrană. Păsări de toate neamurile se ridicau în stoluri uriașe. Numai apele Dunării se scurgeau indiferente și calme.

CAPITOLUL V

Într-un sat de pescari aflat nu departe de micul port al Galaților, apărură la vreme de dimineață patru bărbați ce nu arătau după straie să fie de prin partea locului. Alături de ei pășea un tînăr pescar. Nimic din gesturile celor cinci nu aduceau porniri dușmănoase, astfel că pruncii lăsară joaca și se strînseră curioși în jurul lor. Femeile, mai temătoare, își strigară pruncii. Gospodarii, neîncrezători în străini, priviră peste garduri ținînd la îndemînă topoarele mari. Tînărul pescar se rupse de lîngă cei patru tovarăși, înaintă spre gardul mai apropiat și i se adresă gospodarului:

— Nene, îl caut pe Stoica. Ăla de e însurat cu o sîrboaică.

— Îl cunoști? întrebă localnicul nu tocmai prietenos.

— Ca pe o brezaie. Am luptat amîndoi la Șerpătești și la Putinei.

— Dar boierii de colo cine sînt?

— Sînt oamenii domnului nostru Mihai-vodă. Cel mărunt și gros e vestitul Costache Caravană. Lîngă el se află Ducu cel Iute, iar cei doi lungani sînt Cae Indru și Chirilă Zece Cuțite.

Fața gospodarului se lumină dintr-o dată. Înfipse toporul într-o buturugă, dădu cu un capăt de lemn după cîine, apoi se repezi la portiță.

— Poftiți, luminățiile-voastre! Mai mare bucurie ca asta nu se poate întîmpla pe aici. Poftiți! De la Călugăreni vă știu. Chiar mă gîndeam că fețele voastre nu mi-ar fi tocmai străine. Aurico! Fă, n-auzi? Dă fuga de-l cheamă pe alde Stoica! Mițo! Pune la masă, că avem oaspeți! Musafirii intrară în casă. Puținul mobilier sărăcăcios arăta starea gazdelor. Femeia gospodarului, sfioasă, întinse o

față de masă frumos tivită cu lucrături de mînă, iar peste ea puse străchini de lut ars, pline cu saramură de pește.

— Sîntem cam săraci, zise gazda parcă cerîndu-și iertare pentru puținele bucate aduse la masă. Aici trăim de azi pe mîine chiar dacă pămînturile sînt grase, iar Dunărea darnică în pește. Turcii, tătarii, lotrii sau oamenii boierilor ne calcă des și iau tot ce le face trebuință. Cînd sînt puțini, îi tăiem și-i aruncăm în Dunăre. Cînd sînt mulți, ne supunem. Dacă n-ar fi asemenea călcări, nici boierii n-ar trăi mai bine ca noi. Oamenii sînt harnici, însă hărnicia nu le folosește. De multe ori ne-am gîndit să ne tragem spre locuri mai ferite. Dar ne-am născut aici și nu ne îndurăm. Străinilor poate că nu le plac aceste locuri cu apă, stuf, păduri și cîmpie. Pentru noi nicăieri nu poate fi mai frumos. Neam de neamul nostru a trăit aici.

Stoica era o namilă de om cît o ușă, iar ochii lui mici ca de viezure păreau veșnic rîzători. Întîlnirea cu vechiul său prieten îl umplu de bucurie. Se așeză sfios lîngă înalții oaspeți, amintindu-le că pescarii de la Dunăre au scornit un cîntec despre Cae, Ducu, Chirilă și Caravană. După ce își drese glasul cu o ulcică de țuică, îl cîntă dimpreună cu gazda. Pruncii mulți adunați ciopor lîngă ușă îngînară cîntecul întîi timizi, apoi îndrăzneți. Vocile lor subțiri, curate ca apa Dunării în zori, se uniră cu ale bărbaților. Costache Caravană, cam moale de inimă, simți că îi dau lacrimile. Se încruntă, își suflă nasul, dar pînă la urmă lacrimile fură mai tari și porniră pe obrazul dolofan.

Mîncară cu toții din bucatele întinse pe masă. Cae, încă stăpînit de emoție, i se adresă lui Stoica:

— Bărcile noastre sînt pe Dunăre mai sus de satul vostru. Călătorim la Sulina. În bărci avem ceva lucruri de preț. Dacă ajungem cu ele pînă la Sulina vom căpăta niște galbeni cu care vom plăti oștile țării. Dar de aici înainte drumul poate fi primejdios. Nu se știe dacă nu vom fi atacați undeva pe Dunăre. Numai chibzuiala ne poate feri de primejdii.

— Cu ce putem fi de folos? întrebă Stoica.

— Ne trebuiesc cinci bărci și cinci barcagii. Primele patru bărci vor fi legate între ele cu funii sănătoase de cînepă. În bărci vom pune butoaie umplute cu piatră.

— Nu s-ar putea putini în loc de butoaie?

— Ba da.

— Atunci e bine. Putini pentru brînză avem destule. Dar parcă vorbeați de cinci bărci.

— Întocmai. Patru bărci cu patru barcagii vor călători în frunte. Cînd va fi lună, fiindcă vom face asemenea drum numai noaptea, a cincea barcă va pluti mult în urma celor patru. Iar în spatele ei, la bună distanță vom veni noi cu cele patru bărci ale noastre. Pricepi?

— Pricep, înălțimea-ta.

— Dacă se întîmplă ceva bărcilor dinainte, barcagiul de la mijloc va aprinde un șomoiog de cîlți. Acesta va fi semnalul pentru noi, cei din spate. În cazul unui atac, să zicem dinspre malul stîng, barcagiii vor sări în apă și vor înota spre cel drept. Dar pentru asta ne trebuie înotători buni.

— Toată lumea înoată bine pe aici, zîmbi Stoica. Chiar și copii mai mărișori se încumetă să treacă Dunărea. Cît despre barcagii, eu voi fi primul. Prietenii mei vor da năvală să lucreze pentru domniile-voastre.

— Avem putință de plată bună, zise Cae. Fiecare va primi cîte patruzeci de galbeni.

— Atît de mult?

— Nu e mult. Primejdiile s-ar putea să fie multe. Dacă se pierde o barcă, o plătim cu cinci galbeni.

— Vai, vai! strigă Stoica mucalit. La asemenea sumă eu o pierd primul.

Cînd răsări luna, porniră pe Dunăre la vale patru bărci. La puțină vreme se scurse de lîngă mal cea de-a cincea. În urma ei, la mare distanță, pluteau alte patru. Noaptea se arăta calmă, frumoasă. Răcoarea ce stăruia deasupra apei mîngîia plăcut obrajii călătorilor. Bărcile alunecau iute pe firul apei. Undeva nu prea

departe, Dunărea făcea un cot mare. Era Cotul Pisicii. Locul unde în urmă cu zece luni Izu Klein pierduse un transport de aur și multe vieți omenești. Primele patru bărci conduse de Stoica intraseră în dreptul cotului, dar malurile se arătau liniștite. Cae, ridicat pe jumătate, urmărea barca singuratică. După o jumătate de ceas trecură cu toții de Cotul Pisicii. Nimic nu părea să-i amenințe. Curînd, lăsară în urmă puținele case ale cătunului Reni. Cîteva lumini, ce arătau acolo o așezare, se pierdură ca niște păreri. Mai trecu un ceas. Miezul nopții nu putea fi departe. Oamenii picoteau molcom. Apa cînta subțire în borduri. De-a lungul malurilor, sălcii și stufăriș. Un peisaj monoton ce te îndemna la somn adînc. Din barca de la mijloc licări brusc o lumină. În aceeași clipă vocea lui Cae se auzi aspră:

— Trage la mal! Nu! Nu acolo! Lumina arată spre malul drept.

Cei patru barcagii lucrară cu nădejde la rame. Convoiul ieși scurt de pe firul apei și cîrmi către malul drept. Adăposturile vegetației bogate își întinseră aripile mari peste bărci.

— Sandule! zise Cae. Mi-ai spus că ai copilărit pe aici. Cunoști locurile?

Tînărul barcagiu ce-i însoțise în satul de pescari veni lîngă el.

— Le cunosc, domnule. Un pescar ce nu cunoaște Dunărea cale de o zi în sus ori în jos de locul unde a copilărit e de rîsul oamenilor.

— Costache! se întoarse Cae. Tu rămîi aici dimpreună cu Chirilă și ceilalți! Eu, Ducu și Sandu pornim de-a lungul malului.

Cei trei intrară în stufărișul des ca peria. Apa nu prea adîncă mustea sub picioarele lor. Ochiurile mari acoperite cu imense covoare de nuferi apăreau ici-colo. Doar un cunoscător bun al Deltei se putea descurca prin hățișurile din jur. Sandu, obișnuit cu astfel de călătorii, găsea de fiecare dată locuri bune de trecere. Acolo unde apăreau salcii sau alți copaci, el știa că apa nu poate fi prea adîncă.

Trecuse de miezul nopții. Cae, Ducu și Sandu ieșiseră din hățișuri. Sub picioarele lor nisipul aspru arăta că intraseră pe un prundiș sănătos. Copacii se dovediră mai deși, iar stuful nu le mai ședea în cale. Terenul înalt îi ajută să se apropie de mal.

— Pe aici am pescuit de multe ori, șopti Sandu. Prundul acesta e lung de vreo două-trei mii de pași. Undeva pe aproape, Dunărea făcea un cot mic. E acolo un golf tare frumos. Bărcile pot intra adînc în el, iar locul e nisipos și curat. Dincolo de golf pădurea se îndesește. De cîte ori vine Dunărea mare, pădurea aceasta e ferită de ape.

Ajunseră curînd în fața golfului. La picioarele lor apa strălucea ca arama proaspătă. Plaja lui nu era mai mare de opt-zece pași. În jurul plajei, sălciile pletoase formau un brîu frumos, parcă rînduit de mîna omului. De cealaltă parte a plajei se auzeau glasuri. Doi bărbați discutau încet. Cuvintele lor ajungeau neclare dincoace de golf.

— Cred că sînt ascunși în umbra copacilor, șopti Ducu.

Cei trei porniră să ocolească golful. Apoi nu mai auziră voci. Trecură pe partea din care se auziră glasurile. Cae îi porunci lui Sandu să rămînă pe loc. El și Ducu se strecurară mai departe pe sub sălcii. În jur, liniștea domnea apăsătoare. Răcoarea nopții arăta mai aspră în apropierea malului. Lipiți cu spatele de trunchiul gros al unei sălcii, doi bărbați scrutau albia Dunării. Din locul acela se vedea în susul apei pînă departe.

§

— Stăpînul cel mare e supărat, grăi în turcește unul dintre pîndari.

— Alah e mare! filozofă domol celălalt.

La doi pași în spatele lor, Cae și Ducu își țineau cuțitele pregătite. Dar nu loviră. Se depărtară asemenea unor păreri. Cîțiva pași mai încolo, cei doi tineri se opriră din nou. Priponite la mal, șapte bărci mari se legănau pe apă, adăpostite de vegetația

luxuriantă. Le cercetară pe rînd. Fiecare dintre ele putea adăposti zece-doisprezece oameni. Porniră spre interiorul grindului și nu mică le fu mirarea întîlnind o cărare destul de bine întreținută. Nisipul ei bătătorit de încălțări dovedea că fusese folosită de curînd. Mai mult ca sigur că ducea spre locul de odihnă al posesorilor acelor bărci. Porniră pe ea, dar o părăsiră curînd. În fața lor se auzeau pași. Erau atît de ușori încît ar fi scăpat unor urechi mai puțin agere. Un turc trecu foarte aproape de ei. Mergea nepăsător, probabil spre cei de la bărci. Nisipul îi înăbușea zgomotul pașilor. Își continuară drumul spre cărare. Apoi, se pomeniră la marginea unui luminiș. Era o poiană frumoasă, aproape rotundă. Nisipul poienii arăta ca o pată mare, albicioasă, dată cu var. Doar smocurile de iarbă crescute ici-colo îi știrbeau frumusețea. Întinși direct pe nisip, șaptezeci-optzeci de turci se odihneau, cu iataganele puse alături la îndemînă. Între două sălcii mari se afla un cort. În fața cortului ședea turcește un bărbat voinic. Părea încremenit acolo ca o statuie. Pe sub pînza cortului răzbea o rază subțire de lumină.

Cae și Ducu ocoliră poiana, ațimîndu-se în umbra copacilor. După cîteva minute se lipiră de pînza din spate a cortului. Locul ales de ei prezenta siguranță atîta vreme cît paznicul din față rămînea acolo unde se afla. Dacă i-ar fi venit în minte să înconjoare cortul, i-ar fi descoperit. Sub învelișul de pînză discutau doi bărbați. Unul avea vocea aspră, mînioasă. Tovarășul lui arăta mai calm.

— Nu, Iusuf! grăi vocea aspră. Ar fi o prostie să-i căutăm pe ghiauri în toiul nopții. Delta nu-i o curte oarecare.

— Știu, Mahmud. Însă la ziuă va fi mai greu. Poate că ar fi bine să pornim cu bărcile pe Dunăre la deal, chiar acum.

— Nu, Iusuf! Dacă sînt ascunși pe undeva la mal, vom trece pe lîngă ei, lăsîndu-le lor cale liberă. Pînă în zori mai sînt trei ceasuri. Ghiaurii așteaptă ascunși crezînd că-i vom căuta pe Dunăre în sus, lăsîndu-le drum liber la vale. Asemenea prostie nu facem noi. Oricît de bine ar fi adăpostiți, lumina zilei ne va ajuta să-i aflăm.

— Și dacă se întorc la Reni? De acolo și-ar putea continua drumul pe uscat pînă la altă așezare unde vor găsi bărci.

— Da, răspunse Iusuf, la asta m-am gîndit și eu. Ne-am lăsat duși de nas ca niște proști. Măcar acum să fim înțelepți. Am tăbărît asupra bărcilor crezînd că ne-a picat aurul în mîini. Văzînd putinile grele n-am mai pornit în urmărirea celor ce înotau spre malul opus. Apoi am pierdut vremea cărînd putinile pînă aici. Niște putini pline cu pietre. Iată cîte greșeli am putut să facem în mai puțin de un ceas. Omul nostru de la Giurgiu a văzut patru bărci cu șaisprezece oameni. Atîția au plecat din Cîrna Mică pe Dunăre la vale. Cel de la Brăila a văzut tot patru bărci. Păcat de țechinii cheltuiți cu ștafetele care au alergat pînă aici! Noi ne-am pomenit cu una în plus, departe, în spatele celor patru. Cînd s-a aprins lumina în barca din urmă ar fi trebuit să ne dăm seama de vicleșug. Abia acuma îmi apare totul foarte clar. Undeva prin apropierea Galaților, ghiaurii au mai făcut rost de bărci. Patru în față, drept momeală, iar a cincea la mijloc, gata să dea semnalul de lumină. Cae Indru, ghiaurul care conduce transportul, e mai viclean decît ne așteptam. El a prevăzut că s-ar putea să fie pîndit la plecarea din Cîrna Mică. Așa se înțelege că nu a luat acolo bărci de momeală. Nici la Brăila nu a luat, tot din prevedere. A făcut acest lucru abia în zona unde începea să se arate pericolul. Poate că e mai bine să ne lăsăm păgubași. Am auzit multe lucruri mari despre Cae și prietenii lui. Eu sînt un negustor cunoscut. Dacă se află ceva despre amestecul meu în atacul de la Dunăre, pot să rămîn sărac. Tot ce au furat lotrii pînă acum va fi pus în sarcina mea. Mi-e teamă că nu vom lua aurul din mîinile lor.

— Îl vom lua, rîse Mahmud. Ghiaurii despre care vorbești or fi vicleni. Au cîștigat chiar prima bătălie din această noapte, dar drumul de aici pînă la Sulina e lung. Nu au pe unde să treacă fără să-i simțim. Izu Klein va plăti și paguba celui de al doilea transport fără să te bănuiască. Cine și-ar putea închipui că marele negustor Iusuf e amestecat într-o astfel de afacere? Acum nu trebuie să

șovăim. Dacă-i scăpăm dincolo de Brațul Chilia, va fi greu să mai punem mîna pe ei.

Cae îi făcu semn prietenului să se retragă. Intrară degrabă printre copacii mari și căutară cărarea.

— Să ne grăbim! șopti el. Iusuf și Mahmud vor trimite o barcă la malul stîng pentru a supraveghea drumul pe uscat. Numai de ne-ar ajunge timpul.

— Așa m-am gîndit și eu, răspunse Ducu.

Nu mai vorbiră. Știau amîndoi ce aveau de făcut. La jumătatea potecii se traseră iute în umbră. Turcul pe care îl întîlniseră mai devreme venea spre tabără. Călca nepăsător, fără grabă. Cae îl atinse cu palma pe Ducu. Era un semn cunoscut numai de ei. Nisipul scrîșni ușor chiar alături. Mînerul cuțitului aflat în mîna lui Cae se abătu ca o lovitură de ciocan peste căpățîna turcului. Ducu îl prinse în brațe evitînd zgomotul căderii. Apoi îl luă în spinare și porniră spre micul golf. Turcii de pază nu mai discutau între ei. Ședeau cu fețele îndreptate în susul Dunării. Două umbre se ridicară la spatele lor. Mînerele cuțitelor căzură cu sete.

Ducu plecă să-l caute pe Sandu. Cae cercetă împrejurimile din lungul malului și descoperi încă cinci bărci. Erau bărcile lor, aflate doar la cîțiva pași de cele șapte. Dar bucuria lui fu și mai mare cînd găsi în barca lui Stoica niște frînghii trainice. Primele patru bărci rămăseseră legate între ele. Cae o prinse și pe cea de a cincea. Apoi tăie frînghii pentru priponirea prizonierilor. Se opri doar o clipă, auzind pași. Ducu și Sandu veniră lîngă el. Cu ajutorul lor îi cără pe turci în cea mai apropiată barcă.

— Sandule! porunci Cae. Alege una dintre bărcile ăstora și vîslește cît poți de tare pînă la ascunzătoarea noastră! Îi spui lui Costache că poate să coboare pe firul apei! Drumul e liber. După aceea, treci pe malul opus! Să cobori încet pe lîngă el! Stoica și oamenii lui sînt undeva pe aproape. Îi iei în barcă și veniți după noi.

Sandu ieși în golf, iar de acolo începu să urce iute pe lîngă mal. Cae și Ducu folosiră frînghiile cu multă pricepere. Fiecare părea să ghicească ușor gîndurile celuilalt. Cele unsprezece bărci

legate frumos între ele erau gata de drum. Ducu scoase un oftat de ușurare. Prinse ramele din prima barcă, dar în aceeași clipă izbucniră strigăte mari doar la cîțiva pași de ei. Mahmud și Iusuf veniseră să inspecteze străjile. Pistoalele lui Mahmud fulgerară printre copaci.

— Rămîi pe loc, Ducule! porunci Cae.

Apoi făcu un salt spre mal. Mahmud și Iusuf nu văzură cîți oameni se află în bărci, astfel că fugiră spre cărare. Cae îl ajunse din urmă pe Iusuf care nu se arătă la fel de sprinten ca tovarășul său. Turcul încercă să opună rezistență, însă fără folos. Pumnul lui Indru îl pocni asemenea unei măciuci. Bătrînul negustor căzu fără vlagă. La capătul potecii și printre copaci începuse un adevărat viespar. Strigătele dimpreună cu zgomotul pașilor se apropiau. Cae îl luă în spinare pe negustor și alergă spre bărci. Ducu ieșise cu ele în golf. Fiecare clipă irosită ar fi însemnat pierzania celor doi tineri. Cae îl aruncă pe turc la picioarele lui Ducu și sări la rame. Era destul de greu să manevrezi unsprezece bărci. Sumedenie de turci intrară în apă cu iataganele în mîini. Dar prea tîrziu. Convoiul ieși spre larg. Mahmud privi în urma bărcilor tremurînd de mînie. La puțină vreme observă și cele patru bărci conduse de Costache Caravană.

— Ali! strigă Mahmud.

Un turc voinic se apropie degrabă.

— Alege-mi zece înotători buni! Ceilalți oameni să meargă în poiană! Eu dimpreună cu zece oameni trecem Dunărea și vom călători pe uscat pînă la Reni. Acolo găsim bărci destule. Voi fi îndărăt peste cîteva ceasuri.

În vreme ce Ali se ocupa cu alegerea oamenilor, Mahmud alergă spre cort. Scoase din bagajul puțin o pungă cu țechini, apoi ieși, dar se întoarse de la jumătatea drumului. Chemă cîțiva oameni și le porunci să ducă la golf unsprezece putini. Cei aleși de Ali așteptau pe mal. Mahmud îi sfătui să-și pună hainele în putini. După ce le închiseră cu capacele, intrară în apa răcoroasă, cu privirile îndreptate spre malul opus. Peste Deltă se lăsa umezeala subțire

dinspre ziuă, ca o spuzeală. Apele bătrînului fluviu se călătoreau indiferente și calme.

§

Cele șaisprezece bărci ale fugarilor se uniră în grup. Destoinicul pescar Stoica preluă conducerea lor. El și Sandu erau singurii buni cunoscători ai locurilor. Cei nouă barcagii la care se adăugară Cae, Ducu, Chirilă, Costache și părintele Grasa, pricepuți în mînuirea lopeților, se împărțiră în patru schimburi. Sub apăsarea brațelor viguroase, lopețile mînau convoiul cu hărnicie. Cae nu îngădui nici o clipă de odihnă. Schimbul vîslașilor se făcea din mers. Zorile erau pe aproape, dar el hotărî să se continue călătoria și în timpul zilei. Bănuia că Mahmud va face tot ce-i sta în putință pentru a-i prinde.

— Va fi greu pînă se ramifică Brațul Chilia, zise Sandu. Acolo, turcii, care ne vor urmări cu siguranță, au de ales. Ei nu vor ști încotro am luat-o. Dacă ne lăsăm pe Chilia, avem putință să ieșim în apropiere de Sulina. Sînt multe canale ce fac legătura între Chilia și Brațul Sulina. Sau mergem pînă la a doua ramificație, unde apele Dunării se despart în Brațul Sulina și Brațul Sfîntul Gheorghe. Dacă o luăm pe Sfîntul Gheorghe, avem putință să ajungem la Sulina prin canalul Ivancea și Lacul Roșu.

— Mahmud va face rost de bărci, răspunse Cae. Cătunul Reni nu e chiar așa departe de locul unde ne-a atacat. Dar nici prea apropiat încît să ne poată ajunge pînă la a doua ramificație a Dunării. Din cîte am înțeles de la dumneata, ori folosim Brațul Chilia, ori Sfîntul Gheorghe, canalele ne vor ajuta să intrăm pe Brațul Sulina chiar în apropiere de portul Sulina. Acest lucru îl știe și Mahmud. El își dă seama că nu are rost să ne caute prin toată Delta. Sînt convins că va apuca pe Brațul Sulina și ne va aștepta în apropierea portului. Deci, ori pe unde ne-am îndrepta, am ajunge în mîinile lui.

— Înseamnă că va fi zadarnică truda noastră.

— Nu, nici vorbă! rîse Cae. Putem să-i ocolim. Toate cele trei Brațe ale Dunării se varsă în mare. Ei bine, vom apuca pe Brațul Sfîntul Gheorghe. Prin el ieși la Marea Neagră. Apoi vom călători pe mare pînă la Sulina.

— Grozav! se entuziasmă Stoica. Mîine vom fi la Sfîntul Gheorghe. Totuși, în timpul zilei de azi, multă lume de pe cele două maluri va observa convoiul nostru.

— Adevărat! răspunse Cae. Dar turcii nu vor folosi decît Brațul Sulina, bănuind că ne vom strecura pe canale. Iar de vor culege informații, timpul nu va lucra pentru ei.

— Și dacă turcii se împart în două grupuri?

— Nu fac ei asemenea prostie. În grupuri mici nu mai au putere. Apoi, în Deltă nu-ți ajunge o întreagă flotă pentru a urmări niște bărci. Miile de canale mici, lacurile fără număr, hățișurile uriașe sînt greu de cercetat. De fapt, am fi putut să ne batem cu ei în această noapte, dar socot că viețile oamenilor mei sînt mai prețioase decît încărcătura ce o transportăm.

— Ne vor aștepta mult și bine pe Brațul Sulina, grăi Stoica.

— Nu se știe. Mahmud e în stare să atace corabia care ne așteaptă. El va încerca în fel și chip să-l scoată pe Iusuf din mîinile noastre.

Tăcură. Soarele ieșea dintre copacii Deltei timid, asemenea copiilor care învață să meargă. Apoi prinse puteri. Milioane de păsări salutară apariția soarelui cu țipete lungi, ca o rugăciune. Animalele multe și felurite părăsiră ascunzișurile lor tainice. Întreaga Deltă fremăta de viață. Apele Dunării căpătară alte sclipiri, mai vii. Pădurile de pe maluri, chircite peste noapte, se ridicau semețe. Bătrînul fluviu trecea printre ele triumfător și neobosit. Aerul jilav din timpul nopții se primeni cu haină proaspătă, iar dulceața lui îi făcea pe călători să respire cu sete. Peste deltă plutea o spuzeală subțire ce se mistuia repede sub razele soarelui. Era ultima vlagă umedă a nopții trecute. La coturi, acolo unde apa arăta neclintită, sau prin bălțile mărginașe, nuferii își tremurau ușor pălăriile

mari, la cea mai mică adiere. Apoi rămîneau nemișcați, ca oamenii căzuți pe gînduri. În Deltă nimic nu se desfășura pripit. Chiar și Dunărea se supunea mersului molcom. Întreaga mișcare din jur părea chibzuită cu înțelepciune de-a lungul mileniilor. Totul se desfășura calm, acolo unde timpul nu avea importanță. Peisajul, monoton la prima vedere, îi copleșea pe călători prin măreția calmului desăvîrșit. Era în Deltă o lume de basm, parcă încremenită. Pe nenumăratele canale cu apa limpede și nefiresc de adîncă, împrejmuite de vegetație luxuriantă sau de copaci care mureau în picioare acoperiți de alții mai puternici, timpul arăta ca o valoare neluată în seamă. Misterioasele hățișuri înconjurate de ochiuri de apă te duceau cu gîndul spre castele vechi, încremenite sub pînze de păianjen. Numai pe aici, unde parcă erau alte tărîmuri, puteau să umble cîndva feți-frumoși în căutarea zmeilor. Aici unde timpul nu se măsura în unități mici. În imensitatea de apă, stuf și copaci, chiar țipătul păsărilor nenumărate părea să adîncească misterul și liniștea locurilor.

Asemenea gînduri trecură prin mințile călătorilor, care priveau fascinați Delta în zori. Pînă și barcagii atît de obișnuiți cu ea, îi simțiră întreaga măreție. Pe lîngă maluri, peștii aurii săreau din apă ca scînteile pe nicovală. Zările ajurate cu ceață, aerul curat ca sărutul pruncului, liniștea îmbietoare le stîrneau în piept doruri de călătorii fără sfîrșit. Numai Costache Caravană se agită, trezindu-și tovarășii din visare.

— Auzi, Cae, în mare or fi lipitori?

Întrebarea lui stîrni un hohot de rîs. Doar Chirilă nu fu atent la cele ce se petreceau și murmură cu fața strălucitoare de plăcere:

— Frumos e pămîntul țării noastre! Zînele bune i-au dăruit tot ce-și poate dori un popor.

§

Kir Iani Xifandos, căpitanul corăbiei *Penelopa*, mărunt,

gras, transpirat, își fuma luleaua cu un anumit dichis ceremonios. Puțini erau aceia ce-și puteau îngădui o lulea. Tutunul era scump și, mai ales, rar. *Kir* Iani nu și-ar fi fumat luleaua ferit de ochii curioșilor, pentru nimic în lume. Iar dacă în ochii privitorilor nu citea admirație cînd scotea frumoase rotocoale de fum pe nas, viața i se părea dintr-o dată urîtă. Ședea la tribord pe un colac de parîme. Căpitanul care ar fi folosit scaunul într-o astfel de ocazie își tăia singur din harurile unui adevărat lup de mare. După fiecare fum înjura domol în altă limbă și se izmenea de mai mare dragul. Pe chei, destul de aproape de babalele ce țineau priponită corabia, cîțiva gură-cască priveau cu admirație spre *kir* Iani. Erau puțini și nu tocmai de soi, dar căpitanul se mulțumi și cu o astfel de asistență, căsnindu-se să scoată rotocoale de fum cît mai frumoase, în vreme ce privea peste capetele lor de parcă nu i-ar fi observat. Nu-i plăcea uscatul. Pe uscat era un *kir* Iani oarecare. Însă pe bordul *Penelopei*, unde răcnea din te miri ce, iar ochii lui blînzi încercau zadarnic să fie amenințători, își simțea întreaga importanță. Era mîndru de corabia lui, altfel destul de îngrijită și frumoasă. Numele de *Penelopa* i se părea cel mai încîntător din lume, fapt pentru care îl păstrase chiar dacă în lunga sa carieră de căpitan pierduse alte două *Penelope*. Știa să înjure frumos, vocea îl ajuta destul de bine, afacerile nu mergeau prost, faimoasa istețime grecească nu-l ocolise, iar *kir* Iani Xifandos, conștient de aceste haruri, socotea viața chiar mai frumoasă decît era.

Ziua scăpăta către amurg. Zarva din micul port al Sulinei scăzuse spre seară. Numai căldura stăruia puternică. Un bărbat mărunt, slăbuț, cu ochii vioi, neastîmpărați, veni pînă la scara de legătură cu uscatul. În spatele lui, doi zdrahoni înarmați pînă-n dinți arătau a slujitori sau a paznici.

— Frumoasă lulea! zise cel mai slăbuț în loc de salut. Zău, *kir* Iani, că n-am văzut o lulea mai frumoasă!

„Ah, ah! gîndi grecul. Iată-l pe domnul Izidor Klein. Unde apare el totdeauna e rost de cîștig bun. Și-mi place. Are ochiul fin, în stare să prețuiască un lucru delicat.”

Apoi grăi într-o românească destul de bună:

— Poftiți, poftiți! Țe plățere!

Izu Klein, urmat de zdrahonii lui, urcă sprinten și se așeză alături pe un colac de parîme.

— Avem cafea bună, domnu Izu Klein. O țească de cafea acum la apusul soarelui întărește sufletul.

Se întoarse cu un gest violent și strigă cît îl ținură puterile:

— Ifrim! N-auzi, păduchiosule?

Un lungan deșirat își făcu apariția alene.

— Aud, aud, *kir* Iani.

— Io nu sintu *kir* Iani, pezevenghiule! Io sintu căpitanu...

— Iartă-mă, căpitane! răspunse Ifrim potolit.

— Asa, asa! se îmbună *kir* Iani. O țească de cafea pentru domnu Izu! Adică două si cu caimac!

În vreme ce-și beau amîndoi cafeaua turcească, Iani aprinse altă lulea, chiar dacă nu-i simți nevoia, dar în fața unui musafir de soi merita să scoată niște rotocoale mari defum.

— Frumoasă corabie! zise Izu spre desfătarea gazdei.

— Aia dinaintea ei fostu si mai frumoasă.

— Am auzit că o furtună ți-a scufundat-o lîngă Varna.

— Țe furtuna? Care furtuna, bre?... se înecă blajinul *kir* Iani. Au scufundat-o doi păduchioși.

Tăcu. Numai tusea aprigă îi arăta supărarea. Soarele intrase pe jumătate în mare. Pe puntea *Penelopei* marinarii priveau nepăsători amurgul. Lîngă babale, doar la cîțiva pași de cei doi, veniră patru bărbați. Cel mai voinic dintre ei mai făcu un pas pînă lîngă scară și întrebă cu vocea mieroasă:

— Ar putea oare această frumoasă corabie să suporte greutatea noastră?

Izu Klein izbucni în rîs recunoscîndu-l pe Cae Indru. În schimb, *kir* Iani, atins grav de asemenea insultă, sări de un cot, iar dacă nu scăpă unele cuvinte aspre, faptul se datora frumoaselor veșminte ale omului de lîngă babale.

— Poate, înălțimea-ta, poate chiar mai mult decît cred unii, spuse apăsînd pe ultimele cuvinte.

Cae, Costache, Ducu și Chirilă urcară pe scara de legătură.

— Mă miră prezența voastră aici, domnule Indru, zise Izu frecîndu-și mîinile bucuros. Oamenii mei pîndesc de două zile apele Dunării și n-au văzut bărcile atît de mult așteptate.

— Le vor vedea acum, se amestecă în vorbă Costache. Privește, domnule Klein, colo pe mare!

Negustorul urmări brațul întins a lui Caravană și văzu șaisprezece bărci legate una de alta.

— Cred că nu sînteți păsări, domnilor, zise uimit. Dar nici ele nu ar fi putut trece pe aici fără să le vedem.

— Sigur că nu sîntem, zîmbi Cae. De la Sfîntul Gheorghe am folosit drumul pe mare.

— Asemenea ocol?

— Merita chiar unul mai mare.

— Dar ați plecat din Cîrna Mică doar cu patru bărci. Să cred că fiecare din ele a mai născut patru pe drum?

— Întrebarea nu e departe de adevăr, observă Ducu. Dar asta nu mai are importanță. Aurul vostru e aici.

— Nu vă mirați, domnule Indru, că mă vedeți la Sulina? rîse Izu.

— Nu. Din convorbirea noastră de la Sibiu am dedus că ne vom întîlni pe bordul *Penelopei*.

— Am spus eu asemenea lucru?

— Nu, domnule Klein. Puținele indicații date de domnia-ta în privința predării aurului mi-au întărit convingerea că ne vei aștepta la Sulina.

— Admir inteligența voastră, spuse cu sinceritate Izu Klein.

— Admirația e reciprocă, zîmbi Cae. Aducem aurul pe puntea *Penelopei*?

— Chiar vă rog. Mă mir că nu s-a arătat pînă acum marele negustor Iusuf.

Cae făcu un semn spre bărci iar convoiul se urni domol către *Penelopa*. În mai puțin de o jumătate de ceas prețioasa încărcătură fu stivuită și încuiată în cambuza corăbiei.

— Iar acum, spuse Cae, voi da poruncă să-l aducă pe Iusuf.

— Poruncă? Nu înțeleg, îl privi întrebător Izu Klein.

— Vei înțelege îndată. Marele negustor Iusuf a făcut o parte de călătorie împreună cu noi.

— Asta mă uimește, domnule Indru. Poate dacă mi-ați da o lămurire...

— Nu eu, îl întrerupse Cae. Iusuf vă va da poate ceva lămuriri, dar nu sînt prea sigur de asta.

— Ah, ah! se văită Izu Klein. Zău că nu mai înțeleg nimic!

— Atunci e bine să ai puțină răbdare. Iată că sosește Iusuf.

Negustorul privi în direcția bărcilor. Tufănel, Toroipan și Gălușcă împingeau dinaintea lor patru turci priponiți între ei cu sfori. Izu săltă o sprînceană și-și bătu palmele a mirare.

— Vai, domnule, nu credeți că ar fi o greșeală?

— Nu cred. Iusuf ne-a atacat bărcile între Reni și Isaccea. Tot el a prădat și primul transport de aur.

— Înțeleg, se albi la față tînărul negustor. Și-a furat propriul său aur, iar eu i-am plătit paguba. Strașnică înșelătorie!

— Ei, Iusuf! zise Indru ieșindu-i în întîmpinare. Iată că ai ajuns aici dimpreună cu aurul. Văd că mă privești nedumerit. Vrei să vorbim în turcește?

— Cîine! strigă negustorul.

— A! rîse Cae. Văd că știi românește destul de bine.

— Răzbunarea mea va fi mare...

— Să nu discutăm despre ea acum. După cum arăți priponit nu prea sînt semne de răzbunare. Iar viitorul, cine poate ști ce aduce viitorul?

— Liberează-mă degrabă! Puterea mea e mare aici.

— Nu prea se vede, se amestecă Ducu. Numai căința și mărturisirea cinstită ți-ar putea salva viața.

— Vorbește, Iusuf! îl îndemnă Izu. Știu că ai mărfuri la Brașov, la Sibiu și chiar la Praga. Dacă se află că ești un lotru, nu vei mai primi sumele cuvenite pentru acele mărfuri.

— N-am nimic de spus acum, dar mîine în zori îmi vor sosi dovezi. Mîine veți afla că nu eu sînt acel care a prădat transportul de aur.

— Bine, Iusuf! se prefăcu Indru a-l crede. Iartă-ne că te ținem legat pînă mîine! Ne vom bucura din toată inima dacă vor sosi acele dovezi.

Apoi îl întrebă pe căpitan:

— Unde îl putem încuia pînă mîine?

— Ar fi loc lîngă cabina mea. E acolo o cămăruță cu loc destul pentru ței patru pezevenghi.

Îi coborîră, apoi Cae, Costache, Ducu, Chirilă, Izu Klein și *kir* Iani se traseră în pupa vasului, feriți de urechile eventualilor ascultători.

— După felul în care ați vorbit, înseamnă că vă îndoiți de vinovăția lui Iusuf, observă Izu.

— Nici o clipă, răspunse Cae. Dar am înțeles răgazul rîvnit de el.

Îi povesti negustorului atacul de la micul golf. Izu și *kir* Iani îl priveau înmărmuriți, iar exclamațiile lor de mirare și admirație nu mai conteniră. Cînd isprăvi de vorbit, înnoptase de-a binelea.

— Toate bune, observă într-un tîrziu Izu, însă n-am priceput motivul care v-ați prefăcut a-l crede pe Iusuf.

— Nu-i prea complicat. Turcul nu știe că am stat în spatele cortului și am ascultat discuția dintre el și Mahmud. În schimb, știe că tovarășul său a aflat despre prezența noastră aici. De cînd am venit pe punte, am observat pe chei cîțiva turci care priveau mult prea curioși în direcția noastră. Cred că i-a observat și Iusuf. La noapte, *Penelopa* va fi atacată de oamenii lui Mahmud.

— Țe tot vorbiți acolo, înălțimea-voastră? se sperie grecul. Am să ies în larg.

— Ar fi și asta o soluție, răspunse Cae.

— Cunoașteți alta mai bună? întrebă Izu.

— Nu știu dacă e mai bună, dar trebuie să isprăvim într-un fel. Puteam să dau această bătălie în Deltă. N-am făcut-o fiindcă aș fi primejduit viețile pescarilor. Aici, lucrurile se schimbă. Ieșind în larg, am lăsa în Deltă o ceată de lotri care ar putea face mult rău oamenilor de prin partea locului. Dacă îi stîrpim, vom face un lucru de seamă.

— Sînt peste saptezeți de războiniți, se tîngui *kir* Iani.

— Nici noi nu sîntem puțini.

— Să țerem azutor...

— Nu! Ne descurcăm fără ajutor.

Cae chemă toți oamenii pe corabie. Dimpreună cu marinarii, numărul lor crescu la treizeci și șase. Chirilă, chibzui ca de obicei, îl întrebă pe *kir* Iani:

— Aveți ceva pistoale?

— Si țe pistoale, înălțimea-ta! Toți palicarii mei au pistoale și cuțite.

Trecuse de miezul nopții. Micul port dormea liniștit. Pe puntea *Penelopei*, Cae, Chirilă, Ducu și Costache ședeau la pîndă. Nimic nu se clintea în jur.

— Mahmud e undeva pe aproape cu bărcile lui, spuse Ducu. Dar el nu va ataca acum, ci mai tîrziu, către zori, cînd somnul e greu. Asta în cazul unui om priceput în astfel de lucrări.

— Și dacă nu ne atacă? întrebă Costache.

— Ne atacă sigur, zise Chirilă. E singura șansă care i-a mai rămas. Moartea noastră și a lui Izu Klein ar îngropa taina necinstitului Iusuf. Chiar numai aurul de pe corabie l-ar îndemna să atace. El speră să pună mîna pe corabie, asigurîndu-și plecarea din aceste locuri.

— Vin, șopti Cae.

De-a lungul malului se furișau niște umbre. Ducu și Costache îi treziră pe ceilalți. Nici un zgomot nu răzbi de pe corabie. În fruntea primului grup al atacatorilor pășea Mahmud. Se apropiau pe chei cu călcături ușoare. Scărița de lemn ce făcea legătură cu puntea scîrțîi ca o părere sub picioarele lui Mahmud. Cuțitele lui Cae și Chirilă porniră în același timp. Două răcnete mari sparseră liniștea nopții. Văzîndu-se descoperiți, turcii scoaseră strigăte de furie și se repeziră buluc. Dar cuțitele celor doi curățară locul în jurul scăriței. Pistoalele lui Costache dimpreună cu cele ale marinarilor fulgerară scurt. Părintele Grasa și Ducu săriră pe chei cu săbiile lor ca niște vipere. Îi urmară Tufănel, Toroipan, Gălușcă și Ciripoi, ale căror strigăte se dovediră mai aprige decît săbiile. Descumpăniți, rămași fără conducător, turcii se risipiră în goană prin stufărișul din lungul malului, cătînd scăpare spre bărci. Cei doisprezece apărători ai transportului de aur nu conteniră să-i urmărească. Răzlețiți unii de alții, lotrii lui Iusuf și Mahmud nu mai aveau putere, iar urmăritorii lor nu cunoșteau mila.

Întreaga bătălie durase destul de puțin. Fusese de fapt un măcel. Cînd apărură zorile, mai mult de jumătate dintre turci zăceau fără suflare pe chei. Cae porunci să fie scoși prizonierii din pîntecele *Penelopei*.

— Iată, Iusuf, îi zise el negustorului, acestea sînt dovezile pe care le așteptai. Știi să mînuiești o sabie? Dezlegați-i și dați-le săbii!

— Plătesc răscumpărare, strigă negustorul căruia îi pierise aroganța. Zece mii de țechini...

— Nu, Iusuf! Ia sabia!

— Cincizeci de mii...

— Zadarnic! Ți-ai dat cinstea de negustor pe cea de lotru. Ar fi trebuit să te spînzur, dar îți mai dau o șansă. Nimeni nu are dreptul să ia viața cuiva fără a-i acorda o șansă.

— O sută de mii...

— Poate ar fi altă cale, se amestecă Izu Klein.

Apoi tăcu. Ochii lui Cae erau răi, amenințători, neînduplecați.

— Alege-ți adversarul dintre noi! zise Costache. Dacă ești mai dibaci, îți dăruim viața.

Iusuf văzu în ochii lor că nu are alt drum. Prin simplă impresie și spre nenorocirea lui, negustorul alese pe Ducu. Dacă i-ar fi aflat numele, s-ar fi ferit ca de foc să facă o alegere atît de proastă. Faima tînărului spadasin făcuse de mult ocolul Balcanilor. Ducu trase sabia, salută plin de respect, roși ușor și se așeză în gardă. Pentru el, turcul nu mai era un lotru, ci un adversar căruia trebuia să-i acorde toată cinstirea. Iusuf nu se arătă lipsit de îndemînare. Începuse a lucra iute, cu rotiri largi. Ducu pară fără să dea un pas îndărăt, apoi lovi o singură dată. Sabia din mîna lui Iusuf zbură cît colo.

— Luați-o, domnule Iusuf! zise cu modestie. Numele meu e Ducu cel Iute.

— Ah, ah! nu mă bat cu ghiaurul acesta, strigă fostul negustor.

— Tu l-ai ales, răspunse Cae. Ia sabia!

— Lasă-l, Cae! Dacă nu mai vrea, să-i acordăm ultima alegere.

— Nu, prietene! El a făcut alegerea. În gardă, Iusuf.

Negustorul ridică sabia și se năpusti asupra tînărului său adversar. Ducu pară cu îndemînare, apoi fandă scurt, încheind lupta inegală. Gîtul lui Iusuf prezenta o rană adîncă și urîtă. Era mort.

— E rîndul vostru, se întoarse Cae spre cei trei turci.

Aceștia nu arătau a fi niște fricoși. Apucară săbiile și-i aleseră ca adversari pe Cae, părintele Grasa și Costache.

— Să vă ia dracu! spuse Costache foarte nemulțumit. Mie îmi place pistolul. E mai curat. Apoi, nu te supune la cine știe ce sărituri.

Adversarul părintelui Grasa arăta neașteptat de ager. Văzîndu-l atît de slăbănog și nu tocmai tînăr, turcul zîmbi răutăcios,

convins că-l va răpune degrabă. Abia cînd observă eleganța loviturilor acestuia, îl apucă îngrijorarea.

— Lovești prea tare, domnule! zîmbi Grasa. Lupta cu astfel de sculă cere finețe. Se vede că ești obișnuit mai mult cu iataganul. Am fost profesor de scrimă și știu ce spun. După agerime, ai putea deveni un foarte bun spadasin. O nu, nu! Asemenea greșeli sînt de neiertat. Iată că te-ai descumpănit singur. Iartă-mă, domnule! Lupta cu un ageamiu nu-mi face plăcere. Le revedere, domnule! Poate o să ne întîlnim pe lumea cealaltă, chiar dacă ne despart unele păreri în privința credinței. Îmi pare rău că te-ai descumpănit.

Adversarul căzu cu pieptul străpuns. Cae nu lungi lupta, lovi de două-trei ori lateral, cu mișcări înșelătoare, apoi fandă elegant, iar turcul se prăvăli la picioarele sale. În schimb, Costache Caravană, destul de puțin priceput în lupta cu sabia, avea de furcă. Adversarul îl înghesuia cu lovituri sprintene, fără o clipă de răgaz.

— Cu pistolul te doboram de mult, spuse grăsunul mînios. Văd însă că nici ție nu-ți priește sabia. Lovești de parcă ar fi iatagan. Eu nu pretind că sînt mare priceput la sabie, însă știu mai mult decît tine. Auzi, tuciuriule? Dacă m-ar vedea acum Zambilica... armăsarul nostru...

Cu toate că pricepea românește, turcul nu luă în seamă cuvintele lui Costache, înghesuindu-l cu lovituri sprintene. Prinzînd un moment de răgaz, cînd săbiile lucrau lateral cu mișcări înșelătoare, Caravană strigă în turcește:

— Uite-l pe Mahmud!

Turcul se dovedi destul de nătîng, întoarse privirea doar o clipă. Suficient pentru grăsun să-i împlînte sabia în stomac.

— Grea treabă! murmură Costache ștergîndu-și transpirația. Nătărăul ăsta mă făcea tocătură dacă nu-l păcăleam.

În jurul *Penelopei* nu se adunară curioși. Localnicii știau că de multe ori curiozitatea aducea necazuri. Străinii se fereau din aceleași motive. Stoica își chemă pescarii și adunară trupurile

celor morți. Îi puseră în bărci, apoi coborîră cu ei în spatele portului și-i îngropară.

— De necrezut, murmură Izu Klein.

— Ai vreo nedumerire? se interesă Costache.

— Am, domnule. Am mai multe. Nu înțeleg de ce nu ați refuzat lupta cu turcul, știind că nu vă pricepeți la sabie. Era dreptul domniei-voastre să o faceți.

— Pe dracu! Nu-i puteam aduce un astfel de afront adversarului meu, care a binevoit să mă aleagă.

„Sînt nebuni, gîndi Izu. Nebuni de legat și viteji cum n-am mai văzut alții. Auzi vorbă! Domnul acesta ar fi preferat să moară decît să-i aducă un afront adversarului. Niște oameni mai chibzuiți i-ar fi spînzurat fără să-și mai primejduiască viața."

Apoi se întoarse către Indru.

— Iată că am rămas proprietarul aurului. Cu el îmi scot paguba primului transport. Voi pierde în schimb cheltuielile celor două transporturi. Însă paguba va fi mai puțin importantă. Domnul Moriț Avram, unchiul nostru, o să-mi spună cînd mă voi întoarce la Sibiu: „Ești un jidan păduchios! Ți-am spus să nu te bagi în astfel de afaceri."

Zîmbi și continuă:

— Cunosc la Varna un armean care ar fi bucuros a-mi cumpăra aurul. Sper să obțin o sumă ce-mi va scoate toate cheltuielile, astfel că unchiul Moriț Avram o să turbeze nițel, neavînd motive de mustrare. Drumul pînă la Varna îl voi face cu *Penelopa*. *Kir* Iani a lucrat multă vreme împreună cu tatăl meu. Am deplină încredere în el. Poftim, domnule Indru, hîrtia pentru cinci mii de ducați!

— Dar era vorba de două mii cinci sute, se împotrivi Indru.

— Numai la prima vedere, folosi Izu expresia lui favorită. De fapt, eu voi fi în cîștig. Sper să mai lucrăm împreună.

Cînd se porni înserarea, *kir* Iani porunci să se întindă masă mare pe puntea *Penelopei*. În calitate de gazdă, i se cuvenea

cinstea de a prezida plănuita petrecere. Cu acest prilej își curăță pipa îndelung, sperînd că va scoate din ea rotocoale frumoase. În timpul mesei îl cercetă cu atenție pe Cae și-l întrebă:

— Strălucitorule, aveți țeva rudenie cu pasa Khidr de Timisoara?

— Nu, nu, căpitane! Eu sînt român și mă bucur că-mi cunoști graiul.

— Țe păcat, țe păcat! exclamă el gîndindu-se la vechea *Penelopă*.

Puțin după miezul nopții, corabia cu pînzele întinse porni către Varna. Cae și ai lui se întoarseră la bărci. *Kir* Iani, aflat ca un cocoș proțăpit în prova, aprinse altă pipă, gîndindu-se: „Nu e el omul care mi-a scufundat vechea *Penelopă*. Pezevenchiul ăla părea mai mărunt.”

Pagină intenționat goală

CAPITOLUL VI

Într-o vineri, către seară, intrară prin poarta de sud a Bucureștilor doisprezece călăreți. Opt dintre ei își mînară caii spre hanul Privighetoarea de Aur. Ceilalți patru ocoliră, dintr-o toană, pe la piața Zece Mese, unde jupînul Limbă și Zavaidoc preluaseră afacerile de linguri și sucitoare ale cumetrilor Ciripoi-tatăl și Tufănel-tatăl. Cei doi foști negustori, urmați de tinerii moștenitori Tufănel-fiul și Ciripoi-fiul, își opreau caii pe la răspîntii, se ridicau în scări plini de semeție și sugeau lacomi din ploștile mari ce miroseau a țuică acrișoară de corcodușe.

— După cum dibăcesc eu, zise Tufănel-tatăl lui Ciripoi-tatăl, de acuma am intratără în rîndul boierilor.

— Asta cam așa e, răspunse acesta cu seninătate.

— Sînt un boier bătrîn, sătul de războaie și cîrmuiri înțelepte, se văicări Tufănel-tatăl. De-acuma e vremea să mă trag la odihnă cu jupîneasa Aurica. Să se mai bată și alții cu turcii și cu țînțarii, cum am făcutără noi.

— Da, da! suspină Ciripoi-tatăl zăngănindu-și sabia cu care nu știa să umble. Pe urmă, averea...

— Averea? Ce avere?

— Galbenii, vere. Avem cîte opt galbeni. Cu atîta avere nu mai putem sta în Ulița opincarilor, că vecinii manglesc...

— Manglesc, ce?

— Caii, nărodule! Și galbenii...

— Așa e! se încruntă bătrînul Tufănel. Alde Papură, Limbă, Zavaidoc sîntără pușì pă mangleală dă cai. Niște pramatii...

— Și cu nevestele... îl întrerupse Ciripoi.

— Cu nevestele? Ce-i cu nevestele? Știi tu să avem ceva neveste?

Lui Ciripoi îi plăcu peste măsură întrebarea, dar gîndurile îi erau neclare din cauza poșircii. Făcu totuși un efort lăudabil și grăi din vîrful buzelor țuguiate:

— Noi n-avem neveste... Alde Aurica și Fana... jupînesele... pfui! La situația noastră nouă... cu boierii, cu săbii... cu galbeni... Astea n-au finețuri ca boieroaicele. Aș zice că e bine să le lăsăm naibii...

— Și dacă nu vor? se interesă Tufănel-tatăl îngrijorat.

— Cine, boieroaicele?

— Nu vere! Nevestele.

Căzură pe gînduri. Grea treabă cu nevestele. Aurica și Fana erau cam dospite, nu ca boieroaicele alea tinere, focoase, îmbrăcate în finețuri și cu drăcii subțiri pe dedesubt.

În vreme ce gîndurile o luaseră razna, caii cuminți intrară printre tarabele de la Zece Mese, unde afacerile mergeau prost la vreme de vară. Cumetrii Limbă și Zavaidoc, tolăniți direct pe piatra încinsă de soarele de peste zi, văzură picioarele cailor. Apoi, privirile lor se ridicară fără grabă către boturi, iar mai la urmă se opriră asupra călăreților.

— Bă, Zavaidoc! se minună Limbă. Ăștia n-o fi cumetrii Ciripoi și Tufănel? Să dea boala... ei sînt! Mamă, ce cai a-ntîia! Auzi, cumetre Ciripoi, calul e pă bune, or dă zulă?

— Pe picioarele din spate ale Zambilicăi! tună Ciripoi folosind expresia favorită a lui Costache Caravană. Ce tot îndrugă nătărăul ăsta?

Tufănel-tatăl, mai veninos decît vărul, căută în minte un cuvînt năprasnic. Un cuvînt cu care să-i năucească pe cei doi cumetri, dar nu-i veni în minte nimic. În schimb, Ciripoi, ceva mai ager, se ridică în scări, lovi cu palma peste custura lungă de la șold și grăi aprig:

— *Bislimah salam ghiudem Allah!*

— Ce-a zis, bre? întrebă Limbă uimit, privind spre Tufănel.

— Ce-a zis, ce-a zis? mîrîi acesta. A zis pă turcește să vă dați la o parte din fața unor boieri.

— Sînt matoli. Mamă, ce matoli sînt! interveni Zavaidoc împăciuitor.

Apoi continuă cu viclenie:

— Cumetre Ciripoi, cumetre Tufănel, bag de seamă că ați intratără în rîndu' boierilor, din care ne tragem și noi, chiar dacă se brodește a nu avea starea voastră... fiindcă spița săracă... Ia dați voi ploștile alea la neica! Niște boieri mari nu se cuvine să țină în mîini asemenea spurcăciuni... carele...

Se încurcă. Nu mai știu ce s-ar fi cuvenit să spună, dar Tufănel și Ciripoi se mulțumiră și cu atît, astfel că întinseră ploștile mari fandosindu-se în fel și chip. Limbă și Zavaidoc tăbărîră creștinește asupra lor și nu luară în seamă gustul poșircii cam arsă. Lui Tufănel-tatăl îi veni în minte să descalece dintr-un salt, așa cum îi văzuse pe domnii Cae, Chirilă, Ducu și Caravană. Scoase un chițcăit ce se dori strigăt, făcu un salt mare și dărîmă cu fruntea jumătate din taraba de alături. Își adună apoi mădular cu mădular, dar căzu pe fund, înlemnit lîngă cei doi cumetri. Văzînd asemenea dezastru, Tufănel-fiul coborî, cam nesigur de pe calul său, apoi grăi cu semeția nelipsită familiei lor:

— Ăsta e un salt de război, cînd te arunci cu fruntea asupra dușmanului. Domnul Tufan, nobilul nostru părinte, l-a dibăcit de la prietenul său Costache Caravană. La început, domnul Tufan îi zicea lui Costache: „Înălțimea-voastră... adică nu... Bă Costache, saltu' ăsta nu e tocmai-tocmai." Abia la urmă a dibăcit că avea ceva haruri. Cînd a intrat domnul Tufan călare pe *Penelopa*... că erau la turci... și i-a venit rîndul să se bată cu doi... adică cu patru, sau cu opt, am zis: „Gata, tată! Facem juma-juma!" N-a vrut. I-a înțepat singur. Turcii răcneau: „Bre, Tufane-pașa, îți dăm răscumpărare. Zece mii de țechini de aur. Cincizeci de mii... o sută de mii..."

— Auăleo! se văită Limbă, privind cu desnădejde plosca ce se ușurase. De ce nu le-ați luatără țechinii?

— Nu era chip, interveni Ciripoi-tatăl, cu o ultimă sclipire de luciditate. Că onoarea... și domnule în sus... domnule în jos... cu ultima șansă... Ce mai? Finețuri boierești.

Tufănel-fiul și Ciripoi-fiul, dimpreună cu cei doi, îi urcară cu chiu cu vai pe spinările cailor. După o jumătate de ceas, Tufănel-tatăl căzu la ușa casei în brațele consoartei Aurica, o jupîneasă voinică, poate de două-trei ori cît el, și mai avu puterea să strige:

— Scoate-mi, fă, umblătorii, că mor!

Aurica îi desfăcu încălțările prea mici pentru niște picioare obișnuite desculțe la vreme de vară. Apoi îl sui în pat, fericită că-l vede acasă. După ce-i frecă fruntea cu oțet de vin, seniorul își mai veni în fire și începu să îndruge molcom:

— I-am tăiatără singur... adică și cu fiul nostru... fiindcă ăilalți... ca iepurii... numai noi singuri... Pe urmă, m-am căutatără de sănătate la un vraci bătrîn, copt la minte, carele mi-a zis: „Bre Tufane-pașa, din Deltă ți se trage boala și alte vătămături. Dacă nu te cauți degrabă cu ceva leacuri o mierlești cum te văd și mă vezi. Asta e.” Zic: „Înțeleptule vraci, care ar fi leacul cel mai potrivit?” Zice: „O muiere de vreo douăzeci-treizeci de primăveri. Numai asta te face bine...”

Apoi, văzînd-o pe jupîneasa Aurica încruntîndu-se, Tufănel-tatăl o întoarse cu înțelepciune: „Nu am putință, măritule vraci. Mai bine mor, chiar dacă noua stare ne-ar da dreptul la unele finețuri. Nimeni nu face o ciorbă de ștevie sau de urzici ca nevastă-mea Aurica. Ea mă spală, săraca... și nu umblă cu reteveiu... ca altele...”

După ce rosti acele vorbe cu toată hotărîrea, adormi buștean. Prin casele vecine se aprindeau lumînările de seu, ori se stingeau, după caz. Numai la Privighetoarea de Aur se arăta vînzoleală mare. Musafirii picați pe neașteptate îi umplură sufletul de bucurie jupînului Cristache Mutu. Slujitorii alăturară degrabă cîteva mese, apoi Caravană, bun prieten cu hangiul, întrebă:

— Ce ne dai în seara asta, Cristache, băiatule?

— Domnule! răspunse hangiul ascunzîndu-și cu grijă încîntarea. Se nimerește să n-am bucate prea de soi pentru niște musafiri de vază. Dar cu puțină trudă s-ar găsi poate o pulpă de bou împănată cu slănină și cu cimbru, la care aș adăuga cu învoiala voastră cîțiva căței de usturoi, sau mai bine un ardei iute. O ciușcă ce-ți face părul măciucă și cerul gurii jeratec, dar îți curăță beregata și o lustruiește mai bine ca rașpelul, făcînd loc de trecere tămîiosului de Drăgășani ce tremură la gheață de vreo trei ceasuri. Ar mai fi niște deșert de vițel umplut cu carne tocată și castraveciori care pocnesc în gură ca cireșele pietroase. Lîngă astea ar merge o tavă cu fudulii și momițe, bune să învieze un unchiaș uitat de păcatele lumești.

— Adu degrabă, nătărăule! Adu din toate! strigă Caravană privindu-l cu ochii luminoși. În Deltă ți-am dus dorul. Numai pește. În prima zi îl mănînci cu poftă. A doua zi, nu e rău. A treia zi, mănînci că ți-e foame. A patra, ți-e silă de viață. A cincea, ai vedenii. A șasea, te gîndești că și ajunările își au rostul lor pe lume și te pui pe ajunat ca orice creștin cuminte.

— Mă mustră cugetul, domnule, se aplecă Sile Adormitu spre urechea lăbărțată a părintelui Grasa. Iată că ați dat pe nobilul vostru gît vreo două ocale de pulpă și cel puțin cinci fudulii. Despre domnul Costache nu mai pomenesc. Unde se așază el, trage a secetă și a uscăciune. Dar eu? Eu sînt un biet păcătos care are necazuri după cinci ocale de pulpă fragedă și vreo duzină de fudulii.

„Pe cele șapte vaci slabe! se mînie părintele Grasa. Ticălosul ăsta duce la mîncare mai bine ca mine. Însă la băutură îl dobor. Dacă nu-l bag sub masă în seara asta, îmi impun cincizeci de mătănii peste cele opt pe care le fac înainte de culcare."

Părintele Grasa rămase totuși păcălit, fiindcă Indru se ridică de la masă și-i făcu semn lui Sile să-l urmeze. Cum cheful era în toi, puțini observară dispariția lor. Descumpănit și morocănos, părintele Grasa părăsi masa comună. Un bărbat străin, cu fălcile mari, ieșite în afară ca niște aripi, se cinstea alături, de unul singur, plictisit peste măsură.

— Domnule! zise Grasa înclinîndu-se politicos, atît cît îi îngăduiau puterile după o seamă de căni de vin. Cînd vinul e bun, unele îndemnuri ale inimii mă poartă către mărturisiri gingașe. Sînteți oare omul potrivit pentru a asculta o destăinuire?

— Ce noroc! se bucură fălcosul. E drept că mă aflu după o jumătate de găleată cu vin. Și e tot atît de drept că sînt un om cult, dar nu prin școlarizare, ci prin acumulări de-a lungul unei vieți petrecute lîngă o seamă de oameni mari. Mărturisirile voastre vor găsi în mine cel mai desăvîrșit ascultător. Îmi voi da toată silința să vă pricep și să vă asigur că vorbele cu har au o mare înrîurire asupra inimii mele sensibile. Am dus o viață de cumplită sărăcie. Poate că așa am fost sortit. Dar să nu uitați că sărăcia are și părțile ei bune. Ea ne sensibilizează și ne ajută astfel să-i înțelegem mai bine pe cei ce sînt în suferință. Azi îmi beau sabia. Am avut o sabie frumoasă. Vă ascult, domnule.

Părintele Grasa prinse destul de puțin din frazele fălcosului, preocupat de ceea ce avea să spună.

— Nu e doar o banală mărturisire, începu Grasa și mă bucur că o istorisesc unui om sensibil. Astfel, cu atît mai mult cu cît nu am mai dezvăluit-o și altora, fiindcă am și eu sensibilitățile mele. Că sînt un mare nobil francez, asta o știu mulți oameni. Că sînt un spadasin de clasă înaltă, iar o știu o seamă de oameni. Însă ce nu știu cei de aici, este marea avere de care dispun în Franța. M-am născut bogat. Îngrozitor de bogat. Am studiat la cele mai scumpe colegii din Franța. Am învățat arta scrimei cunoscînd tot alfabetul ei. E plăcut să fii bogat. Doar faci un semn și o mulțime de slujitori aleargă să-ți împlinească toate gusturile. Dar, vine un moment de saturație pentru un om de acțiune. Vine un moment cînd nimic nu te mai atrage la dulce lenevie. Am un suflet milos și bun. O vreme, m-am ocupat de bunăstarea celor ce lucrau pe moșiile mele. După ce au ajuns ei la belșug, am căutat altceva. Am devenit profesor de scrimă. Cei mai renumiți spadasimi ai Franței au învățat la mine arta scrimei. După un timp, am înțeles că nu asta e menirea mea pe Pămînt. A-i învățat pe oameni violența armelor,

nu e ceea ce-i place Tatălui Ceresc. Și ca bun creștin, am vorbit cu prietenul meu episcopul din regiune. El mi-a propus să devin preot. Îndemnurile lui m-au atras. Am făcut o porohie pe moșiile mele. Însă, chiar de la început m-au mîhnit păcatele enoriașilor mei. Omul cînd trăiește în belșug, socot că face mai multe păcate decît săracul. Enoriașii mi le mărturiseau la fiecare spovedanie și nu se întrezărea nici o ameliorare. Așa stînd lucrurile, mi-am propus să fiu mai sever și le porunceam cîte cincizeci de mătănii pe zi. Dar păcatele în loc să scadă, erau la fel de multe. Am înțeles că trebuie să trec la ceva mai aspru. Așa am ajuns la bătaie, socotind că asprimea bătăilor va da rezultate mai bune. Cînd enoriașul venea la spovedanie cu păcate mari, îl altoiam cu toată asprimea.

— Și nu s-au împotrivit? întrebă fălcosul mirat.

— Să se împotrivească? Cine ar fi cutezat cînd bunăstarea lor depindea de mine?

— Înțeleg. Le-ați bătut și pe doamne?

— Nu, asta nu! Sînt un gentilom, domnule. Apoi, doamnele cu gingășia lor înnăscută, îmi mărturiseau numai păcatele mici. Așa a trecut o vreme. Eram din ce în ce mai încîntat. Enoriașii se lepădaseră de păcatele mari. Destul de rar îi mai scăpam unuia sau altuia cîte o scatoalcă. Rapoartele mele către episcop erau tot mai frumoase.

— Interesant! observă fălcosul.

— Interesant, dar nu cu totul. Nu a trecut mai mult de un an, cînd am înțeles adevărul. De frica bătăilor, enoriașii nu-mi mai mărturiseau păcatele mari. Observînd că nu asta e chemarea mea, am părăsit parohia fără păreri de rău.

— Asta e tot?

— Nu, nu e tot. Un prieten al meu, om de mare cultură, a vizitat toate zonele românilor și mi-a vorbit despre acest minunat popor peste care au năvălit adesea multe neamuri și cu care a fost veșnic în războaie. Mi-a spus că românii sînt la fel de frumoși la chip și inteligenți ca și noi. Că avem origine comună. Iar limba lor e atît de curată și de dulce, încît o înveți ușor. Socot că limba e

cel mai mare bun al unui popor. Cînd un popor își pierde limba, e sigur că se destramă. Așa s-a întîmplat cu multe neamuri. Aflînd toate astea și cum sînt curios din fire, am ajuns aici.

Hanul Privighetoarea de Aur, cu veselia sa, se pierdu curînd în spatele lui Cae și Sile.

— Aș putea să vă întreb, fără să vă supăr, care este ținta călătoriei noastre? se interesă lunganul cam dezamăgit că părăsise o masă atît de îmbelșugată.

— Mergem la jupînul Calapăr, zîmbi Cae înțelegîndu-i supărarea. Am mai fost la el împreună acum vreo cinci ani.

— Îmi amintesc, domnule. E bărbatul acela mărunt, gras, cu figura de gușter.

— Întocmai!

— Și are două fete lălîi, ca două căpițe de fîn.

— Așa e!

— Iar jupîneasa a bătrînă e otova din cap și pînă-n tălpi. Are fața rotundă, gura mare și dinții mici, ca un pepene din care lipsește o felie. Fetele ei nechează ca niște iepe cînd văd un bărbat mai acătării. Dar jupîneasa face sarailie bună. Pe urmă fagurii...

— Taci dracului, că m-ai amețit! rîse Cae.

— Chiar așa, domnule! grăi Sile pocăit. La băutură, cînd nu cînt, vorbesc. Eu sînt dat naibii la chestii d-astea. Vreți să vă cînt ceva subțire?

— Nu, nu! se apără Cae.

— Măcar ăla de-i zice *Băieți, răsturnați găleata!* sau *Fetelor, mai cu nădejde!* ori *Prohodul*. Îl știu tot, dacă-mi dați domnia-voastră răspunsurile. Am o voce care pune pe goană o ceată de ucigași.

Ajunseră curînd într-o uliță liniștită. Pe la porți, fetele ședeau de taină cu băieții. Noaptea frumoasă de vară alunga somnul. Aproape de poarta jupînului Calapăr, le căzu în brațe un tînăr mărunt și slăbuț.

— Iertare, cinstiți jupîni! zise omul grăbit peste măsură.

— Ai ceva necazuri? întrebă Cae văzîndu-l că se îmbracă din mers.

— Mari, foarte mari. Calapăr vrea să mă însoare cu una din fetele lui. Zestrea e bună, dar fetele parcă sînt apucate. Adineauri s-au aruncat asupra mea și m-au dezbrăcat pînă la piele. Dacă nu se încăierau între ele, numai Dumnezeu știe ce se putea întîmpla. Vă închipuiți, domnilor, că nu mă pot însura cu amîndouă deodată.

— Dar pe rînd? zîmbi Cae.

— Nici măcar pe rînd.

— Atunci, lasă-te păgubaș!

— Nu pot. Sînt un negustor tînăr. Zestrea mi-ar prinde bine. Dacă apuc să mă însor cu una înainte de a mă omorî cealaltă, sînt un om făcut. Am să mai încerc, dar pentru seara asta zău că e prea mult. Poate dacă aș fi nițel băut, să nu mai simt cînd încep să mă bușească de toți pereții, aș ajunge la un drum bun. Jupîneasa Calapăr mă încuie cu amîndouă în odaie și zice s-o aleg pe care-mi place.

— Înțeleaptă judecată! observă Cae.

— Nu, cinstite jupîn! Nu, păcatele mele! Cum pun ochii pe una, cealaltă mă pălește de săr scîntei. M-au bătut de vreo cîteva ori că numai prișnițele cu ceapă și cu fiertură de tărîțe m-au pus pe picioare. Bună seara, cinstite fețe! Alerg să mă oblojesc. Dacă n-am ceva ruptură de oase, mă întorc mîine.

Cae și Sile intrară în curtea mare cît un pogon, adăpostită de copaci bătrîni. În cerdacul frumos lucrat cu crestături de mînă, mobilierul din răchită albă, tăvile de argint răspîndite într-o neorînduială plăcută, sau învelitorile multe scoase la aer, arătau bunăstarea proprietarilor. Auzind zgomot, vechiul negustor ieși din casă urmat de doi slujitori.

— Bine te-am găsit jupîne Calapăr! zise Cae.

— Aha! răspunse acesta morocănos. Domnia-ta ești? Crezi că e mare plăcere să te văd o dată la cinci ani?

Sub aparența ursuză, gazda era un bărbat cu sufletul mare, generos. Iar acum către pragul bătrîneții lăcrima pe ascuns

la cea mai mică emoție. Îl iubea pe Indru ca pe fiul său. Cu mulți ani în urmă, tînărul îi salvase familia de la mare primejdie.

— Intrați odată! continuă aspru. Ce v-ați proțăpit în prag?

— Intrăm cu toată plăcerea, dar aș fi preferat cerdacul cu aerul său bun, răspunse Cae, știind că jupînul Calapăr își petrecea multe ceasuri acolo.

— Atunci, luați loc! O vom înștiința curînd pe jupîneasa Calapăr. Acum e în iatacul fetelor, unde are ceva treburi grabnice.

Se așezară cu plăcere în fotoliile de răchită și porniră să discute fără grabă. Undeva în aripa de răsărit a impunătoarei clădiri, se auzea neclar o voce joasă ca de bărbat răgușit. Era jupîneasa Calapăr care își muștruluia fetele.

— V-am spus de o mie de ori că nu e bine să tăbărîți asupra unui bărbat, zise ea. O să vă măritați la paștele cailor cu asemenea apucături. Cum v-am învățat eu?

— Să fim sfioase, așa cum le place bărbaților, strigară fetele într-un glas.

— Atît? mîrîi disperată jupîneasa.

— Să țesem în jurul bărbatului, ca păianjenul.

— Ei, ei asta e, fetelor! se îmbufnă ea. Noi femeile ne naștem cu haruri mari. Și să știți de la mine că numai proastele își închipuie că ar fi urîte. În toată lumea asta nu se află vreo femeie urîtă. Fiecare femeie are ceva al ei, numai al ei. Unele au fața lătăreață, sau ascuțită, sau nasul urît, sau picioarele strîmbe, ori corpul otova, dar găsești la ele în schimb ori o voce dumnezeiască, sau un rîs minunat, sau un sîn care te bagă în răcori, sau o grație deosebită, sau însușiri în dragoste pe care nu le pot avea cele ce se cred frumoase. Am cunoscut odată o femeie deșteaptă cu fața urîtă. Cînd rîdea, fața ei devenea cea mai frumoasă din lume. Totul se schimba la ea, iar ochii prețuiau atunci cît o comoară. Bărbații pricepuți dibăcesc asemenea haruri. D-aia zic: nici o femeie cuminte nu are dreptul de a se crede năpăstuită. Fiecare trebuie să-și caute ce are mai bun și să îl pună în valoare. Dacă nu face așa, e o toantă. În dragoste, bărbații cei mai înțelepți devin nătărăi. Cel mai slăbănog

bărbat din lume simte nevoia să ne ocrotească știindu-ne slabe și neajutorate. Dar aș vrea să văd eu un bărbat ce ar putea răbda chinurile unei nașteri. Cel mai grozav bărbat, cînd are o zgaibă, sau o mică răceală, se văicărește de se aude cale de o poștă. Cînd l-am cunoscut pe jupînul Calapăr, era slab și uscat de-l bătea vîntul. Ieșisem cu el la un început de primăvară pe malul Dîmboviței. Se lăsase frig. Și-a scos sumanul și l-a pus pe umerii mei, cu toate că nu-mi era rece. În schimb, el tremura ca un apucat. I-am zis: „Ah, jupîne dragă, acum mi-e mai bine. Sînt o biată fată lipsită de harurile puterii. Nu ca domnia-ta care ai putea să stai în mijlocul iernii ca o stîncă în fața gerului năprasnic." În asemenea cazuri, nici o exagerare nu-i prea mare. Să-l fi văzut fetelor, cum mă aproba cu toată convingerea și tremura de i se băteau dinții unul de altul. Așa au fost bărbații de cînd e lumea. Cînd venea pe la noi, mama ne băga într-o odăiță și ne lăsa singuri, dar mă sfătuia cum să-l prind în plasă, cu bucățica, nu cu ghiotura. Noi femeile avem răbdare. Bărbații sînt mai năvalnici. Dacă mă așezam pe scaun, aveam grijă să-mi salt nițel poalele, dezvelindu-mi picioarele pînă aproape de genunchi, cu prefăcută neștiință. Asta a rămas la noi femeile de cînd e lumea. Nici o femeie deșteaptă nu-și păzește fusta sau rochia, atît cît vrea să arate. Sau mă lăsam spre el din te miri ce, destul să se vadă nițel prin despicătura bluzei.

— Să se vadă, ce? o întrerupseră cele două într-un glas.

— Cum ce? Năroadelor! Ce are femeia mai frumos în bluză? Într-o seară, continuă ea îmbunată, jupînul Calapăr devenise mai îndrăzneț. Cînd era îndrăzneț, îl lăsam pînă unde știam eu. Bărbatului, dacă-i arăți totul dintr-o dată, ai încurcat-o. Pe urmă trebuie să alergi tu după el. Cum vă ziceam, pune jupînul Calapăr mîna pe bluză, așa ca din întîmplare. Bărbații sînt dați naibii la pipăit. Au strategia lor și de multe ori ne prostesc dacă nu luăm seama la vreme, fiindcă nu sîntem nici noi de lemn. Ba mai mult, noi femeile, cu toate șiretlicurile noastre, iubim mai temeinic decît bărbații. Și ce credeți, fetelor? Îl las eu să văd pînă unde îl ducea mintea. Chirăiam nițel cu prefăcută spaimă. La urmă, uit de înțelepciune

și în loc să mă retrag sfioasă, îi scap o labă de-l trimit tocmai în perete. Unde s-a proptit el a căzut tencuiala. Aveam palma grea ca și voi. Cînd mă uit mai bine, jupînul Calapăr arăta cam sleit. O femeie cu judecată nu trebuie să-și bată bărbatul înainte de cununie. Încep să chirăi și să plîng mai mult de spaimă decît din alte porniri. Rari sînt bărbații care să facă față unor lacrimi de femeie.

— Îl iubeai? întrebară fetele.

— Auzi vorbă! Sigur că-l iubeam, năroadelor! Văzîndu-mi lacrimile, jupînul Calapăr uită de bușeală și mă întrebă grijuliu:

„Ce e, jupîniță, dragă?"

Zic:

„Ce, ne-ce, nu e bine! Ai mușchii și oasele tari ca fierul. Mi-am zdrelit bunătate de mînă."

„Așa e! răspunse el cu toată convingerea. Mușchii și oasele mele... iar mînușițele fragede ale domniei-tale..."

Mi-a apucat mîna. L-am lăsat, gîndindu-mă să-i dau unele avansuri care ar șterge necazul de adineauri. Zic: „Jupîne, nu mîna are ceva ponoase, ci mai degrabă umărul. Ah, ah, cît sînt de slabă și neajutorată!"

„Lasă, că ești cu mine! se îmbățoșă el. Să nu plîngi! Să nu plîngi că reparăm noi totul! Scoate bluza!"

„Vai, vai, jupîne dragă! m-am rușinat eu de-a binelea. Promiți că nu te uiți?"

„Cu mîna pe inimă, jupîniță."

L-am crezut, cum credeți voi că o să plouă cînd rage măgarul a secetă. Mi-am scos bluza. Jupînul Calapăr se cam îngălbenise și nu-și mai lua ochii de-acolo. Zice el:

„Jupîniță dragă... cred că și fusta..."

„Fusta? Ce-i cu fusta?"

„Păi... ziceam de vătămarea de la umăr... asta totdeauna are legătură cu încheietura piciorului. Pe urmă, lumînările... dacă le stingem... că lumina..."

Zic:

„Ascultă, Dumitru Calapăr, să lași lumînările în pace! Dacă vrei să le stingi, treci întîi pe la tata! Iar după cununie...”

„Alerg, alerg, jupîniță dragă, strigă el aprins rău. N-aș mai fi om știind că răul și durerile se întind asupra domniei-tale.”

Ne-am cununat chiar în seara aceea. Așa se lucrează, fetelor. Cu chibzuială și răbdare. Nu uitați că bărbații înțelepți au harul de a descoperi ce e frumos la o femeie! Dar și femeia trebuie să-l ajute în această privință. Bărbatul ce caută numai fața sau piciorul frumos e orb și prost. Iar de proști să fugi mîncînd pămîntul. Femeia care plînge după un prost se dovedește o gloabă.

Jupîneasa Calapăr veni într-un suflet să-și vadă musafirul drag. Îi prinse gîtul cu brațele ca două țevi de tun și-i culcă fruntea la pieptul ei cît o clopotniță. Bucuria lui Cae nu se dovedi mai măruntă. Era atîta dragoste și liniște la pieptul bătrînei doamne, încît îl răsplăti pentru rarele lui clipe de desfătare.

— Ei, îmi rupi mijlocul cu mîinile tale ca fierul.

— Așa este! răspunse cu blîndețe unul dintre cei mai inteligenți oameni din acele timpuri.

Obișnuită cu micile fanfaronade ale bărbaților, jupîneasa Calapăr se feri să zîmbească și-l întrebă ca orice mamă drăgăstoasă:

— Ce-ar vrea băiatul mamei să mănînce? Să nu-mi spui că ești ghiftuit! Le mai cunoști pe fetele noastre? Ce cotcodăciți ca cloțele cînd se ridică de pe ouă, năroadelor? Au crescut mai mult în lături, ca și mine, continuă ea cu neprefăcută admirație. Tița și Leana au șoldurile mari, taman bune să facă gemeni. Ferice de cine le-o lua! E, te, tee! Domnul mi se pare că e viteazul Sile Adormitu. Cel care l-a doborît cu piatra pe faimosul Perisini. Ce plăcere!

— Slujitorul vostru supus! grăi Sile cu toată eleganța vorbelor atît de dragi lui.

— Ești însurat, jupîne Adormitu?

— Nu, doamnă. Am fost, dar m-am despărțit. Mai bine zis, am luat-o la goană.

— Ah, ah! Cum asta?

— Mă bătea, doamnă. Mă bătea crunt. Fosta nevastă era cu un cap mai mare decît mine, și vedeți că nu sînt dintre cei mărunți. Avea un pumn cît o căpățînă de oaie. Asta s-a născut femeie din greșeală. Dar avea și părțile ei bune. Cînta frumos, iar ochii ei adînci mă desfătau adesea. Din păcate, eram tînăr și nu aveam pumnul greu ca acuma.

— N-ai mai întîlnit-o?

— Nu, doamnă. I-am pierdut urma.

— Vai, vai! Un bărbat ca domnia-ta? Puternic, frumos, înalt cît bradul și singur. N-ai avut noroc. Domnie-tale ți-ar trebui o fată sfioasă, plăpîndă, cuminte, pe care s-o ocrotești, cum sînt fetele mele.

— S-a dus tinerețea, doamnă, bătu în retragere Sile.

— Ei, cum poți să spui asemenea vorbă? se miră ea. Bărbații copți la trup și la minte totdeauna ajung la căsnicii bune. Va trebuie să ne ocupăm de domnia-ta. Ce naiba, doar sîntem creștini! Dacă noi nu ne ajutăm... Nu te putem lăsa într-o astfel de stare ce nu se potrivește unui bărbat valoros și plin de harurile gîndirii chibzuite. Eu alerg să aștern masa. Pînă atunci, poate ar fi bine să stai la taclale cu fetele noastre. Sînt sfioase, dar nu le lua în seamă! Hai, fetelor, duceți oaspetele în aripa de răsărit a casei! Acolo e liniște, domnule Adormitu.

Sile privi disperat spre Indru. Acesta își reținu cu greu un zîmbet, însă ochii îl dădură de gol. Văzînd că nu are încotro, Sile pipăi cu coatele pietroaiele din buzunare și porni mai îmbărbătat alături de cele două zdrahoance care uitară îndemnurile mamei și-l cărară mai mult pe sus. Curînd se auziră chirăituri mari dinspre aripa de răsărit a impunătoarei case. Jupînul Calapăr tuși aprig. Jupîneasa Calapăr, care nu se dovedea surdă, tresări speriată.

„Doamne, Doamne! gîndi ea. Nebunele s-au apucat să-l bușească. Eu n-am fete la ușă. Am pacoste. Greu e să măriți niște afurisite ca astea!”

Alergă într-un suflet să repare ce se mai putea repara.

Deschise ușa, dar o împinse la loc, iar pe față îi apăru un zîmbet. Sile Adormitu le bușea pe amîndouă, de mai mare dragul.

„Ăsta bărbat! gîndi jupîneasa Calapăr. Lucrurile merg bine. S-ar putea să aleagă una dintre ele. Pe cealaltă i-o dăm tînărului negustor. Cred că îl plac. Altfel nu s-ar lăsa ele bușite."

— Mă mir că-mi ceri trei sute de galbeni, rosti jupînul Calapăr privindu-l încruntat pe Cae. Acum cinci ani aveai o mie de ducați de aur și mi-ai pomenit despre o anumită avere, cum n-au alții nici în vis.

— Adevărat! zîmbi Cae. Toată averea mea a trecut în visteria țării. Aproape cincizeci de mii de ducați.

— Dacă ești sănătos la trup, înseamnă că la minte ai ceva hibă, se zborși gazda îngrozit de asemenea sumă risipită.

— Poate, rîse Cae. Dar nu e totul. Negustorului Isaia îi datorez cinci sute de galbeni, iar unui alt negustor din Sibiu, patru mii de ducați.

— Vai mie, vai mie! își scutură cu deznădejde gușa jupînul Calapăr. Ești țăcănit de-a binelea, băiatule.

Indru nu se supără. Simțise de mult cît îl iubea bătrînul.

— N-am avut încotro, jupîne, zise continuînd să zîmbească. Mihai-vodă a slobozit oștile țării. I-a lipsit însă aurul necesar plăților. Despre noi biruri asupra populației nici nu voia să audă. Iar o parte dintre boieri sînt lacomi și zgîrciți. Acum înțelegi de ce mi-am risipit averea?

— Înțeleg, răspunse bătrînul privindu-l cu admirație. Dar prin risipirea oștilor, Mihai-vodă a rămas fără putere taman acum cînd ne pasc primejdiile mari. Să nu crezi că nu știu și eu cîte ceva. Noi negustorii știm uneori multe. A mai semnat și actul de vasal al principelui Transilvaniei și iată-l cu juvățul de gît.

— Va fi bine, jupîne Calapăr. Dacă nu ne atacă nimeni pînă la toamnă, ai să auzi lucruri mari.

— Să dea Dumnezeu, însă nu-mi vine a crede! Un conducător fără oști e mai de plîns decît un popă fără enoriași.

— Mai ții minte Oștirea Bucegilor?

— Auzi vorbă! Îmbrăcată toată la fel, cu scule bune de luptă, cu tinerețe și agerime, fără fierărie pe ea... Păcat că s-a risipit.

— Se adună din nou.

— Zău? tresări gazda. Atunci e bine.

— Nu chiar așa de bine cum crezi. Lui vodă îi lipsește aurul necesar pentru a o face mare și puternică.

— D-aia ai venit după galbeni la mine?

— D-aia.

— Rămîi aici! porunci gazda grăbit dintr-o dată. Eu dau o fugă la Isaia, Luca, Tănase și Pascu.

— Nu e bine să se afle despre noua oștire, grăi Cae.

— Lasă, că nu mă înveți tu pe mine! se sborși gazda. Sîntem și noi români, ce dracu! Îți închipui că negustorii au altă inimă?

Jupînul reveni tîrziu, aproape de miezul nopții.

— Iată o mie de galbeni, spuse răsuflînd greu. Această sumă nu o datorați nimănui. Să mai vii peste o săptămînă! Breasla negustorilor din București va mai aduna ceva galbeni. Iar meșteșugarii, atît de legați cu noi, nu vor rămîne surzi la cererea noastră. Sînt cinci ani de cînd am scăpat de sub turci. În acești ani de răgaz negoțul și meșteșugurile românești au căpătat înflorire. Păcat că liniștea e de obicei scurtă. Avem un popor harnic și viguros. Dacă am avea pace și liniște, s-ar uimi lumea de ce sîntem în stare. Iar prin negoțul cu noi, neamurile vrăjmașe ar avea mai mult de cîștigat decît prin jafuri și războaie. Oare cînd vor înțelege oamenii acest lucru? Popoarele își fură între ele cîte o bucată de pămînt. Pămîntul ajunge cînd la unii, cînd la alții. Oamenii mor zadarnic și n-au răgaz de lucrări și foloase. La Călugăreni au murit zeci de mii de turci. Ce-au folosit turcii? Țara lor e mare și bogată. O cunosc bine. Cînd vor înțelege turcii că trebuie să-și tragă foloase din ea? Mi-ar fi plăcut să-i văd la București pe negustorii turci, neînsoțiți de ieniceri și spahii. Să le dăm vite, miere, cai, făină, scoarțe de-ale noastre, frumoase obiecte din lemn, țesături de in și de cînepă, hamuri și încălțări, scoabe și unelte, cărușe trainice și mai știu eu

ce, iar ei să ne aducă frumoasele lor covoare, obiecte din aramă, țesături de mătase, chihlimbaruri, măsline și alte mirodenii. Jefuindu-ne cu război, ne iau cîteva turme de vite slabe și prăpădite crescute pe ascuns ici-colo. Iau cîteva zeci de căruțe cu miere și te miri ce, fiindcă nu ne dau răgazul să creștem vite și stupi și cai, sau să meșteșugim lucruri multe și bune. Se vor trezi oamenii cîndva, băiatule? Poate peste o sută ori peste două sute de ani. Atunci poate vor înțelege că pacea, negustoria, meșteșugurile, schimburile dintre neamuri aduc mai mult folos decît războaiele. Turcii ne fură copiii și fetele fiindcă le lipsește tineretul. Oștenii lor stau cu anii departe de familii. Cînd omul e pe lîngă casa lui și are răgaz de muncă, înflorește bunăstarea familiei și are prilejul să facă prunci, cu gîndul să nu fie zadarnică truda. În Cîmpia Bărăganului se fac bucate, cînd e liniște, mai multe decît ne trebuiesc nouă. Nu-i firesc să schimbăm plusurile cu vecinii? În munți pot crește vite și oi cît să prisosească de zece ori. Oare sînt orbi dușmanii noștri?

Tăcură. Boarea aspră dinspre zori înfiora noaptea. Undeva prin apropiere se auziră vocile somnoroase ale caraulei de pază:

— E liniște. E pace. Dormiți, oameni buni!

§

În marea sală de arme a palatului domnesc, Mihai-vodă își făcea obișnuita partidă de scrimă cu tînărul clucer Băicoianu. Loviturile domnului Țării Românești se deosebeau mult de ale altor spadasini, datorită firii sale. Sabia nu se mlădia prea mult în mîna sa, iar parada ripostă era scurtă, iute, aproape milimetrică. Rar se întîmpla ca sabia lui să lucreze împletită cu a celuilalt. Mișcările înșelătoare nu porneau din lovituri laterale sau din scăderi de înălțime. Și nici din fandări lungi, obișnuite la spadasinii din Apus. Întreaga strategie venea de la mișcările corpului său deosebit de elastic. Băicoianu, adept al învăluirilor largi, cînd lama șuieră frumos prin aer, al împletirii lamelor pînă aproape de mîini, al înfloriturilor, al micilor artificii, dovedea alt stil, deprins de la

școala lui Grasa și Ducu. Domnul nu se putea împăca însă cu astfel de stil, fiind credincios loviturilor simple, agere, economicoase. Aflați pe margini, Cae, Ducu, Costache, Chirilă și părintele Grasa urmăreau desfășurarea luptei între două stiluri atît de diferite.

— Ei drăcie! murmură vodă. Pari cam nedormit, clucere.

Băicoianu roși. Era cu adevărat nedormit. Iar o partidă de scrimă la ora șase dimineața, cum obișnuia domnul Țării Românești, se dovedi de data aceasta mult prea grea pentru tînărul clucer.

— Să mergi să te culci! spuse vodă cu asprime. Nu-mi plac tinerii lipsiți de prospețime în zori.

Dar ochii lui nu avură asprimea vorbelor, astfel că tînărul plecă sfios și fericit.

— Nu-mi place să fac lucrurile numai pe jumătate, continuă vodă rîzînd, cînd se închise ușa în urma clucerului. Se află cineva printre voi care ar dori să-i țină locul? Nu, nu se află. După cearcănele voastre și după fețele pleoștite, sînteți mai adormiți decît Băicoianu. Adică nu. Arătați a oameni ce au chefuit pînă în zori. Asta e chiar mai rău decît nesomnul. Ce spui, Costache?

— Spun, doamne, zise ipocrit Caravană, că mă năpăstuiești degeaba. E drept că bețivanul de Zambilica a gustat o găleată din tămîiosul lui Cristache Mutu, dar eu nu m-am atins de asemenea spurcăciuni. Ba chiar mi-am certat armăsarul pentru lăcomia lui. Dacă arăt rău, asta e numai din pricina că hangiul mi-a povestit pînă la ziuă despre niște dureri ale sufletului său păcătos. Mila și jalea m-au răpus, doamne.

— Așa să fie, Ducule?

— Măria-ta, roși tînărul, acești cumpătați prieteni îmi sînt martori că rar mi se întîmplă a trece dincolo de o cană cu vin.

— Mda! Ce ai de spus, domnule Grasa?

— Ah, salută acesta cu neîntrecuta lui eleganță, ah măria-ta! Sînt un bărbat plin de cumpătare. O cană cu vin mă amețește mai rău decît o lovitură de copită. Nesomnul meu se datorează unei frumoase discuții pe teme biblice, la care am chibzut îndelung.

— Ia uite ce mieluşei! se minună vodă. Va trebui să renunţ la partida mea de scrimă, dacă prietenii mei cei mai apropiaţi se dovedesc nişte nevolnici.

— Asta nu! spuse Chirilă mai aspru decît şi-ar fi dorit. Nu sînt un bun spadasin, dar dacă...

— Nici vorbă! rîse Cae. Contaţi pe mine, măria-ta!

— Fie! zise vodă. Oboseala voastră nu e de la o noapte de chef. Sînteţi prea oţeliţi pentru a se vedea pe feţele voastre urmele unei nopţi pierdute. Cred că în frumoasa noastră Deltă prilejurile voastre de somn au fost puţine. Pofteşte, nepoate!

Încrucişară săbiile cu violenţă. Cae nu-şi cruţă unchiul. Precizia milimetrică a lui vodă, mişcările iuţi şi înşelătoare ale corpului se dovediră neputincioase în faţa artei lui Cae, chiar dacă domnul se dovedea un aprig spadasin. Scurtele prilejuri de răgaz între două asalturi erau clipe de studiu. Mihai-vodă încercă unele lovituri de împungere, date cu sprinteneală. Dar marele spadasin pară totul prin laterale uşoare, fără a da un pas îndărăt.

— Parcă eşti de fier, murmură domnul cuprins de admiraţie.

— Nu, măria-ta! interveni părintele Grasa. Omul acesta e născut spadasin. Unul ca el apare o dată la douăzeci de ani. Adică într-o generaţie. Pe mine m-a învins acum cinci ani fără nici o dificultate. Cîndva eram socotit un mare luptător la curţile regale din Apus. Tare aş vrea să-l văd pe Cae Indru încrucişînd sabia cu una din gloriile de azi ale Apusului. Fiindcă în partea de răsărit a Europei, doar Ducu cel Iute i-ar putea ţine piept, cu toate că nu sînt prea sigur.

— E mai bun decît mine, zise Ducu plin de convingere.

— Nu sînt mai bun, rîse Cae, punîndu-şi sabia în teacă. Ducu se arată una din marile minuni româneşti despre care vestiţii spadasini Bindacz şi Perisini aveau îndoieli. Perisini aducea în spatele lui toată arta Apusului. Dar socot că nu-i destul numai meşteşugul. Pe lîngă asta mai ai nevoie de har. Ducu îl are cu prisosinţă.

Intrară cu toții în camera de lucru al domnului Țării Românești și se așezară în jurul mesei mari de stejar.

— Ce vești îmi aduc prietenii? întrebă vodă trecîndu-și degetele prin păr, într-un gest obișnuit lui.

— Bune, măria-ta, grăi Cae. Am adus restul ducaților. Adică o hîrtie ce reprezintă această valoare plătibilă în Brașov. Domnul Aba Rozen îi va elibera la prima cerere.

— Minunat! exclamă vodă. Îl vom trimite pe Zamfirescu la Brașov.

— Cred că ne-ați așteptat cu nerăbdare, lipsindu-vă suma trebuincioasă.

— Nu prea, zîmbi vodă. Șase mii de oșteni n-au vrut să primească lefile știindu-ne la strîmtoare. Ei au rămas mai departe în slujba noastră. Trimișii principelui Transilvaniei s-au arătat mulțumiți că avem o oștire atît de mică. Ei n-au habar de ceea ce se petrece în munți. Aga Leca, Radu și Preda Buzescu lucrează în Bucegi cu patru mii două sute de tineri. Săptămîna viitoare sosesc acolo încă șapte sute de voinici de prin părțile Argeșului și încă patru sute din jurul Craiovei. Trebuie să ajungem iute la zece mii, fiindcă în ei va fi toată puterea țării. Bucegii sînt înconjurați de oameni harnici. Nici pasărea nu intră acolo fără știrea noastră. Dar ne trebuie arme bune, tunuri mai multe, cai, încălțări și alimente. Fără aur e greu să le găsim. De la populație nu putem strînge. A apucat prea puțini ani de liniște. Îi dăm răgaz să-și închege gospodăriile părăginite pe vremea turcilor.

— Doamne, îl întrerupse Cae. Am mai adus încă o mie de galbeni pentru Oștirea Bucegilor.

— Fir-ar să fie! se minună domnul bucuros. De unde tot scoți tu la galbeni? Ai ceva tainițe ascunse?

— Sute, măria-ta. Sute de tainițe pline de aur.

— Unde sînt aceste tainițe?

— În inimile românilor, zîmbi Cae. Negustorii mi-au dăruit această zestre pentru puterea cea nouă.

— Nu e bine! interveni Chirilă. Cu cît vor ști mai mulți ce pregătim în munți, cu atît nu va fi un secret. Dacă află dușmanii noștri, sîntem pierduți. Se vor năpusti asupra noastră înainte de vreme.

— Greșești, Chirilă! îl domoli Cae. Acum cinci ani cînd am pregătit măcelul turcilor din București, sutele de români ce aflaseră ziua hotărîtă au știut să tacă. Acum nu se hotărăște numai viitorul nostru ci și al lor. Ei știu bine asemenea lucru.

— Așa e! grăi vodă. Trebuie să avem multă încredere în poporul nostru. Galbenii negustorilor vin tocmai la vreme.

— Dar nu e totul, continuă Cae. Negustorii și meșteșugarii strîng altă zestre. O vom primi în cîteva zile.

— Iată o veste neașteptat de bună, care ne îndreptățește să sperăm ajutoare de la negustorii din Craiova și Ploiești. În ultimii ani, Ploieștii au devenit unul dintre cele mai frumoase tîrguri ale țării. Aș dori să plecați spre munți chiar în seara acesta. Veți sta o săptămînă pe platoul Bucegilor, unde iscusința voastră în mînuirea armelor va fi folositoare tinerilor oșteni. De acolo veți porni către Praga. Andrei Báthory e gata să părăsească haina de cardinal, spre a se căsători cu Maria-Cristina, ruda împăratului Rudolf. Mi-e teamă că împăratul îl va recunoaște principe al Transilvaniei. Să nu se întîmple una ca asta. Iată scrisoarea voastră de împuternicire către curtea din Praga. Cînd vă întoarceți, aveți alt drum la Poarta Otomană, unde trimișii lui Báthory duc tratative pentru obținerea firmanului de domnie, atît de necesar principelui Andrei. Dar Ibrahim, marele vizir, se lasă greu. Cu bine, prieteni!

§

Domnul rămase puțină vreme singur. Îndată după plecarea musafirilor, își făcu apariția mare boier Vintilă Băicoianu. În ultimele zile, bătrînul își mai pierduse din vigoare. Arăta slab și nedormit.

— Dar ce aveți, oameni buni? întrebă vodă privindu-l adînc. Azi, toată lumea e nedormită.

— Am supărări, măria-ta, răspunse acesta amărît.

— Vești proaste?

— Nu, doamne. Iscoadele ne-au adus știri că oștile turcești s-au oprit din înaintarea lor spre Dunăre și așteaptă încheierea tratativelor dintre principele Transilvaniei și Poarta Otomană. Oastea Moldovei s-a depărtat de Focșani, unde ne ședea în coastă. Ieremia Movilă a primit scrisoare de poruncă de la principele Transilvaniei să nu atace Țara Românească fiindcă domnul ei s-a aplecat supus către vasalitate. Tătarii n-au trecut Nistrul, urmărind cu atenție mișcările turcilor. Oștile polone au coborît în Moldova ca o amenințare asupra turcilor, dacă aceștia vor ataca Țara Românească. Kornis, comandantul oștilor transilvănene, s-a retras din Aiud către Deva, neliniștit de apariția generalului Basta, în fruntea unei armate în zale. Asta înseamnă că planurile noastre mai stau încă în picioare. Și cred că vor mai sta o vreme, pînă ce vom prinde puteri.

— Atunci, care-i pricina supărării?

— Fiul meu, măria-ta. S-a înhăitat cu o femeie care nu-i de rangul nostru. O cheamă Didina și e fiica unui prăpădit de lingurar. În stirpea mea nu s-a mai pomenit asemenea ocară. Îi găsisem o fată de neam, cu zestre mare de galbeni și cu două moșii înspre partea Piteștilor. Nici n-a vrut să audă. Doar n-am ajuns acum la bătrînețe să mă pup cu alde Tufănel, lingurarul.

— Tufănel? Nu e un tînăr oacheș, mare meșter în lupta cu bîta?

— Ăla e fratele Didinei, măria-ta.

— Măi să fie! rîse domnul țării. Dacă Didina seamănă cu fratele, clucerul face o partidă bună. E frumoasă?

— Frumoasă, dar din neam prost.

— Asta-i rău! grăi vodă șiret. E rău dacă Ieremia se iubește cu tot neamul Tufănel. Îl vom certa, să se mulțumească numai cu tînăra fată.

Vintilă înțelese limpede ironia lui vodă. Venise la el cu speranța că va fi sprijinit.

— Doamne! încercă el. Dacă și-ar face-o ibovnică, așa cum se întîmplă multor tineri boieri, nu aș avea nimic împotrivă. Cînd eram tînăr, n-aș fi făcut nici măcar atît. Un fiu de boier nu-și pleca ochii către prostime. S-au schimbat vremile, măria-ta. Tinerii de azi nu mai țin seama de poruncile taților. Ba s-au și dezmățat. Își tund părul scurt, lipsindu-se de frumoasele plete. Își rad mustățile și arată ca niște spîni. Fetele își fac bluzele strîmte și și-au scurtat rochiile deasupra labei cu o palmă. Iată începutul desfrîului. Cînd s-a mai pomenit oare să nu hotărască părinții viitoarea mireasă?

— Cu tineretul totdeauna au fost și vor fi îndoieli, chiar dacă nu-și au rostul, zîmbi vodă. De cînd e lumea, bătrînii au privit cu ochiul aspru generația următoare și nu au avut încredere în ea. Greșit, foarte greșit, dragă Vintilă! Iată că lumea n-a bătut pasul pe loc. Iată că lumea s-a urnit mereu spre progres. Ar fi vremea să credem mai mult în înțelepciunea fiilor noștri. Cît despre Ieremia, să vină cu Didina la mine. Dacă se iubesc, îi va cununa domnul Țării Românești.

Pagină intenționat goală

CAPITOLUL VII

Ploaia măruntă se cernea molcom peste orașul adormit. Puținii trecători alunecau ca niște umbre iuți, mistuindu-se pe sub porțile întunecoase. Clădirile vechi din Praga parcă se chirciseră sub biciuirea ploii. Noaptea se arăta în cumpănă cu zorile. O lumină leșioasă pătrundea prin ferestrele vechiului palat Hradčany. Apoi se potoli ploaia, dar cerul vinețiu și vîntul care se pornise din senin prevesteau o zi urîtă.

Contrar obiceiului, împăratul Rudolf al II-lea se trezi în zori. Îl durea stomacul. Niște tăieturi iuți parcă îi fărîmițau respirația. Cînd nu mai putu să rabde, marele împărat se ridică din așternutul călduț, văicărindu-se: „Doamne, ce drăcie! Parcă toată Praga cu Vltava ei umblă prin stomacul meu. Aseară la cină am cam întrecut măsura cu tocana. Și m-am jurat să nu mai mănînc tocană. S-o ia naiba, că-mi place! Lumea zice că sînt unsul Domnului pe pămînt. Dacă e așa, de ce mă doare pîntecul? Mare lucru să nu mor pînă la prînz. Afară e urît. Eu aș vrea să fie frumos, dar cine mă ascultă? Adică nu mai vreau nimic. Doamne, ce dureri! Poimîine ziceam să merg la vînătoare, dar cu stomacul meu prăpădit și cu vremea asta nu prea sînt semne bune. Poate că ar fi bine să-l chem pe medicul italian. Nu, nu e bine! Ăla vine cu tot felul de hapuri. Niște blestemății care de care mai rele și fără folosință. Dacă mă fac bine, îl alung. De cîte ori îl văd, mă apucă durerile. Au! Își dă niște aere de mare știutor, că te apucă amețeala și greața. Ei drăcie! Trebuie să fug undeva. După asta s-ar putea să mă liniștesc.”

Ieși din odaie cît putu mai iute. Cînd reveni, gemu satisfăcut: „Parcă mi-e mai bine.”

Încercă să ațipească, dar crampele se porniră să-l macine iar. „Azi am o dimineață grea. Vine ambasadorul Franței. Suita care îl însoțește e tot ce poți vedea mai strălucitor. Pușlamaua de ambasador a lipsit aproape două luni și mi s-a făcut dor de el. Dacă-mi trece stomacul, mă încui cu el în cabinet să-mi spună bancuri. De unde naiba află el toate bancurile alea? Pe urmă, le ține minte. Eu, draci! Le uit de îndată. Dintre toate, cel mai mult mi-a plăcut ăla cu Rudolf și racul. Zicea că l-a învățat de la un ceh. Cehii ăștia n-au nici un Dumnezeu. Dar și austriecii și ungurii fac bancuri la adresa mea. Au! Dacă îi prind pe ăia care fac bancuri asupra majestății noastre, le dau cîte o pungă cu florinți! Aș! Nu mă pot încumeta la asemenea prostie. Într-o săptămînă se apucă de bancuri toată populația imperiului. Mai bine pun să le tragă o mamă de bătaie, ca să nu mai rîdă de împăratul lor. Nu, nici vorbă! Ei lucrează cu spiritul, nu cu trupul. Iar spiritul e tot ce are omul mai de preț. Numai un nătîng se supără împotriva lor. Popoarele care nu au bancuri sînt sărace cu duhul. Au! Doamne sfinte, pe împărat îl doare pîntecul, în vreme ce supușii lui dorm fără griji! Ei, uite că am și eu ceva spirit. Cam palid, dar tot mai bine decît nimic. Adevărul e că mă simt atras către farsă. Acum doi ani i-am propus ambasadorului Franței să facem o partidă cu ciomegele. El nu se pricepe decît la sabie, dar nu s-a încumetat să mă refuze. I-am tras o bătaie să mă țină minte. De cîte ori joc zaruri cu el, mă curăță. Cred că e un trișor ordinar, fiindcă un ambasador nu poate avea norocul unuia care e unsul Domnului pe pămînt. E o pușlama inteligentă, astfel că a înțeles foarte bine de ce l-am altoit cu ciomagul. Au! Iar trebuie să fug undeva. După ambasadorul Franței, îl voi primi pe cel al Angliei. Un lungan simpatic, dar cam distant. În schimb, cînd joc zaruri cu el, totdeauna îmi umplu buzunarele. După ce pierde, începe să-mi ceară unele favoruri. Avînd în vedere că are punga veșnic deschisă, îi satisfac toate cererile. După ambasadorul Angliei, voi primi o solie valahă. Prima solie numeroasă ce vine la curtea noastră. Abia aștept să-i văd pe acei oameni de la cursul de jos al Dunării. Îmi place să discut cu oamenii simpli,

îmbrăcați în piei de oaie, cu piepturile mari și cu brațele puternice, dar lipsiți de duh. Cel puțin așa mi-a vorbit despre ei cîndva Sigismund Báthory. Îi voi pofti la petrecerea noastră de astă seară, sperînd să-i scot din fire pe curtenii mei pomădați ca niște arătări. Numai să mă fac bine. Ambasadorul Franței e însoțit de marii spadasini ai Apusului, domnii Corot, Bompard și Pierre Jorat. Avem cîțiva spadasini buni la Praga. Îi vom încerca împotriva acestor domni. Mă tem totuși că nu vor face față. Școlile Apusului au dat totdeauna mari spadasini. Cine l-ar putea bate pe domnul Corot? Cine s-ar putea asemui cu domnul Bompard? Cine ar cuteza să ridice sabia împotriva domnului Pierre Jorat? Acești oameni au făcut mari demonstrații la Londra, la Madrid, la Roma, la Veneția și mai știu eu unde. E inteligent Henric al IV-lea, regele Franței. El ne trimite asemenea spadasini pentru a cîștiga simpatia noastră."

După un ceas, prin palatul Hradčany se strecurară unele șoapte despre pîntecăraia împăratului. Cînd ieșiră din palat, șoaptele se rostogoliră pe deal în jos către Vltava și se transformară în vorbe de duh. Apoi, vorbele primiră unele adausuri de fantezie, astfel că pe la ceasurile nouă, praghezii se opreau în drum cunoscuți sau necunoscuți și porneau pe rîs. Prin cîrciumile dese la număr, praghezii ca zurbagii din fire, aplecați spre multă veselie, închinară o groază de căni cu bere în cinstea pîntecăraiei împăratului. Iar cînd Rudolf își făcu apariția în sala tronului, cam tras la față, cu cearcăne mari, curtenii își ascunseră zîmbetele sub o înfățișare plină de compasiune.

În vreme ce împăratul îi primea pe ambasadori, zece bărbați își struneau caii peste podul de piatră ce făcea legătură între malurile frumosului rîu Vltava. Aflat în frunte, Costache Caravană exclamă cu sinceră admirație:

— Pe cele trei zgaibe ale Zambilicăi! Cehii ăștia sînt dați naibii! Ia uitați, fraților, ce mai curățenie! Iarba de pe malurile Vltavei n-are măcar un scaiete.

Urcară panta domoală spre Hradčany. La prima poartă lucrată în fier forjat, cu minunate ornamente, îmbinate frumos în

zidurile mari ce aveau pe ele două statui de luptători, fură opriți de străji. Cae Indru arătă scrisoarea de trecere obținută cu o zi înainte de la secretariatul palatului. O droaie de slujitori le luară caii, în vreme ce un căpitan îmbrăcat strălucitor în albastru, cu multe fireturi galbene, îi conduse spre sala tronului, aflată în stînga porților. Intrară într-o cămară de trecere, pardosită cu frumoase dale de marmură albă. Din loc în loc, străjile, două cîte două, păzeau ușile din dreapta și din stînga, șezînd încremenite ca niște statui. La capătul ei întîlniră o încăpere uriașă. Grupuri de curteni discutau în șoaptă. Ușile mari, aurite erau deschise către sala tronului, mai îngustă decît încăperea alăturată, cu pardoseala și tavanul din lemn aurit. Tonurile calme ale zugrăvelilor, covoarele lipsite de culori țipătoare, părțile de lemn și ferestrele mari vopsite cu gust dovedeau marea artă a celor ce lucraseră acolo.

Un bărbat între două vîrste, îmbrăcat fără podoabe, anunță sosirea soliei valahilor. Împăratul ridică privirile, întrerupîndu-și discuția cu ambasadorul Franței, dornic să-i vadă pe trimișii lui Mihai-vodă. Curtenii la fel de curioși își alintară batistele subțiri, folosind mișcări grațioase. Aveau prilejul să-i cunoască pe învingătorii turcilor în marea luptă de la Călugăreni. Se zvoniseră multe despre valahii de la Dunăre. Unii spuneau că sînt păroși, înspăimîntători la chip, voinici dar cu picioarele strîmbe, cu mîinile mai jos de genunchi, îmbrăcați în piei de oaie și lipsiți de darul vorbirii. Alții, care trecuseră vremelnic prin Țara Românească, vorbeau despre bărbați și femei frumoși la chip, îmbrăcați în straie minunate, înalți, ageri la mînă și la minte. Dar puțini îi credeau, dintr-o pornire firească spre a descoperi lucruri ieșite din comun. Dacă la trecerea celor doi ambasadori curtenii făcuseră un lung culoar, de data aceasta, conții și contesele, marchizii și marchizele, baronii și baronesele, prinții mai mici sau mai mari, generalii și dregătorii, mătușile sau nepoatele mai marilor imperiului se călcară grațios pe picioare, se împinseră cu delicate scuze, bulucindu-se unii peste alții. Omul de la ușă citi cu voce tare, pe hîrtia ce o ținea în palmă cu multă eleganță:

— Domnul Cae Indru, prinț de sînge al valahilor.

Se auziră hohote discrete. Cae coborî cîteva trepte și se opri o clipă, rotindu-și privirile îndrăznețe prin sală. Hainele lui de catifea neagră, bine strînse pe corp, îi scoteau în evidență desăvîrșirea formelor. Umerii largi, șoldurile înguste, picioarele lungi încălțate în cizme din piele subțire, frumusețea chipului său scoase un murmur de admirație. Mîndrele doamne se priviră între ele ridicînd sprîncenele a uimire. Cae merse cu fruntea sus pînă la cîțiva pași de tronul imperial. Acolo își săltă pălăria complet neagră, lipsită de obișnuitele pene sau panglici, și execută cel mai elegant salut ce se văzuse în ziua aceea la Praga.

— *Gut, gut!* scăpă împăratul. Tinere prinț, admir frumoasa îmbrăcăminte a domniei tale dar mă miră lipsa podoabelor care le-ar fi adus mai multă strălucire. Sînt oare valahii atît de săraci?

— Sînt, măria-ta. Minunatele noastre bijuterii le-am sacrificat pentru nevoile războaielor. Iar oamenii noștri, adică primii apărători ai creștinilor, cei care au pus piepturile la Călugăreni în fața puhoiului turcesc, pentru apărarea Țării Românești, a Transilvaniei, a Ungariei, a Austriei și a curții de la Praga atît de strălucitoare prin bogățiile ei, nu mai au nimic.

— Ah! tresări împăratul profund nemulțumit în fața îndrăzneței aluzii. Popoarele din răsărit totdeauna au venit la noi cu cereri. Dar și vistieria noastră are o limită, ca și bunăvoința. Ce dorește Mihai-vodă de la noi?

— Nimic, măria-ta, zîmbi Cae, uimindu-l cu totul pe marele Rudolf.

— Nimic?

— Nimic. Noi am venit să oferim nu să cerem, sperînd prin aceasta să micșorăm distanța dintre București și Praga.

Răspunsul neașteptat și aluzia fină la prietenie, scoaseră murmure de admirație printre curtenii atît de rafinați. Chiar ambasadorii Franței și Angliei, care îi recunoscură tînărului perfecta cunoaștere a limbii nemțești, îl priviră cu interes sporit. Rudolf al II-lea se așeză mai bine, risipindu-și mînia de adineauri.

— Mihai-vodă, domnul Țării Românești, continuă tînărul cu îndrăzneală, mulțumește împăratului pentru slujbele frumoase ce s-au făcut la Praga, după victoria noastră de la Călugăreni. Slujbele, măria-ta, aduc totdeauna desfătarea sufletului, chiar dacă nu pot hotărî soarta unui război.

„Ei drăcie! gîndi împăratul. Păcătosul acesta e un mare vulpoi. Lucru foarte rar la un tînăr. Ne dojenește cu adîncă finețe că nu am acordat sprijin imperial în lupta de la Călugăreni. E mai vulpoi decît mulți ambasadori cu experiență. Sau poate mă înșel. Poate a găsit cîteva fraze frumoase, iar noi îl ridicăm mai sus decît merită. S-ar putea totuși să fie dăruit cu haruri mari. Am auzit multe lucruri bune despre valahii de la Dunărea de Jos, dar și multe mai puțin bune. Totuși, dacă mă socot, trebuie să-i recunosc mari merite unui popor care a izbîndit în luptele de la Putinei, Șerpătești, Giurgiu, Hîrșova, Rusciuk, Silistra și altele pe care nu mi le amintesc acum. Un popor de nevolnici ar fi pierdut toate bătăliile unde intrau cu oșteni puțini în fața puhoaielor. Ei n-au pierdut măcar o singură bătălie."

Apoi zise:

— Domnia-ta ai spus că ai venit să oferi. Dar ce poate oferi un popor sărac?

Curtenii, de obicei plictisiți la astfel de discuții, erau numai ochi și urechi, recunoscînd marea agerime de spirit a tînărului.

— Mult mai mult decît vă așteptați, măria-ta. Nu sîntem săraci în toate privințele.

— Și ce oferiți? întrebă împăratul făcînd o gafă dintre cele mai mari.

Cae repară grabnic, alegîndu-se cu o privire de tainică mulțumire.

— Măria-ta! ați pus la încercare slabele mele mijloace de a păstra secretul ce-l aducem la viitoarele tratative. Recunosc o meritată pedeapsă pentru îndrăzneala noastră.

„Pe toți dracii, îmi place omul acesta!" gîndi împăratul.

— Domnul Chirilă Zece Cuțite.

Privirile lui Rudolf și ale curtenilor căutară lacome spre ușă, în speranța că vor descoperi măcar acum ceva cusururi strălucitoarei solii. Chirilă porni de-a lungul zidului viu. Purta un minunat costum albastru, cu haina strînsă pe corpul său atletic și pantalonul coborît peste cizme. Ținuta lui dîrză, ușor aplecată spre asprime, fața colțuroasă, nu lipsită de frumusețe, dar mai ales eleganța sobră a gesturilor, scoaseră primele exclamații de admirație. Tînărul se opri în fața tronului și salută cu grație desăvîrșită.

— Domnule! spuse Rudolf, privindu-l cu mult interes. Încep să văd în solia valahilor bărbați cu însușiri alese.

— Și cu inima deschisă, completă Chirilă într-o nemțească fără cusur.

— Sper, zîmbi împăratul. Cum vi se par pămînturile imperiului nostru?

— Frumoase.

— Mai frumoase ca Țara Românească?

— Nu, măria-ta.

Împăratul, obișnuit cu lingușirile, se încruntă ușor, dar răspunsul se arătă la înălțime, cînd Chirilă continuă:

— Oricît ar fi de urît pămîntul unei țări, ceea ce nu e cazul cu al nostru, poporul îl iubește ca pe cel mai frumos din lume, fiindcă e al lui. În el sînt oasele moșilor și strămoșilor. În el e toată truda poporului. În el sînt amărăciunile și bucuriile. Deci, nu poate fi un loc mai frumos pe pămînt ca al lui.

— Domnul Ducu cel Iute.

Un tînăr nu prea înalt, dar armonios împlinit, cu fața dulce, cu o ușoară culoare roz în umerii obrajilor, se opri lîngă tron și-i ură sănătate împăratului, folosind cu meșteșug nemțeasca folosită de vienezi.

— Medicul valah Costache Caravană.

Costache, pe care-l strîngeau cizmele noi, călcă plin de măreție printre șirurile de curteni. Auzise mai de mult despre obișnuita pîntecăraie a împăratului și dintr-o pornire vicleană îi

ceruse lui Indru să-l treacă drept medic pe hîrtia secretariatului. Rudolf al II-lea, ce nu scăpase complet de chinurile lui, întrebă cu viu interes:

— Ești medic, domnule?

Costache nu o rupea nemțește, astfel că preferă maghiara, bine cunoscută la curtea din Praga.

— Am această plăcere, măria-ta. Dar spre deosebire de medicii Apusului, nu lucrez cu hapuri sau tămăduiri îndelungate. Un medic bun trebuie să aline degrabă durerile bolnavului, fără să-l chinuie cu tot felul de încercări.

— Magnific! murmură împăratul. Cunoști un tratament bun pentru durerile de stomac?

— Fără îndoială, măria-ta.

Ceremonia primirilor luă sfîrșit, dintr-o firească grabă a celui dintîi om al imperiului. Nobilii curteni se înghesuiră în jurul lui Indru, admirîndu-i frumoasa îmbrăcăminte. Chirilă și Ducu se bucurară de aceeași admirație.

— Vă îmbrăcați cumva la Paris sau la Londra? se interesară cîțiva tineri.

— Nu, domnilor, zîmbi Cae. Numai la Brașov. Croitorul nostru, domnul Izidor Cipai, se dovedește un meseriaș desăvîrșit.

— Excelent, excelent! fură cuprinși de entuziasm tinerii. Vom merge la Brașov. În toată Europa nu am văzut o mai mare eleganță a croielilor. Doar Costache, încăput pe mîna împăratului, știu că-l așteaptă cîteva ceasuri grele. Chirilă își roti privirile prin sală, avînd presimțirea că e privit cu mare insistență. Fața lui păli ușor cînd privirile se opriră asupra unei tinere ce ședea lipită de colțul unei ferestre.

— Domnișoară Alberta Teke, sînt fericit și uimit întîlnindu-vă la Praga.

— Ca și mine, îngînă frumoasa fiică a Transilvaniei, iar obrajii ei părură cuprinși de flăcări.

Trecuseră cinci ani de cînd Alberta îi dărui minunatul ei

lanț de aur. Fusese o pornire de dragoste fulgerătoare, ce-i uimise pe curtenii aflați atunci la balul lui Sigismund.

— Nu credeam să mă recunoști, continuă ea, prinzînd brațul ce i se oferise.

Chirilă desfăcu haina cu un gest pe care nu și-l putu opri. Lanțul Albertei se afla la gîtul său, sub cămașă. Porniră tăcuți. Imensa catedrală Sfîntul Vit, ce făcea parte din ansamblul măreț al palatului era pustie la ceasul acela. Bărbatul atît de calculat, de aspru și rece în alte împrejurări își uită prietenii. Se opriră în fața altarului. Pașii lor, ce păruseră țipete lungi pe vechile lespezi de piatră, nu se mai auziră. Ședeau încremeniți unul în fața altuia, privindu-se adînc. Liniștea din jur coborîse peste ei obositoare și grea. Apoi, mîinile lui Chirilă o cuprinseră pe după talie. Ale ei zburară spre umerii largi.

— Ne logodim aici în fața altarului, murmură el.

Buzele lor se împreunară cu toată setea adunată în cei cinci ani trecuți peste dorințele înfrînate. Ieșiră din catedrală cu ochii atît de strălucitori, încît curtenii aflați prin apropiere îi priviră uimiți.

Împăratul, în loc să se încuie în cabinetul său cu ambasadorul Franței, ședea de taină alături de Costache Caravană.

„Norocul meu, gîndi grăsunul. Bolnavul totdeauna crede în orice."

— Care ar fi leacurile domniei-tale? se interesă Rudolf.

— Ați auzit de coada șoricelului?

— Un animal mic și scîrbos grăi împăratul cutremurîndu-se.

— Nu, măria-ta. O iarbă minunată pentru ceai.

— Crezi că ar trebui să mă lipsesc de minunata mea tocană?

— Ar fi o greșeală de neiertat, spuse cu tupeu grăsunul. Trăim o singură dată și nu ne putem lipsi de micile noastre plăceri. Medicul ce nu le îngăduie se dovedește slab la minte și la meșteșug.

— Adevărat, adevărat! străluci de plăcere împăratul. Ești un medic mare și înțelept.

— Așa se spune pe la noi, măria-ta, grăi cu modestie Costache. Ce oprelişti v-a pus medicul italian?

— Să renunț la tocană și la grăsimi. El crede că ficatul meu nu le suportă, și nici stomacul.

— Cît l-ați ascultat?

— Mănînc tocană o dată pe lună, se văicări Rudolf.

— Rău! Va trebui să mîncați de patru ori. Adică în fiecare săptămînă o dată.

— Nu-i prea mult? îl privi acesta cu dragoste.

— Nu, dacă urmați cu strășnicie leacurile mele atît de plăcute la gust.

— Ar fi o minune, domnule Caravană. Ce trebuie să fac?

— Să beți ceaiuri, dar nu cele obișnuite. Voi pleca îndată pe dealurile din jurul orașului, unde sînt sigur că aflu ceea ce vă trebuie. Două ceaiuri dimineața, două după masa de prînz și două seara după cină.

— Asta e tot?

— Nu! Tocana să nu o mai mîncați seara, ci la prînz. Miere folosiți?

— Rar.

— Să luați dimineața cîte o lingură de miere!

— Dar e admirabil, dragul meu! exclamă împăratul cuprins de bucurie în fața unui tratament atît de ușor și neașteptat.

„Pe dracu! gîndi Costache. La noi și cei mai prăpădiți oameni știu că ceaiurile taie puterea grăsimilor. Să dea Dumnezeu să iasă bine! Altfel, îmi găsesc beleaua cu nătărăul ăsta. Italianul o fi știind el multe, dar medicilor le place să se complice fără noimă și nu cred o boabă în leacurile folosite de popor. Cel puțin așa îmi zicea domnul Zimmermann, felcerul fostului principe Sigismund."

— Dacă beau ceaiurile chiar azi, crezi că-mi vor alina durerile?

— Fără greșeală, măria-ta. Parcă le ia cu mîna.

— Atunci, aleargă, domnule! Aleargă degrabă și caută buruienile trebuincioase. Vei fi bine răsplătit.

„Dacă leacurile lui se dovedesc bune, îl decorez, gîndi Rudolf al II-lea. Îi acord Medalia marilor luptători pentru libertatea creștinilor."

§

În marea sală de bal a palatului Hradčany, luminile multe înfrumusețau înzecit podoabele, chipurile și minunatele veșminte ale oaspeților. Se aflau acolo cele mai de seamă personalități ale celor două curți imperiale din Viena și Praga. Iar alături de acestea, germani înalți, blonzi, inteligenți și sobri. Englezi cu fețele simpatice lungi de un cot și ochii aplecați spre ironie. Franțuji sprinteni la vorbă și plini de duh. Spanioli oacheși, frumoși și buni de gură. Italieni fermecători, gata să rîdă din te miri ce. Unguri bine făcuți, cu privirile îndrăznețe, focoase. Înalți monahi trimiși ai Sfîntului Scaun. Mari prelați ai mînăstirii Strahov și Praga. Cehi mucaliți, sprinteni la glume ca argintul viu. Femei brune sau bălaie, tinere sau trecute, agere sau sfioase. Dar sarea și piperul o aduceau în acea seară solii valahilor, despre care se vorbea frumos la Praga.

Împăratul, care la îndemnările lui Costache, băuse după prînzul ușor o carafă cu ceai, nu mai avea dureri fie din pricina ceaiului, fie dintr-o altă binecuvîntată pricină, astfel că seara promitea să se dovedească una dintre cele mai încîntătoare. Cu ambasadorul Franței într-o parte și Costache Caravană în alta, Rudolf al II-lea își făcu apariția, uimindu-i pe curteni, fiindcă eticheta ar fi impus altă companie. Grupurile invitaților se risipiră curînd și se așternu liniștea plină de respect, datorată marelui suveran. Împăratul se așeză cu sprinteneală, iar invitații așteptară cuvîntul său. Domnul Szanto, un ungur chipeș, ce se dovedi conducător al petrecerilor, veni în fața suveranului.

— Cu ce începem, domnule? se interesă Rudolf bine dispus.

— Cu arta spadasinilor din Franța, zise domnul Szanto, consultîndu-și lista nu tocmai scurtă.

— Cine vor fi adversarii domnilor Corot, Bompard și Pierre Jorat?

— Sire! interveni ambasadorul Franței, vorbind destul de puternic spre a fi auzit în sală. Spadasinii mei m-au anunțat că s-ar afla aici niște domni desăvîrșiți în arta scrimei. Atît de desăvîrșiți încît nu credem să se găsească alții mai buni ca ei în tot răsăritul Europei. Numele lor a ajuns de mult la curtea Franței. Regele nostru Henric alIV-lea s-a gîndit să-i poftească la Paris.

— Care e numele acestor domni? tresări împăratul.

— Părintele Grasa, la a cărui școală a învățat cîndva arta scrimei domnul Corot.

— Excelent! Altul?

— Ducu cel Iute...

— Vorbești cumva despre tînărul ce mi-a fost prezentat azi dimineață?

— Întocmai, sire! Ducu cel Iute l-a ucis într-o partidă de scrimă pe marele spadasin Roco Perisini, cel care avea o victorie asupra domnului Bompard.

— De necrezut! murmură împăratul. N-am auzit pînă azi de tînărul Ducu. E cunoscut la Paris, iar noi nu știm nimic. Există oare o școală valahă de spadasini?

— Asta n-am știre.

— Mda! Altul?

— Poate cel mai însemnat dintre ei. E vorba despre domnul Cae Indru. Are o victorie asupra părintelui Grasa.

Uimirea împăratului, ca și a curtenilor, depășise toate așteptările. Totuși, neîncrederea își făcu loc, chiar dacă în sală se aflau invitați ce auziseră lucruri uluitoare despre acei tineri.

— Parcă îmi amintesc ceva, zise Rudolf. Acum cinci ani s-a zvonit la curtea noastră că Sigismund Báthory, fostul principe al Transilvaniei, ar fi fost răpit din palatul său de la Alba-Iulia. Parcă s-au pomenit atunci niște nume asemănătoare. Sigur că nu am

crezut o astfel de faptă. Cum v-ați putea închipui să ne răpească cineva pe noi din mijlocul atîtor curteni?

— Și totuși e adevărat, zîmbi ambasadorul. Regele nostru a rîs o zi întreagă. Iar vinovații acelei răpiri sînt solii valahilor.

— Ah, ah! se mînie împăratul. Curtea noastră a fost slab informată.

— Nu, sire! grăi destoinicul ambasador. Valahii au mulți dușmani. Vorbele de ocară au fost mai numeroase decît cele bune. Mulți dintre cei prezenți aici și-au închipuit că valahii ar fi niște sălbatici, cu altă înfățișare decît noi. Cînd a fost anunțat prințul Cae Indru, s-a rîs cu dispreț în sala acesta. Cînd l-au văzut curtenii, exclamațiile de admirație n-au mai contenit. Dar mulți îi cunosc pe valahi. Păcat că acești domni au vorbit puțin. Din cîte știu, conducătorii valahilor au făcut greșeala să-și aleagă ambasadori dintre fiii altor țări. Iar aceștia nu au lucrat totdeauna cu folos. Mihai-vodă își dovedește marea înțelepciune prin această primă solie valahă. Vă închipuiți că un popor de oameni slabi ar fi putut izbîndi în atîtea lupte cu turcii și tătarii? Inteligența și vitejia lor le-au fost armele de căpetenie. Domnul Cae Indru a cîștigat lîngă București o bătălie împotriva turcilor, fără să piardă un om. Trei mii de turci care veneau din Ungaria Superioară victorioși se încuiaseră peste noapte între zidurile unei biserici. Tînărul domn s-a strecurat prin vechea canalizare, a ucis toate străjile, a deschis porțile fără împotrivire, iar turcii luați din somn de topoarele valahilor au căzut pînă la unul. Domnul Barton, ambasadorul Angliei la Constantinopol, ne-a povestit toate acestea. Cu ani în urmă, tătarii se întorceau cu patru mii de prizonieri din imperiul vostru. La locul numit Putinei, domnii Costache, Cae, Chirilă, Ducu și Grasa au spart peste noapte cercul de străji ale nogailor, iar lupta, ce se anunța grea în zori, s-a transformat într-un măcel de noapte. Oștile valahilor, trecute prin cercul de străji, au tăiat cîteva mii de tătari. Prizonierii le-au mulțumit în genunchi învingătorilor. Asemenea fapte le știe Barton mai bine. El l-a uimit pe regele nostru cu povestirea isprăvilor de necrezut.

Liniștea sălii era atît de adîncă, încît vorbele ambasadorului se auziră pînă pe coridor.

— Da, da! murmură împăratul. Iată că nouă ne-au fost altfel înfățișate lucrurile. Trimisul nostru la București, ragusanul Aloisiu Radibrati, nu ne-a vorbit despre asemenea lucrări frumoase, fără a aduce merite principelui Transilvaniei. Domnule Szanto, poftește-i pe tinerii spadasini!

Corot, Bompard și Pierre Jorat îl salutară pe Rudolf, apoi asistența, cu desăvîrșită grație. Aplauzele pentru ei nu conteniră multă vreme. Cine nu auzise oare despre faima acelor franțuji ce nu cunoscuseră înfrîngerea în zecile de partide disputate la curțile Europei?

— Vom avea o seară grea, șopti părintele Grasa. Corot, Bompard și Jorat sînt adevărate minuni ale școlilor de scrimă din Apus. Sper să lucrați în fața lor cu toată arta voastră.

Cae și Ducu îl urmară pe iezuit.

— Ați vrea să ne arătați măiestria voastră în fața acestor domni? întrebă împăratul.

— Ne simțim onorați, măria-ta, răspunse Cae.

Salutară la fel de elegant. Aplauzele nu fură mai puțin puternice.

— Vrei să împerechezi adversarii? se întoarse Rudolf spre ambasador.

— E o mare cinste, zîmbi acesta. Și sper să nu greșesc, așa cum nădăjduiesc să vedem în această seară încrucișări de sabie care să ne încînte. Cred că domnul Corot ar putea intra alături de părintele Grasa.

Cei doi spadasini ieșiră într-un cerc larg, format din trupurile oaspeților. Curtenii din spate, mai puțin norocoși, se urcară pe scaune, dornici să nu le scape nimic.

— Domnilor! spuse Corot cu adînca politețe caracteristică neamului său. Cîndva, am învățat să țin sabia în mînă la școala distinsului părinte. Mulți nu-l cunosc, fiindcă atunci purta

un ilustru nume de marchiz pe care nu am dreptul să-l pomenesc atîta timp cît valorosul meu adversar nu o dorește.

Slujitorii aduseră săbii cu vîrfurile boante și lamele neascuțite. Cei doi adversari de salutară. Corot era înalt, suplu, cu o mustață mică ușor săltată la capete. Sabia se arcuia sprintenă în mîna lui. Schimbară, cîteva lovituri ușoare, de studiu. Corot se dovedea ager. Grasa mai lent, dar acuratețea lucrului său arăta înalte cunoștințe. Mai vîrstnic, iezuitul știa că numai unele șiretlicuri îl vor sprijini în fața acelui drac împielițat. De două ori se arătă descumpănit, așteptînd să-l prindă în cursă pe tînăr. De două ori, Corot nu se abătu de la știința sa, mirosind pericolul. Era un spectacol de rară măiestrie. Exclamațiile din sală ale bunilor cunoscători însoțeau fiecare asalt. O paradă-ripostă a lui Corot stîrni încîntarea. Un șir de lovituri laterale ale lui Grasa, date cu aceeași repeziciune și precizie, se dovediră greu de parat.

— Încîntătoare sînt loviturile voastre, părinte Grasa! zîmbi Corot.

— Dar nu atît de sprintene ca ale marelui meu adversar, îi întoarse iezuitul frumosul compliment.

Săbiile lucrară o vreme aproape împletite. Corot se desprinse brusc și fandă larg. Iezuitul rîse.

— M-ați atins, domnule Corot.

— A fost o simplă întîmplare, zise acesta cu modestie.

Broboane mari de transpirație se arătară pe fruntea înaltă a părintelui. Săbiile lucrară aprig la înălțimea pieptului. Cea a lui Grasa coborî ca o scînteie sub garda adversă, în direcția stomacului.

— A fost rîndul vostru să mă loviți, grăi Corot cu admirație și uimire. Vă mulțumesc, domnule! E prima oară cînd termin o luptă nedecisă.

Cei doi își strînseră mîinile. Sala respiră adînc.

— Ah, mon Dieu! exclamă ambasadorul Franței. Păcat că i-a lipsit regelui nostru un asemenea spectacol. Domnul Grasa și Corot s-au dovedit de forțe egale.

— Continuăm întrecerile sau deschidem balul? întrebă Rudolf, mai puțin cunoscător în ale scrimei.

— Continuăm, măria-ta! fu unanimul răspuns al sălii.

— Propun să-și arate măiestria domnii Bompard și Ducu cel Iute, zise ambasadorul.

Bompard, originar din Bretania, provincie a Franței unde oamenii erau renumiți pentru încăpățînarea și tenacitatea lor, își privi adversarul cu ochiul fin al cunoscătorului. De la primele asalturi simți că valahul din față e unul dintre cei mai valoroși spadasini întîlniți de el pînă atunci. Fața i se lumină de plăcere. Arta bretonului nu se arătă în lovituri frumoase, ci în tenacitatea cu care purta aceleași asalturi, mereu repetate pînă la refuz, așteptînd cea mai mică greșeală a adversarului. Spre deosebire de el, Ducu lucra fulgerător, totdeauna unde te așteptai mai puțin. Erau atît de sprintene și de neașteptate loviturile lui, încît marele Bompard le urmărea cu greutate. Datorită acelor două stiluri atît de diferite, asalturile nu erau suficient de spectaculoase, dar curtenii urmăreau cu sufletul la gură cînd tenacitatea, cînd sprinteneala. Sabia din mîna bretonului părea o sculă ce lovește neîntrerupt în același zid, măcinîndu-i rezistența. Cea a lui Ducu, o viperă ce mușcă ici-colo, total neașteptat, întrerupînd adesea migăloasa lucrarea a domnului Bompard. Totuși, rar se întîmplau lovituri clare. Apoi se petrecu ceva uluitor. Atunci cînd mulți crezură epuizată rezistența valahului, acesta porni un adevărat dans drăcesc în jurul lui Bompard. Luat prin surprindere, bretonul renunță la eficacitatea loviturilor repetate, atît de dragi lui, prinzîndu-se copilărește în metoda de lucru a tînărului valah. Făcu salturi năprasnice, dar își ieși din ritm.

„Acum e al nostru, gîndi Grasa."

„Ce greșeală imensă! oftă Pierre Jorat! Dacă domnul Ducu știe să profite, s-a zis cu Bompard."

De trei ori la rînd sabia lui Ducu își propti fierul pe gîtul bretonului. De trei ori la rînd, cunoscătorii din sală săriră în sus.

— Sînteți mai bun, domnule! Tot ce am văzut mai bun, se înclină bretonul cu franchețe deosebită. Am pierdut, dar sînt în cîștig. Am învățat de la voi secretul acestor năprasnice lovituri la gît.

— Nu regret că le-am dezvăluit, zîmbi Ducu. Fără ele, sorții de izbîndă ar fi fost de partea voastră.

— Îi voi povesti regelui, grăi ambasadorul entuziasmat. Cele trei lovituri ale domnului Ducu sînt de neuitat. Vulpoiul de Bompard nu a putu evita măcar una. Va trebui să plec la Paris chiar săptămîna viitoare. Regele nu mi-ar ierta niciodată greșeala de a nu-i povesti despre aceste lovituri.

Se întoarse către Ducu și zise:

— Școala de scrimă a valahilor e mare, domnule! Și să știți că o spune un cunoscător.

— Dar nu avem o astfel de școală, răspunse tînărul cu modestie.

— Glumiți!

— Nu mi-aș îngădui.

— Atunci sînteți o minune! grăi ambasadorul uluit.

— Asta, da! interveni Cae. Ducu e una dintre multele minuni ale neamului nostru.

— Așa e! Acum văd limpede. Acum înțeleg cum a fost posibil să-i bateți pe turci. Ați mai rămas domnia-voastră și marele nostru Pierre Jorat, conte de Ré. V-am lăsat la urmă prin simplă impresie. Sper să fie un spectacol grandios.

Apoi gîndi: „Sper să te învingă. Altfel, regele Franței va fi mînios multă vreme."

Cei doi tineri se salutară cu săbiile. Erau frumoși amîndoi și cam de aceeași statură.

— Dacă va fi să pierd, să nu uitați, domnule, că mi-ați cîștigat inima de cum v-am văzut! se înclină Pierre Jorat.

— Dacă va fi să pierd, zîmbi Cae fermecător, să nu uitați domnule, că voi purta pentru voi cele mai bune gînduri!

Porniră să lucreze ușor, cu lovituri largi și clare. Era o perioadă de tatonare. Asalturile nu aveau iuțeală, ci mai mult precizie.

Iar eleganța lor se arăta desăvîrșită. Jorat forță ritmul prea încet. Sabia lui se abătea îndrăcită cînd lateral, cînd prin împunsături directe. Cae para calm, fără să dea un singur pas îndărăt. Mișcările lui erau moi, alunecoase, parcă prea încete. Dar spectacolul se dovedea unic. În fiecare clipă, curtenii și împăratul, care prinsese poftă de scrimă, se așteptau ca valahul atît de încet în mișcări să fie atins. În fiecare clipă se auzeau cînd exclamații, cînd îndemnuri.

— Lucrați cu mare eleganță și precizie, remarcă Jorat. Mulți nătărăi cred că sînteți încet în mișcări și se miră că nu ați fost atins pînă acum. Chiar eu am fost uimit la început, cînd mi-ați părut o pradă ușoară. Domnia-voastră nu numai că vedeți lovitura, dar o intuiți și pe cea următoare. Am dat împotriva voastră unele asalturi ce nu au putut să fie parate de spadasini cu frumos renume.

— Iar mie nu mi-ați lăsat timp să încerc un atac, îl întrerupse Cae.

— Ah, sînteți un om fermecător! se înveseli contele. Arătați-mi, domnule, ceva din măiestria loviturilor voastre! Pînă acum doar v-ați apărat, ce-i drept, cu mare artă. Să le oferim acestor domni o sărbătoare a scrimei.

Cae rîse. Ochii lui micșorați peste măsură păreau două luminițe tainice. De cîteva ori abătuse sabia lui Jorat doar la cîteva degete de pieptul său. Curtenii erau în delir, chiar dacă simțiseră că franțuzul va cîștiga pînă la urmă. Jorat fandă lung, încercînd să-l descumpănească pe valah. În sală se auziră strigăte mari. Înfuriat de neputință, își purtă sabia ce șuieră năprasnic prin aer către lovituri laterale, de la care porneau de obicei cele mai multe șiretlicuri. Apoi se rupse brusc din lucrare și-și strecură sabia sub garda lui Indru. Dar o lovitură teribilă, venită dintr-o parte, aruncă arma lui Jorat cît colo.

— Luați-o, conte! zise Cae abia auzit. A fost o clipă de neatenție a marelui meu adversar.

— Nu, domnule! răspunse Jorat cu fața răvășită. Niciodată nu m-am aplecat după sabie, fiindcă nimeni nu mi-a smuls-o din mînă. Deci, după cum vedeți, nu sînt obișnuit să mă aplec.

Sînteți cel mai desăvîrșit spadasin pe care l-am întîlnit pînă azi. Cu mult mai bun decît mine. Ați învins, domnule. Mînia și dezamăgirea mea sînt cumplite, dar cinstea mă obligă la mare admirație.

În sală se așternu o liniște de moarte. Totul se petrecuse atît de fulgerător încît uimirea încă nu se risipise.

„Dezastru! gîndi ambasadorul înmărmurit. Henric al Franței ne-ar fi iertat pierderea unui război, dar pentru asta nu-l vom putea îmbuna prea curînd. Sincer, să fiu, n-am crezut nici eu decît pe jumătate în desăvîrșirea acestor valahi.”

— Mai încercați o dată! strigă Rudolf al II-lea aprins de admirație.

— De prisos! zîmbi trist domnul Jorat, conte de Ré. Omul acesta nu poate fi învins. Poate va veni o zi cînd va cunoaște și el amărăciunea înfrîngerii, dar nu cred să fie curînd.

— A fost magnific, spuse Rudolf. N-am bănuit să ajung un pasionat al scrimei, chiar dacă lupta cu sabia se dovedește mai puțin măreață decît cea cu ciomegele.

Auzind asemenea vorbe, ambasadorul își reținu cu greu o strîmbătură, dar împăratul nu-l privi și continuă:

— Ciomagul oferă mai mult decît sabia. La sabie e destul să fii iscusit. În lupta cu ciomagul, pe lîngă agerime ai nevoie de o mare forță a brațelor și a întregului corp. Ah! Mi-ar fi plăcut să-ți arăt o luptă cu ciomege.

— Mi-ați arătat una acum doi ani, răspunse ambasadorul. Sînt mulțumit cu atît.

Fu rîndul împăratului să-și rețină un zîmbet, amintindu-și de chelfăneala pe care i-o trăsese franțuzului.

— Măria-ta! interveni Costache. În solia noastră avem trei luptători cu astfel de scule. Dacă doriți o demonstrație...

— Dacă dorim?! îl întrerupse împăratul. Dorim, domnule! Sigur că dorim!

Tufănel, Toroipan și Gălușcă, aflați undeva în fundul încăperii, porniră prin culoarul strîmt de trupuri vii, neînțelegînd să-și lase unul altuia întîietate. Coatele lor aprige loviră ca niște berbeci

în coatele curioșilor musafiri. Mergeau în același pas, făloși peste măsură. În fața lui Rudolf își ridicară pălăriile atît de brusc încît își simțiră trosniturile oaselor.

Slujitorii aduseră degrabă ciomege din sala de arme a împăratului.

— Bă, Tufănele! întrebă Gălușcă prinzînd lemnul de corn în mîinile lui zdravene. O facem pă adevăratelea?

— Nu mă cheamă Tufănel, nărodule! Eu sînt domnul Tufan.

Apoi se întoarse către Toroipan.

— Salută-mă, blegule!

— Bă! i-o întoarse Toroipan mînios. Vrei să-ți zic ceva de familie? Bleg e tac-tu!

— Ce zic, ce zic? se interesă împăratul.

— Schimbă între ei saluturi de politețe, răspunse Costache în ungurește.

O parte dintre spectatorii ocazionali coborîră de pe scaune arătînd dispreț unei astfel de lupte. Dar exclamațiile celor din față îi readuseră pe locurile lor. Tufănel se încumetase a lupta în același timp cu cei doi foști manglitori din piața Zece Mese. Toroipan lovi din toate puterile spre căpățîna tînărului. Tăria ei ar fi putut ucide un bou. Curtenii din față închiseră ochii. Tufănel săltă ciomagul deasupra capului și făcu un pas înainte evitînd forța loviturii. Gălușcă, mai șiret decît tovarășul său, atacă la picioare. Dar Tufănel sări sprinten în sus. Descumpănit, Gălușcă pică de-a bușilea. Împăratul se ridicase înmărmurit. Cunoștea bine lupta cu bîta și se zvonea chiar că nu ar avea adversari printre curtenii celor două orașe de reședință, Viena și Praga. Toroipan duse ciomagul fulgerător îndărăt și căută o lovitură de împungere. Altul ar fi încercat să pareze cu o laterală scurtă, însă istețul tînăr găsi o cale mai bună. Sări într-o parte, iar bietul Toroipan își propti vîrful ciomagului în zidul sălii. Gălușcă îl încolți de aproape cu sprintene lovituri la înălțimea capului, dar iuțeala deplasărilor lui Tufănel îl descumpăni. Apoi, o scurtă lovitură de împungere

în stomac îl năuci pe bietul Gălușcă. În sală nu aplaudă nimeni fiindcă nu era timp. Într-adevăr, lupta cu ciomegele era spectaculoasă. Agerimea întregului corp lua parte la ea. Toroipan lucra cu lovituri grele. Zgomotul ciomegelor împreunate sălbatec trecea ca un fior prin încăpere. Din nou lovi Toroipan lateral din toate puterile. Era o lovitură nimicitoare, la înălțimea pieptului. Din nou Tufănel nu acceptă să o primească în bîta sa și se lăsă pe vine fulgerător. Toroipan, căzu cît colo, iar bîta îi fugi într-o parte. Mai sprinten, Tufănel puse piciorul pe ea și-i arse adversarului o strașnică lovitură peste fund. În sală se porniră hohote de rîs. Ambasadorul Franței se bătu cu mîinile pe burtă din cauza rîsului, uitînd necazul de adineauri. Falnica și nițel trecuta contesă Lisse von Bad, fostă cîndva o mare frumusețe a curții din Viena, îl privi pe oacheșul Tufănel ca pe un zeu.

— Ah, ah! murmură ea. Noi blondele știm să prețuim cum se cuvine un hercule brun.

— Ați spus ceva? întrebă Sile Adormitul în ungurește. Vorbiți ungurește?

O auzise aproape de urechea lui și crezuse o clipă că interesanta femeie caută vorbă cu el.

— Vorbesc, domnule, rîse contesa. Tînărul vostru prieten e un adevărat bărbat.

— Care dintre ei, doamnă? se dezumflă Sile.

— Ah, dar nu e decît unul! Cel înalt, care a isprăvit lupta în picioare.

„Pe cele șapte intrări ale iadului! se miră Sile. Nărodul de Tufănel are preț mai bun ca noi.”

— Aș dori să mi-l prezentați! porunci fermecător Lisse von Bad.

„Ți-l prezint, dă-l dracului!” se amărî Adormitu în sinea lui.

— Grozav! murmură împăratul. Acești domni nu știu de glumă. Fiecare lovitură ar fi putut aduce o rănire gravă.

Apoi gîndi: „Îi decorez cu Crucea Bunilor Creștini.”

— Măria-ta! îl întrerupse Costache din gîndurile lui. Se află printre noi doi tineri ce-și curăță dușmanii la douăzeci și cinci de pași, prin aruncarea cuțitelor. Pînă acum nu i-am văzut să greșească o țintă.

— Ce vorbești? grăi împăratul. La Viena se află un aruncător ce poate nimeri o țintă la cinci-șase pași. Dar asemenea distanță nu poate prii nimănui.

— Încercăm, măria-ta?

— Încercăm.

Cae și Chirilă veniră în fața împăratului. Sile avusese grijă să le aducă faimoasele cuțite. Cei doi tineri își încinseră brîiele.

— Ce țintă doriți? întrebă împăratul.

— Două lumînări aprinse.

— Iar distanța?

— Cincisprezece pași, măria-ta.

— Nu e prea mult? Lumînările nu au grosimea unui om.

— Nu, răspunse Cae. Am vrea însă ca cele două lumînări să fie în mișcare.

— Jesus Maria! murmură împăratul Ar fi o minune să le loviți.

Costache și Ducu luară două sfeșnice, numărară pașii ceruți și porniră cu sfeșnicele ridicate deasupra capetelor. Curtenii își opriră respirația. Mîinile celor doi aruncători lucrară iute. Două fulgere albicioase loviră lumînările. Locul aplauzelor îl luară exclamațiile. Fiecare dintre cei prezenți își imagină ce pot face niște cuțite la vreme de război în mîinile lui Cae și Chirilă.

Tîrziu după miezul nopții, Lisse von Bad și domnul Tufănel-fiul intrau la braț în impunătoarea casă a familiei von Bad. Slujitorii mulți roiră în jurul lor, obișnuiți cu gusturile doamnei, care pescuia din vreme în vreme cîte un tînăr, avînd în vedere vîrsta înaintată a domnului conte von Bad. Trecută cu puțin peste treizeci de primăveri, după spusele ei, și cu mult peste patruzeci după spusele altora, contesa Lisse nu arăta rău. Chiar dacă se îngrășase nițel, grația piciorului frumos nu scăzuse, iar fața ajutată de multe

îngrijiri arăta așa cum și-ar fi dorit-o multe femei tinere ce nu puneau preț, din neștiință, pe ajutorarea tenului. După plecarea slujitorilor, mîinile îndemînatice ale doamnei deschiseră elegantul veston al valahului. Rămas în cămașa strălucitor de albă, ce-i scotea în evidență fața oacheșă, Tufănel nu se gîndi nici o clipă că e frumos ca un Adonis. Că în familia lui, el și Didina furaseră de la natură tot ce avusese ea mai bun.

Contesa lipsi o vreme. Tufănel, ce fusese îmbiat către o sticlă acoperită cu șervețel alb și pahare strălucitoare, apucă sticla, trase o dușcă mare și nu-i plăcu. Avea ceva tărie băutura, dar dulceața ei îl scîrbi. Văzu o mobilă cu picioare multe și sticle mici, de toate felurile. Le încercă pe rînd strîmbîndu-se în fel și chip. Se aflau în ele dresurile și parfumurile contesei.

„Astea ar merge, gîndi el. Dar miroase de te trăsnește."

Lisse von Bad apăru curînd îmbrăcată cu niște finețuri care-l uluiră pe tînăr. Veni aproape de el, apoi fugi după o sofa. Tufănel porni să o prindă. Sprintena doamnă ocoli o masă, rîzîndu-i în față. Vru să o încolțească dintr-o parte, dar se împiedică în covor și veni în nas.

— Fă, cucoană! zise răstit. Pe mine să mă slăbești cu alergătura!

— Ah, ah! ce spune frumosul meu Adonis? rîse Lisse von Bad.

Cînd se lumină de ziuă, Tufănel se ridică în capul oaselor și privi mai atent prin odaia mare cît un pogon. Bogăția nimicurilor, argintăria ce-i lua ochii, bijuteriile și alte drăcii îl uluiră.

„Dă Doamne să nu cad în ispită! se rugă Tufănel. Dacă-i manglesc acareturile ăsteia, mă usucă domnul Cae."

— Auzi, fă? zise trezind-o pe somnoroasa contesă. Ce-ar fi să-l abțiguiești pă mandea cu lănțișoru ăsta?

Contesa nu pricepu chiar de la început. Apoi rîse.

— Aaa... suvenir... Ia, dragul meu Adonis!

Înțelegînd gestul, Tufănel nu se lăsă poftit de două ori. Puse mîna pe un splendid colier și-l strecură la gît neîndemînatec.

Frumoasele mîini ale Lissei von Bad împreunară cele două capete ale colierului.

— Vii și în seara asta? întrebă ea prin gesturi.

— Vin, fă, dacă mai pici la zar cu ceva aurăraie.

Lisse von Bad rîse dezvelindu-și dinții mărunți, uimitor de albi.

§

A doua zi după prînz se desfășură ceremonia tratativelor. Eticheta nu-i impunea împăratului să asiste la asemenea lucrări plicticoase, dar el nu lipsi, curios a afla mai devreme ce putea să-i ofere imperiului micul popor al Țării Românești. Nici frații împăratului, arhiducii Maximilian și Matthias, nu erau obligați la asemenea discuții decît în cazul participării lui Rudolf. Cele două părți se aflau față-n față. De o parte împăratul, arhiducii, vestitul negociator Pezzen și alți înalți dregători. De cealaltă parte, Cae, Chirilă, Costache și Ducu. Împăratul se așeză. Ceilalți rămaseră în picioare păstrînd rigorile etichetei.

— Măria-ta! grăi Cae. Domnul Țării Românești vă trimite prin noi cîteva daruri neînsemnate, dimpreună cu cele mai bune gînduri adresate marelui conducător al creștinilor din răsăritul Europei.

Frazele lui semănau a aroganță, dar tînărul nu renunțase la ele, fiind convins că e necesar să-și șocheze partenerii chiar de la început.

„Sînt grozav de mîndri, gîndi Rudolf. N-au venit la noi cu vorbe de umilință, așa cum li se cade popoarelor mici. Din frazele lui deduc fără greșeală că-l consideră pe Mihai-vodă egalul nostru."

După cele petrecute cu o zi înainte, împăratul se arăta binevoitor. În schimb, pe fețele celorlalți se așternu uluiala. Iar arhiducele Maximilian, fire mai puțin conciliabilă, ripostă cu asprime:

— Alte cuvinte așteptam de la solia voastră.

— Ați fi cîștigat ceva de pe urma lor? se arătă mirat Cae.

— Am fi cîștigat, domnule. Am fi cîștigat respectul pe care îl datorați imperiului.

Istețul diplomat Pezzen își mîngîie fața, atent la disputa dintre arhiduce și valah. Atmosfera pornise încărcată chiar de la început. În asemenea situație, tratativele nu se vor desfășura favorabile trimișilor lui Mihai-vodă. Cu o zi înainte îl uimise istețimea tînărului conducător al soliei. Azi, se dovedea un slab negociator. Sau, poate, deosebit de dibaci. Își propuse deci să analizeze cu atenție fiecare frază a valahului. Totuși îl mirară cuvintele lui Cae. Chiar soliile țărilor mari se prezentau la curtea imperială cu umilință și lingușiri. Or, omul acesta se abătuse total de la acele reguli nescrise, dar practicate pe scară largă.

— Măria-ta! îi răspunse Cae arhiducelui Maximilian. Aș dori ca tratativele noastre să pornească chiar de la început pe o linie limpede. Noi nu am venit la Praga să cerem, ci să oferim. Sînt puține popoare mici care ar fi în stare să ofere ceva marelui imperiu. Am venit aici cu toată dragostea noastră de buni creștini. Sîntem trimișii singurului popor de la marginea Balcanilor sau din Balcani ce și-a dobîndit libertatea cu forțele lui. Prin victoriile dobîndite împotriva turcilor și tătarilor, sîntem singurul popor care i-am oferit împăratului o vreme de liniște la granițele marelui imperiu. Privind astfel lucrurile, se pare că frumoasa curte din Praga datorează mult Țării Românești. Iar Țara Românească, nimic marelui imperiu. Iată deci că noi nu venim aici cu lingușiri ci cu fapte. Or, faptele totdeauna au fost mai de preț decît vorbele meșteșugite.

Pezzen se scărpină după ureche gînditor. Vorbele valahului puneau într-o lumină nouă tratativele lor.

— Așa e, dragul meu Maximilian! interveni împăratul. Dacă valahii pierdeau la Călugăreni, am fi avut mari greutăți cu Sinan-pașa la granița de sud a imperiului.

— Dar nu valahii au cîștigat bătălia de la Călugăreni, ci fostul principe Sigismund, zise arhiducele cu răutate slab ascunsă.

— Te supăr, frate, se amestecă arhiducele Matthias. Cînd se desfășurau luptele de la Călugăreni, mă aflam la Alba-Iulia, ca invitat al lui Sigismund. Fostul principe al Transilvaniei dădea atunci niște ospețe grandioase în cinstea rudei noastre Maria-Cristina. Iar cei două mii și ceva de oșteni ai Transilvaniei luptau la Călugăreni sub comanda lui Mihai-vodă, alături de șaptesprezece mii de valahi din Țara Românească.

— Poate! se îmbună Maximilian. Se vorbește totuși cam prea mult despre acea victorie a valahilor.

— Și se va mai vorbi, măria-ta, chiar peste o mie de ani, interveni aspru Chirilă. Imperiul vostru nu era pregătit atunci să înfrunte o sută optzeci de mii de turci. Așa că, vedeți domniile-voastre cît datorați Țării Românești.

— Așteptăm ofertele voastre! îl întrerupse împăratul nerăbdător.

— Măria-ta! grăi Cae. Apusul e amenințat de turci și de tătari. Mihai-vodă a dovedit că e singurul om ce-i poate opri.

— Cu ce? se amestecă fin marele Pezzen.

— Cu armele.

Pezzen zîmbi.

— Cu care arme? Cu care oștiri? Domnul Țării Românești nu mai are oștiri.

— Domnule Pezzen! zîmbi Cae la rîndul său, convenindu-i făgașul pe care intrase discuția. Acum cîțiva ani, Mihai-vodă avea două mii cinci sute de oșteni. Cu acești oșteni a scos țara de sub turci și i-a aruncat mult peste Dunăre. Acum are șase mii.

Maximilan rîse ca la o glumă bună.

— Șase mii de oameni împotriva imperiului turcesc? Glumești, domnule!

Cae continuă să zîmbească. Numai ochii lui subțiați peste măsură îi arătau încordarea.

— Măria-ta, mi-aș îngădui să repet cuvintele marelui emir Ibrahim, folosite în fața noastră acum cinci ani: „Cu două mii cinci sute de oșteni vă ridicați împotriva imperiului turcesc? Dar

sînteți nebuni, domnilor!” Victoriile ce au urmat ne-au adeverit spusele emirului. E drept că avem azi numai șase mii de oșteni. E drept că Mihai-vodă și-a risipit armata din lipsă de aur. Dar e tot atît de drept că ne descurcăm fără a cerși ajutoare străine. Am venit la Praga să-i oferim împăratului două lucruri de preț.

Pezzen ciuli urechile.

— Întîi, îi oferim împăratului liniștea în Transilvania, fiindcă principatul i-a adus multe greutăți și nesiguranță.

— Ne-ar fi plăcut să oferiți ce-i al vostru! ripostă Pezzen.

— Asta și facem. Transilvania e a valahilor. Mihai-vodă o va cuceri în numele împăratului Rudolf.

Fu un moment de stupoare.

— Să nu ne pripim! grăi Pezzen calm. Transilvania are un principe nou ce ne-a cerut să-l recunoaștem și o vom face.

— Și turcii se grăbesc să-i acorde firman, domnule Pezzen. Iar cînd se grăbesc turcii, există totdeauna unele motive puternice.

— Credeți o trădare a creștinilor din partea lui Andrei Báthory?

— Nu credem. Sîntem siguri. Avem dovezi. Iată o scrisoare a principelui către Poarta Otomană.

Pezzen îi verifică pecetea princiară. Apoi o studie îndelung, în vreme ce ridurile de pe față i se accentuară a îngrijorare.

— Asta aduce a trădare, grăi după un timp.

— Fără tăgadă, domnule Pezzen. Dar să zicem că n-am avea această scrisoare, ci una de legătură cu polonii. Zamoyski, marele hatman polon, a strîns oaste lîngă Zim și așteaptă un semn al principelui Andrei, pentru a coborî cu ea la Dunăre. Andrei joacă pe două fronturi. Dacă turcii nu-i vor satisface pretențiile în schimbul închinării, va apela la poloni.

„Nu pe două fronturi joacă Báthory, ci pe trei, gîndi îngrijorat Pezzen. El ne-a cerut să-l recunoaștem principe al Transilvaniei și să-i acordăm sprijin împotriva turcilor și polonilor.”

— Nu aveți oști să cuceriți Transilvania, observă împăratul.

— Și nici nu cerem, interveni Ducu.

„Sînt dați naibii! gîndi Rudolf. Dacă n-ar fi cîștigat atîtea bătălii, i-aș fi considerat niște fanfaroni."

— Care ar fi a doua ofertă? întrebă Pezzen.

— A doua ofertă, zise Cae, merită toată atenția. Prin cucerirea Transilvaniei vom dejuca planurile lui Zamoyski, iar Mihai-vodă, ajungînd mai puternic decît e azi, va stăvili orice încercare a turcilor spre Apus.

„Ah, ah! se minună Pezzen în sinea lui. Valahii aceștia știu să ceară oferind. Abia acum mă dumiresc. De cînd e lumea oamenii ascultă cu mare atenție cînd le oferi, lepădîndu-se grabnic atunci cînd le ceri. Domnul Indru se dovedește mare dibaci știind acest lucru. E prima oară cînd întîlnesc un sol atît de rafinat. Iar eu sînt un măgar bătrîn, care învață de la tînărul valah. Iată o orientare diplomatică mult mai eficace decît vechile lingușeli. Voi folosi în viitor și eu această nouă strategie diplomatică. Să ceri mult și dibaci, sub masca ofertelor. Zău, ar trebui să-mi scot pălăria în fața acestui valah."

— Și ce trebuie să facem noi? se interesă împăratul.

— Nimic, măria-ta, răspunse Cae.

— Nimic?

— Absolut nimic. Dacă veți privi cu ochi buni ocuparea Transilvaniei, dacă Andrei Báthory nu va primi la Praga recunoașterea de principe al Transilvaniei, se vor împlini cele două oferte.

— Vom chibzui, răspunse Pezzen precaut.

Marele diplomat simțea nevoia să analizeze temeinic întreaga discuție. Finețea cererilor lui Indru atît de meșteșugit ascunse sub cele două oferte îl silea să fie mai atent decît în alte ocazii. Socoti totuși că le poate acorda sprijin valahilor împotriva principelui care se dovedise un trădător al creștinilor din răsăritul Europei. Valahii prezentau mai multă încredere.

— Am putea să vă sprijinim cu trupele noastre, aflate la

granița principatului, se amestecă iar împăratul, spre dezolarea lui Pezzen, hotărît la chibzuială. Dar noul răspuns de necrezut al lui Cae îl zăpăci cu totul pe marele diplomat.

— E o ofertă generoasă, măria-ta! Din păcate, nu o pot primi fără încuviințarea domnului Țării Românești. Numai el poate lua o asemenea hotărîre. Îl voi înștiința degrabă. Iar noi vă mulțumim din suflet pentru mărinimia voastră. Știam că la Praga vom găsi căi ce pot duce la stăvilirea năvalei turcești către inima Apusului.

„Pe toți dracii! gîndi Pezzen. Tratativele s-au desfășurat de la egal la egal, iar încheierea acestui tînăr o subliniază din plin."

Pagină intenționat goală

CAPITOLUL **VIII**

Ziua se arăta către seară. Soarele căzut mult spre apus mîngîia cu ultima vlagă Orașul de aur, frumoasa Pragă strălucitoare de curățenie și bogăție. Clădirile mai scunde, rămase în umbră, parcă priveau melancolice măreția palatului Hradčány, strălucitoarele turle scăldate de lumină ale mînăstirii Strahov, ale catedralei Sfîntul Vit, sau ale cochetei bazilici Loreta. Arhitectura variată a orașului se schimba de la un pas la altul. Stilul roman, masiv, aplecat spre suprafețe întinse, ori cel gotic pornit spre ascuțișuri înalte, se amestecau laolaltă fără a-și știrbi frumusețea. Nu lipseau în Praga nici viguroasa arhitectură turcească pornită spre rotunjimi calme, nici îmbinarea sprintenă de piatră și lemn atît de dragă slavilor, ce-și dovedeau meșteșugul în migala ciopliturilor de ornament. Nu lipseau de asemenea încrucișări îndrăznețe de stiluri arhitectonice care, chiar dacă nu aduceau totdeauna frumusețe, arătau căutarea neobosită a omului. Nu lipseau nici măruntele case mărginașe ale nevoiașilor, făcute după puteri, dar curate ca pentru sărbătoare și îngropate printre arbuști și lanuri de flori. Pe malurile Vltavei se rînduiau mărețe palate, înfipte adînc în pămînt cu picioarele lor zdravene din cărămizi duble. În arhitectura lor se cunoșteau sau mîinile iscusiților localnici, sau cele ale vestiților meșteri italieni, or chibzuiala tenace a nemților. Dar curățenia și buna rînduială erau numai ale minunaților localnici. Cehii și slovacii, neamuri de sînge, frați, ca și valahii din Țara Românească și Transilvania, își cinsteau orașul cum se cuvine, chiar dacă el nu călca pe cele două provincii. Praga era copilul-minune, mîndria și inima locuitorilor ei. Dar nici trecătorii ocazionali nu se arătau

indiferenți la frumusețile ei. Cînd părăseau Orașul de Aur, parcă lăsau acolo ceva din sufletul lor. Vechiul ceas cu ciocănele de la Loreta își desfăcu învelitorile de lemn, iar ciocănelele scoaseră din bătăi o melodie frumoasă. Era ora șapte.

La acea oră, șase călăreți coborau agale pe drumul pietruit dintre Hradčány și Vltava. Cel din frunte, un bărbat înalt, cu fața frumoasă, limpede, zîmbea la răstimpuri.

„Iată, gîndi el, am obținut tot ce-și poate dori o solie, dar n-a fost ușor. Dacă Pezzen, cel mai fin diplomat al împăratului, nu ar fi crezut în cîștigul unei înțelegeri cu Țara Românească, n-am fi căpătat nimic la Praga."

— Auzi, Cae? îl întrerupse Costache din gîndurile lui. Știi că am cea mai înaltă decorație dintre voi toți? Alinîndu-i împăratului durerile de burtă, am ajuns mare apărător al creștinilor. Cel puțin așa sună ordinul decorației. Rudolf al II-lea e băiat bun. Zău e băiat bun! Dacă ar fi ceva mai hotărît, s-ar putea dovedi un împărat mare. Din păcate, nu el conduce treburile imperiului, ci familia sa. Numeroasa familie.

— Și eu gîndesc la fel, răspunse tînărul. Dacă nu ne sprijineau arhiducele Matthias și Pezzen, cred că Maximilian reușea să ne trimită acasă cu buzele umflate. Pe cît e de curat la suflet Matthias, pe atît se arată mai spurcat Maximilian. Bine că a ieșit cum trebuie. În felul acesta i-am scurtat ghearele cardinalului Andrei pentru multă vreme. Totuși, nu pot să uit că arhiducele Maximilian s-a arătat pe față gata a-l ridica pe Andrei Báthory deasupra noastră. Nu știu ce urmărește acest frate al împăratului, dar tare îmi vine să cred că planurile lui privitoare la Transilvania nu se potrivesc prea bine cu ale noastre.

— Și eu am simțit acest lucru, aprobă grăsunul. Mi-e teamă că Maximilian îl va înștiința pe Andrei despre discuțiile purtate cu împăratul. Îți închipui ce prăpăd ar fi pentru noi. În cel mult o lună, principele Transilvaniei ar coborî peste noi cu polonii și moldovenii, iar turcii și tătarii n-ar sta cu mîinile în sîn.

Ai făcut bine poruncindu-i lui Sile Adormitu să pîndească lîngă palatul lui Maximilian.

— Da! Biletul pe care mi l-a lăsat Sile mă pune pe gînduri. El, Tufănel, Toroipan și Gălușcă au plecat în zori să urmărească o trăsură ieșită din curtea arhiducelui. O trăsură pregătită pentru drum lung zău că merită să o vezi de aproape chiar dacă nu se dovedește a întări bănuielile noastre. Sile e băiat priceput. Are să se descurce. Dar între noi și el sînt ceasuri bune călare. Va trebui să gonim toată noaptea. Și bine că l-a trimis îndărăt pe Ciripoi, altfel nu știam drumul apucat de ei.

— Ciripoi! strigă Costache.

— Aici, domnu' Caravană, răspunse acesta mînîndu-și calul între cei doi.

— Sile nu ți-a mai spus și altceva?

— Nu, domnu' Costache.

— Curioasă treabă, zise Cae. În trăsură se află un bărbat și o femeie. Iar însoțitori, patru oșteni din garda arhiducelui. Trăsura s-ar putea să meargă undeva prin apropiere, dar tot așa de bine și-ar putea continua mersul, pînă în Transilvania. Drumul apucat de trăsură e cel mai scurt spre Ungaria Superioară. Și, fără îndoială, cel mai scurt spre Transilvania. Dacă ocupanții trăsurii poartă o solie către principele Andrei Báthory, atunci e sigură trădarea lui Maximilian. Iar noi trebuie să punem mîna cu orice preț pe scrisoare.

§

Porniți în zori din Praga, Sile, Tufănel, Toroipan și Gălușcă își mînau caii sprinteni pe urmele trăsurii. Dar Sile avea destulă minte să nu galopeze în spatele urmăriților, trezindu-le bănuieli. Lăsase între el și cei din față cam un ceas și se conduse mai mult după urmele proaspete ale roților. Puțin după prînz, trăsura intră într-un sat mare, al cărui han, de fapt singurul, fu găsit fără greș

de vizitiul bun cunoscător al locurilor. Un bărbat nu prea înalt, dar bine clădit, de vîrstă mijlocie, coborî din trăsură urmat de o tînără grațioasă. Hangiul cu temeneli adînci.

— Avem paturi bune și mîncăruri alese, iar gulașul nostru, gătit adineauri.

— Schimbă-ne caii! îl întrerupse musafirul. Sîntem grăbiți. Vrem să plecăm în cel mult o jumătate de ceas.

Hanul era frumos, curat, iar împrejurimile încîntătoare.

— Of, dragul meu Otto! zise tînăra doamnă. Ne-am putea odihni aici cîteva ceasuri. Colo mai jos e un eleșteu. Am putea să ne plimbăm pe marginea lui, sau chiar cu barca. Avem drum lung în față. Dacă o ținem așa, vom ajunge la Alba-Iulia ca niște stafii.

— Timpul nu ne îngăduie, răspunse Otto. Solia valahilor va părăsi Praga în seara aceasta. Deci nu avem asupra ei decît avantajul unei zile.

— Vai, dragul meu! se miră ea. Dar valahii n-au știre despre misiunea noastră. Ei pot trece pe lîngă noi oricînd, fără să bănuiască ceva.

— Așa e! răspunse Otto. Nu uita însă că valahii au un proverb frumos, care sună cam așa: „Prevederea e mama înțelepciunii!” Și mai au unul: „Ce poți face azi, nu lăsa pe mîine.”

— Ah! rîse tînăra. Nu-mi place al doilea proverb. Sună mai bine astfel: Ce poți lăsa pe mîine, lasă!

— Și mie îmi place așa, chiar dacă nu are în el nici un dram de înțelepciune, zîmbi bărbatul.

După o jumătate de ceas frumoasa trăsură porni mai departe, dusă năvalnic de caii proaspeți. Abia ieșiră grăbiții călători prin cealaltă parte a satului, cînd se opriră la han patru călăreți îmbrăcați cu mare eleganță, spre desfătarea hangiului.

— Înălțimea voastră! i se adresă cehul lui Sile. Avem paturi bune și mîncăruri alese iar gulașul nostru proaspăt...

— Schimbă-ne caii! îl întrerupse înaltul musafir ce părea conducătorul celorlalți. Vom pleca într-o jumătate de ceas.

„Vai mie! se văită hangiul pricepînd puțin din ungureasca lui Sile, dar destul pentru a înțelege că sînt grăbiți. Gulașul meu pregătit acum cinci zile va ajunge să nu mai placă nici frumoaselor noastre scroafe. Domnii din față abia au gustat din el. Ungurii ăștia, ce par mari boieri, n-au nici ei timp."

Apoi zise într-o ungurească mai mult decît stîlcită:

— Nu mai avem cai odihniți.

Asta se dovedea cea mai proastă veste pentru Sile. Tinerii descălecară dezamăgiți și tăbărîră creștinește asupra gulașului atît de lăudat, fără a lua seama la gustul acrișor.

— N-ai putea să ne găsești undeva patru cai? întrebă Sile pe hangiu.

Hangiul se scărpină după ureche, apoi grăi fără tragere de inimă, văzînd măruntul bacșiș din mîna acestuia:

— La capătul satului veți întîlni o casă frumoasă și părăginită. Locuiește în ea un boier scăpătat. Acolo ați putea găsi ce doriți.

Tinerii străbătură satul în pasul cailor ce se arătau sleiți de puteri. Frumoasa casă căutată de ei arăta ca vai de lume. Zidurile ei căzute ici-colo, ușile proptite cu te miri ce, cîteva găini ce-și făcuseră culcușul pe terasă, ierburile și mușchii apăruți printre dalele crăpate, mîncate de timp, îi dovedeau cu prisosință starea jalnică. Dar cînd trecură colțul casei, rămaseră mirați. Acolo, vechea clădire strălucea de sănătate și curățenie. Totuși, sărăcia era grăitoare prin multe lipsuri. Un servitor între două vîrste, ce nu înțelegea decît limba cehă, îi ținu multă vreme căsnindu-se a pricepe dorința lor. Tinerii se dumiriră curînd că slujitorul era departe de a fi atît de prost pe cît se căsnea să arate. Cînd se gîndiră să plece, înjurînd, apăru o tînără cu părul ca aurul, cu nasul ușor cîrn, ce o prindea de minune, cu ochii albaștri, curați ca zilele de mai. Frumoasa fată o rupea binișor nemțește, dar tinerii drumeți se arătau străini de asemenea cunoaștere. Sile porni să facă semne grăitoare, cu mîinile lui cît niște moriști, însă tînăra fată

îl privi pe Tufănel stăruitor, de parcă ar fi cine știe ce descoperire. Tufănel reînnoi semnele lui Sile, iar aceasta, dovedindu-se a fi stăpîna dărăpănăturii, îi porunci slujitorului să aducă patru cai în vederea schimbului necesar. Din păcate drumeților le lipseau niște sunători atît de necesari în astfel de ocazii. Caii cehoaicei arătau frumoși, de rasă bună. Ai călăreților nu se puteau asemui cu ei. Văzîndu-i pe tineri cum se foiau, cehoaica zîmbi. „Poate că mai doresc ceva", îi trecu ei prin minte.

Le făcu semne de întrebare. Tufănel oftă jalnic, își descheie elegantul veston și scoase la iveală prețiosul colier de la Lisse von Bad. Se apropie de fată și i-l întinse. Văzînd asemenea minunăție ce întrecea cu mult chiar prețul a două duzini de cai, frumoasa cehoaică făcu un pas îndărăt și un gest de refuz. Dar Tufănel insistă în româneasca lui de toate zilele:

— Ia-l, drăguță! O fi cam puțin, însă asta e. Dacă aveam mai mult, să fiu al dracului că-ți dădeam! Așa frumusețe de fată merită de zece ori mai mult. Hai, ia-l odată! Poate e numai suflat cu aur, că pungășoaica aia de Lise nu era nebună să-mi dea pă degeaba un lucru bun, însă vezi și tu că e tare frumos. Și mărgelele astea din el, care luminează ca niște drăcii, ar sta minune la gîtul tău al naibii de alb. Dacă aș avea eu o nevastă ca tine, puicuțo...

Tînărul întîi păli, apoi o roșeață ușoară îi cuprinse umerii obrajilor. „Hai că se învoiește", gîndiră tinerii ce se pricepeau la bijuterii ca măgarii la cîntat popește.

Fata întinse mîna. Degetele ei tremurau de emoție. Dar mai ales inima ei tresărise. Nu se află o singură fată în lume căreia să-i faci o declarație de dragoste în orice limbă, fără să priceapă.

— Așa, neică! spuse Tufănel zîmbind cît putu el mai frumos. Ia-l, bre, că nu moare lumea dacă ai să păgubești nițel! N-am văzut pînă azi mîini mai frumoase ca ale tale, iar ochișorii sînt dintre aceia care nu se uită.

Și spre mirarea lui, Tufănel îi trase înainte cu cele mai dulci cuvinte, fără a-i trece prin gînd s-o facă pe șmecherul, cum procedase cu Lisse von Bad.

Cehoaica privi adînc în ochii tînărului și descoperi acolo, așa cum știu să descopere femeile, și admirație și bunătate și o curățenie sufletească deosebită. Cătînd în ochii lui Tufănel, uitase cu totul de colier. Apoi se dezmetici ca dintr-o vrajă. Prinse colierul, zîmbi palid și-l duse la gît.

— Gata! se hotărî Tufănel descumpănit. Nu mai luăm caii fraților! Pe fata asta nu o păgubesc, chiar de ar fi să fug pe jos după trăsura ălora.

Dar tocmai în clipa aceea se petrecu un fapt cu totul neobișnuit. Frumoasa cehoaică, mlădiindu-se ca o căprioară, se ridică pe vîrfuri și sărută obrazul tînărului.

— Fir-aș al naibii! Să mă ia naiba! murmură Tufănel cuprins de un fior. Apoi se bîlbîi și se încurcă în cuvinte fără noimă.

Însă tocmai pe acestea le înțelese fata mai bine. Modulațiile glasului, cînd joase, cînd înalte, bîlbîiala, emoția, ajutate de ochii strălucitori ai valahului, vorbiră în singura limbă înțeleasă de toți tinerii lumii.

— Mă întorc, zise el însoțind cuvintele cu gesturi caraghioase pentru alții, însă nu pentru ei. Am treburi grabnice acum, dar cum le isprăvesc, alerg aici într-un suflet. Auăleo! Cum te cheamă?

Fata înțelese. Ar fi înțeles orice în clipele acelea.

— Eva, spuse zîmbind palid.

— Pe mine, Tu...

Vru să spună Tufan, dar nu avu puterea.

— Pe mine, Tufănel.

— Gălușcă, Toroipan! zbieră Sile. Pe cai, nărozilor! Ce vă zgîiți atîta?

În vreme ce prietenii lui schimbau șeile, Tufănel se apropie cam nesigur de Eva. Îi prinse umerii înguști în palmele lui mari și se aplecă spre ea. Buzele ei îl întîmpinară sfioase.

„Sînt un păcătos, gîndi Tufănel. Însă Dumnezeu știe că-mi trebuie acești cai. Altfel, nu i-aș lua pentru nimic în lume."

Cătă apoi în jurul său văicărindu-se:

— Nu mai am ce să-i las.

Cu un gest aprig își smulse un nasture de la haină și-l puse în palma ei. După aceea fugi năuc spre calul său gata înșăuat. Se săltă sprinten în șa, iar calul porni vijelios pe urmele celorlalți. Curînd, lui Tufănel îi înțepeni gîtul privind în urmă spre micuța mînă ce-i făcea semne de rămas-bun. Dar îi veni în minte o idee cam năstrușnică însă eficace și se întoarse în șa de-a-ndăratelea. Călări astfel, spre mirarea calului, pînă cînd o curmătură de deal puse stavilă între el și Eva.

„Al naibii lingurar! gîndi Sile. Are o trecere la fete...”

Să se fi împlinit vreo două ceasuri cînd simpaticul domn Gălușcă, ce binevoise a încropi un cîntec, își opri buzele mari din clămpănit, iar pe față i se așternu un semn de mirare. Ceva nu era în regulă cu pîntecul său. Trecuseră prin el niște tăieturi iuți și alunecoase, ca niște șerpi. Dar cum ele nu se mai repetară, falnicul bărbat ce aducea pe cal cu un cimpoi plin de aer, își continuă cîntecul, fără a se gîndi o clipă la nenorocitul gulaș, strașnic lăudat de hangiu. Ceva mai încolo tăieturile revenîră mai sprintene, ochii lui Gălușcă crescuseră brusc, apoi trecu și al doilea val. „Căldura e de vină, gîndi el. Și am băut la apă...” Cum stomacul său nu mai făcu alte fasoane, behăi mai departe ceva nelămurit din frumosul cîntec *Nu dați, fetelor, năvală!* Pe la mijlocul celei de a treia stofe, scăpă un strigăt de groază, se prăvăli de pe cal cît putu de iute, își descheie pantalonii din zbor și se mistui ager în dosul unor copaci mărginași. Cei trei fîrtați ai lui scăpară un hohot mare de rîs. Apoi se întîmplă o minune. Toroipan rămase cu gura căscată, privi năuc împrejur, dar o grabă nefirească îl smulse din contemplație. În clipa următoare sări cu sprinteneala unui adolescent, zbieră ceva nedeslușit, se învîrti ca o paparudă pe vîrfurile picioarelor fiindcă cingătoarea nu se desfăcea sub niște degete cam nătoade în graba lor.

— Pe porțile iadului! se mînie Sile. Ce dracu v-a apucat?

Dar nu-și duse întrebările pînă la capăt. Alte cuvinte mai folositoare îi veniră în minte:

— Ah, ah! zbieră el. Dacă apuc să ajung după copacii de colo...

Tufănel, mai sprinten, alergînd ca un măgar înțepat de streche, i-o luă înainte.

Încălecară apoi și își văzură de drum. Fețele lor palide cam răvășite de trudă, arătau ca după o scărmăneală zdravănă. Din vreme în vreme cîte unul dintre ei își lepăda calul. Cînd încăleca iar, pe fața lui se arătau dureri parcă mai grele decît chinurile unei nașteri.

— Ăsta-i gulașul nenorocitului de hangiu, grăi Sile. Mi se păruse nițel acrișor, însă foamea... De n-aș fi atît de grăbit, m-aș întoarce să-i rup cu dinții toată șandramaua. Chestia asta mă pune pe gînduri. Dacă vom merge atît de încet, s-ar putea să pierdem urma trăsurii.

Sile nu ar fi trebuit să-și facă asemenea griji, chiar dacă sprintena trăsură se mișca iute pe un fermecător cîmp întins între două păduri, ca o tipsie, fiindcă și aceștia gustaseră din gulașul atît de proaspăt al hangiului. Domnul Otto, înfundat între pernele moi ale trăsurii, luase cu grație palma fermecătoarei însoțitoare și-i săruta vîrfurile degetelor, plin de grație.

— Iată-ne singuri, domnișoară Helga, zise el privind-o galeș. Singuri pentru multă vreme.

— Sper să fii suficient de cuminte, dragul meu Otto, gînguri ea, privindu-l cu o ușoară încruntare, ce știa că o prinde bine. Dacă voința arhiducelui Maximilian a făcut să călătorim împreună, sper ca desăvîrșita purtare a domniei-tale să mă pună la adăpost de unele încercări necuviincioase.

— Ah, dragă domnișoară Helga! murmură însoțitorul punîndu-și o mînă pe inimă. Temerile dumitale nu-și au temei cîtă vreme călătorești alături de mine. Mai degrabă te asigur că te afli în compania unui bărbat desăvîrșit ca educație și gata să înfrunte orice pericole pentru a te feri de unele neajunsuri. E drept că minunații ochi cu care mă privești nemeritat de aspru și total

nedrept, au făcut să tresară biata mea inimă, însă... Jesus Maria! păli brusc.

— S-a întîmplat ceva? întrebă Helga mirată.

— A, nu! zîmbi Otto mai ușurat. În timp ce-ți vorbeam, mi-am amintit ceva. Dar, cum îți spuneam, nu numai ochii, ci și mînușițele gingașe, delicate... Mein Gott! gemu el.

— Mă îngrozești, Otto. Ce se întîmplă cu domnia-ta? Ești galben ca șofranul.

— Nimic, își reveni elegantul și distinsul domn. Unele amintiri mă tulbură. Cît despre trupul alb ca omătul... peste care ai așternut cu grație aceste veșminte ce par o spumă... Pe sfînta Cecilia! mugi el. Ne amenință primejdii mari, domnișoară. Alerg să le întîmpin.

Zicînd acestea, spre totala uimire a fetei, deschise ușa cu un gest năprasnic și sări din mers, lucru pe care nu l-ar fi făcut în alte prilejuri nici în ruptul capului. Căzu de-a berbeleacul, se ridică asemenea unui titirez și o zbughi de-a latul cîmpiei. Prin împrejurimi nu s-ar fi aflat iepure care să-l ajungă.

— Vai mie! se văită el. Nici o groapă cît de mică, nici un tufiș. Ah, nu mai pot să alerg! Trebuie să mă opresc pînă nu va fi prea tîrziu.

Se făcu aproape una cu pămîntul și privi cu ochii nimicitori spre trăsura oprită ceva mai încolo.

— Îmi pun capăt zilelor! murmură jalnic. După asemenea dezastru între mine și Helga s-a produs ruptura definitivă. Ah, nu! Nu pot, găsi el o scuză. Viața mea nu-mi aparține. Ea e închinată arhiducelui, lua-l-ar naiba!

Cînd reveni la trăsură cam plouat și descumpănit Helga îl întîmpină cu ironie:

— Sper, dragă domnule Otto, să nu ne mai amenințe nici o primejdie și sînt fericită că numai vitejia domniei-tale a îndepărtat amenințarea ce plutea deasupra noastră... fiindcă... ah! Fiindcă... Jesus Maria! Ce-i asta? se îngălbeni ea subit. Vai... of... vai dragă Otto... ce mă fac?

— Cred că e vremea să cobori degrabă, zise Otto, chinuindu-se să zîmbească încurajator.

— Dar călăreții din suită?

— Nu mai e nimeni în spatele nostru. Gulașul pramatiei de hangiu i-a risipit.

— Dar vizitiul...?

— Nu mai avem vizitiu.

Rămași fără vizitiu, caii își domoliseră mersul. Domnișoara Helga sări ca o lăcustă și alergă din toate puterile către un tufiș salvator. Dar cînd fu aproape, auzi niște strigăte înfiorătoare.

— Nu! Nu aici, doamnă!! Vă implor cerului!

Era vizitiul care observase primejdia. Călătoriră cu scurte și dese despărțiri unii de alții pînă spre scăpătatul soarelui, cînd întîlniră un sat frumos, al cărui han se dovedea deosebit de primitor. Hangiul, mărunt, rotofei, le ieși înainte cu plecăciuni grațioase.

— Înălțimea-voastră! grăi el. Avem paturi bune și odăi mari, încîntătoare, iar gulașul abia preparat...

— Gulaș! răcni Otto cutremurîndu-se.

— Gulaș! strigară ceilalți.

§

Se apropia vremea prînzului cînd șase călăreți prăfuiți de drum lung își domoliră caii în fața primului han.

— Avem paturi bune și mîncăruri strașnice, se ploconi hangiul în fața celui mai înalt dintre ei. Iar gulașul nostru pregătit chiar adineauri...

— Schimbă-ne caii! îl întrerupse musafirul. Sîntem grăbiți. Cît despre gulaș, adu-l degrabă!

Cei șase călăreți se așezară curînd la o masă. Hangiul le puse dinainte niște străchini mari pline cu gulaș. Costache Caravană, mai lacom decît ceilalți, tăbărî degrabă asupra îmbietoarelor bucate, dar după prima înghițitură lovi cu pumnul în masă, ca un apucat.

— Domnilor! zise încruntîndu-se cu o pornire spre violență. Mă pricep la gulaș ca Zambilica la ovăz. Cînd e proaspăt, rar se întîmplă să nu cer a doua porție sau chiar a treia porție. Acum însă mi-e teamă că nu voi avea parte de asemenea încîntare.

Îi făcu hangiului un semn poruncitor. Omul, presimțind unele necazuri, se apropie cam fără tragere de inimă.

— De cînd e gulașul ăsta, cumetre?

— De azi-dimineață, înălțimea-voastră.

— Ei, dacă e chiar așa de proaspăt, ia așază-te lîngă mine și mănîncă-l pe ăsta din strachină!

— Sînt sătul, domnule, grăi hangiul îngrozit.

Costache trînti pistolul pe masă cu un gest violent. Hangiul, ce nu se dovedea un nătîng, ci mai degrabă o fire aplecată spre înțelepciune și care cunoștea efectele dezastruoase ale gulașului vechi, se ploconi adînc și pomeni ceva despre niște cîrnați ce pocnesc în gură, sau niște pulpă de porc afumată la fumul rece, domol din timpul iernii. Observînd fața atît de amenințătoare a năbădăiosului client, simți că adevărul poate fi uneori mai tare decît minciuna și mînat de un astfel de imbold creștinesc, făcu următoarea mărturisire:

— Înălțimea voastră, s-au împlinit șase zile de cînd trei sute de oșteni unguri au poposit la hanul nostru. Conducătorul lor mi-a poruncit să pregătesc trei sute de porții de gulaș, mîncare foarte căutată la ei. M-am supus, domnilor, bucuros peste măsură, dar în vreme ce gulașul era gata pentru a fi servit, ungurii s-au urcat grabnic pe cai și au dispărut spre marginea satului. Care hangiu din lume ar suporta o astfel de pagubă? De șase zile laud gulașul acesta, iar trecătorii îl înfulecă lacomi. Din păcate, îi păcălesc numai pe cei ce vin dinspre apus. Cei care ajung aici dinspre răsărit sînt gata să sară la bătaie cînd le pomenesc despre această mîncare.

— Cum asta? se miră Costache.

— Destul de simplu, îl lămuri hangiul. Cei trei sute de oșteni au repetat comenzile pe la toate hanurile întîlnite în drum,

fără să le consume sau să le plătească. Hangiii încearcă și ei să-și mai scoată din pagubă. Eu am vîndut pînă azi șaptezeci de porții.

— Mda! conchise grăsunul Caravană reținîndu-și cu greu un hohot de rîs.

A trecut pe aici o trăsură cu șase cai și patru însoțitori?

— A trecut, domnule.

— Acești călători au gustat din gulaș?

— Au înfulecat, domnule, de vreme ce am ascuns celelalte bucate.

— În urma trăsurii au mai venit aici patru călăreți?

— Au venit, domnule.

— Le-ai servit și lor gulaș?

— Cîte două porții.

— Slavă Domnului! grăi Costache. Dă-ne o șuncă afumată și pregătește șase paturi! Ne vom odihni cîteva ceasuri în hanul tău.

Hangiul alergă sprinten, fericit că scăpase destul de ieftin de mînia aprigului grăsun.

— Iată, prieteni, zîmbi Costache, bătrînul gulaș al acestui pișicher ne dăruiește cîteva ceasuri de odihnă. Putem să dormim liniștiți. Călătorii din fața noastră au greutăți mari. Nu se dovedește stomac pe lume care să reziste după o porție de gulaș vechi. Un gulaș aplecat spre acreală îți ia pofta de viață pe cel puțin trei zile. Iar dacă se întîmplă să mori din oarecare pricină, o faci cu zîmbetul pe buze, fericit să scapi de asemenea scîrbă. Aceste adevăruri vi le spune un om ce a trecut prin astfel de încercări. Păcat că Zambilica nu se află aici! Cîndva, am mîncat amîndoi la Timișoara un gulaș asemănător. Atunci mi-a trăsnit prin minte că nebunul de Zambilica dacă nu e turbat de-a binelea, ori are fras, ori s-a smintit dintr-o dragoste nefericită, ori a dat în mintea copiilor. Sărea în sus de un stînjen, se tîra cu burta lipită de pămînt, se așeza pe fund și-și scutura căpățîna, și nu avea putere nici cît o găină la post negru. După trei zile călca în vîrfurile copitelor parcă sfios. Iar de slab ce era, îl propteam cînd dintr-o parte, cînd din alta. Au trecut

ani de atunci. Cînd se întîmplă să avem ceva amenințare, cînd nărodul de Zambilica nu se îndeamnă la drum cu toată nădejdea, eu nu folosesc nici cravașa, nici pintenii. Mă aplec la urechea lui și-i șoptesc: Gulaș! La auzul cuvîntului o întinde atît de sprinten, încît nu se află pe lume cal să-l ajungă.

§

Era pe vremuri dincolo de Radna o frumoasă pădure de stejari ce semăna mai degrabă a parc imens. O pădure întinsă pe cîteva mile, în care lipseau tufișurile atît de obișnuite lemnului de altă esență. Eleganta trăsură a domnului Otto își mai pierduse ceva din strălucirea de la începutul călătoriei. Se ținea totuși bine, spre lauda renumiților meșteri cehi. Distinsul călător și însoțitorii săi scăpaseră de pîntecăraia cu care se avîntaseră în lunga și obositoarea misiune. Domnișoara Helga, ușor trasă la față, dar cu ochii limpezi și zîmbetul pe buze, arăta din nou poftă de viață. Chicotea din te miri ce, iar frumosul peisaj de la porțile Transilvaniei îi smulgea dese exclamații. Drumul de-a lungul Mureșului era unul singur, străjuit în dreapta și în stînga de copaci mari, astfel că vizitiul moțăia creștinește pe capră. Caii schimbați la Arad cunoșteau locurile și-și vedeau de drum, feriți de razele soarelui puternic. Cei patru însoțitori călări îngînau molcom un cîntec ceh, dovadă limpede că uitaseră cu desăvîrșire neplăcerile vechi prin care trecuseră stomacurile lor. Cînd se opriră caii după un cot al vechiului drum fu o tresărire generală, iar domnul Otto lăsă batista parfumată a domnișoarei Helga și își scoase distinsa căpățînă prin ușa dată într-o parte. Patru călăreți cu zîmbete largi pînă la urechi ședeau proțăpiți în mijlocul drumului stăvilindu-le trecerea. Cel mai înalt dintre ei, cu părul aplecat spre roșu, cu fața adusă înainte ca un bot de vulpe, își scoase pălăria și salută plin de grație.

— Ce dorești, domnule? întrebă Otto încruntîndu-se ușor.

— Sănătate înălțimii-voastre! răspunse lunganul într-o ungurească fără cusur.

— Mulțumesc! Altceva?

— Domnule! grăi lunganul cu durere ipocrită. Numele meu e Sile Adormitu. Acești înalți demnitari, ce mi-au făcut cinstea să mă însoțească într-o lungă și plictisitoare călătorie, au pieile gingașe, iar păcătoasele rosături ale cailor... fiindcă știți domnia-voastră apar acele rosături după un călărit îndelungat... Gălușcă, ia arată-i ilustrului călător păcătoasele rosături!

Gălușcă făcu un gest grăitor spre pantalonii lui mari cît un dos de iapă, dar uluit Otto strigă mînios:

— Oprește, domnule! Alături de noi se află o distinsă femeie.

— Cu atît mai bine! continuă Adormitu lărgindu-și gura într-un zîmbet pînă la urechi. Inima unei doamne rar se întîmplă să nu tresară în fața durerilor omenești. D-aia ziceam că durerile sînt numeroase pe lumea asta, iar cei mai mulți dintre oameni trec pe lîngă ele nepăsători. Gălușcă, arată-i doamnei locul atît de greu vătămat!

— Pe Sfînta Cecilia! strigă Otto. Lasă domnule, pantalonii! Te credem pe cuvînt. Regret că nu avem la noi niște pomezi tămăduitoare.

— Nici n-ar folosi prea mult, interveni Sile. Acest înalt dregător va trebui să stea dezbrăcat și cu picioarele în sus la soare, pînă ce razele apucă a astupa cele spărturi ale pielii.

— În fond, ce dorești domnia-ta? se îmbățoșă Otto.

— Păi, ziceam de trăsură. Dacă binevoiți a-i pofti în trăsură pe acești distinși dregători...

— Nu avem loc în trăsură, îl întrerupse plictisit grațiosul călător.

— Vorbiți cu mare păcat, domnule! i-o întoarse Adormitu. Gîndiți-vă la suflet! În viața viitoare drumul nobililor nu poate fi altul decît către bine. Purtările voastre alese și inima bună, milostivă, e clar că vă dau unele speranțe mari. Despre mine nu pot să vă spun că am de ales. Eu merg sigur spre purgatoriu unde va trebui să-mi spăl păcatele multe, fiindcă îmi lipsesc însușirile

alese ale nobililor. Ba s-ar putea să ajung chiar în iad. La prima vedere nu e tocmai rău nici în iad, chiar dacă sînt acolo unele probleme de căldură...

— Nu, nu! se văită Otto. Nu înțeleg.

— Îndată, domnule îndată ajung la cele de cuviință. Vă rog să aveți puțină răbdare, zîmbi Adormitu. După cum vă spuneam, nici în iad nu e tocmai rău. Un duhovnic bătrîn mi-a povestit unele vedenii interesante pentru mine și pentru domniile voastre. Căci bunul său cumnat, om cucernic și cu păcate mici, a ajuns în purgatoriu. Trăia bine acolo numai cu lapte și miere, că erau acolo niște vaci grase care mîncau o mînă de paie și dădeau cîte un butoi cu lapte la fiecare mulsoare. Pe două țîte dădeau lapte și pe două miere de albine. Dar ca orice om curios din fire, privea des către iad. De-acolo auzea chiote, dansuri și petreceri. Vedea cum se prăjesc la grătar mici, momițe, fripturi și fudulii, cum se destupă sticlele cu vin, cum se prind în dansuri femei frumoase și, mai ales, îl delectau tarafurile de lăutari. După o vreme, le-a zis celor din jur!

— Fraților, nu vă supărați! Eu plec dincolo! Și a plecat.

Să fi trecut un sfert de ceas, cînd s-au auzit strigătele lui:

— Ajutor, ajutor, fraților! Vă rog, scoateți-mă iute de aici. Ce am auzit și am văzut eu, a fost numai pentru ademenire!

— Asta e, domnule și stimată doamnă, încheie Adormitu, după care adăugă: D-aia ziceam de locurile din trăsură. E destul doar să coborîți pentru a-i lăsa pe acești distinși...

„Sînt nebuni, gîndi Otto. Tîlhari în nici un caz. Tîlharii ne-ar fi atacat de la început și nu știu atîtea nerozii. Cred că e bine să-i iau cu binișorul."

Apoi zise:

— Domnilor, unele treburi grabnice mă zoresc, dar voi trimite îndărăt frumoasa noastră trăsură.

— Nu! se împotrivi Sile. Nu amînați salvarea sufletelor voastre de la pedeapsa iadului!

— Liberați drumul! se mînie Otto de-a binelea. Altfel, umblăm la arme.

— Oare vă duce inima către asemenea purtare? întrebă Sile făcîndu-și cruce. Cînd s-au mai pomenit amenințări împotriva unor bolnavi? Priviți spre tinerii domni din spatele vostru! Ei pot jura cu mîinile pe inimă că distinșii mei însoțitori...

Otto cătă îndărăt... La spatele lor apăruseră alți șase călăreți ce nu fuseseră simțiți cît se purtase năstrușnica discuție.

— Domnilor! zise călătorul vădit speriat. Venim de la drum lung împreună cu soția noastră. Nu se cuvine să atacați niște oameni pașnici care nu au asupra lor bogății.

Unul dintre oștenii cehi ridică pistolul, dar un cuțit venit de la cel mult zece pași i se înfipse în braț. Ceilalți nu primiseră ordin de luptă, astfel că se priveau neputincioși. Erau băieți voinici și viteji. Ar fi preferat să-și înfrunte adversarii, însă domnul Otto, vechi slujbaș al arhiducelui, obișnuit mai mult cu saloanele decît cu armele, strigă descumpănit:

— Nu loviți, domnilor! Avem asupra noastră optzeci de florinți. Luați florinții și dați-ne voie să plecăm!

Cae Indru le făcu semn oștenilor să arunce pistoalele. Aceștia nu-l ascultară, cătînd spre conducătorul lor. Otto le ceru supunere, iar oștenii lepădară armele scîrbiți. Sile îl buzunări creștinește pe distinsul călător și, spre mirarea acestuia, nu se opri la florinți, ci asupra scrisorii lui Maximilian.

— Ah, domnule! strigă Otto deznădăjduit. Îmi trebuie această scrisoare.

— Și nouă, zîmbi Sile.

Abia acum pricepu trimisul arhiducelui. Abia acum înțelesese pricina atacului.

Cae Indru și Caravană urcară în trăsură și-i înghesuiră pe călători, cerîndu-și iertare, cu toată politețea.

— Ce gînduri aveți cu noi? se interesă Helga mai puțin speriată decît distinsul ei însoțitor.

— Nu dintre cele mai rele, răspunse Cae zîmbind. Veți face un drum cu noi pînă în Țara Românească. Bucureștii e un oraș încîntător, frumoasă doamnă. În cîteva luni sper să-l cunoașteți bine. Apoi sînteți liberi să vă întoarceți la curtea lui Maximilian.

— Puterea arhiducelui e mare, amenință Otto.

— Și a noastră, ripostă Caravană.

Trăsura și călăreții ieșiră de pe drumul atît de folosit, abătîndu-se pe căi lăturalnice, știute numai de localnici. Convoiul se opri după vreo patru ceasuri într-un loc pustiu de așezări omenești. Acolo, drumurile grele se arătau potrivnice călătoriei cu trăsura. Tinerii valahi o lepădară într-o prăpastie. Tufănel, Toroipan și Ciripoi încălecară pe deșelate trei dintre frumoșii cai ai trăsurii. Caii lor folosiră Helgăi, vizitiului și domnului Otto.

Cae își îngădui răgaz de cercetare a scrisorii lui Maximilian. Așa cum bănuise, aceasta era adresată principelui Transilvaniei. În ea se arătau toate discuțiile purtate la tratativele valahilor cu împăratul. Împături scrisoarea cu un oftat de ușurare. Apoi se încruntă, știind că peste cel mult o lună arhiducele se va arăta îngrijorat de neîntoarcerea lui Otto. Totuși încruntarea lui nu ținu mult. Prietenul său, consilierul Toma Ciomîrtan, putea să ticluiască o scrisoare de răspuns către Maximilian, în numele lui Andrei Báthory. Ion Chioreanu va face un drum la Praga și va înmîna scrisoarea, vestindu-l pe arhiduce că Otto cu însoțitorii căzuseră sub mîna lotrilor, nu departe de Alba-Iulia. Că Andrei Báthory se arată adînc mîhnit de această nefericită întîmplare.

Prin pădurile nesfîrșite pornise vîntul. Crengile de sus ale copacilor gemeau neputincioase în vreme ce trunchiurile groase cît omul ședeau neclintite în tihnă. Călătorii se strecurau tăcuți printre trunchiuri, fiecare cu gîndurile sale. În palatul Hradcány, Rudolf al II-lea se gîndea cu nostalgie la Tufănel. Într-o dimineață, făcuseră împreună o mică partidă de bîte. Eleganta sală de arme unde împăratul își menținea supletea prin exerciții de ciomag se umpluse de curteni. Părintele creștinilor folosise cîndva lovituri de

mare finețe, executate la înălțimea umerilor. Tufănel îi ripostase cu cîteva contre desăvîrșite ca precizie. Totuși, una dintre acele contre fulgerătoare nimerise vîrfurile degetelor împărătești, iar marele apărător al creștinilor nu se sfiise a-și băga degetele în gură, jucînd tontoroiul. Dar despre aceasta nu-și aminti cu plăcere, ci numai lovitura nu prea puternică, pe care Tufănel o lăsase să cadă asupra sa, dîndu-i compensație împăratului.

— L-am altoit, gîndi împăratul. Doamne, ce l-am mai altoit pe cel mai mare luptător cu bîta!

Apoi se întoarse către Pezzen.

— Îți mai amintești frumoasa lovitură pe care i-am aplicat-o domnului Tufănel?

— O am încă în fața ochilor, măria-ta, grăi inteligentul diplomat. A fost o lovitură magistrală ce l-a descumpănit pe marele luptător. Și astăzi se mai vorbește despre finețea ei.

— Într-o luptă adevărată crezi că l-aș întrece pe domnul Tufănel?

— Fără îndoială, măria-ta, își reținu Pezzen un zîmbet. Sînteți cu două clase mai bun. Poate ar fi timpul să semnați aceste...

— Lasă-le, domnule Pezzen! Lasă-le, dragul meu! Îți aduci aminte cum mi-am strecurat bîta sub garda lui?

— Fiecare mișcare, măria-ta. A fost o lovitură ce va rămîne în istoria luptelor cu bîta. Pictorii noștri ar trebui să o prindă pe pînzele lor.

— Ah, minunată idee, dragul meu Pezzen! Totdeauna găsesc la domnia-ta propuneri pline de înțelepciune. Dar poate că e prea mult chiar o pictură ce ar putea scoate în relief ochii pătrunzători și mîinile care țin voinicește o bîtă, iar dedesubt o mică inscripție: *Rudolf împotriva celui mai mare luptător al timpului.* Însă, nu e cazul. Ar fi prea...

— Vai, nici o vorbă! sări Pezzen. Trebuie să imortalizăm acea magnifică lovitură ce a entuziasmat asistența...

— Se cam exagerează, dragul meu Pezzen, se fandosi cu falsă modestie împăratul.

— Nici vorbă, măria-ta! Adevărul trebuie să rămînă ca o lumină peste veacuri.

Rudolf socoti ziua încîntătoare. „Ah! gîndi el. Dacă n-aș fi împărat, eu și domnul Tufănel... pe la curtea Franței, sau Spaniei... Lumea ne-ar privi înmărmurită, ca pe niște zei...”

CAPITOLUL **IX**

Marele vizir Ibrahim, al doilea om al imperiului turcesc, după sultan, se dovedea un bărbat înțelept, aplecat mai puțin spre războaie decît faimosul său înaintaș Sinan-pașa. Fără a lepăda puterea oștilor, pe care le întărise după o lungă perioadă de frămîntări, Ibrahim credea mult în chibzuială și înțelepciunea unei guvernări pașnice. Granițele imperiului erau atît de întinse, încît nu cuceriri noi ar fi asigurat puterea Porții Otomane, ci consolidarea lor. Marele vizir înțelesese acest lucru și urmărea cu răbdare o astfel de politică. Abia după ce va fi ordine desăvîrșită între granițele largi, s-ar fi putut porni la noi cuceriri. Falnicul Sinan-pașa se arătase nechibzuit, la vremea sa, purtînd războaie îndelungate pentru cucerirea Apusului, crezînd că prin jafuri și mucareruri va menține puterea economică a imperiului. Astfel de venituri se arătaseră nesigure, fiindcă atîrnau totdeauna de succesele militare. Provinciile slab administrate pe timpul lui Sinan, lipsa mîinilor tinere de lucru, de bucate ce întîrziau să vină de la popoarele învecinate dăduseră loc la o foamete cumplită. Ea se simțise chiar în Constantinopol. Ibrahim vedea limpede starea slabă de lucruri rămasă de la Sinan. Într-o astfel de situație trebuia pornit cu răbdare și chibzuială. Numise dregători noi în provincii. Slobozise o parte din oștile netrebnice, de adunătură, întărind mîna de lucru a meșteșugarilor și agriculturii și încurajase negoțul. Scăzuse tributurile și mucarerurile neamurilor supuse imperiului, socotind că e bine să primești mai puțin, dar sigur. Roadele muncii lui începeau să se arate, însă ele nu puteau progresa rapid decît în condiții de pace. El știa că urmînd acest drum mai lung, poate peste cîțiva ani Imperiul

Otoman va deveni o mare putere economică. Iar cînd există asemenea forță, războaiele se poartă ușor, cu sorți de izbîndă. Emirii, setoși de bogățiile adunate prin jafuri, cîrtiră împotriva lui, dar Ibrahim își văzu de treabă, chiar dacă sultanul se arăta nerăbdător să-și întindă stăpînirea peste Apus. Tratativele de pace cu Rudolf al II-lea arătau noua politică bazată pe înțelepciune. Ibrahim avea nevoie de răgaz pentru a construi temeinic. Totuși, grijile erau multe. Schimbarea din Transilvania, unde polonii aveau amestecul lor, îl punea pe gînduri. Era limpede că polonii urmăreau a face graniță pe Dunăre. Hatmanul Zamoyski coborîse cu oaste mare mai jos de Zim, gata a se uni cu Andrei Báthory. O graniță polonă la Dunăre ar fi însemnat primejdie permanentă pentru Imperiul Otoman și pierderea influenței în Moldova și Țara Românească. Andrei cerea la Constantinopol firman de domnie, obligîndu-se cu plata unui tribut anual. Ibrahim l-ar fi preferat la Dunăre pe cardinal lui Mihai-vodă, omul ce făcuse în ultimii ani atîtea stricăciuni imperiului. I-ar fi dat cu dragă inimă firman de domnie lui Andrei, ce se dorea principe al Transilvaniei, Moldovei și Țării Românești, sperînd astfel în alungarea definitivă a lui Mihai-vodă, însă amestecul polonilor îl ținea în cumpănă. Mișcările generalului Basta la granița de nord a Transilvaniei arătau limpede că Rudolf al II-lea urmărea slăbirea influenței turcești deasupra Dunării. Boris Gudunov, țarul muscalilor, adunase în jurul său oști mari, formate din gruzini, georgieni și siberieni. El trimitea soli la Praga și însemnate daruri la București. Ce urmărea țarul din Moscova? Tătarii, atît de supuși dorințelor turcești și ascultători la războaie, erau amenințați direct de oștile muscalilor.

Așezat pe un minunat covor țesut în Anatolia de șase fete ce nu cunoscuseră dragostea, Ibrahim căta îngîndurat înaintea sa. Cele două perne așezate sub el, măiestrit lucrate în piele și aur, împodobite la colțuri cu pietre scînteietoare, le primise în dar de la domnul Barton, ambasadorul Angliei la Constantinopol. Marele vas de aur în care cărbunii aprinși mistuiau ierburi frumos mirositoare, era un dar al lui Andrei Báthory. Botforii de mătase cu

vîrfurile de aur și tivurile prinse în mici și delicate pietre prețioase veneau ca un semn de omagiu din nordul Africii. Două covoare la care se lucrase vreme de zece ani era o mică atenție de la granița persană. Cingătoarea bătută în nestemate, un avans al ducelui de Toscana. Doisprezece cai cu șeile bătute în aur și argint fuseseră aduși pe corăbii de la supușii arabi. Patru dansatoare cu trupurile frumoase ca niște minuni, ce-și purtau grația dansului prin mișcarea suavă a mîinilor, erau darul unui prinț indian. Colierele de perle veneau ca un semn de supunere, tocmai de la Marea Roșie. Popoarele din jur își arătau prietenia sau teama, dovedind prin sutele de daruri scumpe că Imperiul Otoman era încă puternic.

Ibrahim se întoarse din nou la vechile gînduri. Dacă-i dădea steag de pace lui Mihai-vodă, întărea puterea acelui mare războinic, ce putea pune în primejdie Constantinopolul. Dacă o parte dintre conducătorii popoarelor creștine s-ar fi trezit și i-ar fi adus oști lui Mihai, întregul Imperiu Otoman s-ar fi aflat în mare cumpănă. Din fericire, creștinii nu erau uniți între ei, cătînd interese mici, nevăzîndu-le pe cele mari. Vicleanul domn al Țării Românești negociase la Praga poate tocmai în această privință. Ușile închise ale tratativelor dovedeau planuri însemnate. E drept că Mihai-vodă nu mai avea oști, da nu avusese nici cu cinci ani în urmă, cînd scosese țara de sub turci și pîrjolise Balcanii pînă aproape de Constantinopol. Oare cu adevărat ghiaurul nu mai avea dinți să muște? Greu de crezut. Și la fel de greu de crezut era faptul că un imperiu atît de puternic nu reușise ani de-a rîndul să-l zdrobească pe Mihai-vodă.

— Să vină ceaușul Mustafa! strigă el.

Un bărbat înalt, ușor deșirat, cu ochii arzători și ageri se apropie de covor bătînd temenele adînci. Caftanul său lipsit de podoabe ascundea o îmbrăcăminte simplă, de oștean. Vizirii aflați la capătul sălii îl priviră cu dușmănie rău ascunsă. Dar Ibrahim îl prețuia mult, știindu-l șiret fără a fi lacom, războinic viteaz fără a pripit, înțelept, însă fără aplecare spre moliciunea gîndurilor. De multe ori se sfătuise cu el, trecînd peste viziri cu bună știință.

— Cui crezi tu că ar fi bine să-i dăm steagul? Lui Mihai, sau lui Báthory?

— Strălucitorule! grăi Mustafa cu prudența omului chibzuit. Ghiaurii din Țara Românească au un proverb înțelept care sună astfel: „Între două rele, alege-l pe cel mai mic".

— Și care ar fi după tine cel mai mic?

— Alah e mare! își împreună mîinile ceaușul. Numai Alah poate face asemenea deosebire fără a cerceta. Noi trebuie să căutăm adevărul cu răbdare și migală. Principele Andrei cere firman de recunoaștere avîndu-i în spate de poloni. Mihai-vodă parcă doarme ca un dulău bătrîn și viclean în culcușul din București. El nu cere nimic. De ce oare e atît de grăbit principele Transilvaniei? De ce oare Mihai nu-și părăsește culcușul și nu cere nimic? Fiindcă primul are nevoie de aprobarea noastră pentru a intra în Țara Românească. Al doilea, adică Mihai, are nevoie de timp. Cine își închipuie că domnul Țării Românești și-a rupt dinții prin slobozirea oștilor nu se dovedește hărăzit cu multă înțelepciune. Iată că șeitanul din București a făcute unele tratative la Praga. Și-a trimis acolo cei mai buni oameni ai săi. Viclenii Cae Indru, Costache Caravană, Ducu și Chirilă au știut să cîștige bunăvoința împăratului și cred că au menținut-o la tratative. Mihai face pași chibzuiți, dar siguri. Cel căzut în neputință nu se gîndește la fapte de arme așa ca el, ci caută a-și salva pielea.

— Astea le cunosc și eu, dar cum ajungem la adevăr? îl întrerupse marele vizir.

— Numai căutînd, strălucitorule! Mihai are nevoie de timp, știind că acesta lucrează pentru el. Dacă n-ar fi fost tratativele de la Praga, l-am fi crezut un domn sfîrșit. Afară de cazul în care o fi negociat la Praga plecarea lui din țară, însă nu-mi vine a crede. Îți amintești, strălucitorule, că în urmă cu ani, cînd s-au dat bătăliile de la Șerpătești și Putinei între valahi și tătari, noi eram siguri de înfrîngerea ghiaurului? Mihai nu avea oști împotriva a treizeci și ceva de mii de tătari, fără a mai pune la socoteală cei aproape douăzeci de mii de turci. Într-o noapte a apărut o armată

de tineri valahi îmbrăcați toți ca unul. Armata aceea i-a spart pe tătari. Cînd și unde s-a format o asemenea armată? Cine știe dacă acest mare războinic, mai viclean decît vulpea, nu pregătește pe undeva astfel de oști. Dacă a slobozit oastea mare doar de ochii lumii? Dacă are altă oștire ascunsă pe undeva?

— Îi lipsește aurul, grăi Ibrahim. Iscoadele noastre ne-au adus vestea că de doi ani nu s-au strîns biruri. Mihai gospodar înțelept. El a înțeles că trebuie să-i dea poporului răgaz de refacere. În ultimii ani s-au ridicat în Țara Românească o seamă de tîrguri. Satul Ploiești, prin grija domnului, a devenit un tîrg însemnat. Tîrgoviște, Craiova, Buzău, Pitești și altele s-au mărit, iar meșteșugurile lor atrag negustori de pretutindeni. Satele s-au refăcut frumos cu case bune, iar cîmpurile dau rod bogat. Au fost înnoite viile de pe dealuri și s-au înmulțit stupii. Cirezile de vite, oile și porcii s-au întreit într-o vreme atît de scurtă. Dacă Mihai va avea pace, și el știe lucru acesta, peste cîțiva ani Țara Românească va întrece în belșug alte țări. Mihai a prevăzut importanța negoțului și a dat patente de liberă trecere negustorilor străini. Dar aur nu are cîtă vreme nu strînge biruri.

— Strălucitorule! grăi Mustafa îngîndurat. Dacă am cerca să-i vedem ghearele marelui războinic Mihai?

— Cum?

— Ne-ar trebui o oștire mică. Nu mai numeroasă de șapte-opt mii de iatagane.

— La ce?

— La o încercare de prădăciuni în Oltenia, atît de dragă domnului Țării Românești. Dacă Mihai mai are ghearele ascuțite, le va scoate din tecile lor prin vreo oștire ascunsă. Iar dacă nu le mai are, va striga zadarnic după ajutor la suzeranul său Andrei. Însă tare mă bate gîndul că Mihai are o oaste ascunsă pe undeva.

— N-ar fi rău! aprobă Ibrahim luminîndu-se bucuros de asemenea idee. Polonii și Rudolf al II-lea nu vor socoti un act de război atacul cu asemenea oaste mică ce iese la obișnuitele jafuri. Ne ridicăm pînă la Craiova și ne retragem grabnic. Azi nu

ne convin lupte cu polonii și împăratul mai ales că Boris Gudunov e gata să-i ajute cu oști mari.

— Dar nu e totul, interveni Mustafa. Mihai-vodă trebuie să afle din timp că asemenea oaste urcă spre Dunăre, spre a-și putea scoate la vedere armata ascunsă, dacă o are.

— De asta să nu te îngrijești! zîmbi marele vizir. Mihai totdeauna află din timp orice amenințare. Asta crezi că ar fi de-ajuns pentru a-i afla gîndurile?

— Nu! O solie turcească la București și o alta la Alba-Iulia, îndată după atacul nostru, ne-ar putea apropia de adevăr. Totdeauna la tratative și discuții scapă unele vorbe ce pun în lumină gîndurile celui din fața ta. Abia după aceea vom alege între Mihai și Andrei. Abia atunci vom ști cui să-i dăm steag.

— Cine crezi că ar putea face o astfel de solie vicleană?

— Pașa Khidr, strălucitorule! Puțini s-au folosit, din păcate, de harurile înțelepciunii sale.

„Îl știu, gîndi Ibrahim. E glumeț și viclean. La tratative discută prietenește, rîde mereu, însă fiecare frază a lui ascunde o capcană. Totuși cunosc unul mai bun decît el. Acest Mustafa care îl întrece în șiretenie și înțelepciune. El cumpănește cu grijă fiecare lucru. Sau, mai bine, îi trimit pe amîndoi. Mustafa și Khidr vor face treabă la București și Alba-Iulia. Amîndoi se vor completa de minune. Greu va fi pentru ghiauri să ascundă ceva de agerimea acestora. Iar dacă se întîmplă ca legăturile dintre Andrei și poloni să fie doar zvonuri, îi dau acestuia firman de recunoaștere peste Transilvania, Moldova și Țara Românească. Păstrez pentru Mihai veche prietenie, dar interesele imperiului sînt mai presus de prietenie. Păcat că nu am un general ca el! Mustafa și Khidr vor pleca la București cu cîteva daruri din partea noastră pentru Mihai. Măcar prin daruri va înțelege că nu l-am uitat."

Era în ziua de 24 iulie a anului 1599.

CAPITOLUL X

La 28 iulie intră prin poarta de sud a Bucureștilor un călăreț al cărui cal înspumat dovedea grabă mare și drum lung. Era un bărbat înalt, cu fața frumoasă, cu buza de jos veșnic adusă înainte parcă a batjocoră. Gărzile palatului domnesc îl recunoscuseră pe vestitul luptător Niță Praștie și-l slobozіră înăuntrul zidurilor fără a-i mai pune obișnuitele întrebări.

Un ceas mai tîrziu, pe ulițele Bucureștilor trecu un zvon, ca o răceală, ce aduse multă neliniște. O oștire turcească urca prin Balcani cu amenințare asupra Țării Românești. În vreme ce locuitorii Bucureștilor comentau asemenea știre căzută ca un trăsnet, Mihai-vodă ținea sfat de taină în cămara lui de lucru cu puținii boieri și prietenii apropiați ce putură fi strînși în grabă mare.

— Sînt cam la șapte-opt mii de iatagane, zise Niță Praștie, deschizînd Sfatul la porunca domnului. Oaste ușoară, fără tunuri. Cei patru sute de tineri ai mei, ascunși prin pădurile Balcanilor, vor face unele stricăciuni, însă nu prea mari. Numai oștile greoaie, cu muniție și tunuri multe, pot avea necazuri la un astfel de drum.

Auzind asemenea veste, pe fețele căpitanilor, boierilor și prietenilor lui vodă se așternu îngrijorarea. Doar cinci dintre ei zîmbeau, iar aceștia erau vodă, Cae Indru, Costache Caravană, Ducu cel Iute și Chirilă Zece Cuțite.

— Aștept păreri! grăi vodă.

— Păreri, măria-ta? se miră Aga Leca. Iată că vechiul nostru plan are cusururi dintre cele mai rele. Am crezut că prin slobozirea oștilor noastre, dușmanii se vor pîndi între ei dîndu-ne nouă răgaz de timp. Atunci mi-am spus părerea și mi-am arătat

neîncrederea. Iată că turcii vin peste noi. Bine că-i avem la București pe cei șase mii de oșteni rămași din oastea mare. Din păcate, mi-e teamă de ceilalți dușmani, auzind călcarea turcilor, se vor năpusti degrabă asupra Țării Românești.

— Nici vorbă despre așa ceva, îl întrerupse Cae Indru. Cînd au mai atacat turcii doar cu opt mii de oșteni? Niciodată, prieteni.

— Atacă acuma, grăi Aga Leca.

— Nu-i firea lor, zîmbi Mihai-vodă. Ei vin peste noi sau cu gînduri de jaf, sau spre a ne cerceta puterile. Acum turcii se află în tratative cu Praga. Ei nu au destulă putere pentru a se înfrunta cu oștile împăratului și cu polonii. Dovadă e faptul că prin Balcani se mișcă o oștire măruntă.

— Să dea Dumnezeu! murmură Preda Buzescu. Avem ceva oștire în Bucegi, însă nu pe cît ne-am dori. Cred că e bine să o scoatem dinaintea turcilor. Cei cinci mii opt sute de tineri dimpreună cu cei din București, adică aproape douăsprezece mii de oameni, îi vor aștepta pe turci la Dunăre. Trebuie să-i zdrobim atît de iute încît nici să nu se bage de seamă că a fost război. Să-i tăiem pînă la unul. Să umplem Constantinopolul de spaimă. E prima oară cînd numărul nostru îl întrece pe al turcilor.

— Planul nu e rău, Predo! rîse domnul țării. Are totuși unele cusururi. Încă nu a sosit vremea să scoatem la vedere Armata Bucegilor. E prea timpuriu. Pe aceasta o țin pentru Transilvania. Iar pînă în toamnă sper să o ridicăm la peste opt mii de oameni. Pe marele vizir Ibrahim îl cunosc bine. Cîndva am fost prieteni. Dar pe vremea aceea el nu era mare-vizir, eu nu eram domn al Țării Românești. Ibrahim e înțelept. El ne încearcă doar puterile. Aici e cheia. Cum îi răspundem? Ieșim cu oștile dinaintea lor, sau facem ceva harță, nelăsîndu-i a jefui în voie?

— Măria-ta! se amestecă Indru. Îmi trebuiesc șase sute de călăreți buni. Niță Praștie are patru sute la poalele Balcanilor. Ei bine, cu cei șase sute voi trece Dunărea în noaptea asta peste Cîrna Mică și ne vom strecura neștiuți pentru a ne împreuna cu

ai lui Niță. Sînt de părere să nu punem stavilă cu alte oști, dar nici să nu-i lăsăm pe turci a-și face de cap. Apoi, oștirea ce vine spre noi poate de la Daud, sau de undeva de pe aproape, nu se așteaptă la amenințări asupra sa dincolo de Dunăre. În astfel de prilejuri paza taberelor e slabă.

— O mie de oameni împotriva a șapte-opt mii e moarte sigură, grăi banul Manta.

— Nu totdeauna, zîmbi Cae. Domnia-ta ai făcut cîteva minuni împotriva tătarilor cu o oaste la fel de mică.

— Adevărat! se înveseli Manta. Dacă nu primeam ajutoare la vreme...

— Planul lui Cae e plin de înțelepciune, grăi Vodă. Un atac prin surprindere la vreme de noapte aduce totdeauna foloase mari. Noi i-am mai bătut astfel pe tătari și pe turci. Cînd ești luat din somn, nu mai hotărăsc nici vitejia nici numărul oștenilor. Iar cîtă vreme nu scoatem oastea să-i înfruntăm puternic, vechiul meu prieten Ibrahim nu va ști despre noi mai multe decît cunoaște azi.

Cu acesta Sfatul de taină luă sfîrșit. Erau ceasurile cinci după prînz.

§

Puțin înainte de miezul nopții, pescarii de la Cîrna Mică, așezare pe Dunăre nu departe de Giurgiu, avură trudă multă. Ei folosiră bărcile pentru a scoate din țară șase sute de tineri călăreți. Cae, Chirilă, Ducu, Niță Praștie și Costache privegheau buna rînduială a trecerii peste Dunăre. Nici o lumină nu se văzu în noaptea aceea în satul pescăresc sau pe marele fluviu. Nici strigătele obișnuite ale oștenilor nu se auziră în tăcerea adîncă a nopții. Potecile știute de ei și mai ales de Niță Praștie, care lucra de peste trei ani sub poalele Balcanilor, fură întrebuințate cu folos. Cei șase sute se mișcau sprinteni prin păpurișul înalt, ocolind ochiurile de apă ce pustiau locurile departe. Curînd ieșiră la margini de păduri, pe sub dealuri, pe creste, ferind cu grijă așezările omenești. Șase sute de

tineri plini de curaj ieșiră din țară la vreme de noapte avîntîndu-se prin locurile controlate de turci și nu se știa cîți vor mai face drumul îndărăt. Cînd se lumină de ziuă, Dunărea rămăsese departe în spatele lor. Poposiră peste zi în văgăunile unei păduri ce părea să nu aibă margini. Pîraiele cu apa limpede ca oglinda, iarba voinică și grăunțele din desagii oștenilor îndestulară caii. Renumitul caș românesc, pîinea fragedă de casă și vinul din ploștile de lemn, răcit cu apa rece a izvoarelor, potoli foamea tinerilor bărbați. Armele celor șase sute de oșteni i-ar fi mirat pe mulți cunoscători. Fiecare tînăr purta la șold un topor cu fierul lat, iar la brîu un pistol și un cuțit. Acestea și mai ales topoarele erau vechile arme ale românilor, necruțătoare la atacurile de noapte. Rămaseră toată ziua adînc înfundați în hățișurile pădurii. Cea mai mică greșeală i-ar fi costat viața. În spatele lor și în oricare parte se aflau așezări unde turcii dispuneau de garnizoane puternice. Doar neobositul Niță Praștie, îmbrăcat într-un caftan ponosit, călare pe un cal costeliv de rasă proastă, cu încălțările rupte, ieși la drum și se pierdu curînd printre numeroasele dealuri. Turcii puseseră preț pe viața lui o mie de țechini de aur, dar anii treceau fără ca cineva să-i poată da de urmă. Își avea gazdele lui sigure printre bulgari, sau culcușuri tainice în munți. Micile oștiri turcești, în trecere prin Balcani, suferiseră adesea pagube mari la vreme de noapte. Chiar garnizoanele pățiseră necazuri la munițiile sau la tunuri. Datorită lui Niță și oamenilor săi, la pragul Balcanilor domnea o permanentă stare de nesiguranță. Grupurile mici de oșteni turci care treceau Dunărea la jafuri de vite și oi, sau veneau cu prăzi din Ungaria și Serbia, ori cu tributuri și mucareruri, cădeau adesea sub securile oamenilor lui Niță. Cînd turcii făceau căutări mari folosind oaste numeroasă, Niță își trecea oamenii în țară. Prietenii bulgari îi anunțau primejdia din timp, sau puneau mîinile pe arme gata să-l sprijine cu viețile lor. Gazdele lui, de obicei bulgari săraci, cunoșteau prețul denunțului, dar trecuseră trei ani și nu se găsise un singur bulgar să-și fi spurcat sufletul cu o trădare pentru frumoasa avere de o mie de țechini. Creștinii

de sub Dunăre îi scorniseră cîntec viteazului român, iar turcii îl porecliseră El Șeitan, adică Diavolul. Multe zvonuri și legende se țesuseră în jurul lui. Oamenii le înfrumusețau și adăugau la ele tot ce le-ar fi lipsit. Chiar turcii, mari iubitori de vitejii, înfloreau legende în jurul numelui acestuia. Niță merita din plin asemenea cinste. Nici pasărea n-ar fi putut să treacă spre granița Țării Românești fără știrea lui. Plin de înțelepciune, așezase pîndari pe crestele munților, prin strîmtori și prin văi, iar bulgarii localnici îi adunau știri. Multe cirezi de vite și oi scoase din mîinile turcilor erau împărțite la vreme de noapte printre localnici. Multe luau drumul Țării Românești.

Cînd se așternură umbrele serii, veniră în pădure doi tineri bulgari ce călăreau destoinici pe deșelate. Erau oamenii trimiși de Niță. Conduși de aceștia, oștenii lăsară drumul spre sud și apucară către apus. După cîteva ceasuri de drum prin locuri grele, necunoscute, departe de drumuri, opriră în coama unui deal împădurit. Niță le ieși înainte. Se aflau cu el patru sute de români și peste o sută de bulgari dornici de a ridica topoarele împotriva turcilor. Cele două mici oștiri așteptau porunci în vreme ce Niță, Cae, Ducu, Costache și Chirilă țineau Sfat de taină.

— Turcii au pus tabără de noapte dincolo de lanțul dealurilor, spuse Niță Praștie. Se află acolo o vîlcea întinsă. Prin mijlocul vîlcelei curge un pîrîu cu apă bună pentru oameni și cai. În jurul vîlcelei au pus străji, după obiceiul lor, cîte două la o sută de pași, iar în mijloc au ridicat un cort cu steagul comandantului. Zgomotul din tabără nu s-a potolit. Focurile la care oștenii își pregătesc cina se văd pînă departe.

— Lăsăm caii aici, zise Cae. Drumul pînă la tabără îl facem pe jos. Niță, tu rămîi să aduci oamenii! Eu, Chirilă, Ducu și Costache plecăm să facem spărtură în zidul străjilor. Dacă se dă alarma în tabără să nu porți de grijă! Întorci oamenii la adăpostul pădurii de peste zi! Ne vedem acolo pentru a hotărî altă încercare.

— E bine să nu atacați străjile înainte de miezul nopții, observă Niță. Turcii le schimbă totdeauna la ceasul acela.

— Așa mă gîndeam și eu, interveni Costache. Vom pîndi schimbarea străjilor și abia după un ceas începem să facem spărtura. O sută să rămînă la cai. Ceilalți e bine să se apropie de vîlcea pentru a nu pierde timp cu aducerea lor. Semnalul nostru va fi un țipăt de bufniță.

Tinerii prieteni se mistuiră în umbra copacilor pe direcția arătată de Praștie. Noaptea era calmă, tihnită. Undeva pe vale, focurile din tabăra turcească mureau treptat.

„Pentru a cîta oară greșesc comandanții turci? se întrebă Cae. Trufia lor nemărginită le-a adus multe necazuri. Numai un comandant lipsit de înțelepciune pune un singur rînd de străji în jurul oștirii ce se odihnește. Un om chibzuit n-ar fi lăsat vîrfurile dealurilor fără pîndari. Acest popor de mari viteji suferă pierderi datorită îngîmfării. De sute de ani dușmanii lor au fugit îngroziți văzîndu-le hărnicia pe cîmpul de luptă. De sute de ani turcii greșesc nesocotind viclenia altora. Noi i-am bătut mereu fiindcă le-am cunoscut slăbiciunile."

Cei patru tineri se aflau pe o spărtură de la muchia de jos a dealului. Pîrîul ce tăia valea în două clipocea molcom. Greierii cîntau a liniște. Pe buza spărturii, două străji dormeau culcate peste iatagane. Cuțitele lui Chirilă și Costache le luară din somn, iar împrejur greierii nu-și continuară cîntecul.

— Al doilea post de strajă trebuie să fie dincolo de pîrîu, șopti Ducu.

Trecură pîrîul aținîndu-se în umbra tufelor mici și se tîrîră prin iarba fragedă. Nimic nu se clintea în jurul lor. Doar din tabără venea ceva zgomot de vînzoleală a cailor. Alte străji ședeau pe o ridicătură de pămînt în spatele unor tufe. Cae și Ducu, neîntrecuți în arta de a se tîrî fără zgomot, făcură un mic ocol pentru a le cădea în spate. Fiecare mișcare a lor avea încetineala melcilor. Timpul trecea înfiorător de greu pentru Costache și Chirilă, rămași în urmă la adăpost sigur. Noaptea nu era nici luminoasă, nici închisă de nori mulți. Două umbre se ridicară din iarba înaltă. Două cuțite sclipiră prin aer. Două icnituri slabe arătau singurul

zgomot. Nepricepuții ce nu știau să prindă cu palma gura celui lovit și să se arunce la vreme peste el, curmîndu-i zbaterea, întîmpinau totdeauna mari neajunsuri din partea zgomotelor. Dar Cae și Ducu, buni cunoscători ai acestor taine, lucrară fără greșeală.

Se uniră cu toții și porniră mai departe folosind cu grijă, tufele sau iarba. După un ceas de trudă, cercul de străji din jurul taberei căzuse. Apoi se auzi un țipăt de bufniță. De pe dealul din apropiere răspunse unul asemănător. Noaptea, trecută mult dincolo de jumătatea ei, își astîmpăra zăpușeala. O mie de oșteni înconjurau tabăra tîrîndu-se prin iarbă. Dar, ca de obicei, unde sînt mari aglomerări de oameni, se întîmplă ca unii să nu aibă somn. Acesta era necazul de care se temeau mai mult conducătorii românilor. Al doilea necaz putea să vină din partea cailor ce se dovedesc neliniștiți simțind primejdia. Îndrăzneții tineri conduși de cei cinci comandanți, ajunseră doar la douăzeci-treizeci de pași cînd vînzoleala cailor cunoscu opintire mare, iar strigătele de spaimă sparseră tăcerea nopții. Comenzi scurte, lipsite de obișnuita fereală îi aruncară pe români asupra taberei. Luați din somn, turcii puneau stavilă slabă. Răcnetele de moarte umplură vîlceaua. Cae, Chirilă, Ducu și Costache ajunseră lîngă cortul comandatului în același timp. Străjile cortului se aflau undeva în învălmășeală. Mahmud-pașa, un bărbat voinic ce nu împlinise patruzeci de ani, pe jumătate dezbrăcat, prinse iataganul. Cuțitul lui Cae aruncat cu meșteșug doar de la cinci pași îi străpunse brațul. Din culcușul comandantului o tînără femeie privea cu groază.

Era o bulgăroaică pescuită cu forța celor puternici.

— Fugi! strigă Costache în bulgăreasca lui stîlcită.

Fata nu așteptă să i se spună de două ori și porni aproape despuiată, ferindu-se de grupurile încăierate, pînă cînd ajunse pe o coastă împădurită a dealului. Acolo își adună puterile zăbovind lîngă un copac uriaș, apoi o rupse la fugă și multă vreme fu urmărită de strigăte de moarte.

În timp ce tînăra fată se pierdea după dealuri, turcii care nu apucară să scape din cercul de fier al atacatorilor simțiră

ușurare. Românii se retrăgeau grupați strîns, folosind firul pîrîului. Despre o urmărire din partea celor din tabăra adversă nici nu putea fi vorba. Turcii nu-și reveniseră, iar cei mai lucizi dintre ei nu bănuiau că fuseseră atacați doar de o mînă de oșteni. Peste un ceas, nouă sute și ceva de români goneau spre țară parcă mînați de furtună. Caii celor ce lipseau dintre ei alergau alături, fără stăpîni. În tabăra turcească numărătorile se făcură abia la ziuă. Două mii cinci sute de morți și răniți arătau trecerea românilor pe acolo. Mahmud-Pașa călărea între Ducu și Caravană. Fruntea lui căzută spre piept se ridica rar spre Chirilă, care purta marele steag verde al Imperiului Otoman. Fusese o luptă sau un vis rău?

În ziua de 5 august se întîmplară la București două evenimente mari. Locuitorii Capitalei îi primiră în zori cu urale pe cei șase sute de viteji ce spărseseră prin vicleșug, oastea dușmană departe de granița Țării Românești. Apoi, la puțină vreme după prînz, fură anunțați soli ai turcilor. Mihai-vodă îi trimise în calea lor pe Cae Indru și Preda Buzescu, dimpreună cu o sută de oșteni. Mustafa și Khidr, însoțiți de cincizeci de spahii frumoși ca zeii pe caii lor harnici, fură salutați de gărzile românești la o poștă de Capitală. Cae făcu prezentările de rigoare zîmbind curtenitor. Mustafa și Khidr, ce aflaseră în drumul lor despre marele dezastru în care căzuse oștirea lui Mahmud-pașa, zîmbiră la fel, ca și cînd n-ar fi știut nimic.

§

Domnul Țării Românești primi solii în marea sală a tronului. Curtenii îmbrăcați strălucitor se rînduiră frumos lîngă pereți făcînd culoar viu. Khidr, mărunțel, rotofei, cu fața aplecată spre veselie și ochii rîzători, părea un prieten al casei venit în ospeție. Mișcările lui degajate nu arătau nimic din obișnuita rigiditate a solului unei mari puteri. Mustafa, cu fața prelungită, blîndă, arăta mai degrabă a schivnic depărtat cu firea de patimile omenești, decît

a sol al Porții Otomane. Se ploconiră adînc în fața lui Mihai-vodă, lucru de mirare la solii turcilor ce-și arătau de obicei aroganța înaintea conducătorilor popoarelor mici.

— Măria-ta! grăi Khidr într-o bună românească. Aducem la voi pacea marelui sultan.

— Și prietenia marelui vizir Ibrahim, îl completă Mustafa.

— Frumoase cuvinte! zîmbi vodă. Dar vă lipsește întărirea lor. Nu văd la voi marele steag de pace.

— Doamne! rîse Khidr. Oare dragostea dintre popoare stă în semnul lucrurilor sau în inimi?

— În inimi, aprobă vodă. Însă cuvintele de dragoste fără dovezi sînt ca păsările fără aripi.

— Adevărat, măria-ta! se înclină inteligentul Khidr. Vor veni și aripile cît de curînd. Tratativele noastre sper să aducă steagul de pace atît de rîvnit la București.

— Și la Constantinopol, completă Mihai-vodă.

— Fără îndoială, măria-ta! recunoscu Khidr. Și Constantinopolul dorește pacea iar azi, știindu-vă slabi și neajutorați, aruncă el o nadă, mărinimia Porții Otomane se arată prin solii trimiși la București. Iată deci și unele dovezi de dragoste acum cînd puterea voastră a scăzut cu totul.

Domnul Țării Românești simți cursa vicleană ce căuta a afla puterea oștilor sale, astfel că răspunsul chibzuit nu dezvălui nimic dibaciului sol.

— Totdeauna am fost o putere mică față de Imperiul Turcesc, zise continuînd să zîmbească.

— Dar niciodată atît de slabi ca acum, interveni Mustafa încercînd să forțeze răspunsul direct la întrebarea iscusită a lui Khidr.

— Ah! rîse vodă. Credeam că-mi veți vorbi despre Imperiul Otoman, care trece azi printr-o perioadă de refacere. Prietenul meu Ibrahim e un bărbat înțelept. El știe că azi pacea îi aduce numai foloase.

— Și vouă, completă Khidr, ascunzîndu-și nemulțumirea.

— Adevărat! La vreme de pace se făuresc bunuri.

Cu aceste vorbe ale domnului Țării Românești, ceremonia primirii solilor luă sfîrșit. Dar vodă știa că greutățile vor începe abia peste un ceas, cînd vor începe tratativele. Cei doi soli se dovedeau peste măsură de vicleni. Era pentru prima dată cînd turcii foloseau la București viclenia în locul aroganței. Marele vizir Ibrahim îndruma politica imperiului pe un drum nou și solid.

Solii împărțiră daruri de seamă. Vodă primi o sabie frumoasă de Toledo cu mînerul bătut în nestemate. Validè, mama sultanului, îi trimetea lui Pătrașcu, tînărul fiu al lui Mihai, o minunată cingătoare cu cataramele de aur, un caftan împodobit cu mărgăritare și un cal alb căruia nu-i lipseau gătelile scumpe.

Khidr și Mustafa, amestecați printre curteni, îl căutară pe Cae Indru, curioși a-l cunoaște pe omul a cărui faimă se dovedea mai mare la Constantinopol decît la București. Chirilă, Costache, Cae și Ducu șezură de taină cu ei multă vreme.

În timp ce la București masa tratativelor își aștepta oaspeții, Niță Praștie și cei patru sute de viteji se împreunară cu alți o mie de oșteni aduși de Manta și se răspîndiră în pază pe Dunăre. Dar oastea fostului pașă Mahmud, atît de crunt lovită la vreme de noapte, cobora spre Daud să-și refacă puterile. Astfel amenințarea turcilor căzu cu totul.

În jurul mesei luară loc Indru, Preda Buzescu, Leca, Costache și Calomfirescu. Domnul Țării Românești nu se arătă acolo, ceea ce-i descumpăni pe cei doi soli. Prin lipsa lui de la tratative, Mihai-vodă le arăta limpede că impunea o linie nouă privitoare la nivelul discuțiilor. El era domnul țării, iar ei doar trimișii sultanului. Niciodată nu se mai întîmplase una ca asta. Conducătorii popoarelor mici ședeau la discuții chiar cu cei mai mărunți demnitari ai turcilor, în fața cărora se aplecau de multe ori cu umilință. Să fie oare azi atît de puternic Mihai-vodă? Sau era doar un act de bravadă vicleană?

— Efendi! deschise discuțiile Mustafa. Andrei Báthory, suzeranul vostru, cere firman de recunoaștere din partea noastră. El se obligă să ne plătească tribut ca stăpîn al Transilvaniei, Moldovei și Țării Românești. Așa stînd lucrurile, el nu-l mai socotește domn al țării pe Mihai-vodă.

— Dar asta o face din Alba-Iulia, nu din București, răspunse Preda Buzescu tăios. Vorbele acelui prinț flușturatic ar avea greutate dacă ar fi stăpîn de fapt peste Țara Românească.

— Va fi, zîmbi Khidr. Va fi dacă primește firman.

— Credeți atît de mult în puterea acelui firman, efendi Khidr? interveni Cae.

— Credem. El înseamnă încuviințarea noastră să pornească spre Dunăre și nu văd cu ce oști l-ați putea opri.

— Cu cele turcești, rîse Cae. Andrei va coborî însoțit de poloni. V-ar conveni oare o graniță polonă pe Dunăre? V-ar conveni oare să știți pe Dunăre o oaste polonă de cincizeci de mii de viteji sub comanda înțeleptului hatman Zamoyski? Cine l-ar putea opri pe Zamoyski să intre în Balcani?

— Facem scrisori de garanție, se amestecă Mustafa înciudat.

— Cei puternici n-au respectat niciodată astfel de scrisori.

— Dar și noi sîntem puternici, zîmbi Khidr.

— Fără îndoială! se amestecă rotofeiul Costache. Însă tare-mi vine să cred că Porții Otomane nu i-ar conveni să șadă veșnic pe picior de război.

— Vecinătatea unui popor mic nu vă ridică necazuri mari, întări Cae.

— Ne-am gîndit și la asta, zise cu finețe Mustafa. Ne-am gîndit să vă dăm vouă steagul de pace, dar care ar fi cîștigul? Îi puteți voi opri pe Báthory și pe Zamoyski să coboare la Dunăre? Îi puteți voi opri acum cînd întreaga voastră oștire se ridică doar la șase mii de oameni?

— Atunci, care ar fi calea cea bună? ocoli Indru răspunsul la care se așteptau cei doi.

— Să-i dăm firman principelui, forță nota discuțiilor înțeleptul Mustafa. El și polonii ne vor da scrisori de garanție. Acestea fac oricum mai mult decît asigurările voastre că-i veți opri din drum.

— Dar n-am dat nici un fel de asigurări, interveni Costache.

— Cu atît mai rău, se posomorî Khidr.

— Rău pentru cine? întrebă Costache candid.

— Păi se înțelege că pentru voi.

— Numai la prima vedere, zîmbi Cae. Poarta Otomană încearcă să vîndă pielea ursului din pădure, vorba proverbului românesc. Sînt cinci ani de cînd turcii nu mai au putere în Țara Românească. Iar dacă nu au această putere, despre ce discută aici solii acestora? Să înțelegem din vorbele lor amenințări după ce au rostit dorința lor de pace? Efendi, dați acel firman lui Andrei Báthory!

— Ah! sări Khidr. Domnia-ta poți lua asemenea hotărîre?

— Pot. Sînt nepotul domnului Țării Românești, deci primul om al său la masa tratativelor. Dar să nu uitați că Praga și Viena nu vor privi cu ochi buni pasul vostru. Și de asemenea să nu uitați că Mihai-vodă, în fruntea celor o sută de mii de oșteni ai lui Rudolf al II-lea, poate pîrjoli chiar Constantinopolul.

Auzind asemenea vorbe, Mustafa și Khidr, ciuliră urechile. Oare asta să se fi discutat la tratativele de la Praga? Mihai-vodă în fruntea oștirilor împăratului ar fi însemnat un pericol însutit mai mare decît hatmanul Zamoyski. Apoi, polonii nu erau atît de puternici încît să țină oști la granița de pe Dunăre. Și, de fapt, ar fi fost puțin probabil să coboare spre sud. Iar pe unele zvonuri nu se putea pune temei. Cei doi nu regretară că schimbară nota discuției, fiindcă aflaseră lucruri însemnate, dar nici nu puteau forța prea mult, fără a produce o ruptură a tratativelor, neprielnică Porții Otomane.

— Vorbele noastre nu au pornit ca amenințări, grăi Khidr

cu un ton blajin. La tratativele cu voi încercăm să găsim calea cea mai bună atît pentru imperiu cît și pentru Mihai-vodă, atît de iubit în fața marelui vizir. Din păcate, ne aflăm în încurcătură. Curtea de la București nici nu oferă, nici nu cere.

Erau singurele vorbe de sinceritate ale solului, iar Cae simți acest lucru.

— Se pare că abia acum intrăm pe făgașul bun al tratativelor, zîmbi el.

— Spre folosul celor două părți, observă Mustafa. Ne miră faptul că nu ați cerut pînă acum steagul de pace.

— Pe noi ne miră că nu l-ați adus fără să-l cerem. Acum, Imperiul Otoman nu are de ales și vom dovedi acest lucru. Sînt cinci ani de cînd noi nu am mai coborît la sud de Dunăre decît pentru a ne apăra granițele și nu le-am apărat rău. Iată deci că au fost cinci ani de liniște pentru voi. Cîtă vreme Mihai-vodă va fi stăpîn în Țara Românească, pe Dunăre nu se vor așeza puteri străine.

— Dar azi sînteți slabi, observă Khidr.

— Și cine vă oprește să întăriți puterea lui vodă? Ar fi destul să ne acordați steagul de pace și cincizeci de mii de țechini de aur.

Mustafa și Khidr se priviră uluiți. Niciodată imperiul nu acordase ajutoare popoarelor mărunte. Niciodată popoarele mici nu îndrăzniseră să ceară. Omul lui Mihai-vodă poate că nu era în toate mințile.

— La ce v-ar folosi? întrebă precaut Mustafa.

— La ridicare de oști mari, care să pună stavilă unei viitoare mișcări a lui Andrei și Zamoyski spre Dunăre. Iar noi garantăm cu scrisori să nu atacăm Constantinopolul.

Din nou cei doi ciuliră urechile. Cae nu pomenise nimic despre garantarea Balcanilor. Era limpede că la Praga se discutase eliberarea Balcanilor.

— E rîndul vostru să vindeți pielea ursului din pădure, zîmbi Khidr. Nu uitați că sînteți un popor prea mic pentru a garanta capitala unui imperiu!

— Noi sîntem mici, dar dușmanii voștri sînt puternici, spuse evaziv Cae. Oștile lor conduse de Mihai-vodă ar pune în mare primejdie Poarta Otomană. Iată că voi nu ne-ați oferit pînă acum decît amenințări, în vreme ce alte popoare ne acordă sprijin de seamă. Dacă nu vă grăbiți, vom fi în situația să nu avem de ales.

— Ne trebuie răgaz de chibzuială, grăi Mustafa. Răspunsul nostru va veni curînd.

§

În ziua de 25 august, marele vizir Ibrahim îi primi în palatul sau pe Mustafa și Khidr. Cei doi soli ce negociaseră la București și la Alba-Iulia arătau zdrobiți de oboseala drumului lung.

— Ai găsit adevărul, Mustafa? întrebă Ibrahim privindu-l adînc.

— L-am găsit, strălucitorule! zîmbi acesta. Truda noastră nu s-a dovedit zadarnică.

— Înseamnă că știi cui trebuie să-i dăm steagul.

— Știu, strălucitorule! Lui Mihai-vodă. Amenințare polonă nu va fi la Dunăre cîtă vreme îl sprijini pe domnul Țării Românești. Acum el e disperat. La disperare, ar putea fi un simplu general al împăratului Rudolf. Cu un astfel de general, Rudolf s-ar încumeta asupra Balcanilor. Să-l sprijinim pe Mihai acum la vreme de grea cumpănă pentru el, iar din dușman îl vom face prieten. Din păcate, la București nu am aflat nimic despre puterea oștilor sale. Oamenii lui vodă s-au arătat la fel de vicleni ca și conducătorul. Însă ghearele lui Mihai sînt mai ascuțite decît oricînd. Oastea lui Mahmud-pașa a trecut pe sub topoarele valahilor cu mult înainte de a se apropia de Dunăre. Comandanții garnizoanelor de sub Dunăre nu cred să fi trecut pe sub nasul lor vreo oaste valahă. Nimeni nu-și poate ascunde oștile într-un astfel de drum lung. Și totuși armata lui Mahmud-pașa a suferit o înfrîngere groaznică. Ienicerii lui Mahmud, cu care am stat de vorbă, cred că cei ce i-au atacat la vreme de noapte nu erau mai

puțini decît ei. Cum a putut oare Mihai-vodă să aducă sub poalele Balcanilor o astfel de armată?

— Mahmud, ce spune?

— Mahmud a dispărut dimpreună cu steagul nostru cel verde. Iată dar, strălucitorule, că domnul Țării Românești nu se lasă călcat de oști chiar acum cînd pare căzut la pămînt.

— Au pomenit valahii ceva despre luptele cu Mahmud?

— Nici o vorbă, strălucitorule! În Balcani lumea se minunează și nu crede să fi fost război. Totuși două mii cinci sute de morți și răniți stau mărturie.

— Mda! murmură Ibrahim. Asta e tot?

— Nu, strălucitorule! interveni Khidr. Iscoadele noastre din Țara Românească au auzit unele zvonuri. Se zice că Mihai-vodă ar pregăti oști în Munții Bucegi. Din păcate, nu se poate pătrunde acolo. Cei care au încercat nu s-au mai întors. Totuși, alimente și arme trec mereu pe drumurile către munți. Și tot de la iscoade am aflat că Mihai-vodă are gînduri să ocupe Transilvania cu puterea armelor.

La auzul acelei vești, marele vizir sări în picioare uimit. Pe față i se citea bucuria, dar și îndoiala.

„Dacă Mihai-vodă pornește spre nord cu puterea oștilor, înseamnă că nu e atît de slab pe cît l-am crezut, gîndi el. Iar de va izbîndi în Transilvania, toate temerile noastre asupra lui Zamoyski se spulberă."

Apoi se întoarse către cei doi soli.

— O Transilvanie sub Mihai-vodă ar fi rău, sau bine?

— Bine, strălucitorule! rîse Mustafa. Dacă valahul atacă Transilvania, va face pace la Dunăre. Iar ofertele lui Rudolf nu vor mai însemna nimic pentru vodă. Cît despre Zamoyski, numai Mihai-vodă poate să-i taie castana. Numai de ar fi adevărat.

— Trimitem alte iscoade în Țara Românească, hotărî Ibrahim.

§

La 2 septembrie, Mihai-vodă primi steag de pace din partea Imperiului Otoman. Și lucru nemaiauzit, un ajutor de zece mii de țechini. În scrisoarea lui Ibrahim se făceau aluzii de încurajare pentru ocuparea Transilvaniei și asigurări că Țara Românească nu va suferi atacuri din parte tătarilor cîtă vreme va lipsi vodă din București.

Începutul de toamnă se arăta frumos. Primii negustori turci intrară în Cîmpia Bărăganului să cumpere grîne, vite, oi, miere și lînă. Fusese un an bun. Carele încărcate cu vîrf se mișcau spre Dunăre ca niște rațe sătule. Perioada jafului fusese înlocuită cu cea a negoțului. Satele frumoase, ridicate peste cele pustiite cîndva, străluceau printre flori și livezi. Gospodarii ospitalieri îi cinsteau pe negustorii aflați în trecere. Se apropia perioada tulburelului și a nunților. A pomenilor și parastaselor uitate peste an. A serilor de clacă. Prilej de vînzoleală a tinerilor, sau de taclale a celor vîrstnici. Erau atîtea prilejuri de petrecere la români încît gospodarii, ce-și îndreptau speranțele asupra vinului pînă către postul Pașilor, se luau cu mîinile de păr înainte de Bobotează. Apoi, căindu-se de nesocotință, porneau după vinuri spre nord, către podgoriile mari.

CAPITOLUL XI

La 5 octombrie Bucureștii se afla în mare fierbere. Curtenii lui Mihai-vodă anunțaseră cu două săptămîni înainte marele bal din palatul domnesc. Rădvane frumoase purtate de cai focoși treceau fără întrerupere prin fața străjilor zîmbitoare. Căldura de la începutul lui octombrie nu mira pe nimeni în Cîmpia Bărăganului. Ea ținea de obicei pînă către sfîrșitul lunii. Încă nu căzuse bruma, iar gospodarii Capitalei puneau la murat gogoșari, gogonele cît pumnul, fragede ca sînul fetelor, castraveți mici spinoși la capete, varză, a cărei zeamă căpăta în postul Crăciunului tărie de vin, ardei umpluți cu varză ce se dovedeau peste iarnă mai buni ca ambrozia, sau ascundeau în fîn vestitele noastre mere roșioare ori crețești, care țineau pînă prin martie. În poduri se așezau ciorchini de struguri ceruiți la capete, prune și mere uscate aduse de pe la dealuri. În cămări sau pe policioare, gutui mari cît căpățîna de varză roșie, al căror miros te ducea cu gîndul spre dulce binecuvîntare.

Lumînările multe prin sălile palatului domnesc, făcliile așezate prin colțuri de curte aduceau în seara aceea o atmosferă de sărbătoare. Mihai-vodă lepădase straiele din catifea, pentru minunatul port românesc de la Jiu. Cămașa, frumos lucrată în arnici negru pe la poale și pe la pumnași, era un dar al mamei sale Tudora. Zeghea și ițarii o frumoasă atenție a soției. Opincile din piele de porc, meșterite de dibaciul Ducu, un semn de prietenie.

Invitațiile numeroase trecuseră chiar în Transilvania, de unde coborîseră în goană mare frumoase trăsuri înconjurate de tineri călăreți. Din rădvanele trase cu măiestrie la scară coborau jupînițe îmbrăcate în mătăsuri scumpe, cu bijuterii ce luau privirile,

sau în dragul port românesc ale cărui lucrături de mînă întreceau strălucirea mătăsurilor. Munteni falnici, spătoși, se încrucișau cu olteni îndrăzneți și iuți de la Jiu și Olt. Bucureștenii aplecați spre eleganța modei Apusului se întrețineau cu tineri focoși de prin părțile Vrancei și Buzăului. Curteni bătrîni în intrigi și cuvinte cu tîlc, făceau ochii mari de sinceră uimire în fața atîtor frumuseți adunate acolo. Crai înrăiți în sfîntă și omenească desfrînare nu se puteau hotărî unde să-și arunce năzile. Viteji luptători de la Șerpătești, Putinei, Hîrșova, Giurgiu, Rusciuk, Silistra sau Călugăreni, se simțeau pierduți între sutele de fete, una mai frumoasă ca alta, care-i priveau doar în treacăt cu sfiiciunea de veacuri a sexului slab, însă cu precizia unui cîntar fără sminteală. Mari boieri aplecați spre demnitate și dulce trufie își uitaseră aerele undeva pe la uși, amintindu-și cu regret că nu mai sînt tineri. Unchiași uitați de păcatele lumești se înviorau din senin, se lepădau de junghiurile trecătoare, dornici a se prinde la dans. Bărbați credincioși, chibzuiți la purtare, se fofilau de lîngă neveste parcă înțepați de streche, dornici să privească măcar o clipă în decolteurile ademenitoare. Preoți adînciți în pioase gînduri sfinte se înfiorau cu privirile lacome, promițîndu-și a-și spăla păcatele gîndului cu lungi rugăciuni. Jupînese trecute de anii ispitelor se îmbujorau privindu-i pe tineri.

Hangiul Cristache Mutu, a cărui gușă se legăna ca o tobă umplută, fusese tocmit pentru o noapte a priveghea buna rînduială a bucatelor și vestitelor vinuri românești. Apucat de obișnuita lui limbariță, lăuda fiecare soi în parte cu atîta dulce convingere, încît nici invitații aplecați spre cele cucernice, sau spre crunte și vechi vătămări ale pîntecului, nu se opriră la mîncărurile ușoare sau la prima cană cu vin.

Cei mai de seamă boieri ai Țării Românești se întîlniră acolo cu ceva cărturari din Transilvania, cu nobili unguri ca bătrîna contesă de Szatmári, contele Francisc Teke și tînăra Alberta Teke, cu sîrbi și bulgari și chiar dregători turci trecători prin țară. Nu lipsiră de la bal cîțiva invitați mai aparte, ce nu erau obișnuiți

ai casei domnești, cum era cazul Didinei Tufănel, sau al marilor negustori Isaia și Calapăr.

Vestiții viorişti și țambalagii Cotae, Gușă Dulce, Zamfir, Buzău, dimpreună cu marele gurist Dodu și alți ortaci la fel de buni, însă mai puțin cunoscuți, porniră încuviințarea să-și strunească cele unelte de cîntat. Sîrba de la Breaza deschise balul. Vodă se prinse în joc, spre bucuria invitaților. Chirilă Zece Cuțite prinse umerii Albertei, iar tînăra îi șopti cu spaimă:

— Dar nu cunosc dansul acesta.

— Îl înveți, zîmbi Chirilă. Melodiile dansurilor românești sînt atît de sprintene și tactul atît de îmbietor încît picioarele și corpul se supun fără greșeală.

Ieremia Băicoianu intră alături de Didina. Îmbrăcată cu lucruri de împrumut, unele prea largi, altele prea strîmte, fata încerca un sentiment de adîncă umilință, dar cînd văzu fața radioasă a clucerului, cînd îi citi în lumina ochilor, se prinse în joc și uită de starea sa jalnică.

— Cine sînt acei tineri frumoși? întrebă contesa de Szatmári, întorcîndu-se către Cae Indru.

— Care, doamnă? Aici sînt atîtea perechi frumoase...

— Bărbatul înalt și bruneta aceea focoasă.

— Da, da, acum îi văd. Tînărul domn e clucerul Ieremia Băicoianu, fiul marelui boier Vintilă.

— Și fata?

— E fiica unui lingurar.

— Fiica unui ce?

— A unuia care face linguri. Mihai-vodă le va fi naș.

— Ei, la dracu! Știi că boierii valahi sînt isteți? Ei se pricep a-și primeni sîngele.

Tinerii de prin părțile Buzăului porniră Sîrba Popilor. Cei aflați pe margini îi însoțiră cu tactul palmelor. Apoi intrară gorjenii cu vestitul Căluș românesc, atît de drag lui vodă. Făloși ca împărații, iuți ca scînteile, aprigi ca în luptă, mari în chiote ca niște scăpați, tinerii olteni amuțiră asistența. Sub picioarele lor

sprintene, tari ca fierul, sub bîtele lor de lemn de corn, dalele de marmură ale palatului domnesc păreau gata a se desface în mii de bucăți.

Bătrîna contesă de Szatmári încremenise. Niciodată nu văzuse un dans atît de grăitor, de energic, de sprinten. Dansatorii păreau un singur trup. Trupul ritmului.

— Jesus Maria! murmură cînd se sfîrși dansul. Dragă domnule Teke, știi ce-mi trece prin minte? Cred că dansurile arată vigoarea unui popor. Văzînd Călușul, mă dumiresc abia acuma cum a fost cu putință ca șaptesprezece mii de valahi să învingă la Călugăreni o sută optzeci de mii de turci.

Pierduți pe aleile imensului parc de castani, Ieremia și Didina pășeau sfioși unul lîngă altul. Se cunoscuseră cu cîteva luni în urmă în piață la Zece Mese. Văzînd-o atît de fermecătoare în hainele ponosite, clucerul mai curajos decît acum, încercase a-i fura un sărut. Palma fetei căzu atît de grea încît Ieremia Băicoianu, cel ce luptase la Călugăreni ca un leu, cel căruia sîngele dușmanilor sau al său îi acoperea rănile multe, cel ce se aruncase după un steag turcesc înfruntînd moartea, o privise uluit. Acum pășeau unul lîngă altul și nu știau ce să-și spună. Își făuriseră atîtea planuri ale vorbelor, dar toate păreau acum nelalocul lor. Se mai întîlniseră de două ori și de fiecare dată doar ochii lor vorbiseră.

Didina Tufănel, tînăra de a cărei gură se temea o mahala întreagă, tînăra care îi rupsese cîndva o ureche jupînului Panaiotis, negustorul de covoare din Ulița Mare ce se legase de ea cu gînduri păcătoase, călca temătoare și sfioasă lîngă frumosul clucer. La cea de a doua întîlnire, Ieremia îi pomenise ceva despre căsătorie, dar atît de încruntat încît numai inima ei pricepuse. Acum Ieremia își propusese a fi mai curajos, însă amîna cuvintele, gîndindu-se că-i va vorbi despre dragostea lor la prima răspîntie a parcului. Însă răspîntiile treceau una după alta. Ajunseră lîngă zidul împrejmuitor. Apoi o luară îndărăt, iar tînărul observă cu spaimă că se apropie marginea parcului dinspre curte. Dacă ea ar fi fost fiică de boier, lucrurile ar fi decurs destul de simplu, dar

cum ea se arăta mîndră în sărăcia ei, se temea să nu o supere din te miri ce greșeală. Îi prinse mîna. Degetele ei tremurară ușor ca aripile puiului de vrabie căzut din cuib.

— Nu ne potrivim, spuse ea strîngîndu-i mîna cu toate puterile. Domnia-ta ești boier. Noi sîntem atît de săraci încît abia am găsit cu împrumut straiele de pe mine. E drept că am învățat să scriu și să citesc. Pentru asta i-am slujit părintelui Gherasim un an întreg. Însă cu jupînițele nu știu să mă port. Iar țiitoare... să nu-ți închipui că... Apoi nici nu știu dacă te plac... chiar dacă puțin...

Ieremia zîmbi în întuneric. Strînsoarea degetelor și chiar prezența ei acolo îi contrazicea vorbele. Un gînd viclean îi veni în minte.

— Atunci, spuse el cu prefăcut oftat, nu mai am nici o speranță. Te-aș ruga însă frumos cu multă umilință să mă lași a-ți săruta ochii în semn de rămas bun.

Degetele ei slăbiră strînsoarea brusc. Inima parcă încetase a bate și o cuprinse un fior de frig. Ieremia se aplecă spre ea, dar nu-i căută ochii, ci gura. Buzele ei așteptară tremurînd, ca ale copiilor gata să plîngă. Apoi, timpul încremeni pentru ei. Brațele ei se înălțară spre gît cu timide opriri. Ale lui, sprintene, pline de nerăbdare și puternice, îi cuprinseră mijlocul. Șoaptele dintre sărutări împliniră frazele lungi ce nu-și mai aveau cătare.

— Mergem chiar acum la vodă! hotărî el. M-am rugat de el să ne fie naș.

Ea aprobă printr-un semn de supunere.

Tufănel-tatăl, îmbufnat peste măsură că nu primise invitație la balul din palatul domnesc și bucuros peste măsură că scăpase de un asemenea chin ce l-ar fi băgat în mormînt înainte de a păși prin poarta palatului unde se aflau toate mărimile țării, se cinstea cu niște secărică adusă de cumătrul Zavaidoc. Acesta întrecuse măsura băuturii și-i tot spunea ceva la ureche, dar bătrînul Tufănel nu înțelegea o iotă, fiind ocupat cu gîndurile sale.

„Dacă Ieremia vine să mi-o ceară pe Didina... adică nu... alde tat-su... că el e mai... și eu doar la început îi zic: «Cuscre, n-o

dau. N-o dau că... N-o dau că n-am eu chef.» Asta e! Să dea boala dacă nu-i zic taman așa! Ce dacă e boier mare? Să știe și boierii."

— Ia mai taci dracului, bă Zavaidoc! Să știe și boierii că noi ăștia oropsiți avem și noi asta... cum dracu-i zice? La urmă, cînd cădem la învoială... adică nu. Să mă pupe ei întîi.

— Ce naiba bombăni acolo? se interesă doamna Tufănel, trezită din gîndurile ei ce umblau pe la curtea domnească.

— E, te, tee! Pă toate vrei să le știi, o repezi bătrînul. Dacă vin cuscrii...

— Totul e să pui o vorbă bună pe lîngă boier, stărui Zavaidoc. Dacă vrea el, mă poate băga la curățenia orașului. Îi zici?

— Ce să-i zic?

— De măturoi...

— Care măturoi? se încruntă Tufănel.

— Cum care măturoi? grăi Zavaidoc. Nici n-ai ajunseară între boieri și o faci pă al dracului. Că numa boierii, cînd le ceri, n-aude nimic. E surzi și tace.

În vreme ce dansurile românești ridicau parcă palatul în slăvi, în vreme ce tinerii invitați începură a se privi cu mai puțină sfială, iar jupînesele și bătrînii boieri chibzuiau la viitoare și apropiate nunți ale fiilor și jupînițelor, vodă părăsi marea sală a balului. O seamă de bărbați schimbară între ei semne tainice, apoi se mistuiră spre cămara de lucru a domnului Țării Românești. Ochii lui Mihai-vodă străluceau ciudat. Vechea lui încruntare se schimbase într-un zîmbet frumos.

— Iată, prieteni, zise privindu-și boierii pe rînd, asemenea bucurie n-am avut de mulți ani. Deschidem Sfat de taină fără să ne amenințe vreo primejdie. Ce am hotărît împreună acum cîteva luni s-a dovedit înțelepciune. Ne-am păcălit dușmanii slobozind oștile și arătîndu-ne slabi. Am căpătat la tratative cu Casa de Austria aprobarea să luăm prin forța armelor vechiul pămînt românesc al Transilvaniei. Dibăcia solilor noștri ne-a adus marele steag de pace al Porții Otomane, și încurajarea marelui vizir Ibrahim, în vederea intrării noastre peste Carpați. Ne-am refăcut pe ascuns

puterile armate, lăsînd să se înțeleagă că sîntem slabi. Avem azi 8400 de oșteni în Munții Bucegi. Frumoșii noștri oșteni îmbrăcați unul ca altul în roșu au învățat a mînui sabia, pistolul sau cuțitul la școala celor mai vestiți luptători ai neamului, Cae, Chirilă, Ducu, Preda Buzescu, Costache, Băicoianu și Calomfirescu, la care se adaugă părintele Grasa. Armata Bucegilor înzestrată cu frumoși cai de rasă, lipsită de zale și fierăraie fără rost, e cea mai sprintenă din partea de răsărit a Europei. Ea va hotărî victoria noastră în Transilvania. Udrea, Preda și Radu Buzescu, acești neobosiți luptători ai neamului, au ridicat din îndemnul nostru oștile Mehedinților și Jiului. Numărul tinerilor oșteni din cele două tabere se ridică la 11000. Avem azi destulă oștire să intrăm în Balcani pînă la Constantinopol. Dar Balcanii nu sînt ai noștri. În Balcani nu-i pămînt românesc, chiar dacă popoarele de acolo ne doresc. Noi de pămîntul neamului românesc ne îngrijim azi. Prin unirea românilor din Transilvania cu Țara Românească, făurim o dorință a poporului nostru, veche de sute de ani și ajungem o națiune puternică. Iar de acolo pînă la cucerirea Moldovei va fi un pas. Dar să nu vorbim azi despre Moldova. Numai timpul va vorbi. Acum a venit ceasul în care vă poruncesc și vă rog să porniți cu mine spre Transilvania. Către sfîrșitul lunii vom da bătălie cu Andrei Báthory, acel prinț, acel cardinal, ce nu are alte scopuri decît de falà și se vrea conducător al popoarelor pînă la Dunăre. Nu va fi ușor să cîștigăm această bătălie. Mulți dintre noi poate nu vor mai ajunge să vadă victoria noastră. Spun victorie, fiindcă noi nu ne putem îngădui să pierdem o singură luptă. Azi, cîștigarea unei bătălii nu se mai face numai pe cîmpul de luptă. E un slab general cel care crede astfel. Ea se pregătește cu migală chiar înainte de pornirea oștilor. De vom face greșeli, în loc să cucerim Transilvania, Țara Românească va intra în cruntă robie. Nici oștenii nu trebuie să știe încotro ne îndreptăm, ci să se dumirească la fiecare pas. Iscoadele principelui, ale turcilor, în care nu am încredere, ale moldovenilor și polonilor stau la pîndă. De vom uni Transilvania cu Țara Românească, chiar dacă viețile noastre vor

sta în grea cumpănă, urmașii vor fi mîndri de noi și ne vor pomeni cu dragoste. Acum, aștept părerile voastre.

— Măria-ta! grăi Aga Leca. Sîntem destul de puternici pentru a nu ne mai feri de nimeni. Avem douăzeci și șase de mii de oșteni înarmați pînă-n dinți. Vom alerga spre Transilvania atît de iute, încît se va cutremura lumea în drumul nostru. Atîtea înjosiri am adunat de la Andrei Báthory, că m-ar unge pe inimă dacă i-am porunci să părăsească principatul.

— O vom face, rîse Costache Caravană, însă nu acum.

— Așa e, Leca! încuviință domnul. Omul înțelept știe să rabde pînă cînd îi vine lui bine. Îi vom da asemenea poruncă, să ne astîmpărăm inimile, dar nu azi. Mîine îi trimitem scrisoare lui Báthory și-l înștiințăm că oștile noastre puține se pregătesc a coborî în Balcani și așteptăm cu multă supunere aprobarea sa. Lovitura noastră de căpetenie va fi surpriza. Cînd vom fi văzuți în Transilvania, va fi prea tîrziu să se mai ridice oști mari împotriva noastră. E drept că Andrei are sub arme treizeci și trei de mii de oșteni. Că oastea ce o ducem peste el cuprinde doar douăzeci de mii, dar Ion Cristu ce se ascunde în castelul din Obreja sub numele de conte Hans Beckembauer, a tratat în secret cu secuii și cu sașii de acolo. O mie de sași sînt gata să ni de alăture. Șase mii de secui așteaptă semnul nostru. La aceștia se vor adăuga patru mii de iobagi români cam slab înarmați, ce-i drept, însă de mare trebuință. Iată deci că vom fi mai puțini doar cu două mii. Dacă Andrei află din vreme gîndurile noastre, are timp a-și dubla numărul oștilor. Am putea întrece numărul lor, adăugîndu-i pe cei șase mii de tineri rămași sub arme din oastea mare. Chibzuiala ne oprește de la asemenea greșeală. Armata aceasta de șase mii va rămîne în București sub comanda vornicului Dumitru. O călcare din partea turcilor, tătarilor sau moldovenilor, în lipsa noastră, nu trebuie să găsească Țara Românească lipsită de apărare. Udreo! se întoarse domnul spre aprigul războinic.

— Poruncă, măria-ta!

— Pleci în zori să iei comanda armatei Mehedinților! Radule!

— Poruncă, măria-ta! se înclină tînărul cărturar din familia Buzeștilor.

— Pleci în zori să iei comanda armatei Jiului! Ridicați cele două armate prin Munții Olteniei, pînă aproape de granița principatului! Așteptați ascunși în păduri! La 21 octombrie veți primi ștafete cu alte porunci. Leca!

— Poruncă, doamne!

— Baba Novac!

— Aici, măria-ta!

— Porniți în zori și puneți pe picior de plecare Armata Bucegilor! Totul să fie gata la semnul meu! Predo!

— Poruncă, măria-ta!

— Pleci în zori la Alba-Iulia și-i ceri cu multă supunere lui Andrei să aprobe intrarea noastră în Balcani!

— De ce nu pornim chiar acum? întrebă înfierbîntat de entuziasm Calomfirescu.

În locul lui vodă răspunse Cae Indru:

— Fiindcă turcii își risipesc oștile în vederea iernatului, cu cinci-șase zile înainte de Sfîntul Dumitru.

— Așa e! aprobă vodă. Nimic nu trebuie să ne scape din vedere. E ceasul cel mai mare din viața poporului român.

O oră mai tîrziu, domnul Țării Românești reveni în sala balului și nimeni dintre invitați nu bănui că la doi pași de jocuri și cîntece se hotărîse viitorul neamului.

Clucerul Ieremia Băicoianu, ușor îmbujorat, veni în fața lui vodă ținînd-o de mînă pe tînăra lui iubită.

— Măria-ta! grăi el șovăielnic. Aceasta e fata despre care am avut îndrăzneala a vă pomeni.

Domnul făcu ochii mari a sinceră și neascunsă uimire. Auzise că ar fi frumoasă, dar tînăra din fața lui întrecea toate închipuirile. Înaltă și mlădie, aplecată mai mult spre clasicele forme

lungi, cu tenul mat și limpede ca apa de izvor, cu ochii albaștri adînci, cu buzele fragede ca ale copiilor alăptați, cu ținuta mîndră ca a unei prințese, Didina tulbură privirile celor ce asistau la prezentarea ei.

— Ia te uită! grăi vodă zîmbind. Clucerul a știut să-și aleagă mireasa. Ce spui, fină?

— Doamne! se aplecă cu grație înnăscută. Alegerea am făcut-o amîndoi.

— Așa, așa! rîse domnul. Oricît ar fi de frumos și de boier tînărul Băicoianu, fetele noastre nu-i cad în brațe ca oile. Cel puțin așa am înțeles din răspunsul tău și mă bucură această mîndrie. Am hotărît să vă fiu naș, dar după răspunsul de adineauri, te pomenești că nu mă vrei. Și n-ar fi mirare. De fapt, mirii trebuie să-și aleagă nașul.

— Măria-ta! răspunse cu îndrăzneală tînăra fecioară. Așa e obiceiul, dar în cazul de față, numai domnul țării are dreptul să hotărască.

— Măi să fie! se minună Mihai-vodă de istețimea ei. Pari o curteancă înnăscută. Haide, sărută dreapta nașului și să fie într-un ceas bun!

„Dumnezeule! gîndi bătrînul boier Băicoianu, tatăl clucerului. Nărodul de fi-miu știe să aleagă. Rar am văzut atîta grație și frumusețe la un loc. Îmbrăcată cum trebuie, va arăta ca o regină a jupînițelor noastre."

— Te bucură gîndul bogăției viitoare? întrebă vodă cu vicleană vorbă.

— Nu, măria-ta! Mă neliniștește. Fericirea nu stă în cumpăna averii.

— Adevărat! răspunse vodă. Dar o completează.

— Uneori, zîmbi fata arătîndu-și dinții minunați, bogăție de preț a tinerilor din familia Tufănel. În vară, tatăl meu s-a întors de la Sulina cu opt galbeni. Vă închipuiți măria-ta, că în casa noastră galbenii se întîmplă ca merele în plop. Din ziua în care s-a întors cu galbenii, n-a mai avut liniște. Noaptea, proptea

ușa cu pari groși. Altădată o lăsam descuiată. Dormea numai cu toporul, cuțitul, sapa, sabia, și două toroipane de lemn așezate lîngă el. În fiecare zi le găsea altă ascunzătoare. Toată spoitura casei era numai o săpătură. Într-o noapte s-a sculat numai broboane. Uitase unde îi pitise. În schimb, nea Ciripoi, care venise tot cu opt galbeni, s-a îmbătat într-o seară și s-a întors acasă fără ei. Ori i-a pierdut, ori l-a ușurat careva. De două luni bolește nea Ciripoi și vorbește în dodii.

§

Nu mică fu surpriza părintelui Grasa, cînd se pomeni cu fălcosul alături. Măsuța de răchită a părintelui, cărată de slujitori sub castanii de la marginea parcului domnesc, arăta aplecare spre cumpătarea sfîntă. O singură cană de tămîios se odihnea cuminte pe blatul ei. Dar păcatele lumii nu stau niciodată la vedere, ci ascunse cu grijă. Sub masa atît de pașnică în cumpătarea ei, se deschidea drumul către iad, măturat frumos și ademenitor. Două gălеți cu năbădăiosul lichid, cărate din îndemnul păcatului de mîinile lui Cristache Mutu, abia își trăgeau sufletul. Una plină ochi, cealaltă într-o stare de plîns, fiindcă se golise aproape de tot. Pașnica ulcică lucrase temeinic asupra ei dovedind proverbul atît de cunoscut că: „Buturuga mică răstoarnă carul mare.” Părintele Grasa, mai înțelept după fiecare cană, cugeta adînc asupra unei teze biblice.

— Scuzați, domnule! se aplecă fălcosul încercînd să dea mai multă putere picioarelor ce se porniseră a nu se mai supune corpului. Sînt trei ceasuri de cînd vă caut cu gura însetată de plăcerile păcatului și inima gata a primi vorbele voastre înțelepte. Sînt trei ceasuri de cînd marele meu suflet păcătos tînjește după adîncimea cugetărilor voastre. Vă mai amintiți despre minunata noapte petrecută cu domnia-voastră la Privighetoarea de aur? Despre minunata seară, cînd mi-ați mărturisit ceva din viața voastră de duhovnic?

Părintele Grasa clipi des pentru a-și limpezi vederile. Apoi grăi cu siguranța cam șubrezită de munca aspră a golitului găleții:

— A, fălcosul? Dumneata ești fălcosul care...

— Chiar așa domnule! Am fălcile mari. Aceasta e o trăsătură caracteristică familiei noastre. Nu-mi amintesc să fi fost în stirpea noastră un singur bărbat lipsit de asemenea haruri. Despre femei nu mai spun. Au fost cazuri cînd femeile ne-au întrecut în mărimea și puterea fălcilor.

— Nu înțeleg, rosti cu seninătate Grasa.

— Aveți răbdare domnule! Care au fost virtuțile cele mai de seamă ale stirpei voastre?

Iezuitul răspunse fără a se gîndi mult:

— Cumpătarea, femeile, vinul și puterea pumnului.

— Creștinești virtuți, grăi fălcosul. Ei bine, la noi virtutea cea mai de seamă a fost grija pentru mîncare. De sute de ani stirpea noastră aleargă după ea apucată. Rar s-a întîmplat ca femeile și bărbații noștri să facă mofturi sau alegere la bucate. Cînd eram prunc, îmi amintesc bine că ieșeam dimineața cu seniorul casei, adică ilustrul nostru părinte, cu doamna, mama noastră, și cu cei șaptesprezece frați de sînge. Totdeauna foamea se arată mai cumplită seara decît dimineața. Ieșeam deci în uliță cu seniorii în frunte, iar acolo unde neghiobii nu găseau nimic bun de mestecat, noi aflam totdeauna. Tot ce nu era bine prins în piatră sau în zid trecea printre fălcile noastre. Iarbă, oase, petice, coji, adică ce nu era fier sau piatră, încăpea fără urmă între fălcile noastre. Iar dintre noi, Delphinul familiei, ce se nimerise o lady încă de la vîrsta de trei ani, se arăta cea mai sprintenă. Dacă nimeream într-un lan de grîu, lăcustele păleau de rușine în fața stirpei noastre. Iată, domnule, de ce la noi fălcile au căpătat asemenea proeminențe. Cînd am împlinit vîrsta de cincisprezece ani, seniorul casei mi-a poruncit să plec în lume pentru a mări fala neamului meu. Nu mi-a dat nici arme, nici povețe. Eram născut cu fălcile mari. Întîi am fost argat la un boier de prin partea locului. Făcînd el nesocotința de a mă lăsa singur un ceas în cămară, m-am apucat creștinește de ce

era acolo și, spre mîndria stirpei, în binecuvîntatul ceas am lăsat numai pereții și rafturile. Am ajuns la Viena, unde am fost slujitorul unui cavaler ce nu arăta prea înstărit. Nu i-am ronțăit calul dintr-o aplecare creștinească spre milă, mulțumindu-mă doar cu hamurile din piele. La vîrsta majoratului m-am aciuat pe lîngă un călugăr mai obidit decît mine. El mi-a deschis ochii spre cugetări înalte. El mi-a arătat versetul din Biblie unde scrie negru pe alb că păsările cerului nici nu ară nici nu seamănă, dar se îndestulează fiindcă le poartă cineva de grijă. „Cu atît mai vîrtos, îmi spunea el, oamenii trebuie să creadă că cineva le poartă de grijă."

Sînt douăzeci de ani, domnule de cînd meditez asupra versetului și caut a vedea unde a greșit stirpea noastră. Fiindcă numai o greșeală ne-a abătut de la asemenea haruri.

— Nimicnicii! Nimicnicii! Toate sînt nimicnicii! grăi cu semeață voce părintele Grasa. În viața viitoare stă puterea noastră.

— Se poate domnule, răspunse fălcosul. Și călugărul mi-a pomenit acest lucru.

Spunea că cei doi oropsiți, se vor bucura în viața viitoare de toate bunurile lumii. Îl cred, însă mi-e groază de un lucru.

— Care e acel lucru? se întinse Grasa peste pașnica masă.

— Mă gîndesc, domnule, că stirpea mea din totală neștiință s-ar abate și pe lumea cealaltă de la unele precepte subtile, iar pacostea ar rămîne în vecii-vecilor peste noi.

— Da, nu-i exclus, răspunse iezuitul. Voi medita, domnule, asupra acestei chestiuni.

— Vă mulțumesc, domnule! De la ultima noastră discuție, m-am tot gîndit la voi și la averea voastră din Franța. Avînd amîndoi aceeași inimă simțitoare, socot că ne potrivim. Eu aș putea să plec acolo cu voi în calitate de slujitor credincios.

— Da și eu m-am gîndit la asta, dar nu pot pleca acum. Am aici o seamă de prieteni care încă au nevoie de mine. Pe domnia ta te pot angaja chiar din acest moment ca scutier. Știi să mînuiești o sabie?

— Știu, domnule și nu tocmai slab.

Contele Francisc Teke, tînăra contesă Alberta Teke și Chirilă ședeau retrași lîngă o fereastră a imensei încăperi.

— Cererea domniei-tale mă onorează, grăi contele privindu-l pe Chirilă. Și sînt convins că fiica noastră va găsi în domnia-ta un soț bun. Totuși se ivesc unele piedici. Familia noastră e una dintre cele mai vechi și mai nobile din Transilvania. Domniei-tale îți lipsește un titlu atît de necesar înrudirii propuse.

— Vă înșelați, conte, zîmbi enigmatic Chirilă. Nu ne lipsește asemenea titlu. Cinstea voastră mai presus de orice gînd îmi îngăduie să vă dezvălui acest secret, fiind convins că-l veți păstra cu sfințenie pînă cînd va veni vremea dezvăluirilor.

Zicînd acele vorbe Chirilă se aplecă la urechea contelui și-i spuse ceva în șoaptă. Fața lui Teke se lungi de mirare, apoi răspunse:

— Într-adevăr, nu mai există nici-o piedică între noi. La primăvară putem face pregătirile de nuntă.

Obrajii frumoasei Alberta se îmbujorară brusc.

Se apropiau zorile. Preda Buzescu, Udrea, Baba Novac, Leca și Radu Buzescu părăsiră curtea domnească arătîndu-se obosiți. După un ceas ei călăreau sprinteni pe drumurile hotărîte de Mihai-vodă. Primii pași spre cucerirea Transilvaniei fuseseră făcuți. Se va împlini oare această dorință? Și de va fi așa, cîți vor mai rămîne în viață după luptele ce se anunțau grele?

Hangiul Cristache Mutu, Costache Caravană și Sile Adormitu stăteau la o masă de răchită, cu trei ulcele goale așezate în fața lor. O masă cu blatul trist prin lipsa vinului și bunătăților. Chiar dedesubt masa arăta jalnică, fiindcă cele trei găleți goale nu puteau aduce un sprijin îmbietor la petrecere. Somnul juca moale sub genele lor. Sile încercase de cîteva ori să cînte la urechea lui Costache, dar năbădăiosul îl oprise de fiecare dată.

— Nu! Nu dragul meu Sile! spuse acesta cu blîndețea omului gata să lovească. Răgetul tău aduce cu cel de catîr înjunghiat și mă poartă cu gîndul spre pistoale. Or, socot că nu e cazul să fac prăpăd printre oamenii pașnici. Nu! Chiar dacă o iei mai

subțire, mă apucă asemenea furie încît aș păcătui crunt fărîmînd jumătate din palatul domnesc. De cum deschizi gura, îmi vine așa din senin să mă apuc cu dinții de pereți și să ies prin tavan.

— Domnule Costache Caravană, grăi Sile cam descumpănit. Cunosc oameni care capătă mîncărime de piele, sau fac bube dulci, sau se îmbolnăvesc de pîntec ascultînd o melodie cîntată prost. Însă pînă azi nu am întîlnit un om atît de pornit ca domnia-ta. Fără să mă laud, aș putea spune cu mîna pe inimă că am cîntat adesea pe la cumetrii, nunți, botezuri, sau chiar la un parastas. Ascultîndu-mi vocea năprasnică, e drept că oamenii s-au încăierat între ei zbierînd ca apucații, însă nu cu gînduri de omor. E pentru întîia oară cînd mi se întîmplă asemenea pocinog. Iată că înțeleptul hangiu Cristache a șezut foarte liniștit cînd mi-am acordat vocea, fapt ce îmi dă speranțe pentru viitoarele demonstrații vocale.

— Domnule! interveni Cristache Mutu, adunîndu-și gîndurile de tăria vinului mult. Departe de a vă strica speranțele și plăcerea cîntecului, ce se dovedește la domnia-ta mai mare decît harul vocii, vă mărturisesc plin de tristețe că un cîntat prost îmi sleiește puterile. De cum ați deschis gura am simțit o moleșeală în mădulare, iar dacă ați fi continuat a vă produce pînă la capăt, m-ar fi apucat damblaua. De cînd e lumea au existat femei și bărbați plini de noblețe, dar lipsiți de ureche muzicală, care, bănuindu-se hărăziți cu voce, i-au năpăstuit pe cei din jur. De cînd e lumea marele procent de cîntăreți l-au dat afonii. Ei sînt gata să cînte în orice prilej din dragoste pentru semenii lor și dintr-un orgoliu nemăsurat. Cu cît afonia se arată mai mare la un om, cu atît el simte dulce și adîncă chemare spre nobila demonstrație. Am auzit că vrei să te însori cu una dintre fetele jupînului Calapăr. Pasul domniei-tale e bun și chibzuit. Averea jupînului Calapăr trebuie tocată de un om harnic. Totdeauna oamenii strîng mai mult decît au nevoie. În orice casă de creștin ai căuta, găsești lucruri adunate cu trudă și fără rost. Chiar și la mine. Avem căni de porțelan aduse din Apus cu multă trudă. Avem pahare cumpărate pe aur. Avem

căni de pămînt ars meșteșugite frumos. În locuința mea găsești oricînd vreo două sute de căni și pahare, de pe care eu și Smaranda ștergem praful cam la două săptămîni fiindcă nu folosim decît două căni proaste și rupte la buză. Întreabă-l pe un creștin de ce le-a strîns! Întreabă-mă pe mine care n-am măcar copii! Nimeni nu știe ce să răspundă. Și chiar de aș avea copii, acestora nu le plac vechiturile noastre, fiindcă moda și gusturile nu stau pe loc. I-am zis cîndva Smarandei să ne bem ceaiul din frumoasele căni de porțelan. S-a uitat la mine ca la un smintit. Grozav sîntem de nărozi, avînd în vedere că trăim o singură dată. De cum facem ochi și puțină gîndire, alergăm ca apucații să adunăm. Să mă ia naiba că nu mai știu de unde am plecat!

Cei doi prieteni l-ar fi ajutat cu dragă inimă dar și gîndurile lor erau risipite.

Afară se limpezea dimineața. Rădvanele ieșeau din curtea domnească și se mistuiau pe ulițele frumos pietruite. Zgomotul roților se auzeau pînă departe. Peste castani se abătu o roată de vînt ca o părere. Crengile subțiri își plecară trupurile ca într-o reverență umilă. Trunchiurile dormeau nepăsătoare. Începea o zi ca oricare alta și era liniște în țară.

CAPITOLUL XII

Ziua de 21 octombrie a anului 1599 debută cu ceață. O ceață groasă, leneșă, obișnuită în munții Olteniei la mijloc de toamnă. Puțin după ceasurile nouă, soarele puternic reuși să treacă prin ea. Curenții de aer o mînau din urmă de parcă o trăgeau la darac. Zdrențuită la rasul pămîntului, sau în fuioare lungi pe înălțimi, ceața își irosea ultima vlagă. Satele de munte cocoțate pe curmături, sau rînduite frumos prin văi, apăreau mai limpezi, mai proaspete. Patru călăreți, ai căror cai înspumați arătau drum lung parcurs fără oprire, descălecară la marginea unui sat.

— De cîte ori văd ceața trăgîndu-se leneșă peste păduri, mă gîndesc la un basm, grăi Chirilă Zece Cuțite.

— Eu și Zambilica, numai la faptul că am putea să ne rătăcim, chicoti Costache Caravană.

— Acesta e satul Crăița, spuse Ducu cel Iute, bun cunoscător al locurilor. La vreme de iarnă jumătate din casele lui sînt goale. Vara, întreaga vale se umple de oameni.

— Care să fie cauza? întrebă Cae Indru.

— Locuitorii cîtorva sate de la Dunăre, veșnic amenințați de prădăciunile turcilor, își cresc vitele aici. După Sfîntul Dumitru, cînd turcii nu se mai încumetă la călcări, oamenii coboară cu animalele spre șes și le țin acolo pînă la începutul lui aprilie. În Crăița e greu de pătruns pe timp de vară. Turcii care au încercat și-au lăsat oasele prin văgăunile munților. Crăițenii se bat ca diavolii.

— Grele timpuri! observă Chirilă.

Costache, aflat ceva mai încolo, nu luă parte la discuții. Sprijinit cu brațele de un pălanc, privea încîntat hîrjoana a doi

copii nu mai mari de trei ani, care se jucau de-a mijoarca. Unul dintre ei trecuse la pîndă. Opincuțele cam mari pentru picioarele lui, pantalonii de pănură ce căzuseră către genunchi, dezvelindu-i pîntecul și jumătate din fundul alb spre roz, nu-i puneau stavilă agerimii.

Cae Indru dădu semn de plecare. Cei patru încălecară iar caii porniră la pas printre casele multe. În vale îi aștepta Radu Buzescu.

— Ce vești, prieteni? strigă el de departe.

— Bune, zîmbi Caravană. Oștile Mehedinților și ale Jiului au poruncă să fie la Veștem în ziua de 26. Acolo se vor împreuna cu Armata Bucegilor.

— Vor fi, răspunse Radu ai cărui ochi străluceau de bucurie.

Cam la vremea prînzului cele două oști porniră pe firul văilor, împlinind porunca lui vodă. Cae și prietenii săi le urmară cu privirile o vreme, apoi își mînară caii odihniți pe drumul de întoarcere. Prin păduri, frunzele căzute dormeau în tihnă.

§

Andrei Báthory fusese la vînătoare. Alături de el călătoreau Kornis, Bogati, comandantul oștilor din nord, consilierul Ciomîrtan, contele Teleki și contele Teke.

— Bună pradă, domnilor, grăi principele satisfăcut. De multă vreme n-am mai doborît mistreți atît de frumoși, iar timpul călduros ne-a fost aliat de seamă. Pe o astfel de vreme în Polonia...

Andrei nu-și putu continua vorba. Un tînăr călăreț prăfuit de drum lung apăru dinaintea lor. Kornis îi ieși înainte. Principele, încruntîndu-se de asemenea întîmplare ce-i curmase povestirea, strigă aspru:

— Ce s-a întîmplat, domnilor?

— Măria-ta! grăi cu umilință tînărul călăreț. Baltazar, comandantul garnizoanei din Sighișoara, ne trimite cu vești rele.

Mihai-vodă s-a ridicat asupra Transilvaniei în fruntea unor oşti mari.

— Ce tot îndrugă nebunul ăsta? rîse Andrei dispreţuitor, întorcîndu-se către Kornis. Lui Mălai-mare, care nu-i decît un cioban şi sluga noastră, i-am poruncit să plece din Ţara Românească. Poate că s-a ridicat cu familia şi ceva oşteni să ne asculte porunca.

— Măria-ta! răspunse Kornis. În timpul cît a durat vînătoarea au mai venit astfel de solii. Le-am oprit să vă tulbure, socotindu-le născociri ale saşilor din Braşov.

— Şi bine ai făcut! Aprobă Andrei. Ciobanul de la Dunăre nu are oşti. După lucrările Dietei din Alba-Iulia vom porni să ocupăm Ţara Românească. Oştile Moldovei sînt aproape de Oituz. Hatmanul Zamoyski aşteaptă porunca noastră pentru a coborî la Dunăre. Noi avem 25000 de oşteni la care se vor adăuga 8000 de secui. Va fi o simplă plimbare pînă la apa Dunării. O plimbare cam obositoare ce-i drept, dar ea ne va mări faima şi puterea. Solii ciobanului au mijlocit în vară la Praga să nu primim recunoaşterea de principe al Transilvaniei. Trimisul arhiducelui Maximilian, care ne-ar fi înştiinţat de asemenea lucrări, a dispărut pe drum. Abia de curînd am aflat că Mălai-mare a lucrat împotriva suzeranului său. Azi, împăratul se arată dispus a ne acorda recunoaşterea cerută. Domnule Ciomîrtan! se întoarse către masivul consilier. Dorinţa noastră este să ne căsătorim cu distinsa şi cucernica Maria-Cristina, ruda împăratului şi fosta soţie a vărului Sigismund, acea minunată doamnă ce a fost prigonită pe nedrept prin cuvinte de ocară. Căsătoria ei cu noi va şterge asemenea josnicii.

Curtenii din jurul principelui îşi reţinură cu greu zîmbetele, ştiind-o pe Maria-Cristina ca pe o brezaie.

— Te vei îngriji, domnule Ciomîrtan, să-i trimiţi împăratului o scrisoare în scopul acesta! continuă el.

Frumosul alai intră în Alba-Iulia. Era toiul culesului în vii. De pe dealuri cobora spre cîmpie mirosna dulce-amăruie a piersicilor de toamnă. Carele încărcate cu butii mari se mişcau pe dealuri la vale ca nişte corăbii. Boii albi, cu coarnele mari, sau

roșii, cu coarnele mici, se opinteau în fața carelor mari ce veneau peste ei. În spatele roților lutul părea poleit cu aur.

Către seară, veștile despre călcarea lui Mihai-vodă se dovediră nenumărate. Mînios peste măsură, principele își pofti nobilii la Sfat.

— Ești un general slab, domnule Kornis! răcni el. Principatul e călcat de oști dușmane, iar domnia-ta nu știi mai mult decît noi.

Kornis învățase de multă vreme a se stăpîni. Răspunsul său dovedi chibzuială și-l domoli pe năbădăiosul cardinal.

— Măria-ta, Mihai-vodă a ieșit ca șarpele la drum, cînd i se urăște cu viața. Iată că a venit singur să-i zdrobim căpățîna. Oștile Transilvaniei așteaptă porunca voastră.

— Măria-ta! interveni Bogati. Ar trebui să nu privim cu ușurință lupta împotriva valahilor. Mihai-vodă e un general mare. El n-a pierdut bătălii pînă azi. Și nu se aventurează într-o luptă fără sorți de cîștig. Socot că ar fi mai bine să-l hărțuim pînă cînd primim ajutoare de la moldoveni și poloni.

— Ți-e frică, Bogati? zîmbi cu dispreț cardinalul.

— Mi-e frică, măria-ta.

Curtenii rîseră ca la o glumă bună, iar Andrei le ținu isonul. Cînd se mai potoli, îi porunci lui Kornis:

— Generale, să dai altcuiva oamenii lui Bogati! Nu-mi plac fricoșii.

— Asta nu! grăi cu supărare contele Teke. Domnul Bogati e un oștean călit în războaie.

— Se pare că te opui dorințelor noastre, îl întrerupse cardinalul amenințător. Ia seama, domnule Teke!

— Mă opun, măria-ta, răspunse Teke înfruntîndu-i privirile. Unele privilegii ne acordă acest drept. Familia noastră ține oști pe plată. Iar pe domnul Bogati noi l-am numit comandant.

— Mda! răspunse Andrei Báthory înciudat. Vom strica unele privilegii cît de curînd. În principat există un stăpîn și nu-i

nevoie de mai mulți. Unde se află Mălai-mare cu oamenii lui? îl întrebă pe Kornis.

— Undeva pe lîngă Făgăraș, măria-ta.

— Cîți oșteni are?

— Vreo nouă mii.

— Atît? Numai atît? de ăștia te sperii, domnule Bogati?

— Măria-ta! grăi molcom oșteanul. Cîndva am luptat alături de Mihai-vodă. El e chibzuit și viclean.

— Iar noi – inteligenți, i-o reteză cardinalul.

— Fără îndoială! continuă Bogati. Observați totuși că valahul pe care l-am crezut la pămînt nu numai că are oști, dar se încumetă chiar asupra noastră. Cum a putut el să strîngă oști fără să știm?

— Adunătură găsești totdeauna, rîse cardinalul. Armata Transilvaniei o va risipi la prima ciocnire. Avem oșteni buni, îmbrăcați în zale și chivernisiți cu arme noi.

— Adevărat, măria-ta! Dar să luăm seama la valah. Cu puțină vreme înainte ne-a cerut aprobarea să coboare sub Dunăre cu ceva oștiri mărunte pentru a face unele prădăciuni la turci. Azi amenință principatul. Viclenia lui se arată fără tăgadă.

— Viclenie slabă, domnule Bogati. Locul de luptă nu-l va alege ciobanul de la Dunăre. Îți voi arăta cum îl vom face una cu pămîntul pe acest cioban. Pornim în zori către Sebeș. Domnule Kornis, aduci oastea acolo! Bătălia o vom da la Sibiu. Spatele oștirii noastre va fi apărat de zidurile cetății. Tunurile de pe ziduri îl vor măcina pe cioban. Domnule Ciomîrtan, trimite ștafete să vină secuii! Fă-i scrisoare cîinelui răzvrătit și întreabă-l de rostul lui în Transilvania! Trimite grabnic solie spre Oituz, cu porunca noastră către Ieremia Movilă să vină spre Sibiu! Aceeași poruncă i-o trimitem hatmanului Zamoyski. Și acum, domnilor, să facem o partidă de cărți! Ah, era să uit! Pregătiți un par mare în care să-l așezăm pe ciobanul răzvrătit!

Zilele lui octombrie continuau să se arate frumoase. La Veștem era cald ca în toiul verii. Oștenii lui vodă se odihneau după

oboseala drumului greu. Pe prispa unei case de la marginea satului, domnul Țării Românești, Aga Leca și Baba Novac ședeau de taină.

— Pari cam plouat, Leca, spuse vodă privindu-l cu băgare de seamă.

— Am și de ce, zîmbi Leca. Azi trebuia să fiu naș. Se cunună o nepoată din Valea Călugărească. Au ăia de acolo un vin, măria-ta, de moare lumea. De cîte ori mă tocmesc a fi naș, treburile de război îmi strică planurile.

— Am fost mai chibzuit decît tine, rîse domnul. Eu am promis a fi naș aproape de postul Crăciunului, cînd vinul a stat din fiert, iar timpul nu prea îngăduie desfășurări de oști.

Doi tineri călăreți opriră lîngă prispă și le întrerupse conversația. Clucerul Băicoianu le ieși înainte, dar vodă apucase a se ridica.

— Cine v-a trimis prieteni? întrebă el.

— Boierii! Udrea și Radu Buzescu, măria-ta.

— Vești bune?

— Bune, doamne, zîmbiră tinerii. Oștile Mehedinților și ale Jiului vor fi aici într-o jumătate de ceas.

Mihai-vodă vodă le dărui zece galbeni. Vestea era dintre cele mai frumoase și-i spulberă îngrijorarea. Întreaga lui oaste se afla acolo, așa cum prevăzuse din timp. Doar prietenii lui cei mai buni, Cae, Chirilă, Ducu și Costache, dispăruseră de două zile.

— Te gîndești la ei, doamne? întrebă Novac ghicindu-i gîndurile.

— La cine? făcu vodă cu prefăcută mirare.

— Ei, la cine! La prietenii măriei-tale.

— Mă gîndesc, recunoscu Mihai.

— Lasă-i, măria-ta! Știu ei ce fac.

Tăcură. Peste cîmpie plutea un nor de praf.

„Sînt oltenii mei dragi”, gîndi domnul țării.

Prînzul lui vodă se dovedi destul de sărac. O bucată de brînză, pîine rumenită și un pahar cu vin. În timpul prînzului ceva mișcări la ușa casei îl scoaseră pe Mihai din gîndurile sale. Erau

cei patru dispăruți. Fețele lor trase de nesomn și oboseală, hainele cam zdrențuite, arătau multă alergătură.

— Să vă cert? Se lumină domnul.

— Mai la urmă, grăi cu îndrăzneală Caravană. Aducem vești mari. Noaptea trecută am prins o solie a cardinalului către Ieremia Movilă și hatmanul Zamoyski.

— Dar ce văd? întrebă domnul fără a lua în seamă cuvintele lui Caravană. Ești rănit, Ducule?

— O zgaibă, rosti tînărul. Ceva încăierare cu cei zece oșteni ai soliei mi-a adus o împunsătură în braț.

— Te-ai oblojit bine?

— M-a oblojit Costache. Dacă l-a vindecat el de pîntecăraie pe împăratul Rudolf, nu i-a fost greu la o zgaibă.

— Da, dar tocmai dreapta?

— Sabia mea lucrează la fel de bine și în stînga, măria-ta.

— Ei, la naiba! Doar nu-ți închipui că te las la luptă?

— Nu, doamne. Voi sta lîngă domnul Țării Românești. Dacă se uită el, mă voi uita și eu. De va porni la luptă, voi fi alături.

— Mai vedem noi, îl amenință vodă. Ia zi, Costache, care sînt veștile?

— Pe ocolite, sau pe scurt?

— Pe scurt, rîse vodă știindu-l vorbă lungă.

— Alaltăieri dimineață, grăi înciudat Costache, ne-a căutat Ion Chioreanu, omul nostru de legătură cu Toma Ciomîrtan. Chioreanu ne-a adus vestea că o solie a cardinalului e în drum spre Oituz. N-am mai avut vreme să venim dinaintea măriei-tale. Și am făcut bine, fiindcă am pus mîna pe două scrisori. Principele i-a poruncit lui Ieremia Movilă să aducă degrabă oștile Moldovei la Sibiu.

— Iar cealaltă scrisoare?

— E către Zamoyski. Și îi poruncește la fel.

— Deci, se teme cardinalul.

— Așa se pare, doamne.

— A scăpat cineva din solie?

— Ah, măria-ta! Facem noi asemenea prostii?

După prînz, Mihai-vodă intră în tabăra secuilor. Uralele acestora nu conteniră multă vreme.

— Prieteni! grăi el cînd mișcarea oștenilor scăzu cu totul. Secuii ne-au fost de multe ori aliați. Le-am cunoscut vitejia și curajul mai ales în vadul Călugărenilor. Am auzit despre credința cu care au luptat pentru pămînturile Transilvaniei. Știu că nobilii și principii i-au sărăcit cu totul. A venit vremea să scuturați nedreptatea ce vi s-a făcut. Peste cîteva zile vom încrucișa armele cu principele care v-a oropsit. De vom învinge, nimeni nu va mai spune despre careva dintre voi „ăsta" și „ăla", ci „dînsul" sau „domnul cutare".

Înserarea prinse oștirea în marș.

§

La 27 octombrie, Andrei Báthory ieși din cetatea Sibiului alături de Kornis. Caii lor, sprinteni, se domoliră cu greu pe o curmătură de deal. Oștile lui Mihai-vodă se vedeau limpede în cîmpia Șelimbărului. Ordinea din tabăra lui vodă îl impresionă pe Kornis, dar cardinalul, prea mîndru pentru a se gîndi la astfel de nimicuri, grăi plin de semeție:

— Aici va fi mormîntul ciobanului.

— Avem oști mai puține, spuse precaut Kornis. Secuii pe care ne bizuiam au trecut de partea valahului.

— Îl vom pedepsi la vremea potrivită. Mălai-mare dispune de 32000 de oameni. Noi, de 25000, dar așteptăm sprijinul populației din Sibiu. Poziția noastră nu poate fi tulburată. Numai o pierdere pe aripa dreaptă ne-ar putea lipsi de apărarea zidurilor cetății. Însă pe dreapta vom pune stavilă mare. Oștile Moldovei trebuie să apară curînd. Să-l vedem pe Mălai-mare, ce va face cînd va fi prins la mijloc?

Kornis, general vechi și cu multă experiență, nu împărtăși entuziasmul cardinalului. El știa că Mihai-vodă cîștigase războaie cînd fusese mult inferior ca număr.

— Doamne! se înclină el. Nunțiul papal Malaspina ne-a dat binecuvîntarea lui. Prezența sa în tabăra noastră întărește inimile soldaților, însă nu-i destul. El ne-ar putea ajuta mai mult.

— Cum?

— Dacă sfinția-sa Malaspina ar merge în tabăra valahilor n-ar fi rău.

— Nu înțeleg, domnule Kornis.

— Puțină răbdare, măria-ta! Malaspina l-ar putea duce cu vorba pe Mihai-vodă convingîndu-l să nu înceapă lupta curînd. Cîteva zile de amînare ar însemna sosirea moldovenilor și intrarea lui Zamoyski în principat.

— Ah, ah! se lumină cardinalul. Ești un general mare, dragul meu Kornis. Iată o idee strașnică. Dar crezi că va reuși Malaspina?

— Cred. Valahul e creștin. În fața poruncilor unui înalt trimis al papei se va apleca plin de umilință. Măcar trei zile ne-ar fi de ajuns.

— Chiar fără Malaspina, tabăra noastră nu poate fi cucerită cu nici un preț. Ar putea să reziste toată iarna. Șanțurile mari ce ne apără vor aduce multă zăbavă și pierdere în oastea ciobanului de la Dunăre.

— Așa este, măria-ta! aprobă cu viclenie generalul. Avem întăritură bună. Totuși mi-e teamă de roșii. Credeam că Mihai nu-i mai are de multă vreme. Dar iată că nouă mii de roșii stau în fața noastră. E de necrezut că valahul a putut ridica o asemenea oaste harnică fără să știm nimic.

— E vina domniei-tale, se încruntă cardinalul. Numai un general slab ajunge într-o astfel de situație.

— Nici turcii n-au știut. Cred că nici acum nu știu.

— Turcii!? Dar ce avem noi cu turcii? Ei sînt amenințați, sau noi?

— Numai cei nouă mii sînt de temut, îl domoli Kornis.

— Ai uitat de oștile Mehedinților și Jiului.

— N-am uitat, măria-ta. Soldații sînt viteji, însă armele lor, proaste. Iscoadele ne-au adus știre că tînărul conte Hans Beckembauer cu o mie de sași, la care se adaugă ceva adunătură de iobagi valahi și unguri, a trecut de partea lui Mihai-vodă.

— Lucrarea tînărului conte nu o înțeleg, spuse cardinalul mirat. Și nici pe sași nu-i înțeleg. O parte sînt cu noi.

— Nici eu nu-i înțeleg, oftă Kornis.

§

Nunțiul papal Malaspina intră în tabăra lui Mihai-vodă la 27 octombrie, înainte de vremea prînzului. Era un bărbat nu prea înalt, chiar dacă purta încălțări cu tocul mare. Fața lui pufoasă ca miezul unei pîini decojite părea plină de bunătate și curățenie sufletească. Ochii mari, verzui, ședeau aplecați mai mult spre umilă cucernicie. Doar superba haină lungă pînă la pămînt, frumos tivită cu fir de aur, și inelele multe contrastau cu privirea umilă. Mihai-vodă alinie o gardă de onoare și-l primi cu tot fastul datorat unui înalt oaspete. Malaspina nu ridică ochii din pămînt, dar întinse mîna grăsuță a binecuvîntare și pentru sărutul ce se cuvenea. Pe fața lui nu apăru nici-o tresărire cînd vodă îi strînse mîna fără să i-o sărute.

— Ne datorați mai mult, observă retrăgîndu-și palma.

— Adevărat, sfinția-voastră! grăi Mihai. Dovezile noastre de respect se vor înmulți cînd vom cunoaște scopul venirii înaltului oaspete. Sînteți oare trimisul bisericii, sau al cardinalului Andrei?

Malaspina intui că sub îmbrăcămintea frumoasei primiri adia parcă un vînt ușor de ostilitate. Domnul Țării Românești se dovedea curtenitor și precaut. Haruri de preț la un conducător. Cu astfel de om era greu de luptat în vorbe și promisiuni. Răspunse totuși fără a-și arăta mirarea:

— Mai mult, zîmbi cu o bunătate prea siropoasă ce nu-i plăcu lui vodă. M-au trimis la voi marele conducător al creștinilor

infailibilul nostru papă și împăratul Rudolf. Ei nu doresc război în Transilvania.

— Aveți împuterniciri scrise din partea împăratului?

— A, nu! se apără Malapsina. Un nunțiu papal poate fi crezut și fără astfel de dovezi.

— Fără îndoială! aprobă vodă ascunzîndu-și gîndurile. Grija împăratului ne bucură din toată inima. Oștile noastre nu vor face stricăciuni aici unde am hotărît să domnim.

— Rudolf se va întrista.

— Ca și noi, sfinția-voastră. Nimeni nu face război de plăcere.

— Ar putea să vă certe cu oști.

— Greu de crezut, zîmbi vodă. Din vorbele voastre am înțeles că împăratul s-a aplecat către pace. A ne certa cu oști, s-ar dezice.

— Dar el nu vă dorește domn al Transilvaniei, forță nota discuției Malaspina. Gîndurile lui sînt îndreptate spre cardinalul Báthory, căruia îi poartă multă prietenie.

— Sfinția-voastră! rîse evitînd încruntarea. Dacă ați fi în locul nostru ce ați alege? Niște gînduri sau un tratat semnat în vară la Praga? Un tratat care ne îngăduie ocuparea principatului.

— Aș alege tratatul, grăi cu finețe Malaspina. L-aș alege numai dacă nu aș cunoaște ultimele gînduri ale împăratului.

— Ultimele lui gînduri nu le cunoașteți nici voi, ripostă Mihai-vodă întinzîndu-i o cursă. Poate că azi dimineață avea altele.

— Împăratul nu-i un om care își schimbă gîndurile de la o zi la alta, observă Malaspina. Dar se opri fiindcă picase în cursă. Răspunsul lui vodă îl încredință de acest lucru.

— Așa cred și eu, sfinția-voastră. Un împărat care semnează împuterniciri în vară nu-și schimbă gîndurile doar în cîteva luni.

— Cursul evenimentelor ar putea să le schimbe, încercă Malaspina să repare greșeala.

— Adevărat! Dar evenimente care să întărească o schimbare n-au fost în aceste luni. Noi i-am rămas credincioși împăratului. Mai mult, respectăm tratatul.

— Să înțeleg prin aceasta că nu țineți seama de ultima dorință a împăratului?

— Din contră, zîmbi Mihai. Dorința scrisă a împăratului e sfîntă pentru noi.

— Am priceput, se întristă Malaspina. Îmi lipsesc niște dovezi scrise de la împărat. Iar în lipsa lor nu mă credeți.

— A, nu! răspunse cu finețe vodă. Vă credem din tot sufletul. Numai gîndurile împăratului nu ne sînt clare de vreme ce nu le-a scris.

— Poate vă înduplecați la dorința papei?

— Cu multă pioșenie, grăi vodă. Să-i spuneți papei că vom lupta și în viitor pentru apărarea creștinilor.

— Dar nu vi se cuvine Transilvania, se mînie nunțiul papal. Ea e a celor ce o stăpînesc azi. Vă vorbesc în numele dreptății.

— Cine sînt stăpînii, sfinția-voastră? se încruntă vodă.

— Cardinalul Andrei și marii lui dregători.

— Și pe cine reprezintă ei?

— Poporul, firește.

— Care popor? Marea populație a Transilvaniei o formează valahii ținuți în iobăgie.

— Mai sînt și alții. Mai sînt ungurii, sașii...

— O mie de sași sînt cu noi și chiar o parte dintre ungurii iobagi.

— Secuii...

— Șase mii de secui au venit în tabăra noastră.

— Dar nu toți secuii.

— Nu toți, ci numai aceia pe care i-am ales noi să lupte.

— Veți fi un domn nedorit.

— De cine? De nobili? Cardinalul și nobilii sînt nedoriți de popor. Iar noi nu am venit în scop de mărire, ci pentru unirea românilor de pretutindeni.

Malaspina tăcu încruntat, dar nu-și arătă supărarea. Andrei Báthory îl socotea pe Mihai un om slab, lipsit de puterea gîndului. Or acesta se dovedea cu mult superior tînărului cardinal.

— Voi reveni, grăi cu adîncă tristețe. Pînă mîine va fi răgaz de chibzuință. Multe gînduri bune vin peste noapte. Să nu uitați că papa și împăratul nu doresc război în Transilvania și nici inimile noastre de buni creștini.

— Bine spus! întări vodă. Inimile noastre de creștini doresc pacea. Andrei Báthory e cardinal. Deci, înalt om al bisericii. El înțelege chiar mai bine decît noi asemenea lucruri. Sfătuiți-l, în numele inimii lui de creștin, să lepede oștile și să pornească acolo de unde a venit. În felul acesta nu va fi război. El e cetățean polon, sfinția-voastră, iar aici unde nu l-a poftit nimeni a venit în scopuri de mărire. De va înțelege asemenea lucruri, pacea va domni în întreaga Transilvanie.

„Viclean ca o vulpe, gîndi Malaspina. Finețea vorbelor lui ne-a pus mereu în încurcătură. Doar așa se explică faptul că e un mare general."

Cu aceste gînduri intră în tabăra principelui. După fața lui îngîndurată, Andrei ghici că întîmpinase greutăți.

— Ce face cîinele valah? întrebă cu dispreț.

— Porecla voastră nu sună frumos în gura unui prelat! îl mustră Malaspina. Mai ales că Mihai-vodă nu a avut cuvinte de ocară pentru principele Transilvaniei. El ne-a arătat limpede doar gîndurile ce l-au mînat la război.

— Gîndurile unui cîine...

— Cîine, dacă vrei, dar un cîine deștept. Latră mai puțin decît alții. Mă așteptam să se gudure. N-a făcut-o, însă nici nu ne-a respins.

— Ai obținut amînarea?

— Încă nu. Voi merge mîine din nou în tabăra lui. De vor veni moldovenii, poate se răzgîndește și va porni spre Dunăre. Un război aici nu e dorit de nimeni.

— Deci azi va fi liniște?

— Sper, dragul meu.

Peste cîmpie se pornise un vînt călduț cu amenințare de ploaie.

§

Către seară, secuii destupară ploștile mari cu pălincă. Tufănel-tatăl moțăia pe șaua calului întinsă în iarba uscată. După un timp se scutură din amorțeala ce-l cuprinse. Nările lui se lărgiră ca niște cimpoaie. Trase aer mult în piept, îl slobozi treptat, plescăi din limbă, iar urechile lui mișcară scurt, iepurește.

— Bă Ciripoi! îl îmboldi pe văr.

— E! căscă acesta somnoros.

— Nu simți nimic?

Ciripoi-tatăl, ce visase că a fost înjunghiat în luptă, se trezi de-a binelea.

— Simt un junghi.

— Altceva?

— Nimic.

— Auăleo! Ia umflă tu nițel carina!

Ciripoi își ridică nasul cît o ridiche de iarnă și adulmecă asemenea unui ogar.

— Țuică, grăi cu lăcomie în glas.

— Aș! îl contrazise Tufănel aspru. E prăștină. Aici numai strugurii...

— Țț! îl întrerupse Ciripoi. Prună cum te văz și mă vezi.

— Și din ce parte vine, deșteptule?

Ciripoi își învîrti nasul ca o limbă de busolă.

— De la secui.

— Auăleo! Taman de la ei? Secuii nici nu cer, nici nu dau.

Porniră totuși pe direcția mirosului, conducîndu-se fără greșeală. Zavaidoc, aflat ceva mai încolo, prinse mișcarea celor doi. Săltă într-o rînă și strigă după ei:

— Cumetrilor! Dragii mei! Un’ v-aț ușchitără, bre?

Dar nu-și repetă întrebarea. Un miros delicat ce-i înfioră tot corpul adia pe lîngă el ca o părere. Vîntul bătea dinspre secui și aducea aroma cu el.

— Limbă!

— A! răspunse acesta moleșit de somn.

— Ia saltă muia!

— Pe sfîntu post al Crăciunu...! se bîlbîi Limbă. Țuică, frati-miu...

O luară degrabă după cei doi. Tufănel și Ciripoi văzură manevra fîrtaților și se fofilară pe după corturile secuilor. Și-ar fi putut pierde urmele, dar mirosul puternic îi atrase ca un magnet. Intrară într-un cort mare. Cinci secui mustăcioși învîrteau cu hărnicie în mîini ceva ploști pîntecoase, binecuvîntate ca mărime. Tufănel și Ciripoi, care văzuseră la fii lor unele aplecări spre vorbe și purtări alese, duseră cîte un picior în spate, ridicară pălăriile, se aplecară cu grație în doi peri, apoi rămaseră cam năuci. Secuii abia le răspunseră la salut. Era clar ca lumina zilei că sosirea lor nu aducea bucurii.

— Domnilor! se izmeni Ciripoi-tatăl. Nimeritu-s-au a vedea ceva mișcare la voi. Eu am avutără un fin din secuime... băiat bun și dădea de băut... carele zicea că...

Tăcu. Secuii discutau între ei fără a-i lua în seamă. Aceasta îl făcu pe Ciripoi să adopte o nouă formulă ce le-ar fi putut trezi interesul.

— Domnilor, noi sîntem bucureșteni. În piață la Zece Mese...

Cei cinci aprobară din capete și-și văzură de treburi. Tufănel-tatăl avu una din acele sclipiri ale inteligenței care vin adesea în ceasuri de mare cumpănă. Începu să se scuture ca un apucat. Ciripoi prinse ideea din zbor și porni un atac pe măsura scuturatului.

— Destinsul nostru prieten, zise țuguindu-și buzele vinete, nobelu, cavaleru suferă de țîfnă, de bojoci, de dambla, de

ceva dureri ale sufletului, care numa vădanele, sau ceva țuică, de friguri...

— Friguri la vreme de toamnă? cătă cu mirare spre ei unul dintre mustăcioși.

— Chiar așa, domnule, sări Ciripoi plin de speranțe. Pă el numa toamna îl apucă. Vara n-a avutără niciodată nimica. Din Deltă i se trage. L-au mușcatără nouă lupi, optzeci de viespi, patru șerpi, șase mistreți, o capră rîioasă, unșpe lipitori și două vaci turbate.

— Lipitori? se înfiorară cei cinci.

— Lipitori, domnilor. A da frunte, adică muma ălora nouășpe...

— Parcă ziceai că unsprezece lipitori, îl întrerupse unul.

— Așa ziceam, o drese Ciripoi. La început unșpe au fostără. Pă urmă, a mai mare a început să fluiere după pui. Am pus mîna pă custură... ăă... pă sabie. Îi zic lu a bătrînă, care venea în frunte cu patruzeci de pui după ea: „Cară-te, fă, d-acilea că fac moarte de om." Se uită urît la mine și mă înjură...

— A bătrînă?

— A bătrînă, domnilor.

— Vorbea?

— Și încă ce vorbea! se izmeni Ciripoi. Cam stricat românește, ce-i drept, însă eu știu și limba lipitorilor, așa că i-am prinsără toate mișcările. Dacă văz că nu-i chip a ne înțelege ca niște creștini de treabă, îi ard una cu a custură și-i raz o ureche.

— Avea urechi?

— Mari, domnilor, ca foile de varză. Zice ea:

— Nu mai da, Făt-Frumos, că ți-oi face mare bine!

Auzind astfel de năzdrăvănii, cei cinci mai ciocniră un rînd între ei. Verii se dezumflară ca două bășici înțepate, iar disperarea fu cumplită cînd unul dintre mustăcioși grăi molcom:

— Gata cu pălinca. Ce a mai rămas în ploști e porția vecinilor. Eu merg să o duc degrabă, însă domniile-voastre puteți rămîne să ne povestiți mai departe chestia aia cu lipitorile.

— Care lipitori, bre? interveni Tufănel oprindu-se din scuturat.

— Păi alea cu urechile cît varza.

— Bă neică! zise Ciripoi cu năduf. Du patru ploști! Pă a d-a cincea las-o bolnavului! Că el numa' cu țuică...

Mustăcioșii prinseră a rîde.

— Păi de ce nu ați grăit așa de la început, fraților? făcu unul întinzînd plosca spre Tufănel.

Dar Ciripoi i-o luă chiar se sub nas.

— Nu-i pentru domnia-ta, încercă să-l oprească secuiul. Numai bolnavului i se cuvine.

— E, te, te, măă! bombăni Ciripoi. Parcă pe mine nu m-au mușcatără?

— V-am spus eu fraților, că așa sînt bucureștenii, grăi unul dintre secui.

Apoi se întoarse către cei doi veri:

— Am priceput care e oful vostru, de cum ați intrat. Însă matale povestești frumos, așa că face să bem toată pălinca împreună. Ia zi-i cum a fost cu lipitoarea a bătrînă!

Ciripoi nu apucă să dezlege firul povestirii. La ușa cortului apărură cumetrii Limbă și Zavaidoc.

— Dumnealor e d-ai noștri, zise Tufănel-tatăl.

— Or fi, spuse cu părere de rău unul dintre secui. Dar aici nu mai e loc. Să meargă în cortul alăturat.

Limbă și Zavaidoc o zbughiră spre vecini, însă nu avură noroc. Toroipan și Gălușcă se cinsteau cu gazdele. Porniră către alt cort. Părintele Grasa și fălcosul discutau cu gazdele o frumoasă teză biblică. Ceva mai încolo, Sile Adormitu și Ciripoi-fiul povesteau pățania cu pîntecăraia. Abia la marginea taberei nimeriră un cort fără oaspeți.

În vreme ce pălinca lega prietenii între români și secui, Mihai-vodă făcu Sfat de taină cu oamenii săi. Cortul cel mare al domnului Țării Românești se umplu de oaspeți înainte de miezul

nopții. Erau de față Cae Indru, Preda, Radu, Udrea, Leca, Zamfirescu, Novac, Ducu, Băicoianu, Chirilă, Costache și Niță.

— Iată, prieteni, grăi vodă. A venit vremea să facem planul de luptă. Andrei Báthory e un strateg bun. El și-a făcut întărituri de care și șanțuri adînci. Spatele său are apărare spre orașul Sibiu. Tunurile ridicate pe ziduri pot să lovească spornic în noi. Așa cum sînt așezați, dușmanii vor fi greu de clintit. Andrei are trei linii de luptă. În prima linie de pe aripa dreaptă vor lucra pedestrașii. În centru cavaleria, iar pe stînga puterea cea mai mare a lor ar fi nobilimea călare, ce știe să lupte frumos. S-ar putea să fie o greșeală a principelui faptul că și-a pus la vedere oastea pregătită de luptă. Dar s-ar putea să fie și un vicleșug. Adică, să-și așeze altfel liniile de luptă cînd vom porni atacul. Acum aștept păreri.

— Măria-ta! grăi Radu Buzescu. Dacă biruim pe aripi, îl scoatem pe principe de sub zidurile orașului.

— Bine grăit, Radule! zîmbi domnul. Și mai e ceva: De vom ataca pe aripa stîngă, tunurile de pe ziduri nu pot slobozi atîta foc asupra noastră cum ar face-o pe centru.

— Adevărat! interveni Preda. Din păcate, principele știe că ne vom feri de centru, așa că cele mai mari întăriri le-a pus la aripi.

— Și ce-i de făcut, Predo?

— Măria-ta, cred că acolo trebuie să atace întîi Baba Novac. Haiducii lui știu să se descurce pe loc rău.

— Așa ne-am gîndit și noi, aprobă vodă.

— Doamne! se amestecă Indru. Nimic nu poate sta în picioare pînă cînd vom ști sigur dacă principele va păstra ordinea de luptă pe care ne-o arată.

— Așa este, nepoate! grăi vodă cu multă plăcere. Ai vrea să facem o mișcare de oști către ei?

— Aș vrea, doamne! Două mii dintre oștenii Bucegilor ar fi tocmai ce ne trebuie. Tinerii roșii se mișcă ușor ca fulgul.

— Cine să pornească în fruntea lor?

— Eu, măria-ta.

— Așa să fie, nepoate! Dar ia seama să te întorci la timp! Nu vreau pierderi printre oamenii mei. După ieșirea ce o vom face în zori, Sfatul nostru de taină se va închega iarăși. Acum, noapte bună, prieteni!

O parte dintre boieri se îndreptară către corturile lor. Mihai-vodă, Cae, Chirilă și Costache porniră să controleze cele opt rînduri de străji din jurul taberei. Noaptea răcoroasă înfiora pînă și caii. Pe zidurile Sibiului torțele mari aruncau lumină către cîmpii. Costache rămase mai în urmă. Zambilica lui, cam somnoros, călca fără tragere de inimă.

— Bă nărodule, pune copita mai sprinten! îl struni grăsunul. Vrei să ne facem de rîs în fața lui vodă? Sau ești supărat? Îi fi avînd și tu necazurile tale. Și eu sînt, Zambilico. Am sufletul greu. Parcă simt că s-ar apropia o nenorocire. Asemenea suflet închis n-am mai avut de la Călugăreni, cînd era să se prăpădească prietenul Cae. Poimîine va fi război greu. Oare cîți vor scăpa dintre noi?

Pagină intenționat goală

CAPITOLUL XIII

Nunțiul papal Malaspina veni în zori la tabăra lui Mihai-vodă. Clucerul Ieremia Băicoianu îi ieși înainte și-l rugă să aștepte. Vodă se ridicase pe o curmătură de deal pentru a urmări desfășurarea celor două mii de roșii gata să pornească spre liniile principelui. Cae Indru aștepta încuviințarea domnului țării. Vînt Sălbatec, frumosul său armăsar, juca pe loc, nerăbdător. Peste mușchii lui puternici pielea se înfiora ca o părere. Apoi Cae ridică mîna, iar mica oaste se puse în mișcare. Cînd apărură tinerii la vedere, în tabăra cardinalului porni alarma. Andrei își mîna calul pe dealul Gregori de unde putea să vadă desfășurarea luptei.

— Iată-i că pornesc asupra noastră, domnule Kornis, grăi cardinalul lipsit de teamă. Cîinele valah atacă întîi cu călăreții.

— Pe partea dreaptă, încuviință Kornis. Ștefan Lazăr se află în pericol. Acum cînd știm pe ce parte atacă valahii, ar fi bine să-i dăm ajutor cu aripa stîngă a lui Petre Huszár.

— Nu, domnule! ripostă mînios cardinalul. Ne-am dovedit slabi strategi. Încăierarea încă nu s-a pornit, iar noi apucăm să ne stricăm aripile? Dă sprijin din linia a doua!

Kornis înghiți greu afrontul făcut de cardinal în fața nobililor și trimise porunci spre linia a doua. Tinerii roșii nu se grăbeau. Caii lor purtați la pas călcau nervoși. Abia cînd începură să bată tunurile, Indru făcu un nou semn. Principele și nobilii văzură cu uimire cîteva manevre executate ca la paradă. Liniile roșiilor fugeau în lături și se închegau din mers într-un lanț mare. Apoi, din goana cailor, lanțul se frînse în pîlcuri de cîte două sute, cu distanțe mari între ele. Indru părea a se abate din drum, către

centru. Tunurile de pe ziduri își concentrară focul acolo. Un semn al lui Cae fu urmat de o nouă manevră. Călăreții se adunară și ocoliră zona primejdioasă.

— Bine lucrat, nepoate! se entuziasmă vodă, dar glasul lui nu putea răzbi pînă la Indru.

Tunurile își mutară bătaia spre dreapta. Prea tîrziu. Călăreții lui Cae se desfăcură iar în lanț, făcînd o curbă mare asupra locului lovit de obuze. Călăreții Bucegilor se mișcau parcă într-o joacă. O joacă totuși primejdioasă. Cea mai mică greșeală în manevrele lor i-ar fi dus la pierderi nebănuite.

— Nepotul nostru e un general mare! spuse Mihai încîntat.

— Să vedem, să vedem, rîse Preda Buzescu. Cavaleria lui Báthory a ieșit la atac. Sînt acolo cinci-șase mii de călăreți. Dacă Indru nu întoarce acum, va fi prins din două părți. Ei, la dracu! Nu azi începem lupta, ci mîine.

Altul în locul lui vodă ar fi ridicat mîna pentru ajutoare în spijinul celor două mii. Mihai zîmbea. Avea multă încredere în Cae. Și chiar în acea clipă, Buzescu răsuflă ușurat. Un semn al lui Indru adună semicercul în pîlcuri, din goana năprasnică a cailor. Cu puțin înainte ca primele rînduri inamice să închidă arcul, tinerii roșii ieșiră în afara zonei primejdioase și veniră în tabără grupați frumos.

Malaspina urmărise manevrele, nu cu ochi de cunoscător. Totuși, fu impresionat de execuțiile măiestre ale tinerilor roșii. Niciodată nu-și putuse închipui că se pot face astfel de manevre cu osteni mulți, chiar sub bătaia tunurilor. Apoi, îl văzu pe vodă și alături de el pe tînărul general ce-și condusese oamenii atît de elegant. Rîdeau amîndoi, de parcă ar fi venit de la o petrecere.

— A, sfinția-voastră? grăi domnul bine dispus.

— Am venit așa cum am hotărît ieri, zise Malaspina înclinîndu-se cucernic. Din păcate, văd că inima voastră de creștin s-a aplecat spre vărsare de sînge.

— Ați văzut așa ceva? se miră vodă.

— Nu. Am văzut numai începutul. Iar începutul mă neliniștește. Înseamnă că va fi război.

— Înțeleg din vorbele voastre că Báthory îl dorește. Ieri v-am rugat să mijlociți pe lîngă el în scopul ieșirii din principat. Oare cardinalul, care e o înaltă față bisericească, nu vrea să îndepărteze primejdia vărsării de sînge creștin?

— El se apără, zise Malaspina cu mînie greu reținută.

— Și voi îl apărați, spuse tăios Mihai.

— Adevărat! se încruntă Malaspina, căruia nu-i plăcu asprimea lui vodă. Îl apărăm împotriva sălbaticilor de la Dunăre.

— Sfinția-voastră! îl întrerupse domnul pălind. Discuțiile sînt frumoase și folositoare atîta vreme cît se poartă pe culmi înalte. Cînd coboară pînă la insultă, își pierd strălucirea și valoarea. Deci, vom pune capăt acestor discuții, în care te-ai arătat mărunt. Noi ți-am înțeles jocul încă de ieri. Andrei Báthory te-a trimis cu scopul de a căpăta la noi o amînare a războiului, pînă îi vor veni ajutoare. Dar cardinalul așteaptă zadarnic ajutorul moldovenilor. Ștafete pornite spre Oituz au căzut în mîinile noastre. Știi, sfinția-ta, ce urmărea omul despre care spuneai că se apără? Urmărea să coboare peste Țara Românească dimpreună cu Zamoyski și Ieremia Movilă. Din fericire, am prevăzut gîndurile omului ce se apără azi. Războiul va porni mîine. Oamenii mei au făcut drum lung. Sînt obosiți. Pînă mîine se vor odihni. Apoi, Andrei le va cunoaște puterea. Am înțeles că ai lucrat pentru cardinal din prietenie, iar prietenia e un lucru sfînt. Însă deasupra ei stă totdeauna dreptatea. Sfinția-ta n-ai vrut să vezi dreptatea. Nici nu ne miră. Ești un străin. Aici noi trebuie să vedem dreptatea și să lucrăm pentru ea, nu străinii. Ia-l, Băicoiene! se întoarse către tînărul cancelar. După luptă să-i dai cale liberă! Omul acesta e o mică năpîrcă plină de venin, cu ochii mincinoși, cucernici.

Cînd primele umbre ale înserării coborîră peste cîmpia Șelimbărului, Sfatul de taină porni iarăși în cortul cel mare al domnului Țării Românești.

— Totul mi s-a părut ușor pînă aici, grăi Preda Buzescu. Abia acum încep să mă sperii, măria-ta. Nu de lupte, continuă el văzînd o mică încruntare a domnului țării. De lupte nu ne-am speriat niciodată. Mă gîndesc doar la ce va fi după bătălie. Dacă nu-i tăiem pe toți nobilii principatului, la caz de victorie a noastră, va fi zadarnică toată munca făcută. Nobilii vor țese în jurul nostru pînze mincinoase, vor unelti, vor trăda, vor umbla cu pîră la Casa de Austria și nu se vor sfii să aducă oști străine în principat. Ei n-au decît un dumnezeu al puterii lor. Iar dacă pierdem lupta, va fi și mai rău. E atît de mare primejdia încît îmi vine să alung asemenea gînduri.

— Așa este, Predo! răspunse vodă. Dar să știi un lucru: Tot ce se capătă ușor în lumea asta are valoare mică. Ai vorbit azi așa cum am gîndit și eu de cinci ani încoace. Și nu-mi vine greu a vă mărturisi că abia pe cîmpia Șelimbărului m-am dumirit de ce marii noștri înaintași, care au dorit unirea românilor într-o singură țară, n-au încercat înfăptuirea ei chiar dacă au stăpînit multe părți însemnate ale Transilvaniei. Lor le-au lipsit niște împrejurări prielnice. Noi le avem. În caz de victorie, rațiunea ne îndeamnă spre tăierea tuturor nobililor din principat. Dar noi nu sîntem ucigași, Predo. Va trebui să găsim drumuri mai drepte. La caz de înfrîngere, va trebui să ne desfacem de încleștarea dușmanului, pe drumul către Brașov.

— Îi batem, doamne, sări vistiernicul Bărcan din Bărcănești-Prahova. Sînt mai puțini ca noi.

— Au fost, interveni Caravană. Azi au mai primit oșteni. Iscoadele noastre i-au văzut coborînd pe la Rășinari.

— Chiar de la egal îi batem, răspunse Bărcan. Avem oști bune.

— Ca și ei, zîmbi Costache. Puterea noastră cea mare stă în Oștirea Bucegilor. Ceilalți oameni ai noștri sînt buni, însă au armele proaste.

— Am învins totdeauna cînd eram mai puțini, se mînie Bărcan. Dar acum?

— Bărcane! rîse vodă. Ar fi un general slab cel ce nu prevede și o înfrîngere. Eu cred în victoria noastră. Totuși, de multe ori apar necazuri. Numai nărozii își pun întrebări puține. Așa că e bine a ne lua măsuri din timp. De fapt, le-am și luat. Căpitanii știu ce au de făcut în asemenea împrejurare. Mîine în zori dăm bătălia. Va trebui să o cîștigăm într-o zi sau două. De se va lungi mai mult, situația noastră nu va fi prea bună. Alte ștafete ale cardinalului, ce ne-au scăpat nouă, sînt convins că aleargă spre Movilă și Zamoyski. Dacă nu ne grăbim, ne vom pomeni cu ei în coaste. Domnul Basta, generalul Casei de Austria, șade la graniță cu oșteni îmbrăcați în zale. În privința noastră gîndurile generalului sînt dușmănoase. El urmărește a fi guvernator al Transilvaniei. De vom pierde, va încerca să tragă foloase. De vom cîștiga, va purta gînduri să ne înlăture. Basta ne tratează azi cu dispreț ca pe unul dintre căpitanii lui. Ei bine, peste cîteva zile ne vom încorona în Alba-Iulia ca domn al Transilvaniei. Generalul va trebui să se plece în fața lui vodă. Dar mîndria nu va fi a noastră, ci a țării. Novac!

— Poruncă, măria-ta!

— Înainte de apariția zorilor, îți așezi oamenii în prima linie pe aripa stîngă! Makó!

— Aici, măria-ta.

— Cinci mii de secui vor intra în prima linie pe centru! Între tine și Baba Novac păstrezi trei sute de pași! Mihalcea!

— Poruncă, măria-ta!

— Așezi cavaleria alături de Makó, dar pe aripa dreaptă! Leca!

— Poruncă, doamne!

— Tu ții aripa dreaptă pe margine, cu oștile călări ale Mehedinților, iar pedestrimea la spate! Soare!

— Poruncă, măria-ta!

— Pui douăzeci de tunuri între despărțitura dintre Makó și Novac! Ele vor apăra pe centru și vor ajuta aripa stîngă. Stoica!

— Aici, doamne.

— Douăzeci de tunuri între Leca și Mihalcea! Acestea vor ajuta mai puțin, dar trebuie să fim tari pe aripa dreaptă în caz de atac al dușmanului. Udrea!

— Poruncă, măria-ta!

— Patru mii de călăreți din Armata Bucegilor îi așezi în linia a doua! Să fie la trei sute de pași în spatele spărturii între Makó și Novac! Ei vor ieși numai prin spărtura din jurul tunurilor. Altfel, putem face încurcătură de oști. Radule!

— Poruncă, doamne!

— Patru mii de călăreți din armata Bucegilor îi așezi în linia a doua, la spatele lui Mihalcea și Leca! De va fi nevoie, vor ieși prin spărtura tunurilor. Niță!

— Aici, măria-ta.

— Ai opt sute de oșteni din Armata Bucegilor și patru sute dintre dragii noștri luptători de sub Dunăre. Rămîi cu ei în pădure! Sînt flăcăi aleși pe sprînceană. Tari ca fierul și iuți ca niște diavoli. Linia a treia o vom forma din cei o mie de cazaci pe plată, o mie de sași, o mie de secui, o mie de boieri și armata Jiului. Aveți alte păreri?

— Nu! grăi Preda Buzescu. Așteptăm după datină să mai călcăm o dată pe locurile unde căpitanii au poruncă a-și așeza oamenii și tunurile.

Se ridicară cu toți și porniră pe jos. Cerul înnorat căzuse ca o căciulă mițoasă peste dealurile din jurul Șelimbărului.

§

Lumina zilei se statornici tîrziu. Plutea în aer o spuză subțire de ceață a cărei umezeală scornise frigul. Apoi apăru soarele roșcat și lipsit de vlagă. Din gurile oamenilor și cailor ieșeau aburi. Mînată de soare, ceața se întinse la rasul pămîntului trăgîndu-se leneșă către locurile joase. Pe dealuri se usca iarba. În văi umezeala stăruia puternică sub o coadă lungă de ceață. Cu mult înaintea

zorilor, cardinalul simțise că se pregăteau lucrări mari în tabăra lui vodă, astfel că oștenii lui ocupară bună poziție de luptă. Ceața se trăgea peste oameni și animale ca o greblă imensă. Curînd, lumina dezveli aripa stîngă a oștilor Țării Românești. Ieșiră apoi la vedere pozițiile tunurilor, centrul și, în sfîrșit, aripa dreaptă. Peste cîmpia dintre cele două oști, natura parcă își încetase respirația. Era liniște. O liniște grea, apăsătoare. Călare pe calul său alb, Mihai-vodă ședea neclintit în vîrful unei ridicături de pămînt. Din locul acela putea să cuprindă întreaga zonă a cîmpului de luptă. De pe fruntea domnului dispăruseră obișnuitele cute adînci, care dovedeau gînduri multe. Fața lui limpede era atît de nemișcată încît părea turnată în metal. Doar ochii ageri se mutau cînd pe bătaie lungă către liniile dușmanului, cînd apropiat spre pozițiile oștilor sale. Alături de vodă, Cae Indru, Preda Buzescu, Chirilă, Ducu Bărcan și Caravană se uitau gînditori către zidurile Sibiului. Sosise ceasul hotărîtor, cumpănit cu grijă vreme de cinci ani.

„Dacă ar trăi Iojica, gîndi Cae, sufletul lui mare s-ar umple de bucurie și poate de îngrijorare. De nu izbîndim azi, Țara Românească se va oropsi cu totul. Nimeni nu va putea opri tăvălugul de oști ce se va abate asupra ei din toate părțile. Aici la Șelimbăr se hotărăște, în cîteva ceasuri, viitorul românilor de pretutindeni. Ar trebui să fiu vesel și sprinten, dar nu sînt. Mi-e sufletul greu ca în fața unor nenorociri. Lupta va fi crîncenă. Oștenii Transilvaniei sînt buni luptători și au arme frumoase. Tunurile lor, turnate în arsenalul din Sibiu, sînt mai tari decît ale noastre. Le-am simțit puterea în timpul manevrelor de ieri. Țintașii cardinalului știu să tragă. Numai măiestria tinerilor roșii ne-a ferit ieri de pierderi. Cavaleria lor arată mai greoaie decît a noastră, dar călăreții ei sînt tari ca fierul. De ce nu-l folosește, oare, cardinalul pe Albert Király în locul lui Kornis? Király ar fi un general mare. Kornis știe strategie cît știu eu să cînt popește. Dacă oștile Transilvaniei au azi o atît de frumoasă așezare, nu cred să i se datorească lui Kornis, ci cardinalului."

— Băicoiene! se auzi porunca limpede a lui vodă.

— Aici, măria-ta, tresări clucerul cufundat în gîndurile sale.

— Trimite poruncă spre Baba Novac să înceapă atacul pe aripa stîngă!

Curînd, haiducii lui Novac porniră peste cîmpie fără grabă. În acea clipă, atmosfera de încordare din inimile oamenilor, atît de grea dinaintea bătăliei, căzu cu totul. Acum, altele erau gîndurile lor. Simțind primejdia, caii haiducilor se opinteau nervoși, gata a rupe rîndurile. Tunurile dintre Máko și Novac tăceau. În schimb, cele de pe zidurile sibiului începură să împroaște aspru. Săbiile ieșiră la vedere, deasupra capetelor. Petre Huszár căpitanul aripei stîngi a oștilor Transilvaniei, știa că nu-i potrivit să aștepți inamicul pe loc. Numai avîntul din goana cailor îți dă putere. Cu un gest năprasnic, făcu semn călăreților din comitate să se pună în mișcare. Sus pe dealul Gregori, cardinalul, înconjurat de nobili, privea cu ochi reci, de bun general, mișcările din cîmpie. Poruncile lui sunau scurt, iar Kornis devenise un simplu intermediar între principe și ștafete. Rîndurile lungi ale haiducilor se resfirară din mers. Cavaleria lui Huszár venea în pîlc mare, hotărîtă a sparge mijlocul potrivnic. La un semn al lui Novac, întreaga aripă stîngă a haiducilor se deplasase puțin către centru, învăluind tunurile românești. Aproape de clipa împreunării celor două cavalerii, rîndurile din spate ale haiducilor se desfăcură în lături, iar tunurile lui Soare loviră în plin oastea comitatelor. Pe margini, haiducii începură să lovească temeinic. Apoi, tunurile tăcură. Pierderile lui Huszár erau mari.

— Să intre Makó! strigă vodă.

Secuii porniră vijelioși, dar cavaleria lui Huszár apărată de zale părea bine înfiptă în pămînt. De sus de pe dealuri lupta părea o joacă, iar strigătele și vaietele mari veneau ca o adiere. Cardinalul observă la vreme ieșirea lui Makó.

— Să pornească Melchior Bogati! porunci el. Dar numai cu cavaleria! Pedestrimea rămîne pe loc!

Generalul Kornis, transpirat și vînăt de mînie, slobozi ștafete iuți spre Bogati. Dar cavaleria din comitate se frînse brusc și căzu îndărăt. Numai o manevră dibace a lui Bogati evită la timp zidul ce se rostogolea în dezordine către tabără, scăpînd oastea cardinalului de mare învălmășeală.

— Bine, Bogati! exclamă Andrei. Am pierdut prima șarjă însă abia acum începe greul pentru valahi. Să lovească Lazăr pe dreapta!

Înfierbîntat și acoperit de sînge, Novac intrase cu oamenii săi prea mult spre zidurile Sibiului. Bogati făcu o nouă manevră laterală, iar haiducii și secuii se pomeniră deschiși în fața tunurilor și a pedestrimii Transilvaniei. Pe marginea stîngă Bogati lucra spornic. Huszár își adună rîndurile lîngă el. Haiducii se subțiau în fiece clipă. Apoi se rupseră. Centrul oștilor Transilvaniei venea asemenea unui măturoi mare, aruncînd totul din fața lui.

— Bogati e un mare căpitan! grăi vodă. Să intre călăreții roșii!

Linia a doua, formată din patru mii de călăreți ai Armatei Bucegilor, își subție mijlocul pe lîngă tunuri. Apoi, din goana cailor sprinteni, făcu un triunghi uriaș. Colțul triunghiului pătrunse adînc în centrul măturoiului. Din nou Bogati își arătă înțelepciunea, desfăcînd cavaleria comitatelor pe mărgini, astfel ca tunurile de pe ziduri să-i poată lovi în plin pe roșii. Dar Armata Bucegilor ușoară ca fulgul se lipi de cei din comitate, iar tunurile fură nevoite să tacă. Puternicul măturoi bătu în loc neputincios, apoi căzu îndărăt. Ridicați în scări, tinerii roșii se răsuceau ca un vîrtej. Steagul cel mare al principelui intră în mîinile lor. Andrei Báthory slobozi împotriva lor oștile din linia a treia. Măturoiul prinse viață și porni din nou spre tabăra lui vodă, acoperindu-i cu totul pe cei patru mii de roșii. Părea că nimic nu mai putea opri măturoiul. Caii valahilor, ce nu mai aveau răgaz de întoarcere se rostogoleau pe spate. Cardinalul se ridicase de pe scaunul său și privea calm. Pe întreaga cîmpie puterile cîinelui valah cădeau îndărăt. Pe stînga și pe centru, Mihai-vodă pierduse bătălia.

— Niță! spuse vodă atît de încet, încît Băicoianu abia îl auzi.

La un semn al clucerului, o mie două sute de tineri ieșiră din pădurea vecină. Caii lor odihniți jucau nervoși. Mirosul de sînge ajungea pînă la ei. Ochii tinerilor scînteiau ca și ai lui vodă.

— Măria-ta, pierdem! strigă Bărcan descumpănit.

Mihai-vodă rîse aspru.

— N-am să uit vorba ta de ocară, Bărcane.

Apoi le făcu semn tinerilor să-l urmeze. Cînd fiecare clipă mărea dezastrul, vodă parcă se mișca prea încet pentru ochii lui Bărcan. Cu gesturi domoale își trase vestita lui bardă. Mihai nu mai privea peste toată cîmpia, ci numai într-un anumit loc. Calul său, ce șezuse atîtea ceasuri încremenit, porni ca o săgeată. În cîmpia acoperită de fum, de praf și de leșuri, întreaga ordine de luptă se stricase. Măturoiul dădea ultimele lovituri pe stînga, de parcă numai el mai rămăsese în picioare. Bogati îi luase locul lui Huszár în frunte. Dar nu cu năvală mare, ci cu mișcări chibzuite. Nu îl atrăgeau nici tunurile valahilor, nici steagurile. Manevra atent să înconjoare pe stînga întreaga tabără a lui vodă. Intrarea lui Mihai în luptă fusese atît de fulgerătoare încît o observă tîrziu. Pîlcurile mici ale comitatelor parcă intrau sub tăvălugul românesc. Zadarnic încercă Bogati o nouă manevră. Roșii lui vodă îi luară dintr-o parte. Și abia acum înțelese Bărcan de ce privise Mihai atît de îndărătnic într-un singur loc. Strigătul domnului Țării Românești acoperea bubuitul tunurilor. Barda lui grea nu lovea de două ori în același loc. Parcă o adevărată urgie se abătuse în coasta măturoiului. Baba Novac, acoperit de răni și de sînge, prinse puteri dintr-o dată. Oștile Jiului și Mehedinților căpătară aripi. Dar Moise Secuiul, bun căpitan al cardinalului, puse umerii oștilor sale lîngă Bogati. Un timp, lupta încremeni pe locul de lîngă tunuri. Măturoiul ținea ultima stavilă. Domnul Țării Românești intrase într-un pîlc mare. Cuțitele lui Cae și Chirilă porneau rar, însă fără chip de greșeală. Ducu și Grasa puneau stavilă pe margini, atunci cînd viața domnului intra

în cumpănă. Costache, cu ochiul stîng acoperit de sînge, apăsa rar pe pistoale, dar tot atît de sigur. Un pîlc al lui Bogati, alcătuit din tineri călăreți spătoși, îl răzleți pe Chirilă. La dreapta lui, roșii treceau ca apucații scoțînd strigăte mari. Săbiile lor lucrau frumos și cu sete. Chirilă fu încolțit pe margine.

Aruncă ultimul cuțit în clipa în care simți arsura unei săbii între coaste. Calul său lovit cu foc de pistol căzu și-i prinse piciorul sub el. Ziua picase către seară. Amurgul învelea cîmpia. Doar zidurile Sibiului ședeau în lumină. Chirilă privi spre ele și se miră văzîndu-le cum se culcă pe o parte în rotiri mari. „De ce tremură oare lumina de pe ziduri?" se întrebă el.

De două ori sabia unui călăreț căzu către gîtul lui. De două ori, altă sabie puse stavilă aspră. Dar Chirilă nu observă aceasta. Numai slaba lumină de pe ziduri îi stărui în minte. armăsarul său făcu o ultimă zvîrcolire și-i liberă piciorul. Tînărul se adună ghem, chiar dacă piciorul atîrna de la genunche ca o cîrpă. Nici un vaiet nu-i ieșise dintre buze. Doar ochii lui cătau lacomi către lumina soarelui de pe ziduri. Vocile aspre de deasupra lui nu le auzi. Nu observă nici măcar gesturile de deasupra lui nu le auzi. „De ce tremură oare lumina de pe ziduri?"

— Oprește, domnule Vitéz! strigă alături de Chirilă un tînăr plin de mînie. Cînd s-a mai pomenit ca un cavaler să-și ucidă adversarul căzut?

— În lături, Ioan Bogati! răspunse la fel de mînios fiul șpanului de Turda. Omul acesta e Chirilă Zece Cuțite. Faimosul Chirilă...

— L-ai lovit din spate, domnule! N-ai nici un merit! răspunse fiul marelui căpitan Bogati.

De două ori lovi tînărul Vitéz spre gîtul lui Chirilă. De două ori sabia lui Bogati se opuse. Prietenii îi despărțiră greu. Culcat lîngă cal, Chirilă încetase a mai privi lumina de pe ziduri. Bogati descălecă și îi acoperi fața cu haina sa verde, acoperită de tăieturi. Apoi, cătă cu amărăciune în urma tăvălugului românesc. Frumoșii călăreți roșii tăiau lîngă zidurile Sibiului. Nimic nu i-ar

mai fi putu întoarce. Falnica oaste a Transilvaniei se risipea către dealuri fărîmițată.

Vodă ajunse aproape de corturile cardinalului. Barda și hainele sale erau pline de sînge. Calul se opri brusc sleit de puteri. Mihai se lăsă în scări doar o clipă și își simți mîinile ca de plumb. În jurul său nu mai răzbeau strigăte, ci respirații grele. Privirile lui cuprinseră cîmpia pînă departe, dar nu întîlniră decît oaste românească.

Alături, cineva strigă cu voce slabă:

— Victorieee...

Îi răspunseră cîteva glasuri sleite. Fusese un iureș dus dincolo de puterile obișnuite ale oamenilor. Vodă cătă cu mirare spre Indru. Acesta zîmbea palid. Umărul tînărului se înroșise de sînge, iar brațul părea mai țeapăn ca de obicei. Alături, Costache încerca să șteargă cu palma sîngele închegat peste ochi. Părul zbîrlit al Zambilicăi arăta neliniștea armăsarului, care nu auzea vorba grăsunului său stăpîn. Ducu privea țintă o tăietură de pe fața lui vodă. Preda își pipăia o umflătură în creștet. Tinerii roșii porniseră a se obloji între ei, sau își ștergeau săbiile. Mihai încerca să-și apropie bucuria, dar ea nu veni curînd.

„Mulți morți, gîndi el. Prea mulți și numai creștini."

Apoi se întoarse.

— Bărcan!

— Poruncă, măria-ta! strigă nădușit voinicul prahovean.

— N-am uitat vorba ta, Bărcane. Să știi că numai nevolnicii se văicăresc înainte de vreme.

— Lipsește Chirilă, se miră Cae.

— Cine?! întrebă domnul Țării Românești și al Transilvaniei.

— Chirilă, măria-ta.

Vodă își struni calul, dar Vînt Sălbatec, armăsarul lui Cae, gonea îndărăt parcă a sminteală. Zambilica mesteca din pirostriile sale cu mult spor, fiindcă auzise un strigăt de spaimă al stăpînului.

Caii săreau peste leșurile multe, gata să se poticnească din clipă în clipă. Tînărul Bogati ședea îngenuncheat lîngă Chirilă.

— Mort? întrebă Cae aruncîndu-se năvalnic de pe cal.

— Nu știu, domnule, dar mi-e teamă.

Vodă, Costache, Ducu și Grasa descălecară alături. Cae ridică haina cea verde.

— Ah, ah! Piciorul său șade anapoda, zise Costache. Dar nu e rupt, continuă pipăindu-l, ci numai sărit din genunche. Îl punem noi la loc îndată.

Roti piciorul binișor, apoi îl trase.

— Asta e totul, rîse Caravană observînd cum se mișcă pleoapele lui Chirilă.

— Am cîștigat, prietene, grăi vodă cu vocea atît de schimbată încît părea să nu-i aparțină.

Chirilă zîmbi, dar nu înțelese.

— E zi, sau noapte? întrebă șoptit. Nu văd lumina soarelui pe ziduri.

— S-a lăsat înserarea, dragul meu, răspunse Cae.

Rănitul tăcu de parcă încerca să mediteze asupra cuvintelor auzite. Apoi, întrebă îngrijorat:

— Vodă... Unde e vodă?

— Aici, aici, prietene.

Rănitul încercă de cîteva ori să vorbească, dar numai pleoapele se zbătură neputincioase.

— A pierdut prea mult sînge, măria-ta, observă Caravană.

— Se vede, aprobă vodă. Duceți-l în cortul meu!

— Nu, doamne! se opuse Costache. Acum e prea tîrziu să-l mai urnim de aici.

— Poate că Zimmermann, felcerul principelui... îndrăzni Ioan Bogati.

— Ce-i cu Zimmermann? întrebă Cae.

— Se află în Sibiu, răspunse cavalerul în verde.

Cae Indru sări în șa, iar Vînt Sălbatec porni sprinten către porțile orașului. Bogati călărea alături de el.

— Domnia-ta l-ai împuns? întrebă Indru.

— Nu, domnule, grăi aspru cavalerul în verde. Nu obișnuiesc a-mi lovi adversarul din spate.

— Dar cine?

— Veți afla, domnule, însă nu de la noi.

Cae întoarse privirile către tînărul cavaler. Îi cercetă îndelung fața colțuroasă, nu lipsită de frumusețe, apoi spuse parcă mai mult pentru sine:

— Îmi placi, domnule Bogati! Ești cumva fiul vestitului căpitan ce a cîștigat azi admirația lui vodă?

— Nu știam că Mihai-vodă își prețuiește dușmanii, răspunse tînărul mirat, dar am cinstea să mă număr printre fii căpitanului Melchior Bogati.

În mijlocul cîmpiei, Costache, Ducu, Grasa, Gălușcă, Toroipan, Adormitu, Ciripoi-fiul și Tufănel-fiul ședeau de strajă lîngă trupul marelui aruncător de cuțite. Oștile victorioase intrau în Sibiu la lumina torțelor. Dincoace de ziduri, noaptea răcoroasă își depăna urzeala închisă peste miile de morți. Lipseau de lîngă Chirilă doar Tufănel-tatăl și Ciripoi-tatăl. Cei doi veri avuseseră ceva necazuri cu gloabele lor ce se răzlețiseră de marele tăvălug românesc. Dar pentru lămurirea lucrurilor, e bine să ne întoarcem către sfîrșitul iureșului condus de Mihai-vodă.

Caii verilor, zăpăciți de strigătele mari, sau poate cu unele vătămături nevăzute, o luară pe de lături în goană turbată către cortul cel mare al cardinalului. Cum primejdia se arăta grozavă acolo, Tufănel-tatăl răcni din toate puterile:

— Sfinte Haralambie, făcătorule de minuni, ai milă și potolește gloabele! Auăleo! Ajungem singuri acolo și ne taie ăia. N-auzi, sfîntule...?

Ciripoi, mai puțin cucernic și aplecat spre simțirea practică, începu unele tratative cu gloaba:

— Dragul meu, se rugă el, oprește nițel că n-o fi foc! Unde mă duci, fir-ai al dracu...! Domolește ale picere să te oblojesc! Îți dau grăunțe... frumosule! Fir-ar măta...!

Corturile nobililor erau goale. Ultimii dintre ei își zoreau caii întorcînd spatele. Andrei Báthory, răzleț de curteni, rătăcea pe sub poale de păduri. Călugărul Zablije îl urma ca un cîine plouat.

Cînd ajunseră verii printre corturi, doi nobili mari în umeri ca ușile, tocmai o luau din loc. Tufănel și Ciripoi, care făcuseră un ocol nedorit, le ieșiră în față, iar gloabele lor sleite de puteri, opriră ca prin farmec. Văzîndu-i pe veri cam pirpiriciți la trup, mînia nobililor crescu brusc. Tufănel și Ciripoi simțiră că li s-a apropiat sfîrșitul. Își înghiontiră animalele, însă fără spor. Săbiile se ridicară împotriva lor.

— Îndurare, dragi nobili! strigară cei doi slobozindu-și pistoalele.

Loviți în piept, uriașii scăpară săbiile. Verii, pricepuți a ajuta la descălecare nedorită, săriră de pe cai și-i împinseră creștinește.

— Mamă, ce cai! strigară frecîndu-și mîinile.

Dar chiar în clipa aceea sosiră trei zdrahoni rătăciți ca și ei. Frumoșii armăsari îi îmbiară. Cel mai sprinten și mai mustăcios dintre noii veniți îi dădu un brînci lui Ciripoi-tatăl. Fostul negustor din Piața Zece Mese căzu în fund. Văzînd însă că-i scăpă frumusețe de pradă, își înfipse dinții în piciorul zdrahonului. Urmă un răcnet, după care omul ridică al doilea picior, gata să-l zdrobească pe Ciripoi. Tufănel văzu pericolul în care intrase vărul. Dintr-un salt frumos pentru vîrsta lui, prinse piciorul mustăciosului zdrahon, iar acesta căzu cît colo. Ortacii săi tăbărîră asupra verilor, dar Tufănel și Ciripoi trecură în patru labe pe sub burta armăsarului și o luară la goană în cercuri mici. Cînd unul dintre urmăritori fu gata a-l prinde pe Tufănel, acesta avu ceva gînduri năstrușnice și se așeză capră. Zdrahonul nu mai avu timp să se oprească, veni buluc peste capră și se rostogoli năuc. Totuși, lupta s-ar fi încheiat rău, pentru veri, dacă n-ar fi ajuns acolo căpitanul Mihalcea.

— Opriți! strigă el mînios. La spatele vostru sînt mii de morți iar voi v-ați apucat de prădăciuni. Tăiați-i fără milă! se întoarse către oștenii din jur.

— Dar nu ne băteam, grăi Tufănel cu șiretenie. Taman le arătam acestor domni cum i-am răpusără pe nobilii de colo.

— Voi i-ați doborît?

— Noi, boierule, grăi cu mîndrie Ciripoi-tatăl.

— Care e numele tău?

— Ciripoi, doamne.

— Minți! Ciripoi e mai tînăr.

— O fi, rîse negustorul, dar eu sînt Ciripoi-tatăl.

— Mda! îl cunosc pe fiul tău. Hai, duceți-vă dracului!

— Îndată, boierule, îndată.

Verii smulseră frîiele cailor din mîinile zdrahonilor și își văzură de drum.

CAPITOLUL XIV

Trecuse de miezul nopții. O noapte rece, jilavă, care înfiora pînă și caii. Mulți dintre oștenii lui vodă se odihneau după lupta crîncenă din timpul zilei. Două mii de tineri aflați sub conducerea lui Radu Buzescu isprăviseră îngroparea morților. Miile de răniți ai celor două oști ce se înfruntaseră atît de crunt căpătau oblojeli în cetatea Sibiului. La miez de noapte cîmpia arăta din nou curată, chiar dacă mișcările oștenilor nu se potoliseră. Prevăzător, vodă ocupase noi poziții de luptă sub adăpostul zidurilor. Trei mii de călăreți conduși de banul Mihalcea dormiseră cîteva ceasuri, apoi se puseră în mișcare pe dealurile ce duceau către Blaj. Misiunea lui Mihalcea nu era ușoară. El trebuia să ajungă la Cluj în marș forțat. Să cadă acolo prin surprindere și să ocupe cetatea. Pe drumul către Sebeș, alți trei mii de călăreți, sub comanda lui Udrea, își zoreau caii pentru a ajunge la răscrucea care asigura legătura dintre cetățile Devei și Alba-Iulia. Patru mii de călăreți roșii, răsfirați în cerc larg, aveau poruncă să cerceteze terenul din jurul Sibiului pînă departe pe munți și dealuri. Iscoade răzlețe, conduse cu pricepere de neobositul Niță, ieșiră în pîlcuri mici, pentru a prinde urma dușmanului. Alte iscoade porniseră în pîlcuri împărțite pe distanță de o poștă unii de alții, cu poruncă să observe mișcările moldovenilor în valea Oituzului.

Cînd se lumină de ziuă, Mihai-vodă intră în cortul său, refuzînd ospitalitatea caldă a orașului.

— Doamne! grăi clucerul Ieremia Băicoianu, ascunzîndu-și necazul doar pe jumătate. Vi se cuvine oare adăpostul acesta vremelnic, acum cînd palatele Sibiului vă așteaptă?

— Mi se cuvine, clucere, zîmbi vodă. Am venit aici cu oștenii mei dragi, iar locul meu e între ei. Ce ar crede oare oștenii dacă aș lipsi?

— Ar crede că vodă se odihnește.

— Ei, la naiba! rîse domnul. Dacă aș fi un simplu oștean, l-aș înjura pe conducătorul care caută culcuș bun dincolo de tabără.

Zicînd acestea, Mihai-vodă se întinse pe așternutul aspru de pături. Fața lui palidă arăta oboseala trupului. Băicoianu îl acoperi cu o cergă mițoasă apoi se ghemui aproape de ușă, iar somnul coborî greu chiar în clipa aceea.

Aproape de ceasul prînzului, vodă își clăti fața cu apă rece ca sloiul. Puținele ceasuri de odihnă îl învioraseră. Pe fruntea mare, limpede în toiul bătăliei, apăruseră cute adînci. Gîndurile domnului se adunau acolo parcă mai multe decît altădată.

— A sosit Cae Indru, măria-ta, spuse clucerul.

— Să intre!

Tînărul salută adînc. Mîna lui, țeapănă în ajun, era vioaie. Cămașa albă ca laptele, îmbrăcămintea fără cusur și fața rasă proaspăt nu arătau nimic din încercările prin care trecuse cu o zi înainte.

— Parcă ești scos din cutie, rîse domnul. Iar mîna cred că merge spre bine.

— Datorită lui Zimmermann, zîmbi Cae. Neamțul acesta e un mare felcer. Pînă și ochiul prietenului Costache s-a curățat cu totul. Acum e rîndul măriei-tale.

— Acum? Abia acum? Ia uite ce nepot iubitor! Te pomenești că nu ai dormit toată noaptea de grija mea, continuă vodă să rîdă.

— Chiar așa, doamne, răspunse tînărul mai aspru decît ar fi dorit. De două ori am venit cu Zimmermann în toiul nopții, dar unchiul nostru avea treburi. Din zori așteptăm la ușa cortului. Doar printr-o minune nu m-am încăierat cu prietenul Băicoianu, care mîrîia ca un dulău.

— Ei, dacă așa stau lucrurile, grăi vodă șăgalnic, va trebui să mă supun lui Zimmermann. Ce-i cu Chirilă?

— Mai bine decît ne-am așteptat, însă mai rău decît speram.

— Scapă?

— Greu de știut, doamne. L-am adăpostit într-o casă din Sibiu. Felcerul a lucrat lîngă el cîteva ceasuri.

Zimmermann își făcu apariția în cort. Era un bărbat înalt, ușor adus de spate, slab ca o coajă de copac, iar nasul ca un plisc de uliu parcă întărea subțirimea corpului. Îl salută pe vodă ploconindu-se adînc, apoi se apropie cu îndrăzneală. Pipăi cu îndemînare tăietura de pe fața domnului, fără să scoată o vorbă.

— O mică zgaibă, grăi Mihai.

— Așa e, doamne! răspunse felcerul. Răutățile mari vin de obicei de la lucrurile mici neluate în seamă.

— Frumos răspuns, domnule Zimmermann! Asta se potrivește nu numai la răni. Dacă tai binele pe jumătate, el nu mai crește ci pică spre ofilire. De tai răul numai pe jumătate, acesta se ridică din nou cu puteri înzecite. Ce vești îmi poți da despre Chirilă?

— Vlad se află în cumpănă cu viața, măria-ta.

— Vlad? Care Vlad?

— Fiul lui Alexandru-vodă, măria-ta. Înaintașul vostru în scaunul Țării Românești.

— Te întrebasem despre Chirilă.

— Iar eu v-am răspuns. Domnul Chirilă, sau Vlad, e fiul lui Alexandru-vodă.

— Ce tot vorbești aicea, domnule Zimmermann? se încruntă Mihai. Pe fii lui Alexandru i-am cunoscut. Ei s-au sfîrșit din viață sub iataganele turcilor.

— Nu toți, grăi felcerul cu îndrăzneală. Vlad e copil din flori. Eu am îngrijit nașterea lui la Viena, acum treizeci și doi de ani. Dacă viața acestui tînăr nu s-ar afla în mare cumpănă, nu v-aș vorbi astfel despre el.

— Știai asemenea lucruri? se întoarse vodă către Cae.

— Știam, doamne. Cam puține, ce-i drept, dar știam.

— Și de ce nu ne-ai spus?

— Nu era dorința prietenului Chirilă.

— Înțeleg. Vlad avea drepturi la scaunul Țării Românești ca și noi.

— Dar el a vrut să fie doar un simplu Chirilă, măria-ta, fiindcă în scaunul țării se așezase cel mai vrednic om al neamului nostru.

— Îngrijește-l, domnule Zimmermann! porunci vodă cu glas ce nu părea al său. De va scăpa cu viață, te voi răsplăti regește.

— Am mai mult decît trebuie unui bătrîn, zîmbi ofilit felcerul. Chirilă a stat în casa mea ani mulți ca un fiu bun. De el mă leagă atîtea încît orice răsplată ar păli în fața dragostei mele.

— Nu înțeleg, se miră vodă.

— Nici nu aveți cum, fără mărturisirea mea. Pe mama lui, doamna Florica, am găsit-o la Viena într-o sărăcie cumplită. Fusesem chemat să dau ajutor la o naștere grea. Clienta mea nu avea putință de plată. Am adus-o la mine. Eram felcer cunoscut și bogat. Acolo s-a născut Chirilă. Doamna Florica a murit după cîțiva ani. Era o femeie frumoasă și plină de gingășie. Tînărul Chirilă a rămas în casa mea. Cînd a crescut, l-am trimis la cele mai bune școli ale Apusului. Puțini tineri din Viena s-ar fi putut măsura cu el în cunoaștere și mult mai puțini în dibăcia armelor. În toată Viena nu se afla spadasin care să-i stea în față.

— Spadasin?! îl întrerupse vodă uimit. Niciodată nu ne-a vorbit despre asemenea haruri. Niciodată nu l-am văzut mînuind o sabie.

— Firesc, măria-ta! Chirilă avea mare aplecare către poezie. Știa să recite frumos, cald, sau punea pe hîrtie cuvinte minunate. La douăzeci și ceva de ani s-a îndrăgostit. Era o tînără de neam mare a cărei frumusețe atrăgea mulți cavaleri. Fata îi arătase chiar de la început oarecare interes. Chirilă s-a bătut pentru ea. Sabia lui nu l-a iertat pe unul dintre acei cavaleri. Dar foarte curînd, frumoasa fată și-a făcut nume prost, căzînd spre păcatul desfrînării. Dezgustat, Chirilă a lepădat sabia pentru totdeauna. Apoi, l-a prins dorul de țară. După plecarea lui, mi-am părăsit casa.

Am venit aici. L-am urmat fără șovăială. Simțeam nevoia să fiu aproape de el.

Tăcură. Peste cîmpie pornise un vînt aspru, ce îndoia copacii. Pînă și corturile se aplecau neputincioase în fața lui. Deasupra munților, norii albicioși prevesteau zăpadă. Stoluri de păsări atrase de mirosul sîngelui scormoneau cîmpia cu priviri agere, dar nu se lăsau în jos. Hrana vremelnică dispăruse în toiul nopții.

— Doamne! grăi Băicoianu. Așteaptă în fața cortului un străin. Un neamț între două vîrste, care încearcă din zori să vină dinaintea măriei-tale. După straie, pare depărtat de aceste meleaguri, chiar dacă înfățișarea lui nu se dovedește prea îngrijită.

— Poftește-l! porunci vodă.

Un bărbat de statură mijlocie, cu fața rasă proaspăt, se ploconi înaintea domnului Țării Românești și al Transilvaniei.

— Măria-ta! vorbi străinul într-o nemțească aleasă. Graiul valahilor nu-l cunosc decît slab. El se aseamănă bine cu latina atît de dragă nouă și se dovedește la fel de dulce și curgător. Poate că ne-ar trebui un tălmaci.

— Te ascult, domnule! îl încurajă vodă într-o nemțească fără cusur.

Fața inteligentă a musafirului străluci de mulțumire și surpriză.

— Ah, măria-ta! spuse cu neprefăcută sinceritate. E o mare bucurie pentru mine observînd că știți limba neamului meu. Sînt neamț din Bavaria. Numele meu este Karl Winter. Un prieten învățat din Țările-de-jos, care a vizitat aceste locuri, mi-a trezit interesul pentru poporul valah. Am venit aici pe cheltuială proprie. Eram plin de nerăbdare să-i cunosc pe valahi și dornic să merg la Tomis, acolo unde Ovidiu, marele părinte al poeziei europene și strămoșul vostru, a trăit și s-a săvîrșit din viață. Am umblat pe Jiu și pe Olt, dar numai părțile de sus, către munți. Am fost în Moldova pînă la marginea Pocuției dinspre poloni. Am cutreierat satele Transilvaniei. Obiceiurile valahilor, dansurile vechi, atît de grăitoare, firea lor deschisă, inteligența și chibzuiala lor m-au încîntat.

În dansuri, am descoperit întreaga vitalitate a acestui neam și am priceput că numai cu asemenea calități valahii au trecut peste greul năvălirilor și au trăit ca neam latin aici la porțile răsăritului. Un neam slab, lipsit de astfel de vitalitate, s-ar fi pierdut de mult. I-am povestit aceste lucruri tînărului prinț Andrei Báthory, care ne-a primit frumos. Auzind însă despre gîndurile noastre de a căuta mormîntul lui Ovidiu și marea prețuire ce avem pentru neamul valahilor, ne-a luat cu puterea tot ce așternusem pe hîrtie și ne-a alungat. Lipsit de mijloace, vin dinaintea voastră cu rugămintea de a ne înlesni drumul spre Tomis.

— Ești poet? se interesă Mihai-vodă.

— Nu, măria-ta. Eu cercetez neamurile și scriu despre obiceiurile lor. Peste cîțiva ani vor veni aici oameni mai învățați decît mine. Oameni care au auzit lucruri minunate despre valahi.

— Băicoiene! strigă domnul.

— Poruncă, măria-ta!

— Să-i dai domnului Winter trăsura noastră și zece călăreți însoțitori! Iar vistiernicul Bărcan să-i aducă degrabă o sută de galbeni!

— Îndată, măria-ta, dar a sosit Kornis care s-a predat lui Niță și vrea să se arunce la picioarele voastre. Au mai venit și alți nobili cu daruri și cu gînduri de a pregăti intrarea noului principe în Alba-Iulia.

— Să aștepte! Domnul Winter ne spune lucruri mai mari decît ar putea ei. Caută-ne la întoarcere, domnule Winter! Călăreții mei te vor feri de primejdii. Îți dăm scrisoare de liberă trecere oriunde dorești. Scule pentru scris îți va aduce vistiernicul nostru. Cunoști poeziile lui Ovidiu?

— Le cunosc, măria-ta.

Vodă zîmbi.

— Păcat că timpul nu ne îngăduie a sta mai mult împreună! Drum bun, domnule Winter!

§

Acolo unde Tîrnava Mare face ultimul cot larg înainte de împreunarea ei cu Mureșul, unde marile dealuri Hoanca și Căpud o privesc răbdătoare cum își învolburară apele cînd vine turbată la vreme de primăvară, sau potolită în toiul verii, se ridică frumosul castel din Obreja. Pe zidurile lui stăruiau cîndva străji mîndre cu ochi ageri, și mîna grea, cu torțe mari la vreme de noapte. În ziua cînd la Șelimbăr se hotăra soarta principatului Transilvaniei, Stela Cristu, frumoasa stăpînă din Obreja, ședea de taină pe terasa castelului cu tînăra contesă Alberta Teke și masiva baroană Maria-Florența de Szentiváni. Înserase. Din parcul imens venea un iz potolit de frunză căzută. Cele trei prietene discutau între ele cu gîndurile aiurea, în vreme ce inimile lor se dovedeau pline de griji. Stela se gîndea la Cae și la fratele ei. Alberta la Chirilă, iar baroana, mai guralivă, nu uita să pomenească des numele lui Costache Caravană. Aerul rece care urca dinspre Tîrnava asemenea unui junghi, le alungă de pe terasă în sufragerie. Acolo era cald. În căminul uriaș, bucăți de lemne mari cît un stat de om ardeau vesele, iar flăcările gălbui-roșcate porneau în joacă a se oglindi pe tencuielile pereților înalți. Puținele lumînări nu acopereau cu destulă lumină colțurile încăperii, dar ajutorul flăcărilor aducea întărire. Grăsunul majordom ce nu-și urmase stăpînul în luptă, avînd poruncă de pază a castelului, se învîrtea pe picioarele lui scurte, dornic să îndestuleze cu bunătăți o seară plăcută. Spre dezolarea lui, cele trei prietene nu se atinseseră de tacîmurile multe. Doar doamna Maria-Florența îl răsplătise într-o oarecare măsură, încercînd minunatele vinuri de Tîrnave.

Aproape de miezul nopții prietenele nu se hotărîră să părăsească sufrageria. Aflaseră printr-un curier că lupta de pe cîmpia Șelimbărului începuse în zori. Dar de la prînz încoace nici o veste nu mai intrase la Obreja. Măruntele nimicuri ce și le povesteau, pauzele dintre vorbe, răspunsurile în doi peri arătau neliniștea lor. În vreme ce tinerele doamne ședeau de taină, un călăreț mînat parcă de toate urgiile iadului își zorea calul pe dealurile dintre Sibiu și Obreja. Goana atît de nefirească la vreme de

noapte, fără lună, aducea a sminteală pe un astfel de drum greu, cu văgăuni primejdioase, ori cu trunchiuri de copaci care barau calea ici-colo. Cînd se împlini jumătate din noapte, străjile castelului auziră tropot de cal și se grăbiră să desfacă porțile mari fără a-l mai cerceta pe călăreț. Obreja aștepta vești de la Șelimbăr. Dalele de marmură din prima curte cîntară aspru sub copitele armăsarului. Apoi se deschise ușa sufrageriei, iar în prag apăru Ducu cel Iute. Hainele lui zdrențuite și fața zgîriată arătau goana prin păduri. Stela, Alberta și Maria-Florența se ridicară. Pe chipurile palide și în ochii lor Ducu citi întrebările chinuitoare.

— Victorie, grăi tînărul, dar numai fața Stelei luci a bucurie.

— Cae? murmură ea abia auzit.

— Nu.

— Fratele nostru?

— Nu.

— Costache? se agită Maria-FIorența.

Ducu făcu un gest negativ. Alberta, nu mai întrebă. Din buzele ei ca ceara dispăruse tot sîngele, însă nu tresări. Doar mîinile care mîngîiau în neștire un boboc de trandafir galben, atît de rar toamna, se desfăcură fără vlagă. Frumosul boboc pică la picioarele ei chiar dacă mîngîierea mai stăruia în degetele înfiorate.

— Ați fi în stare să faceți o călătorie acum la vreme de noapte? o întrebă tînărul.

— Aș fi, domnule, răspunse ea cu un calm nefiresc.

— Nu cu trăsura, ci călare.

— E atît de grabnic?

— Foarte grabnic.

— Atunci, înseamnă că nu a...

— Nu! Nu a murit, doamnă. El a cerut să vă vadă.

— Scapă? îndrăzni ea în șoaptă.

— Dumnezeu știe. Sau, poate și Zimmermann.

Un sfert de ceas mai tîrziu, doi călăreți își zoreau caii pe potecile care duceau peste dealuri, prin păduri, prin văi, către

frumoasa cetate a Sibiului. Se pornise o ploaie subțire, ca prin sită. Copacii ședeau triști, parcă închiși în ei.

§

Seara de 1 noiembrie a anului 1599 se arăta frumoasă. De fapt, ziua fusese însorită, calmă, zîmbitoare pentru Mihai-vodă, prinț al Transilvaniei și a Țării Românești. Intrarea lui în Alba-Iulia, salutată cu urale și cu salve de tun, se încheiase înaintea prînzului. Armata Bucegilor îmbrăcată în roșu defilase pe străzile curate, arătîndu-și măiestria rîndurilor drepte, spre desfătarea prințului. La puțină vreme după prînz, nobilimea iertată de noul stăpîn veni la palat cu daruri și noi jurăminte de credință ce întărea supunerea făcută cu cîteva ceasuri înainte la marea catedrală a cetății.

Cînd primele umbre ale înserării căzură peste Alba-Iulia, trăsuri minunate, purtate de cai focoși, începură să tragă la marele peron al palatului. Erau invitații la balul cerut după datină. Mihai îi privea gînditor de la înălțimea unei ferestre. Clucerul Băicoianu se aținea pe lîngă el înarmat ca la vreme de luptă.

— Nu prea arăți pregătit pentru bal, zîmbi vodă.

— Așa e, doamne! tresări Ieremia. Totdeauna am purtat un pistol la brîu. Acuma am trei.

— Ți-e teamă de nobili?

— Nu de ei, ci de o trădare a lor. Acum cîteva zile, acești nobili ne priveau cu dispreț de sub zidurile Sibiului. Azi, cuvintele lor de supunere erau prea mieroase. Prea aduceau a miorlăituri. Aș fi mai mulțumit să ne înfrunte cu vorba, sau cu încruntarea ochilor. Dacă n-ar lipsi Cae, Ducu, Costache și ceilalți prieteni, mi-ar fi mai ușor. Cu ei alături nu aș tremura pentru viața domnului meu.

— Dar sîntem stăpîni aici, rîse vodă.

Apoi se opri. Tocmai intra în curte o trăsură purtată la pas molcom de șase cai. Trăsura nu opri la peron, ci ocoli jumătate din fațada palatului și trase la o intrare mai mică.

— Haide, clucerule! zise domnul grăbit. L-au adus pe Chirilă.

Ieșiră amîndoi în coridoarele întunecoase și lungi. Străjile roșii desfăcură armele în lături, iar noul prinț al Transilvaniei trecu iute spre dormitorul său frumos pregătit de slujitorii mulți. Cae Indru își purta prietenul pe brațe. Zimmermann, deșirat ca o paparudă, îl bombănea la fiecare pas, dar brațele grijulii îl așezară pe rănit între perne. Alberta Teke îi înveli picioarele. Sosirea lui vodă îi descumpăni o clipă. Cae se aplecă adînc. Fața lui limpede radia de fericire. Costache pornise a-și freca palmele, semn că-l apucase limbarița din zilele bune. Părintele Grasa își țuguiase buzele mari, dovadă că se afla în frumoasă dispoziție. Ducu cel Iute zîmbea. Așezat între perne, Chirilă Zece Cuțite dormea cu respirație bună. Vodă îl privi îndelung, iar în ochii lui, obosiți de istovitoarele zile și nopți încordate, apăru un licăr de bucurie.

— Măria-ta! se înclină Caravană. Cred că domnul Zimmermann nu e felcer, ci făcător de minuni.

— În cazul lui Chirilă aveam nevoie de o minune, aprobă vodă. Care e situația, domnule Zimmermann? se întoarse apoi către felcer.

— Bună, măria-ta. Într-o lună îl pun pe picioare. Acum însă va trebui să doarmă.

Aluzia felcerului era destul de grăitoare, astfel că tinerii prieteni părăsiră încăperea urmîndu-l pe vodă. Alberta călcă în vîrfurile picioarelor și închise ușa după ei. Zimmermann stinse lumînările multe.

§

Mihai-vodă intră în sala cea mare a balului însoțit de căpitani și curteni. Din gătelile lor lipseau armele. Invitații se desfăcură pe lături în foșnet plăcut de mătăsuri și straie încărcate de bijuterii, lăsînd culoar mare de trecere. Rafinații nobili ai Transilvaniei, cu ochii sprinteni și pricepere în cîntărirea gesturilor,

înțeleseră gîndurile pașnice ale noului prinț. Lipsa armelor era un semn grăitor. Cînd Mihai se așeză în scaunul princiar, Naprágy îi ieși în față.

— Doamne! zise cu glas puternic ce răzbi pînă la capătul sălii. Nobilii au răspuns invitației voastre la balul din seara aceasta și se apleacă încă o dată plini de umilință.

Lui vodă nu-i plăcură cuvintele episcopului.

— Îți mulțumesc, sfinția-ta! zise fără a-și arăta nemulțumirea. Dar nu de umilință avem nevoie, ci de înțelegere. De vor înțelege nobilii că unirea celor două țări ne aduce putere, nici un dușman nu va mai călca pe aceste meleaguri.

— Doamne! veni mai aproape contele Teke Francisc. Unele privilegii mai vechi ne dau dreptul să ne așezăm cînd se așază principele. Oare, noua domnie va respecta aceste privilegii?

— Înseamnă că ați meritat asemenea cinste, domnule conte, își reținu vodă un zîmbet. Noi vom întări aceste privilegii.

— Măria-ta! se apropie Kornis. Am fost general al oștilor Transilvaniei. Azi cînd nimeni nu mai are nevoie de mine, cînd îndemînarea noastră strategică nu mai folosește nimănui, pun la picioarele voastre spada mea încercată în lupte.

— O primim, domnule Kornis, grăi vodă molcom, reținîndu-și rîsul năprasnic ce nu-i da pace de cîteva clipe.

Auzind asemenea vorbe, Kornis păli. Mizase pe mărinimia prințului. Nu se bucura de harurile unei inteligențe scăpărătoare, dar știa că la început de domnii, dregătoriile se împart totdeauna mai ușor. Apoi îl treziră cuvintele lui Mihai.

— O primim și v-o înapoiem cu învestitură, domnule general. Iar dacă doriți a ne fi bun sfetnic, marele cîștig ar fi de partea noastră.

Kornis uită să mulțumească. Rămase locului prostit, cu gura căscată a mirare. Chiar pentru lăcomia lui aplecată spre fală, ultimul dumicat era prea mare pentru a mesteca iute. Dar îl scoase din încurcătură Ion Cristu, cunoscut acolo sub numele de Hans Beckembauer, conte și castelan de Obreja.

— Doamne! grăi acesta într-o nemțească fără cusur, știind că Mihai-vodă o înțelege. O mie de sași au luptat sub conducerea voastră pe cîmpia de la Șelimbăr.

— Ne amintim cu plăcere.

— În speranța că nu-i veți uita, sașii vă trimit în dar o trăsură lucrată de ei.

— Le mulțumesc, domnule conte, zîmbi vodă. Am auzit că aveți un castel frumos în Obreja. De vom fi invitați, se va găsi timp să-l vedem.

— Ar fi o mare cinste pentru noi, se înclină tînărul.

— Măria-ta! grăi un bărbat cu părul cărunt. Sînt căpitanul Melchior Bogati. Am avut cinstea să lupt împotriva voastră la Șelimbăr.

Vodă îl privi cu plăcere, apoi zise:

— Ne cunoaștem, domnule Bogati. V-am văzut pe cîmpul de luptă. Sînteți un mare strateg, iar fiul vostru Ioan, cavaler desăvîrșit. Sîntem fericiți să-i dăruim cinci sute de iugăre cu pomi și o casă mîndră în ținutul Făgărașului. Mîine va primi împuternicirile cuvenite.

Bogati se retrase mirat. Nu știa nimic despre ceea ce făcuse fiul său în lupta de la Șelimbăr.

Prezentarea nobililor dură peste măsură de mult, spre dezamăgirea tinerilor, care abia așteptau începerea dansurilor. Apoi veni și clipa aceea. Jupînul Cristache Mutu, ce-și părăsise hanul dintr-o toană, fiindcă nimeni nu-l poftise în Transilvania, ajunsese totuși, prin protecția lui Costache, să se ocupe de prepararea gustărilor și alegerea vinurilor de soi.

Cînd se porni balul, Cae Indru păși hotărît către un capăt al sălii, unde Stela Beckembauer și contesa de Szatmári discutau împreună. Acum nimic nu-i mai oprea să se avînte în primul lor dans, amînat de atîția ani. Tîrziu după miezul nopții, tinerii invitați uitaseră de atracția vinului sau a gustărilor îmbietoare. Doar pe margini, vîrstnicii păcătuiau creștinește, închinînd paharele

multe. În vreme ce petrecerea își urma drumul ei, Cristache Mutu, părintele Grasa, fălcosul și Sile Adormitu părăsiră curtea palatului, trăgîndu-se grabnic spre vestitul han Pivnița Șardului. Costache Caravană privi după ei melancolic. Baroana Maria-Florența îl înhățase chiar lîngă ușă, dornică a-i spune că rămăsese văduvă de aproape trei luni. Că nimic nu mai ședea în calea fericirii lor. Dar lui Costache îi ardea de însurătoare, cum îi ardea Zambilicăi să șadă atîrnat cu picioarele în sus. Fiind prilej de mare sărbătoare, hanul strălucea în lumină, iar mesele se dovedeau puține, chiar dacă noaptea picase dincolo de miezul ei. Jupînul Ieremia Cipcigan, zis Muntele, zis Goliat, era un bărbat mărunt, stafidit, ușor adus de spate ca o coajă de nucă.

— Nu mai avem nici-o masă liberă, se tîngui el în fața oaspeților.

— Găsim noi, îi zise Cristache Mutu, privind în jur cu aer de cunoscător.

— Greu, domnule. În noaptea asta nimeni nu e dispus a părăsi hanul.

— În bucătărie se mai gătește?

— Nu, domnule. Am isprăvit bucatele și servim numai gustări.

— Atunci, scoate o masă din bucătărie!

— Așa e, domnule! se lumină Goliat. Nu-mi trecuse prin minte.

— Ce vinuri ai?

— Un roșu de Șard, care îți retează picioarele după a treia cană. Care te lasă năuc la a patra și...

— Nu! Nu, jupîne! grăi mînios Cristache Mutu. Vorbești despre el ca despre un dușman. Rubiniul de Șard e dulce-amărui ca adierea vîntului de primăvară. La a doua cană e încins ca pămîntul arat proaspăt, din care ies aburii calzi. La a treia cană e blînd ca holda coaptă. La a patra, nerușinat ca viile pîrguite, care-și arată sînii de sub frunze. La a cincea, aspru ca zilele sfîrșitului

de noiembrie. La a șasea, adînc și tainic, așa cum e pămîntul sub omătul mare. La a șaptea, sînt puțini băutori care îl mai pot asemăna cu ceva.

— Vai, domnule! se miră Goliat. Sînteți poet?

— Mai rău, prietene. Sînt hangiu.

— Dar nu vă cunosc.

— Nici nu-i de mirare. Sînt proprietarul Hanului Privighetoarea de Aur.

— Din București?

— Din București, dragul meu.

— Am auzit despre hanul vostru. Nu! Nu vă așezați aici! Mergem sus în casă. Se spune că hanul vostru nu prea are rivali. Aici e mai greu. Sînt hanuri multe într-un oraș mic. Acum o ducem mai mult decît bine, dar mulți ani am tras mîța de coadă și eu și vecinul de peste drum, proprietarul hanului Pîlnia Luminoasă.

— Și cum de ați răzbit pînă la urmă?

— Datorită nevestelor, domnule. Femeile totdeauna au avut căpățînile mai șirete decît noi. Vreo zece ani am dus-o numai în sărăcie. Rar ne pica un client. E drept că nici hanurile noastre nu arătau ca acum. Erau niște dărăpănături. Eu și prietenul Tănase, vecinul de peste drum, ne-am hotărît într-o zi să tragem obloanele, cu gîndurile spre alte meserii. Muream de foame, ce mai! Nevestele ședeau în spatele nostru și ascultau, iar prin hanuri bătea vîntul. Cum discutam noi așa, numai ce o aud pe nevastă-mea:

„Ho! Isprăviți cu nerozeniile! Cine nu reușește într-o meserie se dovedește nătîng. Nu-i destul să lucrezi bine. Îți mai trebuie și minte. Pînă acum v-am lăsat pe voi să conduceți treburile. De azi încolo, hotărîm noi. Mîine ieșiți amîndoi în mijlocul drumului și vă încăierați.”

„Cum o să ne încăierăm? s-a mirat Tănase. Doar sîntem prieteni.”

„Și prietenii se bat între ei”, au sărit ele.

„Dar n-avem pricină.”

„Găsiți voi.”

Ne-au dăscălit o noapte întreagă. Mie îmi era cam teamă. După cum vedeți, nu sînt prea dăruit la trup. Dacă prietenul Tănase îmi scăpa din greșeală o scatoalcă mai mare, chiar Zimmermann, felcerul principelui, putea să vină aici cu o lumînare aprinsă, fiindcă leacurile nu mai ajutau. Tănase e de trei ori cît mine, dacă nu de patru. A doua zi cînd începu oarecare forfotă pe străzi, ies cu Tănase la mijlocul drumului și pornim să ne înjurăm creștinește. La înjurături totdeauna eu am fost mai tare ca Tănase. Ăștia mărunței și sfrijiți la trup sînt dați dracului în chestii d-astea. Parcă sar scîntei din ei cînd încep să înjure. Voinicii se arată mălăieți. N-au vlaga sfrijiților. Ăștia pricăjiți ca mine, cînd se înfurie și le pornește morișca, parcă sînt numai gură din tălpi pînă-n creștet. În vreme ce ne înjuram noi ceva mai cu foc, numai văd că se oprește un trecător și o întreabă pe nevastă-mea:

„Ce fac ăia de colo?"

Zice nevastă-mea:

„Nu vezi? Vor să se încaiere."

„Zău? Uite că n-am mai văzut o păruială între un plop și o tufă. Pune o masă colea în ușa hanului și adu-mi niște vin!"

„Doriți și o gustare?"

„Da, n-ar strica. Dacă începe încăierarea nici că se poate o distracție mai plăcută. Totuși mi-e teamă că nu se bat."

„Se bat, domnule, n-aveți nici o grijă, îl asigură nevastă-mea. Însă alta e teama noastră. Cel mărunțel are pumnul prea greu. Să nu se întîmple o nenorocire."

Auzind asemenea minune, drumețul behăi, mirat ca oaia în gura lupului:

„Crezi una ca asta?"

„Cum te văd și mă vezi. Slăbănogul nu e la primul omor."

Cînd l-am observat că se așază temeinic la masă, am sărit de vreo doi coți în sus și i-am ars o palmă vecinului. Apoi mă feresc de pumnul cît o ghioagă și văd patru nătărăi care se opriseră destul de aproape. Clientul de la masa din ușă dornic să petreacă dimpreună cu alții începe să-i îmbie de mai mare dragul.

„Hei, fîrtaților, ia dați-vă mai aproape! Îl vedeți pe slăbănogul ăla?”

„Îl vedem, zice unul. Cam greu, dar îl vedem.”

„Rîdeți voi, răspunse clientul din vîrful buzelor, dar nu știți că slăbănogul are un pumn cu care a omorît o vacă dintr-o lovitură.”

„Ăla? se miră ei.”

„Ăla, domnilor.”

„Hangițo! strigă unul dintre ei, făcîndu-le semn ortacilor să se așeze. Ia mai adu niște căni și ceva băutură!”

Norocul meu că Tănase m-a călcat pe picior din greșeală și mi-a rupt două degete, altfel rămîneam năuc de bucurie și nu luam seama la palma lui care pica peste mine ca un acoperiș de casă. Feresc într-o parte și-i ard una lui Tănase la țurloaie. Vecinul dă tare cu palma și mă ajunge doar cu un vîrf de deget. Mă duc de-a berbeleacul vreo patru stînjeni și-mi pierd vederile. Aud pașii nărodului de Tănase care o luase pe adevăratelea, dar norocul meu că pășea spre mine domol ca ursoaica nefătată. Îmi revin și mai văd o seamă de clienți la ușa vecinului. De bucurie, apuc o piatră din caldarîm, nu mai mare ca un iepure de șase săptămîni, mă aplec iute și dau cu ea ca un ciocan peste bombeul prietenului. Tănase rage o dată ca un măgar jupuit de viu, dă să mă prindă, însă, mălăieț cum e, se împiedică și pică peste mine, cum se prăvale un perete peste un bostan. După cinci zile cînd am început să recunosc oamenii din jur și chiar glasul nevestei, am aflat că hanurile noastre făcuseră vînzare bună, dar ea scăzuse în zilele următoare. Cîțiva clienți, care văzuseră bătaia, au venit ce-i drept, să mă întrebe dacă am gînduri de răzbunare. Cum se zvonise însă că sînt pe moarte și cam sleit de vederi, interesul lor a scăzut cu totul. După ce m-am întremat, am stat iară la planuri cu vecinii. Tănase, care prinsese chef de bătaie, mi-a făcut propunerea să ieșim iar în mijlocul drumului. Am primit, dar cu condiția ca el să vină cu mîinile goale, iar eu cu patru tunuri pe care le-aș putea lua de

pe zidurile cetății. Pînă la urmă, nevestele au recunoscut că la o nouă păruială cu Tănase, dacă nu aveam norocul să rămîn olog, cheltuielile de înmormîntare s-ar fi dovedit prea mari. Stăm noi vreo săptămînă, două, dar mușteriii treceau pe lîngă hanurile noastre ca măgarii prin strunga lipsită de iarbă. În mijlocul orașului erau vreo patru hanuri vechi, cu vaduri bune, știute de călători și localnici. Mă socot eu în fel și chip cum ar fi mai bine să-i jumulim de mușterii pe hangiii din oraș, dar nu-mi vine nimic în minte. Dacă mă bat iar cu Tănase și nu apucă să mă omoare, aș putea repara casa gata să pice peste noi chiar la vreme de toamnă. Plec în oraș și dau de urma primului mușteriu. Era dulgher. Mă duc întins la el și-i zic:

„Domnule, a venit ceasul răzbunării. A venit clipa să nu mai las piatră pe piatră din hanul vecinului. Să fărîm totul în jurul meu cale de o poștă."

Omul avea o bardă în mînă. Lasă el barda la o parte, se uită lung la mine și zice:

„De!"

„A venit vremea să-i ronțăi oasele între dinții mei ca stîncile."

„Hm!"

„A venit vremea să-l învîrtesc în palme ca piatra în praștie și să-l arunc pînă la apele Ampoiului, care vor ieși dintre maluri."

Omul era cam nătîng, dar lipsit de milă. Zice:

„Ai ceva fierbințeli?"

„Nu."

„Nici nu-ți joacă dinaintea ochilor niște luminițe roșii?"

„Nici."

„Atunci, ori ești dăruit cu ceva puteri necurate, ori ți s-a făcut de lumea ailaltă."

Zic:

„A venit vremea să-i bag o mînă pe gît și să-l întorc pe dos, ca pe o pungă goală. Dacă nu crezi, te poftesc mîine pe la zece în fața hanului nostru."

După acele vorbe îl las năuc, mă întorc acasă, îi fac propunerea lui Tănase în vederea păruielii, apoi mă apuc de treburi. A doua zi dimineață, cam pe la șapte, văd o mare de oameni îndreptîndu-se către hanurile noastre, iar în fruntea gloatei, pe dulgher. Intră ei în cele două hanuri, scot mesele și scaunele afară, sau se așază direct pe piatră și comandă vin dimpreună cu gustări.

„Ăsta e voinicul?" întrebă unii, privind către mine cu ochii mijiți.

„Ăsta", răspunse dulgherul, fălos că le știe pe toate.

„Și cu uriașul ăla de colo se bate?"

„Cu ăla."

„Mare minune! Dar oricum ar fi, punem mînă de la mînă și-l înmormîntăm creștinește pe pirpiriu."

„Și dacă o fi altfel?" grăi dulgherul cu tîlc adînc.

Începură pariurile.

Aproape de ceasul hotărît, ies în mijlocul drumului și mai controlez o dată terenul. Apoi îi fac semn lui Tănase să se apropie. Cînd ajungem la vreo zece pași, zbier tare de simt că mă înjunghie în plămîn:

„Stai pe loc, slăbănogule!"

Tănase rămîne acolo pironit, uitîndu-se la mine lung și mirat. Mă întorc spre han fără grabă și-mi plimb privirile peste marea de oameni. Se făcuse liniște adîncă. Zic:

„Domnilor, prima întîlnire dintre mine și amărîtul ăsta a fost doar o încercare de glumă. Lupta adevărată va fi abia acum. Umpleți-vă, domnilor, cănile și beți dinaintea unuia pe jumătate fărîmat între fălcile mele grele ca porțile cetății!"

Auzind vorbele acelea, un vlăjgan din primele rînduri chițcăie parcă apucat de cîrcei:

„Ciupiți-mă, domnilor! strigă el. Sau turnați-mi în cap o găleată cu pălincă aspră, înainte de a mă apuca damblaua! Pirpiriul are ceva lipsuri la harul gîndirii, sau poartă vătămătură de minte."

Zic:

„Domnule, după ce-l voi strivi între unghii pe acest neisprăvit la trup, după ce voi măcina între dinți pietroaiele din jurul lui, după ce voi răsturna ulița peste el, te vei căi de aceste vorbe."

„Apă! Apă, că mor! strigă vlăjganul tremurînd ca un apucat. Adică nu! Dați-mi o găleată cu vin! Sau, stați! Aducem sus un butoi. Plătesc eu chiar acum."

Mă întorc spre Tănase convins că vînzarea merge frumos și-i șoptesc:

„Să nu dai tare, prietene!"

„Să nu dau tare după ce m-ai făcut de ocară?" îmi răspunse tot în șoaptă.

Mă uit iar spre oameni și strig să se audă pînă departe:

„Domnilor, oare n-ar trebui să aducem un popă care să-l spovedească pe acest prăpădit sortit pieririi? Oare n-ar trebui să aducem cîteva lumînări aprinse, înainte de a fi prea tîrziu? Înainte de a mă învîrtoșa asupra lui ca o urgie? Oare n-ar trebui să vă trageți cu mese cu tot mai încolo, înainte de a mi se porni mînia, cînd s-ar putea ca din ceva sminteală să răstorn ulița cu fundul în sus?"

Auzindu-mi schelălăitul, mușteriii celor două hanuri goliră cănile mari dintr-o sorbitură. Nevastă-mea făcuse vînzare cît pentru un an bun. Am mai privit-o o dată pe nevastă, gîndind că s-ar putea să fie ultima, apoi i-am zis lui Tănase:

„Sfrijitule! Ai putea oare să-ți aduni tot curajul și să vii spre mine privindu-mă în albul ochilor?"

„Aș putea, zice el și vine mînios, mai sprinten decît mi-am închipuit."

La vreo patru pași de mine, scosesem pietrele în timpul nopții și făcusem o gaură nu mai mare de vreo două palme. Dacă Tănase călca acolo printr-o minune, puteam să scap cu viață.

„Te voi doborî cu privirile mele focoase", strig eu, în vreme ce matahala de Tănase calcă chiar în groapă și se întinde ca un copac retezat. Apuc degrabă un bolovan cît o căpățînă de oaie și-l altoiesc în ceafă. Apoi mă sui cu picioarele pe el și răcnesc:

„Nu e mort, domnilor. Mila s-a dovedit mai mare decît mînia mea.”

Dar chiar în clipa aceea, nătărăul de Tănase dă o dată cu palma și-mi rupe un picior. Însă, putere să se ridice nu mai avea.

„Și ce a mai fost pe urmă?” întrebă Cristache Mutu.

„Nimic”, grăi Cipcigan, zis Goliat.

„Nimic?”

„Așa cum ți-am spus. Am zăcut un an pînă s-a înzdrăvenit piciorul. Pe Tănase îl doare ceafa cînd trage a ploaie. Așa că nevestele au hotărît să se bată între ele, dar numai o dată pe lună. În rest, noi și ăia de peste drum sîntem cei mai buni prieteni din lume, iar afacerile ne aduc venituri mai mari decît visasem cîndva.”

Sile Adormitu privi cu mîndrie găleata pustiită de vin și porni să cînte cu o voce care semăna cu scrîșnetul pietrelor de moară ce macină-n gol. Nodul lui Adam, nu mai mare decît pumnul, urca și cobora ca un piston harnic. Buzele lui mari aduceau a căscat de catîr. Gazda închise degrabă ferestrele, apoi îl îndemnă blînd:

— Cîntă, domnule, cu toată nădejdea! Aici nu te aude nimeni. Iar eu, care am trecut prin atîtea, sînt obișnuit cu suferințele mari.

CAPITOLUL XV

În dimineața zilei de 2 noiembrie, Mihai-vodă intră în cabinetul de lucru urmat de Cae, Preda, Costache, Ducu, Radu Buzescu și Bărcan.

— Prieteni! grăi domnul celor două țări românești. Dieta, care își va începe mîine lucrările în Cluj, va hotărî sumele necesare pentru plata oștilor noastre. Nobilii se arată pe față prietenoși, aplecați spre dulce supunere, dar nu le cunoaștem gîndurile ascunse. Peste un ceas vor veni aici Naprágy, Kornis, Vitéz, șpanul de Turda, Sigismund Forgach, trimisul generalului imperial Basta, căpitanul Mihai Székely și Petru Huszár, judele Clujului. Aceștia s-au ales dintre nobili pentru discuțiile ce le vom purta în Dietă. Mîine vom face jurămînt de credință împăratului Rudolf. Socot însă că va trebui să luăm seama a nu ne lega de mîini și de picioare sub Imperiul Austriac, ale cărui drepturi nu le recunoaștem aici. Dar nici nu putem ocoli jurămîntul de vasali atîta vreme cît nu am adunat destulă putere. Niță Praștie ne-a adus vestea că cetatea Chioarei și-a deschis porțile cu supunere. Mai mult de jumătate din Banat a trecut alături de noi. Oradea cu comandantul ei Paul Niary nu ascultă încă de poruncile noastre. Maramureșul stă sub puterea imperialilor și numai prin viclenie îl vom supune fără a ne strica lucrările bune cu împăratul Rudolf. Sfatul nostru de taină e prea mic azi pentru a discuta ocuparea Moldovei. Dar în vederea acestui gînd va trebui să pornim de la capăt negocierile cu turcii, cu polonii, cu tătarii și cu această Casă de Austria, care se vrea stăpînă acolo unde nu are drepturi. Avem în față o iarnă întreagă pentru a ne așeza puterile în Transilvania așa cum dorim. În primăvară

vom ocupa Moldova, unind neamul românesc pentru totdeauna. Cu nobilii va trebui să fim prevăzători pînă le cunoaștem gîndurile ascunse. Acum nu avem voie să facem greșeli.

— Doamne! interveni Cae Indru. Tocmai pentru a ne feri de greșeli, sînt împotriva Dietei din Cluj. Ea trebuie să se țină în Alba-Iulia.

— Pe ce se întemeiază părerea ta? tresări Mihai-vodă. Fiindcă și noi ne-am gîndit la același lucru.

— Pe faptul că în partea de nord a principatului, puterea noastră se sprijină doar pe trei mii de oșteni. Sînt puțini în caz de răzmeriță din partea nobililor. Dacă ei țes un complot, nici că se poate un loc mai nimerit decît Clujul. Paul Niary ar putea folosi o parte din garnizoana Oradei. Generalul Basta, ce nu ne-a arătat prietenie pînă acum, nu-i prea departe de oștile sale. Iar în nord, avem știre că unele pîlcuri din oastea comitatelor s-ar ascunde prin păduri.

— Da, da! aprobă vodă. Aceleași gînduri le-am purtat și noi, dar am așteptat părerea voastră. Acum e limpede Băicoiene! porunci el. Să vină căpitanul Jager!

Vechiul căpitan al palatului, care slujise sub trei principi mai puțin de cinci ani, se obișnuise cu gîndul că nici-o strălucire nu e veșnică. În mintea lui de oștean harnic, alte întrebări nu-și făcuseră loc, socotind că totdeauna va fi în palat cineva să-i dea porunci și să-i plătească osteneala.

— Domnule Jager! grăi vodă. Te-am păstrat lîngă noi socotindu-ți virtuțile de bun oștean. Ne-ai fost recomandat cu căldură. Domnii Cae, Costache și Ducu au mijlocit pentru domnia-ta.

Jager făcu ochii mari a mirare, dar nu scoase o vorbă.

— Ai destule solii în curte?

— Am, măria-ta.

— Atunci, trimite degrabă înștiințarea pe la nobilii ce vor lua parte la lucrările Dietei, care nu se va mai ține în Cluj, ci în Alba-Iulia! Lista nobililor o găsești la cancelaria palatului.

Jager se înclină adînc și părăsi încăperea. În locul lui veni Băicoianu și-l anunță pe vodă că a sosit delegația nobililor.

— Să intre! porunci Mihai.

Și spre mirarea lui, în fruntea nobililor păși Malaspina.

— Măria-ta! spuse nunțiul papal cu un aer aplecat spre blîndețe. Am adus înscrisul pe care vă veți lega de împăratul Rudolf la începutul lucrărilor Dietei.

— Sfinția-ta l-ai scris?

— Eu.

— Oare au uitat nobilii să scrie? zîmbi vodă ascunzîndu-și nemulțumirea.

— N-au uitat, măria-ta, dar noi ne-am rugat lui Dumnezeu să ne ajute a face un text frumos.

— Atunci, nu ne mai rămîne decît să-l ascultăm. Citește, sfinția-ta!

Malaspina ridică textul și citi cu intonații plăcute:

> *Din deosebita voie și bunăvoință a Autoputernicului, Dumnezeu cel drept a ales și orînduit pe maiestatea-sa Împăratul peste această țară ca patron. El îi poruncește supusului său Mihai-vodă să alerge la locul unde se vor arăta credincioși și ascultători ai chezarului și dimpreună să se aplece cu toții la mila împărătească.*

— Iată un text frumos, grăi vodă ascunzîndu-și mînia sub vorbele de admirație.

— Am meditat mult asupra lui, răspunse Malaspina cam plin de el.

„Acest popă se amestecă unde nu-i fierbe oala, socoti vodă plin de mînie. Dar să nu ne pripim înainte de a-i cunoaște toate gîndurile."

— E aproape desăvîrșit, continuă el. Poate că unele adausuri i-ar fi dat mai multă strălucire. Din el nu reiese prea limpede cine se prezintă în fața Dietei.

— S-a pomenit despre voi, măria-ta, interveni Petre Huszár.

— Adevărat! se amestecă Cae Indru. Departe de a nu recunoaște frumusețea textului, rămîn la părerea că nu ați subliniat calitatea supusului Mihai-vodă.

— O cunoaștem cu toții, se încruntă Malaspina.

— Nu, sfinția-ta! păru Cae mai aspru. Nu-i destul! Ce cunoaștem e necesar de trecut și în scris. Toți din Dietă sînt supușii împăratului Rudolf, dar Mihai-vodă e stăpînul lor. E principe al Transilvaniei și Țării Românești.

— Așa nu va fi plăcut înaintea Casei de Austria, se împotrivi nunțiul papal.

— De unde știi? întrebă Cae cu multă dulceață în glas.

Văzîndu-se încolțit, Malaspina schimbă tonul și spuse tăios:

— Am venit să discut cu măria-sa Mihai, nu cu un curtean oarecare.

— Discută, sfinția-ta! Domnul acesta e primul nostru sfetnic! zîmbi Mihai-vodă, știind că-l lasă pe nunțiu în mîini bune.

— Avem o calitate înaltă, se împăună Malaspina.

— Care? întrebă Cae Indru cu prefăcută mirare.

— De ales al nobililor.

— După lege nu o putem recunoaște, sfinția-ta. Și nici după inimă, atîta vreme cît nu ești cetățean al principatului.

— Dar mă veți recunoaște ca trimis al bisericii, grăi Malaspina fără a-și putea reține mînia.

— Asta, da! aprobă tînărul. Cînd vom discuta problemele bisericești, te vom pofti fără îndoială.

— Să cred prin aceasta că sînt alungat? Se întoarse nunțiul către Mihai-vodă. Să cred că faceți o ruptură cu biserica?

— Nu! răspunse vodă cu vocea blajină. Dar treburile principatului nu le pot hotărî străinii, ci numai cei în drept. Textul prezentat se arată viclean și dușmănos nouă. Domnule Huszár, vei întocmi unul așa cum îți poruncim noi!

— Împotriva dorinței nobililor și a împăratului Rudolf? întrebă judele.

— Nu! Împotriva neadevărului și a nedreptății.

— Dar... sări Malaspina.

— Oprește, domnule! i-o reteză Cae.

— Sînt nunțiu papal.

— Nu prea arăți. Ești mai degrabă un dușman înverșunat al principelui. Scrie, domnule Huszár, noul text în vederea jurămîntului! se întoarse către jude. Acest text aprobat de Mihai-vodă va suna astfel:

> *Cu voia lui Dumnezeu, guvernarea principatului Transilvaniei a trecut în mîinile principelui Mihai. Domnul Țării Românești și al Transilvaniei se recunoaște vasal al împăratului Rudolf. Pe marea pecete a cancelariei se vor încrusta armele și însemnele celor două țări, arătîndu-se astfel unirea lor pe vecie. Se vor desființa granițele de pe munți, iar locuitorii au liberă trecere, după voie. Comerțul nu va mai cunoaște vămi, iar strîngerea de biruri va fi aceeași peste tot. Semnează Mihai, prinț al valahilor.*

— Ai scris, domnule Huszár?

— Am scris, grăi judele cu mînie greu reținută. Am scris, dar Dieta nu va vota asemenea text și nici sumele necesare cheltuielilor de oști.

— De ce? Găsești în text o singură amenințare asupra nobililor? Găsești în el schimbări în viața principatului? Găsești în el neadevăruri?

— Nu.

— Atunci să nu mai vorbim despre asta! Mîine vor începe lucrările Dietei aici la Alba-Iulia.

— La Alba-Iulia? se miră Naprágy.

— La Alba-Iulia? tresări Kornis.

— Așa cum ați auzit, zîmbi Cae Indru. Majoritatea

nobililor din Dietă locuiesc pe aproape. De ce să-i purtăm pînă la Cluj?

— Ar fi venit acolo și generalul Basta, interveni Forgach. Generalul imperial nu poate lipsi de la lucrările Dietei.

— Nimeni nu-l oprește, se amestecă Radu Buzescu. Din contră, va fi prilej de bucurie și ne îndoim că generalul nu dispune de o trăsură bună.

— Textul ar mai trebui studiat, spuse judele Clujului.

— Dar nu-i găsesc neajunsuri, zîmbi Mihai.

— Sînt, măria-ta. Aici stăpînește împăratul Rudolf.

— După noi, domnule! răspunse tăios Mihai-vodă. Gîndurile voastre nu le înțeleg, sau nu vreau să le înțeleg. Spune-mi, domnule Huszár, în primul text atît de drag vouă, s-a pomenit despre calitatea noastră aici?

În locul lui Huszár vorbi căpitanul Mihai Székely, care tăcuse pînă atunci.

— Măria-ta! grăi el. Al doilea text e limpede ca lumina zilei. Sînt oștean vechi și vă cunosc. Departe de a mă pune bine cu noua domnie, socot că Transilvania și-a găsit un principe bun și înțelept. Un general care nu va lăsa oști străine să calce peste noi. Domnii ce mă însoțesc au uitat că le-ați acordat prietenie. Lucru pe care nu l-ar fi făcut nici un alt învingător. Că ați venit aici cu drepturi mai mari decît cei din familia Báthory. Că nu doriți să schimbați nimic din legile ce guvernează în principat. Mai mult, că ați lăsat Dieta neschimbată, iar nobilii se bucură de toate privilegiile lor. De aș fi fost în locul vostru, puțini dintre cei vechi ar mai fi rămas în Dietă. Dar nu sînt și nici nu mă încumet a da sfaturi. Socot că textul prezentat nu atinge nimic din interesele Casei de Austria. Împăratul ar trebui să fie mîndru că v-ați aplecat ca vasal. Că cel mai mare general al răsăritului Europei oferă garanții de liniște la granița Imperiului Austric. Voi vota în Dietă pentru textul propus de domnul Cae Indru. Iar sfinția-sa Malaspina ar fi bine să-și vadă de treburile bisericești unde intriga aduce mai puține pagube.

Căpitanul se opri din vorbele ce le mai avea de spus, întrerupt prin intrarea agitată a clucerului Băicoianu.

— Măria-ta! zise el. Doi secui așteaptă la ușă.

— Să aștepte! se încruntă vodă.

— Doamne! insistă clucerul. Aceşti oameni l-au ucis pe cardinalul Andrei Báthory.

— Ce tot vorbeşti acolo, clucere? se miră domnul.

— Aşa cum v-am spus, măria-ta.

— Adu-i degrabă!

Doi secui, unul în vîrstă, celălalt mai tînăr, se înfățișară dinaintea principelui, purtînd un sac. Cel mai vîrstnic slobozi gura sacului, din care căzu căpățîna fostului cardinal.

— Voi l-ați ucis? întrebă vodă cu adîncă mînie.

— Noi, măria-ta. Dar nu pentru răsplată l-am adus aici. Ne-am gîndit că va fi înmormîntat creştineşte alături de cei morți din familia lui.

— Sărmane popă! grăi vodă ridicîndu-se cu respect în fața morții.

Apoi se întoarse către cei doi.

— Motive să vă răzbunați ați avut destule. Dar i-ați luat mai mult decît poate dărui un om. I-ați luat viața.

— N-am luat cu nimic mai mult decît a luat el de la noi, răspunse cel în vîrstă. Am plătit aşa cum ne-a îndatorat.

— Mîine după lucrările Dietei îl vom înmormînta cu toată cinstea, hotărî vodă. Iar voi, ucigaşilor, lipsiți din fața mea!

Îndată după plecarea secuilor, nobilii părăsiră palatul princiar. Dincolo de poarta cea mare, căpitanul Mihai Székely spuse aspru.

— Domnilor, drumurile noastre se despart. Ne vedem mîine la lucrările Dietei.

— Nu ne va face plăcere, i-o întoarse Huszár. Domnia-ta te-ai dovedit un trădător al nobilimii.

— Al căror nobili? întrebă răstit căpitanul. Al celor ce urzesc împotriva intereselor principatului? Iată că Mihai-vodă

și-a dovedit înțelepciunea schimbînd locul Dietei. El v-a înțeles gîndurile. Dacă principele ar fi fost atacat la Cluj, așa cum ați plănuit, vărsarea de sînge vinovat și nevinovat în Transilvania n-ar mai fi cunoscut margini. Vă știu bine, domnilor. Kornis dorește a pescui în ape tulburi. Naprágy se vrea principe. Domnul Forgach încearcă a trage spuza pe turta generalului Basta, care se gîndește că nu i-ar strica să devină guvernator al Transilvaniei, iar domnia-ta, domnule jude, vrei un nou principe care s-ar putea numi Ștefan Báthory. Iată că nici măcar nu sînteți uniți în același gînd. Pescuiți, domnilor, în ape tulburi și s-ar putea să vă înecați. Mă mir că șpanul de Turda e alături de voi.

— Doresc binele principatului, grăi Vitéz cam nesigur.

— În compania lor? zîmbi căpitanul sarcastic. Știi domnia-ta ce ar fi adus o răzmeriță la Cluj?

— Nu! răspunse cu toată sinceritatea șpanul de Turda.

— Treizeci de mii de oșteni valahi și-ar fi răzbunat conducătorul. Să ne ferească Dumnezeu de răzbunări! La răzbunare, mila vine totdeauna după sabie și foarte rar înaintea ei. Marele hatman Zamoyski a coborît cu oștile la Șcheia, lîngă Suceava. Într-o săptămînă ar fi peste noi. V-ar conveni, domnule Vitéz, un război între poloni și austrieci pe pămîntul Transilvaniei? V-ar conveni oare ca oștile turcești să înceapă a pescui aici? Am avut un principe slab. Iată că domnia lui a sfîrșit într-un fund de sac. E un noroc, domnule Vitéz, că azi stăm sub conducerea lui Mihai-vodă. El e singurul om care poate garanta liniștea principatului. El vine cu prietenie și încredere în fața Dietei, iar noi încercăm să-i înfigem cuțitul pe la spate. Nu ne cunoaștem interesele, domnule Vitéz.

Zicînd acestea, Mihai Székeli își văzu de drum.

— Poftește cu noi, domnule Vitéz! îl ademeni Malaspina, observînd ezitarea. Căpitanul e un trădător ce va da socoteală dinaintea oamenilor și a lui Dumnezeu.

— Nu, sfinția-ta! se împotrivi șpanul de Turda. Eu nu am ce căuta cu voi.

§

— Deci asta era, zîmbi vodă după plecarea nobililor. Au încercat a ne lua puterea printr-o legătură proastă. Iar capetele răutăților s-au dovedit Malaspina și Huszár. E bine să ne cunoaștem dușmanii. Ducule!

— Poruncă, măria-ta!

— La noapte să păzești viața căpitanului Székely! Îmi vine să cred într-o răzbunare. Vreau să mi-l aduci viu mîine la lucrările Dietei! Va trebui să ne apărăm întîi prietenii și abia pe urmă să lovim în dușmani. Transilvania nu e a nemernicilor ca Malaspina și Huszár, ci a poporului care o iubește.

§

Cînd începu să însereze, Sile Adormitu îl trezi pe Cae destul de temător, gîndindu-se că o cizmă pornită cu dibăcie din mîinile tînărului i-ar putea aduce unele ponoase. Dar cum cizmele prietenului nu se aflau la îndemînă, se alese numai cu unele aluzii referitoare la un gît răsucit de niște mîini harnice.

— Pe toți dracii! se văită Cae. De la Șelimbăr încoace nu am apucat să mă odihnesc mai mult de două-trei ceasuri pe noapte, iar acum cînd am găsit o după-amiază liniștită, năvălești peste mine. Dacă ai venit cumva cu gînduri aplecate spre taclale sau o nouă cîntare, mi-e teamă că se va petrece un omor.

— Domnule! grăi Adormitu ușor încruntat. Mîhnirea mea nu mai cunoaște margini acum cînd bag de seamă că vocea-mi vîrtoasă nu a găsit prețuire în fața prietenilor mei. Dar nu pentru asemenea obidă a sufletului am venit aici. Durerile mari se consumă tăcute, neștiute de nimeni. Poate va ieși din ele un cîntec de jale, care îmi umblă prin minte de multă vreme, ce va face să se scuture cămașa pe voi, drept remușcări.

— Du-te dracului și lasă-mă să dorm! rîse Cae.

— Nu pot, domnule! Te caută un călugăr. De un ceas se ține de capul meu și mi-a tulburat somnul.

— Un călugăr? se miră Cae. Nu prea am asemenea cunoștințe.

— Zice că îl cunoști foarte bine. Numele lui e Zablije.

— Zablije? Ei, la naiba! se minună tînărul. Adu-l degrabă, dragul meu Sile! Pungașul ăsta a fost slujitorul fostului cardinal Andrei Báthory. Iar dacă vine la mine, înseamnă că are unele temeiuri.

Cîteva clipe mai tîrziu, voinicul călugăr, cu fața la fel de ponosită ca și altădată, intră în odaia lui Indru. Ochii lui ageri ca de șoim ocoliră încăperea. Mulțumit de rezultatul cercetărilor, săltă două degete și spuse cu multă bunătate:

— Domnul cu voi, tinere creștin!

— Să trăiești, sfinția-ta! zîmbi Cae.

— Trăiesc, fiule, dar trăiesc prost, zise călugărul cu acreală. Sînt două zile de cînd eu și părintele Clement ajunăm lipsiți de gînduri cucernice. Ba cred că diavolul ne cearcă spre unele înjurături aplecate spre spurcăciune, sau spre cuvinte rele.

— Nu înțeleg.

— Ah, domnule, nu-i prea greu! Sînt zile în care ajunăm conduși de sfînta înțelepciune a mîntuirii sufletului. Însă atunci cînd ajunarea vine peste noi din lipsuri lumești, credința și puterile noastre slăbesc îndoit. Acum sîntem într-o astfel de situație și nădăjduim s-o curmăm cu ajutorul vostru.

— Nu sînt prea bogat, Zablije. Cu ceva mărunțiș te pot sprijini...

— Pe sfintele canoane! îl întrerupse călugărul nemulțumit. N-am venit să cer.

— Atunci, de ce ai venit?

Zablije își căută cuvintele, cîntărindu-l din ochi pe tînărul cavaler.

— E vorba despre o taină, zise cu gura cam pe jumătate.

Am auzit că ești un om drept, iar cuvîntul domniei tale prețuiește mult.

— La ce ți-ar folosi cuvîntul meu?

— Răbdare, domnule!

Și spre mirarea lui Cae, călugărul făcu un salt pînă la ușă, o deschise brusc, cercetă coridorul pustiu, închise ușa, apoi își reluă locul, știind că nimeni nu-i va auzi vorbele.

— Fiule, șopti el, îți voi dezvălui o taină.

— Cui folosește?

— Mie și vouă.

— Te ascult, răspunse tînărul din ce în ce mai uimit.

— Nu! Nu înainte de a avea cuvîntul vostru că nu voi fi păgubit de drepturile mele.

— Dar n-am nimic împotriva ta, Zablije.

— Vei avea, murmură călugărul privindu-l țintă.

— Zău că nu mai înțeleg nimic!

— Răbdare fiule! Am cuvîntul vostru că nu voi fi păgubit?

— Nu pot să dau asemenea cuvînt înainte de a ști despre ce-i vorba. S-ar putea să mă căiesc.

— Nici vorbă despre așa ceva, rîse călugărul. Nu-i o faptă rea, tinere domn.

E vorba despre niște ducați pe care vreau să-i împărțim împreună.

— De ce tocmai cu mine?

— Fiindcă singur nu pot ajunge la ei, răspunse călugărul cam spășit.

— Ai cui sînt ducații?

— Ai nimănui.

Cae îl privi gînditor. Pramatia de călugăr părea sincer.

— Despre ce sumă e vorba?

— Optsprezece mii de ducați, domnule.

— Mda! murmură Cae, înăbușindu-și o explicație de uimire. De va fi cu dreptate, îți dau cuvîntul că te voi răsplăti frumos.

— Nu, fiule! sări Zablije de un cot. Afacerea e a mea și poți să-mi mulțumești că vreau doar jumătate.

— Nu-i prea mult pentru un călugăr cucernic?

— Nu, fiule. Numai bucurîndu-ne trupul, facem sălaș bun sufletului.

— Îți ofer o mie de ducați. De vrei, bine, de nu vrei, du-te cu Dumnezeu!

Zicînd acestea Cae Indru căscă zdravăn și se întinse în așternut cu prefăcută indiferență.

— Opt mii, înălțimea-ta.

— O mie.

— Măcar cinci, frumosule!

— Haide, haide, ieși afară!

— Patru, suflet bun de creștin!

Cae sări din așternut și îl împinse către ușă.

— Trei, prunc milostiv!

— O mie, sau cară-te!

— Două, păgînule! grăi cu jale călugărul.

— Ieși, sau te arunc pe fereastră!

— Fie, domnule! gemu jalnic. Am cuvîntul vostru că îi voi primi?

— De se va dovedi fără nedreptate, îl ai. Unde sînt ducații?

— Aici, fiule. Aici în palatul princiar.

— Ei, la naiba! Aiurezi, pesemne.

— N-am timp de aiureli, tinere. Cei optsprezece mii de ducați sînt în cabinetul de lucru al noului principe.

— De unde știi?

— Domnule, grăi călugărul, după lupta de la Șelimbăr l-am urmat pe cardinalul Andrei Báthory, în goana lui prin păduri. A doua zi în zori l-am întîlnit pe părintele Clement și am hotărît împreună să ne tragem spre Moldova. Dar s-au ivit greutăți dintre cele mai mari. Cardinalul fusese apucat de grele dureri ale pîntecului. O vătămătură mai veche s-a pornit cu multă răutate peste

el. Eu și Clement l-am cărat în spate cu rîndul. Asemenea soi de călătorie nu aduce spor. Cardinalul cădea mereu spre ferbințeală și rar grăia limpede. Ca vechi și tainic slujitor al său, știam că are ceva ducați. L-am întrebat. Într-o vreme de curățenie a gîndurilor, mi-a mărturisit că se aflau în cabinetul său de lucru optsprezece mii de ducați. Către seară, cîțiva secui ne-au luat urma. Eu și părintele Clement ne-am ascuns prin desișuri. Cînd ne-am întors, i-am găsit trupul fără căpățînă.

— De ce nu l-ați apărat?

— Să-l apărăm? se miră Zablije. La ce bun? Viața lui ne-ar fi adus numai greutăți. Nu-i ușor să cari în spinare un bărbat voinic. Ba din contră, moartea lui îmi aducea un cîștig bun după ce aflasem de taina ducaților.

„Ce nemernici!" gîndi Cae.

Porniră amîndoi către cabinetul de lucru al lui Mihai-vodă. Străjile din fața ușii îl salutară pe tînăr și îi făcură drum liber. Zablije cunoștea bine cabinetul. Privi cîteva clipe în jur, apoi se apropie de peretele din stînga, frumos îmbrăcat în lemn. Apăsă cu degetele în cîteva locuri, iar o bucată de perete se deschise în formă de ușă. La spatele ei, ducații ședeau în rafturi.

— Frumoasă tainiță! observă Cae.

— Frumoasă, fiule! Ea a fost lucrată pe timpul prințului Sigismund.

Un ceas mai tîrziu, doi călugări ieșiră din Alba-Iulia, pe drumul care duce către tîrgul Teiuș. Caii de rasă proastă, ca și îmbrăcămintea cuvioșilor călători, atrăgeau milă. Nimeni nu și-ar fi închipuit că în desagii peticiți se ascundea o comoară.

În vreme ce cuvioșii călugări își mînau caii pe drum lung, noul vistier Bărcan primea uimit, din mîinile lui Cae, douăsprezece mii de ducați atît de necesari oștilor lui vodă. După plecarea lui Bărcan, tînărul trimise o strajă să-l caute pe Sile Adormitu.

— Domnule, zise lunganul cu ochii strălucitori, oare unele remușcări sau dulci gînduri de chef, sau vîrtoase chemări ale vinului vă îndeamnă la frumoasa noastră companie?

— Nu, dragul meu! zîmbi Cae. Aș vrea să pornești chiar acum la Sibiu. Îi datorez lui Izu Klein patru mii de ducați. Predai suma și vei primi o scrisoare semnată de mine! Asta e tot.

— Prea bine, domnule! se bucură Adormitu. Alerg. Mă cam moleșisem în ultimele zile. Mîine după prînz voi fi îndărăt. Dar, la naiba! se lumină el și rămase locului țintuit. L-ai prădat oare pe sultanul turcilor? Ai jumulit jumătate din Constantinopol sau din Praga? Ai dat cumva peste comoara din Obreja, pe care Ion Cristu o caută de cîțiva ani? Ești cumva starostele cămătarilor, fără să fi aflat noi nimic?

— Ajunge, Sile! se văită Cae. Cînd te pornești, macini ca o moară stricată. Vodă mi-a dăruit acești ducați.

— Așaaa? se dumiri Sile. Alerg. Cu ce car ducații?

— Cu trăsura. Pînă te pregătești, ducații și trăsura vor fi gata de drum. Te vor însoți zece călăreți din strajă.

După plecarea lunganului, tînărul cavaler căzu pe gînduri.

„Iată că sînt un om fără chibzuință, socoti el. Am o mie de ducați și nu prea știu ce aș putea face cu ei. Pungașul de Zablije cred că se pricepe mai bine. Grea treabă să împarți asemenea sumă."

Pe coridor se auziră zgomote de pași, amestecate cu glasurile celor doi străjeri din ușa cabinetului. Cae nu auzi nimic, prins de gîndurile lui.

— Ce naiba faci acolo pe dușumea, cu atîția ducați împrejur? rîse vodă.

— Mă chinui să-i împart, măria-ta.

— Să cred că ai dat peste o comoară? Bărcan m-a vestit adineauri că ai predat vistieriei douăsprezece mii de ducați. De unde naiba tot faci tu rost de aur? Ai ceva haruri aparte? Sau te pomenești că ești tovarăș cu faimosul Kunzli?

— Bănuiala nu-i prea departe, măria-ta, zîmbi tînărul.

Apoi îi povesti despre taina părintelui Zablije.

— Sărmanul Báthory! oftă vodă. Negru sfîrșit a avut. Și

nici un suflet credincios în jurul lui. Și nu-l plînge nimeni. Cu ducații ăștia ce faci? se scutură din gîndurile lui.

— Doamne, aș vrea să-i împart în zece. Adică ar fi cîte o sută de ducați pentru Costache, Ducu, Chirilă, Grasa, Gălușcă, Tufănel, Toroipan, Ciripoi, Sile și pentru mine.

— L-ai uitat pe Niță Praștie.

— Adevărat, măria-ta! Îi fac și lui parte. Cîte zece ducați de la toți. Însă n-aș vrea să-i dăruiesc eu. Ar trebui să-i povestesc fiecăruia despre taina lui Zablije și zău ar fi pierdere de timp. Mai bine să vină ca un dar din partea prințului nostru.

— Așa să fie, nepoate! rîse vodă. Îi vom dărui mîine după lucrările Dietei.

— Ne va fi oare ușor mîine? întrebă tînărul.

— Nu prea, dar nici nobililor nu le va fi bine. Unii vor trage de partea noastră, alții împotrivă, ascunzîndu-se după vorbe pline de miere. Se va naște mare dezbinare între nobili.

— De la dezbinare pînă la vrajbă e un pas, măria-ta.

— Iar pînă la încăierare, altul. Am luat măsuri să nu se facă asemenea pași sau măcar ultimul. Șapte mii de oșteni roșii întăresc puterea noastră în Alba-Iulia.

— Da, murmură Cae. Aici sîntem tari, dar în restul principatului nu prea. Trei mii de oșteni la Cluj, două mii pe munții dinspre Moldova, o mie în Banat, o mie în drum către Baia Mare, adică la porțile Maramureșului, cinci sute la Deva și încă cinci sute în cetatea Chioarei. Deci, cincisprezece mii de oameni. Puțini, de se vor mișca Zamoyski și Ieremia Movilă asupra noastră. Mulți, de va fi pace. Poate nu trebuia să slobozim la iernat oștile Jiului și ale Mehedinților. Și nici pe secui.

— Trebuia, nepoate, răspunse vodă îngîndurat. Oamenii au și ei casele lor și rosturile lor. Hatmanul Zamoyski e un om înțelept. El nu vine acuma asupra noastră. Așteaptă momentul prielnic. Iar acesta ar fi o răzmeriță în Transilvania. Atunci i-ar fi ușor. Dar noi am prevăzut asemenea situație. Oștile noastre au

cuprins aici aproape toate punctele cheie. Pîlcurile lui Niță Praștie au făcut cordon de-a lungul munților spre Moldova. El observă toate mișcările lui Zamoyski. Hatmanul se află la șase zile departe de noi cu oști grele, care nu se mișcă prea iute. Nouă ne trebuie doar trei zile să-i tăiem calea în munți, cu douăsprezece mii de călăreți.

— Adică jumătate din cîți are el.

— Jumătate, dar sprinteni, dragul meu. În munți, numărul nu aduce cîștig. Oastea hatmanului e foarte puternică la șes. Zamoyski știe acest lucru și nu face prostii. Nici eu nu m-aș încumeta, dacă aș fi în locul lui. Știe că-l pîndim. Că-i urmărim fiecare mișcare. Nu din partea asta îmi fac griji, nepoate. Altele sînt necazurile noastre. Nobilii vor încerca să ne strice prietenia cu împăratul Rudolf. Generalul imperial Basta urzește și el împotriva noastră. Va trebui să ne prefacem că nu înțelegem. Azi i-aș fi arestat pe Huszár și pe Malaspina, dar n-ar fi fost bine. Mîine va fi altfel. Dieta va vota cincizeci de mii de ducați pentru oștile noastre și va recunoaște în scris noua domnie. Înțelepciunea trebuie să stea totdeauna înaintea mîniei. Tăcură. În încăpere se lăsa amurgul.

§

Cînd începu să se însereze, Ducu cel Iute, Costache Caravană și Părintele Grasa trecură ca din întîmplare pe lîngă casa căpitanului Mihai Székely. O casă pătrată cu ziduri puternice, cu înfățișarea lipsită de frumusețe. O arhitectură în linii drepte, parcă ciolănoase și reci. Parcul nu prea întins, dar cu arbori falnici, care își aplecau crengile peste acoperiș, îi aduceau o notă de căldură. Zidul împrejmuitor, făcut din cărămidă roșie, mîncată ici-colo de tăria timpului, poate că era plăcut la vreme de vară. Acum arăta închis și trist. Înălțimea lui nu trecea de un stat de om. Cei trei bărbați cotiră într-o uliță laterală strîmtorată între zidul de cărămidă și un gard lung de lemn. În spatele gardului ghiciră o mică livadă. Cum nimic nu se mișca prin apropiere, săriră peste zid. O lumină slabă stăruia într-o încăpere cu perdele subțiri la ferestre.

Casa avea două intrări. Una mare în față. Cealaltă, la spate, mică și puternică, din lemn masiv de stejar. Trecură din nou la ușa cea mare. Costache ciocăni de cîteva ori. Un tînăr slăbuț, dar sprinten în mișcări, deschise ușa. În dreapta ținea un sfeșnic aprins, iar în stînga, un pistol. La doi pași în spatele lui, căpitanul Szekély aștepta cu sabia în mînă.

— Ce doriți, domnilor? întrebă el aspru.

— Să intrăm, căpitane, răspunse Ducu.

— Ah, ah, vă recunosc! Poftiți, domnilor!

Gazda îl conduse într-un salon. O încăpere cu mult mai mare decît s-ar fi bănuit de afară. Un foc vesel, întreținut bine cu buturugi.

— Am un vin bun, îi îmbie căpitanul. Un alb de Ighiu, nu mai vechi de trei ani.

— Nici că se putea tovarăș mai plăcut, zîmbi Grasa plescăind din buzele mari.

Anton, slujitorul cel subțirel, aduse căni și o găleată cu vin. Aroma vinului se răspîndi prin încăpere ca puterea unei tămîii aprinse.

— Vizita voastră mă miră, grăi căpitanul. Ciudată vizită la asemenea ceas.

— Nu prea, rîse Costache. Avem poruncă să te păzim pînă în zori. E porunca principelui.

— Mă supun, domnilor, dar vă previn că știu să mă apăr singur. Sau te pomenești că sînt arestat?

— Nici vorbă despre așa ceva, rîse Ducu. În noaptea asta s-ar putea ca vreo cîțiva nobili să joace niște cărți mari. Domnia-ta nu ești o carte bună pentru ei. Acum două ceasuri ne-a sosit o solie din nord. Ea ne-a adus vestea că banul Mihalcea a dat de urma unui pîlc de călăreți ascunși într-o pădure lîngă Cluj. Patru sute de călăreți din fosta oaste a lefegiilor cardinalului au căzut în mîinile lui Mihalcea. De ce se ascundeau ei oare lîngă Cluj și cine i-a adus acolo pe tinerii cazaci?

— Asta nu știu, grăi căpitanul mirat.

— Nici noi, dar vom afla în cîteva zile. Îți închipui domnule Székely, că o răzmeriță acum în principat ar aduce multe nenorociri. Hatmanul Zamoyski a coborît cu oștile mai jos de Suceava. Adică e la șase zile de noi.

— Știu, răspunse căpitanul îngîndurat. Sînt oștean și cred că văd limpede. Cineva urmărește aici cu bună știință, sau din prostie. Dar cineva urzește cu stare bună. Cazacii nu lucrează decît cu plata înainte. Sînt buni luptători, însă își vînd foarte scump serviciile.

Noaptea căzuse către jumătate. Discuțiile și vinul strașnic, dulcea căldură a focului din cămin, trosnetul plăcut al buștenilor aduceau o atmosferă de tihnă. Dar ea se curmă curînd. Cineva bătea puternic în ușa cea mare, iar un glas aspru răzbi pînă în salon.

— Deschideți, în numele principelui!

Căpitanul tresări. Musafirii adunară degrabă cănile cu vin și le ascunseră. La un semn al lor, slujitorul porni să deschidă ușa. Cîteva clipe mai tîrziu, cinci bărbați înveluiți în pelerine largi, pășiră prin ușa salonului. Cel din frunte, un tînăr voinic, suplu, cu ochii sprinteni, cu mustața mare, frumos răsucită în sus, grăi poruncitor.

— Lasă pistoalele, domnule Székely! Ești arestat!

— Care sînt învinuirile ce mi se aduc? întrebă căpitanul calm.

— Nu le cunoaștem. Noi îndeplinim doar o poruncă.

— Mă supun după ce aflu numele vostru.

— Numele nostru? se miră tînărul. La ce-ți folosește domnule? Sîntem oșteni ai principelui Mihai. De vei folosi acele pistoale, s-ar putea să rănești doi dintre oamenii mei, dar ceilalți te vor supune.

— Te înșeli, domnule! se auzi din spate vocea lui Ducu.

Cei cinci se întoarseră ca la o comandă. Costache, Grasa și slujitorul își țineau pistoalele ațintite asupra lor.

— Iată, domnilor, continuă Ducu, spre voi nu stau amenințătoare două guri de foc, ci opt. Asta fără a mai pune la socoteală și sabia mea, care lucrează uneori destul de bine.

— Trădare! murmură tînărul mustăcios.

— Trădare din partea cui? zîmbi Ducu. Ați venit aici în numele principelui Mihai. Cum și noi lucrăm în aceeași slujbă, dorim să vedem ordinul de arestare.

— Avem poruncă, nu hîrtie, zise mustăciosul cu îndrăzneală. Intervenția domniilor voastre vă va aduce neajunsuri mari. Lăsați, domnilor, pistoalele și nu vă opuneți!

— Ei, la naiba! rîse Ducu. Știi cine sîntem?

— Nu, recunoscu omul cu toată sinceritatea.

— Numele meu e Ducu cel Iute. Domnii care mă însoțesc sînt Costache Caravană și părintele Grasa.

Pe fața necunoscutului se așternu uimirea.

— Ne cunoști?

— Am auzit despre domniile-voastre.

— În cazul acesta, e rîndul vostru să ne spuneți cine sînteți și pentru cine lucrați.

Mustăciosul rămase descumpănit. Îi venea greu să vorbească. Privi în jur, cătînd o ieșire forțată, dar se convinse că nu avea șanse. Auzise lucruri mari despre oamenii din fața lui. A opune rezistență echivala cu o sinucidere.

— Domnule, grăi el, ne primejduim viața dacă vă spunem numele stăpînului nostru.

— Viața voastră e în primejdie de cînd ați intrat în casă. Nu vă silesc să vorbiți. Faptele sînt destul de grăitoare. V-ați dat drept slujitori ai principelui, cu gîndul de a-l răpune pe căpitan. Asemenea lucrări duc spre necazuri dintre cele mai mari. Predați armele, domnilor!

Cei cinci lepădară săbiile și pistoalele. O jumătate de ceas mai tîrziu, gărzile palatului princiar îi încuiară cu grijă.

— În noaptea aceasta nu vă mai amenință nici o primejdie, se întoarse Ducu cel Iute spre căpitan. Puteți să plecați fără griji.

— Îl însoțesc pînă acasă, hotărî Costache. Abia după ce îl văd sigur voi sta mai liniștit.

Costache și căpitanul părăsiră curtea palatului și o luară pe străzi lăuntrice. După un sfert de ceas, Mihai Székely se afla din nou în salonul cel mare. Grăsunul Costache porni îndărăt cufundat în gîndurile lui. În dreptul unei porți mari, auzi zgomot slab la spatele lui. Sări brusc într-o parte, dar în aceeași clipă, ceva greu îl izbi în moalele capului. Ceva greu, ca o bucată de zid.

În zori căzuse ceață groasă. Căpitanul Jager dublă străjile, prevăzător. Pe străzi, chiar localnicii pășeau cu băgare de seamă, spre a nu se rătăci. Jager făcu un control al străjilor în jurul palatului princiar, apoi îl căută pe Ducu.

— O, căpitane, ce plăcere! zîmbi tînărul în locul unei înjurături. Poate că ceasul nu ar fi cel mai potrivit pentru o vizită, mai ales că nu am dormit destul peste noapte, dar discuțiile cu domnia-ta totdeauna s-au arătat pline de miez.

— Domnule, rîse căpitanul, știu că v-am sculat din somn și înțeleg mustrarea ascunsă în vorbele frumoase. Sper să iertați îndrăzneala cînd veți afla că m-a adus o afacere ce nu poate fi amînată. Straja de la poarta cea mică mi-a înmînat o scrisoare pentru domnia voastră. Iat-o domnule.

Ducu luă cu mirare micul sul din mîinile căpitanului, îl desfăcu și-i scăpă un șuierat printre dinți.

— Drace! murmură el. Cine a adus scrisoarea?

— Un cavaler necunoscut. Straja nu i-a cerut numele.

— Mda! Mulțumesc, Jager!

— Vești proaste? întrebă acesta.

— Proaste e puțin spus, zise tînărul îmbrăcîndu-se grabnic. Costache Caravană a dispărut. El se află în mîinile celui care a adus scrisoarea, sau cam așa ceva. Ni se pretinde să facem schimb de prizonieri: Costache pentru cei cinci arestați în toiul nopții.

— Unde va fi schimbul?

— Nu știu. Necunoscutul promite o a doua scrisoare.

Jager se îndreptă spre ieșire.

— O clipă! îl opri Ducu. Nimeni nu trebuie să afle despre aceste lucruri.

— Sînt oștean, domnule, i-o reteză căpitanul nemulțumit.

Aproape de nouă, ceața începu să se destrame, iar peste o jumătate de ceas apăru soarele. Pe drumurile din jurul cetății Alba-Iulia, trăsuri mînate de cai sprinteni zoreau către porți. Erau nobilii poftiți la lucrările Dietei. În palatul princiar se făceau ultimele pregătiri. Cae, Ducu și Grasa priveau mohorîți intrarea frumoaselor trăsuri în curte. Vestea despre dispariția lui Costache îi năucise.

— Ce facem, domnilor? întrebă părintele nerăbdător. Stăm cu mîinile în sîn? Eu propun să răsturnăm tot orașul cu susul în jos. Undeva într-o casă, trebuie să dăm de urma prietenului Caravană. Tăceți? Adică stăm așa fără nici un folos?

— Nu! zîmbi Cae. Vom merge împreună la lucrările Dietei. Mai avem o jumătate de ceas. Am rămas puțini și trebuie să veghem în jurul lui vodă.

— Apoi?

— Apoi ne vom gîndi. Nici nu poate fi vorba despre o răscolire a orașului. Populația s-ar arăta nemulțumită, iar noi destul de slabi. Pe Costache nu-l paște nici-o primejdie cîtă vreme cei care l-au răpit doresc un schimb de prizonieri. Dar să mergem! Iată că vodă e gata să intre în sala Dietei.

Zicînd acestea, Cae își ascunse cingătoarea cu vestitele lui cuțite, sub o haină largă. Ducu și Grasa luară săbiile și cîte două pistoale. Tufănel, Toroipan, Gălușcă și Ciripoi veniră în urma lor zăngănindu-și custurile lungi cum le ziceau ei. Scule cu care mai ales Tufănel învățase a umbla spornic, după lecțiile de scrimă luate de la părintele Grasa.

§

Cînd se trezi Costache simți o durere puternică în creștet. Încercă să-și pipăie locul supărător, dar mîinile nu-l ascultară.

Erau legate la spate cu frînghii trainice. Odaia, pe ale cărei lespezi ședea ca un sac, avea pereții înalți, iar în aer stăruia puternic mirosul de mucegai. Două lumînări groase răspîndeau o lumină destul de vie. Încercă să se ridice pe fund, sprijinindu-se în coate. Reuși după cîteva sforțări, dar chiar la spatele lui răzbi un hohot de rîs. Un bărbat voinic ședea într-un colț al încăperii. O namilă cu pieptul mare, ca de urs. După îmbrăcămintea nu prea de soi, arăta mai degrabă a slujitor decît a stăpîn.

— Ai căpățîna zdravănă, domnule, spuse uriașul, cu admirație. Eu îmi cunosc puterea. Altul în locul domniei-tale poate că nici nu s-ar mai fi trezit.

— Nu-i mare lucru, îl împunse Costache. Pe la spate oricine e voinic. E drept că ești dăruit bine în privința trupului, însă după cum bag eu de seamă, ai mîinile prea lungi. Oamenii cu mîinile lungi n-au putere în ele.

Uriașul se încruntă. Vorbele prizonierului nu-i căzură bine. Totdeauna fusese mîndru de puterea brațelor.

— Ai brațele prea moi, continuă Costache. Fac prinsoare că în fiecare dimineață îți vine să te întinzi.

— Adevărat, domnule! grăi uriașul cam descumpănit. Dar de unde știi domnia-ta asemenea lucruri?

— Știu. Și mai știu și altele. Sînt vraci.

— Domnia-ta?

— Ce te miri? fiecare om trebuie să aibă o meserie. La cincisprezece ani făceam moșmoande. La douăzeci, dezlegam făcăturile. La treizeci, înghețam apa sau aduceam ploaia.

Uriașul, cam nătîng și superstițios, îl privi cu adîncă mirare.

— Îi fi cumva solomonar? întrebă el.

— Ți-am zis, grăi Costache plin de măreție. Solomonar am fost la treizeci de ani. Acum am aproape patruzeci și las ucenicilor asemenea lucrare măruntă. Dar să vorbim despre domnia-ta! Eu am ochiul ager și văd totul. Ți-am spus că ai brațele slabe, însă nu

aș vrea să mă înțelegi greșit. Ele au multă putere. Totuși vigoarea lor ar putea crește de opt ori, dacă ai bea seara ceaiuri de rozmarin.

— Crezi, domnule? făcu uriașul trăgîndu-se mai aproape.

— Cum te văd și mă vezi.

— De unde știu că nu ești un șarlatan?

Costache nu răspunse îndată. Fața uriașului și mai ales ochii îl arătau lipsit de harurile inteligenței. Ca vîrstă, nu putea să aibă mai mult de treizeci de ani, cînd omul se mai gîndește la dragoste cu toată puterea. Iar graiul ca și hainele ponosite îi dovedeau starea umilă de slujitor mărunt.

— Ai să te convingi singur, spuse Costache privindu-l încruntat. Iubești o tînără domniță, care nu te prea bagă în seamă.

Uriașul sări uimit de-a binelea.

— De unde știți, domnule?

„De unde știu? gîndi Costache. După cît ești de tont și convins de voinicia ta, te uiți mai sus decît ți se cuvine."

Apoi zise:

— Ți-am spus că am ochiul ager. Iată, am să-ți arăt toate calitățile tale, promiți că nu te împăunezi?

— Promit, domnule.

— Ești frumos.

— Ah! gemu uriașul.

— Ești cel mai frumos bărbat pe care l-am întîlnit pînă azi.

— Vai!

— Fruntea domniei-tale, îngustă, e dulce ca un piept de fecioară. Nasul, cu șa la mijloc, aduce a vîrtoasă bărbăție și a sprintenă desfătare pentru un ochi de femeie. Gura, cu buzele mari, stîrnește fiori. Barba stufoasă, dulce neliniște. Pieptul cît un perete, mari promisiuni de alintare. Coapsele puternice, adîncă înfiorare a sufletului slab de femeie...

— Sfîntă fecioară!

— Dar nu e totul, domnule.

— Nu e totul? gemu uriașul.

— Nu! Ești înțelept.

— Jesus-Maria!

— Ochii domniei-tale sînt vii ca jeratecul. Mintea, clară ca lumina soarelui în zori, iar vorbele cuminți ca apele de șes.

— Să fiu al naibii! mugi uriașul.

— Gîndurile domniei-tale sînt iuți ca scînteile.

— Să mă ia...

— Virtuțile gîndirii adînci, ca drumul spre miezul pămîntului.

— Mamăăăă...!

— Ascuțimea spiritului, ca un vîrf de lance.

— Pe sfînta Lucreția! gîfîi uriașul, ce nu putea să înghită mulțimea laudelor aruncate de grăsun. Domnule, zise rugător, dați-mi timp de gîndire adîncă! Nu mă luați iute că-mi pierd firea! Sînteți sigur că nu greșiți?

— Nici o iotă, înțeleptule! D-aia m-am socotit că în calea dragostei domniei-tale se află un bob de zăbavă. O lucrătură făcută cu farmece, la miez de noapte, pe creastă de găină neagră. Aici stă întreaga împotrivire a tinerei doamne. Din păcate, în afară de mine, nu mai cunosc decît o singură persoană care ar putea să dezlege făcătura. Cel ce a umblat cu moșmoande e un bărbat mai mărunt de statură decît domnia-ta.

— Ah, ah! murmură uriașul de mînie. Îl bănuiesc, domnule. Acum știu cine e. Domnia-ta mi-ai deschis ochii asupra lui. Îl fărîm.

— Nu! grăi Costache aspru. Asta nu ajută acum. Îți trebuie o dezlegare a făcăturii. Dar după cum ți-am mai spus, numai eu și femeia aceea putem face asemenea lucrări.

— Unde se află femeia?

— Departe, domnule. Tocmai la Constantinopol.

— Vai! oftă uriașul deznădăjduit. Apoi se lumină la față. Poate domnia-ta... chiar dacă ți-am adus unele neajunsuri...

— Greu! Foarte greu! zise Costache nehotărît. Îmi trebuie sare pisată mărunt, o lumînare și o bucată de lemn cam cît un braț al domniei tale. Pe urmă, eu nu fac nimic fără plată.

— Plătesc, domnule, dacă nu-i prea scump.

— Nu-i scump.

— Atunci alerg. Alerg degrabă să aduc sarea și lemnul, că lumînări avem aici.

După un sfert de ceas, uriașul se întoarse gîfîind.

— Sarea am mai pisat-o nițel. Acum cred că ar fi bună.

— Mda! Merge! spuse Costache solemn. Cîtă vreme voi face desfacerea vrăjilor să nu te sperii, chiar dacă vor veni ceva zgomote rele! Iar gîndurile domnie-tale să fie îndreptate numai asupra domniței!

— Sînt, domnule.

— Ar mai fi o hibă, spuse grăsunul cu părere de rău. Mîinile mele sînt legate și nu pot umbla deasupra vrăjilor.

— Ah, așa e! observă descumpănit.

Cu toată lipsa lui de har al gîndirii, îl cîntări pe Costache din priviri, aplecat spre nehotărîre.

— Nu mă dezlega! spuse grăsunul știind ce-i în mintea lui. Pot desface vrăjile chiar numai cu ajutorul ochilor. Dar în astfel de situații îmi reușește doar una din zece. Ah, dacă aș avea puterea domnie-tale, cu ce știu eu, aș ajunge regele vracilor! Atît îmi lipsește. Domnia-ta ai putea să mă omori cu o singură mînă.

— Așa e! recunoscu uriașul.

Apoi i se lumină mintea. Dezlegat, grăsunul nu prezenta nici-un pericol în fața puterii sale. Îi tăie legăturile.

— Domnule, nu-i destul, grăi Costache. Mîinile mele nu pot lucra. Te-aș ruga să le tragi pînă cînd sîngele se va pune în mișcare!

Uriașul îi masă amîndouă mîinile, iar grăsunul scăpă sincere văicăreli sub apăsarea degetelor tari ca fierul.

— Ajunge, domnule! porunci el. Acum, dă-mi sarea!

Costache prinse cîrpa cu sare între palme și începu să-și rotească mîinile, bolborosind cu ochii dați peste cap:

— Patruzeci și patru de draci, cu funii și cîrlige, cu funingine și păr negru, opt vîrcolaci cu pungi în loc de gură, șapte iele turbate, cu dinții ca grebla și unghiile mari ca sabia, pogorîți degrabă peste noi, dar nu loviți! Învîrtejiți-vă în jurul nostru cu spaima morții, cu catran și cu smoală! Desfaceți pămîntul cu ghearele! Trei sute de strigoi fără ochi, alergați fără picioare să-mi aduceți fata! Găină cu creastă neagră, fă-te buboi spart! Diavoli, întindeți cîrligele negre! Ah, vă văd, vă simt, vă aud! se cutremură el. Nu! Să nu loviți! Sînteți aici. Pereții gem sub scîrnăvia voastră.

Uriașul simți pe frunte broboane reci.

— Pune lemnul lîngă mine, degrabă! porunci Costache.

Uriașul se supuse năuc.

— Acum, privește sarea! O vezi pe tînăra domniță în mijlocul ei?

— Nu.

— Învîrtoșează-ți tare privirile către pata din mijloc!

Uriașul căscă ochii mari și privi cu atenție. Dar în clipa aceea se petrecu un lucru cu totul neașteptat de el. Sarea din mîinile grăsunului îi zbură în față.

— Ochii mei! răcni uriașul ducînd mîinile în dreptul lor, fără să mai aibă timp a se folosi de ele. Bucata de lemn veni ca o măciucă peste căpățîna lui mare.

— Ah, drace, greu a mai fost! murmură grăsunul. Mare baftă să dau peste asemenea nătărău.

Se apucă să-l lege burduf, cu multă pricepere, ce dovedea îndelungată ucenicie. Apoi îi băgă o cîrpă mare în gură. Isprăvi tocmai la timp, fiindcă uriașul începu să geamă.

— Stai cuminte, înțeleptule! grăi Costache luîndu-i cele două pistoale. Îmi pare tare rău că sînt grăbit și sper că mă înțelegi. Discuțiile cu domnia-ta au fost o desfătare.

După ce-și îndreptă ținuta cam șifonată, deschise ușa grea de stejar. În fața lui porneau niște trepte. Urcă fără grabă și

ajunse la altă ușă. Era încuiată, dar cheile se aflau în broască. Ieși într-un coridor lung și gol, apoi într-o încăpere frumoasă, cu multe scule de preț. Trase cu urechea, dar în casă nu se auzi nici-un zgomot. Intră într-un hol mare, a cărui ușă bănui că dă în stradă sau în curte. Ușa era încuiată și nu văzu cheie. Reveni în încăperea frumoasă și deschise o fereastră. Dincolo de fereastră începea o grădină cu puțini arbori, iar în spatele ei un gard de zid ce da către stradă. Cîteva clipe mai tîrziu, sări peste gard și porni în lungul străzii, ferindu-se de porțile înalte, cu boltă mare. Ziua căzuse către amurg, dar Costache nu știa dacă e seară sau dimineață. La primul colț de stradă nimeri în brațele a trei bărbați cu fețele încruntate. Duse mîinile spre pistoale într-un gest mecanic, apoi îl pufni rîsul. Dinaintea lui se opriseră Cae, Ducu și părintele Grasa.

— Ah, Costache! zîmbi Cae. Pe unde naiba ai luat-o razna?

— Prin fundul pămîntului, chițcăi grăsunul. Dar aș merita să știu și eu de e seară sau dimineață.

— Seară, domnule, grăi părintele Grasa, minunîndu-se de asemenea neștiință.

— Mda! mormăi grăsunul. Înseamnă că pălitura uriașului a fost mai rea decît mi-am închipuit.

Apoi le povesti prietenilor, în cuvinte puține, întreaga lui aventură, lăsînd înflorituriIe pentru o ocazie mai fericită. Cîteva minute mai tîrziu săriră peste gardul părăsit de Costache. Intrară în casă prin fereastra rămasă descuiată, o închiseră la loc și coborîră în pivniță. Dar pivnița era goală. Priviră legăturile aruncate pe jos. Ele nu fuseseră dezlegate sau tăiate. Uriașul le venise de hac ajutat de nemaipomenita lui forță. Scotociră casa din pod pînă în pivniță, însă fără folos. Voinicul bărbat dispăruse fără urmă. Ieșiră în stradă și se îndreptară către un vecin a cărui față se lungise de un cot, observîndu-i de unde vin.

— A cui e casa aceasta? întrebă Ducu.

— A domnului Huszár, judele Clujului. Dar o folosește rar. Locuiește mai mult la Cluj. Aici are un slujitor voinic. El îngrijește casa.

— L-ai văzut cumva pe slujitor?

— L-am văzut acum un sfert de ceas. Părea tare zorit.

— În ce parte a apucat-o?

— Pe acolo, domnule.

— Ne despărțim, prieteni, hotărî Cae după ce se depărtară de curiosul vecin. Fiecare dintre noi va alerga către una din porțile orașului, cu consemn către străji să oprească orice ieșire. Ne întîlnim peste un ceas la intrarea cea mare a palatului princiar.

Cu puțin înainte de împlinirea ceasului, cei patru prieteni se întîlniră din nou.

— Ce vești? întrebă Cae.

— Proaste, răspunse părintele Grasa. Huszár și uriașul au părăsit Alba-Iulia într-o trăsură. Acum sînt pe drumul Teiușului, însoțiți de șapte cavaleri.

— Pornim după ei, strigă Ducu.

O jumătate de ceas mai tîrziu, opt călăreți ieșiră prin poarta dinspre Teiuș, mînați parcă de toate urgiile iadului. Vînt Sălbatec, minunatul armăsar al lui Cae Indru, se depărtă vizibil de însoțitori. Ceva mai în urmă, Costache Caravană îi vorbea cam întretăiat Zambilicăi:

— Dacă primeai asemenea lovitură în căpățîna ta slută, aleluia! Era gata să mă curăț în vreme ce tu mestecai vreo două măsuri de ovăz. Acum tragi a lene și mă faci de rîs. Cînd a mai călărit Costache Caravană în urma prietenilor săi?

Înțelegînd parcă mustrarea stăpînului, Zambilica se porni să lucreze mai spornic din cele picioare nefiresc de subțiri, spre bucuria grăsunului. Tufănel, Gălușcă, Ciripoi, Toroipan și Sile Adormitu călăreau niște cai minunați, despre a căror proveniență le-ar fi venit greu să vorbească. Întunericul căzuse de-a binelea. Pe drumul de piatră frumos întreținut, potcoavele cailor scînteiau adesea. La hanul Trei Drumuri din tîrgul Teiuș, niște călători ocazionali petreceau la lumina frumoasă a lumînărilor multe. Nocturnii călăreți opriră un minut și-l întrebă pe hangiu dacă trecuse pe acolo o trăsură urmată de șapte călăreți.

— Acum un ceas și ceva, domnilor, dar nu au făcut popas, zise hangiul. După cîte am băgat de seamă, au luat-o pe drumul Aiudului.

Cae îi strecură în palmă un ducat de aur.

La intrarea în Aiud, întrebară un localnic ce se dovedi a nu ști nimic. Ceva mai încolo opriră un altul. De fapt, nu-l opriră. Omul ședea în marginea drumului. Era un bărbat mărunt, cu hainele ponosite, aplecat către a doua jumătate a vieții.

— Jupîne, îl întrebă Cae, n-ai văzut cumva o trăsură însoțită de șapte călăreți?

— Domnule, grăi măruntelul fără grabă, mie îmi place să ies la drum și să văd călători care se vîntură în sus sau în jos. Unii sînt grăbiți, alții domoli la mers. Grăbiții nu mă atrag, iar domolii n-au haz. Omul domol la mers nu suferă de ceva ascunzișuri. Cel învîrtoșat către sprinteneală nu prea stă la taclale. Mai mare jalea.

— Ce-ai zice dacă ți-aș dărui un ducat? întrebă tînărul cu răbdare.

— L-aș bea în sănătatea înălțimii-voastre, însă nu dintr-o dată, ci numai cu temei zilnic. În fiecare zi aș închina pentru voi două-trei păhărele. Vă închipuiți, domnule, cît ar pierde sănătatea voastră dacă l-aș face praf într-o singură zi.

— Iată ducatul promis, rîse tînărul. Poate îți amintești despre niște călători care ar fi putut trece pe aici acum un ceas. O trăsură cu șapte însoțitori.

Măruntelul ascunsese ducatul degrabă, apoi zise:

— Domnule, aurul vostru parcă mi-a luat o pînză de pe ochi. E drept că nu stau aici chiar de un ceas, că nu am văzut șapte călăreți, dar o trăsură cu roata stricată a fost cărată din drum de slujitorii lui Csáki.

— Unde locuiește Csáki?

— A treia uliță pe dreapta, se află o casă mare, cu gardul de zid.

Călăreții își struniră caii obosiți. Găsiră curînd locuința domnului Csáki, dar nu merseră pînă la poartă. Lăsară caii în seama

lui Ciripoi și porniră în lungul gardului înalt. Întunericul parcă se mai destrămase, iar umezeala pămîntului prindea tărie sub apăsarea frigului. Săriră peste zid, ajutîndu-se unii pe alții. Casa era luminată puternic în partea dinspre verandă, unde bănuiră că s-ar afla sufrageria. Se furișară pe lîngă zidul casei. Un slujitor apăru pe neașteptate și le pică în brațe. Cae, îi lipi cuțitul de gît, îndemnîndu-l spre liniște. Costache îl legă degrabă la mîini și la gură. În sufragerie, Huszár și gazda ridicară ultimul pahar cu vin înainte de a se despărți. Huszár căpătase cai de schimb și spera să refacă întîrzierea pricinuită de roata buclucașă a trăsurii. Însoțitorii lui așteptau porunca de plecare, chiar dacă regretau gustările și vinul bun ce dădeau mesei o atmosferă de sărbătoare. Cîteva clipe mai tîrziu, ușa sufrageriei sări în lături, parcă aruncată de vînt puternic. În pragul ei apăru Cae Indru, alături de tovarășii săi.

— Bună seara, domnilor, și vă rog să rămîneți pe loc! zîmbi tînărul. Să nu umblați la arme, fiindcă venim în numele prințului! Domnule Huszár, ești arestat!

— Aveți ordin de arestare? întrebă judele mînios.

— Avem, domnule, răspunse tînărul și îi întinse o hîrtie.

— Ah! murmură judele cu satisfacție. Ordinul nu-i semnat de principe, cei de domnia-voastră.

— Adevărat! continuă Cae să zîmbească. Rangul nostru ne dă împuternicire să semnăm asemenea hîrtii.

— Fie! Ce învinuiri mi se aduc?

— Încercare de a-l răpune pe căpitanul Mihai Székely, sechestrarea domnului Costache Caravană și complot împotriva vieții principelui.

— Puteți dovedi?

— Putem. Cei cinci slujitori ai domniei-tale au recunoscut că le-ai poruncit uciderea căpitanului. Omul care l-a atacat pe domnul Costache Caravană se află lîngă domnia-ta. Ai adus lîngă Cluj patru sute de cazaci pe plată, care să-i taie calea principelui și să-l răpună. Îndată după lucrările Dietei am primit prin curier toate dovezile vinovăției domniei-tale.

— Și dacă nu mă supun?

— Ne vom bate, domnule.

— Sînteți mai puțini.

— Numărul nu hotărăște totdeauna, răspunse Cae. Predă pistoalele și sabia, domnule Huszár!

— O clipă, interveni unul dintre însoțitori.

Era un tînăr înalt, cu trăsături frumoase și vorba domoală.

— Domnule, i se adresă lui Cae, numele meu e Vitéz. Sînt fiul șpanului de Turda.

— Te cunosc, răspunse Ducu în locul lui Cae. Domnia-ta l-ai lovit din spate pe domnul Chirilă Zece Cuțite. Și cine face treaba asta...

— Adevărat! grăi tînărul, și mă căiesc. Mînia mă orbise. Vărul nostru Ioan căzuse cu cîteva clipe înainte, sub unul dintre cuțitele domnului Chirilă.

— Ah, ah! se miră Ducu. Deci asta era?

— Asta era, domnule, și mă căiesc încă o dată că m-am lăsat tîrît de mînie. Cît privește învinuirile ce i se aduc domnului Huszár, sînt grave și nu i-am cunoscut asemenea intenții. Abia acum văd limpede. Domnul Huszár urmărea să devină cancelar al Transilvaniei, lucrînd în slujba contelui Ștefan Báthory.

— Cel care urmărește a fi principe, completă Cae.

— Nici asta n-am știut-o, domnule, grăi tînărul cu mirare adîncă. Deci nu vom ridica mîna să-l apărăm pe omul acesta și nici domnii care mă însoțesc.

În clipa aceea, Huszár făcu un gest scurt și slobozi pistolul asupra lui Vitéz. Cuțitul aruncat sprinten de Cae, îl făcu pe judele Clujului să bată aerul cu brațele. Rana lui Vitéz sîngera la umăr, dar fără pericol. În schimb Huszár lovit în pîntec se apleca domol către moarte.

§

În ajunul Crăciunului se pornise ninsoarea. Fulgii mari cît monedele cădeau în lumina ferestrelor, fără grabă, fără nimic pripit. Nu se încurcau între ei, ci dansau aplecîndu-se pe o parte mirați de viața lor scurtă. Abia pe pămînt, fiecare înceta să mai trăiască singur, culcîndu-se în straturi adînci. Frumosul castel din Obreja, scăldat în lumină, avea oaspeți de seamă. Principele Mihai fusese poftit în fruntea mesei, dar el nu se așeză. Sub fereastra înaltă se auziră glasuri subțiri, dulci și vioaie:

— Ne primiți cu colinda?

— Vă primim, strigă Mihai-vodă cu fața strălucitoare.

Sub mîinile lui sprintene, fereastra se deschise în lături. Lîngă zid vreo opt prichindei cu cușmele mari acoperite de omăt, cu fețele roșii și ochii rîzători, porniră să cînte. Unii prea ridicat, alții prea jos, cu mici opinteli, cu unele cuvinte mîncate pe jumătate din grabă, dar cine lua seama la asemenea lipsuri mărunte? Glasul lui vodă li se alătură grabnic, iar copiii se învîrtoșară din toată inima:

Trei păstori se întîlniră
Trei păstori se întîlniră
Raza soarelui, floarea soarelui
Trei păstori se întîlniră

Și așa se sfătuiră
Și așa se sfătuiră
Raza soarelui, floarea soarelui
Și așa se sfătuiră.

La puțină vreme sosiră în sănii sprintene Buzeștii, clucerul Băicoianu, Udrea și Calomfirescu. Prin fereastra sufrageriei se vedeau luminile caselor din Cistei. Nu se afla casă fără lumină. Peste Tîrnava răzbeau în noapte frînturi de colinzi. Se simțea sărbătoare în aer.

— Așa-i obiceiul aici, măria-ta, zise Ion Cristu. În noaptea asta nimeni nu doarme. Pe plitele sobelor, sarmalele se fierb

domol în oale de pămînt. Bărbații și femeile închină un pahar în așteptarea colindătorilor. Copiii, cu nasurile înroșite de frig, umblă pe la ferestre pînă tîrziu. Apoi, pornesc flăcăii.

— Așa e peste tot neamul românilor, zîmbi vodă.

Ceva mai tîrziu, principele se ridică în fruntea mesei și grăi cu prefăcută încruntare:

— Prieteni, am venit aici să petrecem sfînta noapte a Crăciunului, dar nu numai pentru asta. Iată că avem lîngă noi un nepot care nu ne-a cerut niciodată nimic. A venit vremea să-i facem un dar. Ai vreo dorință, nepoate?

— Am, doamne, rîse tînărul. Doresc sănătate principelui nostru.

— Mulțumesc! Altceva?

— Nimic.

— Nimic? se miră vodă cu aer misterios. Atunci am eu o dorință. Nu, nu o dorință, ci o poruncă. Adică, nici poruncă... Uite că nu știu cum naiba să-i zic. Aș vrea să-l logodesc pe nepotul nostru cu frumoasa stăpînă din Obreja.

La auzul acelor cuvinte, mîinile Stelei înțepeniră dintr-o dată pe marginea mesei. Fața lui Cae păli adînc. Vodă se prefăcu a nu observa și continuă jumătate glumeț, jumătate aplecat spre fioroasa încruntare:

— Dacă las după el, rămîne fată bătrînă. Dacă las după ea, rămîne flăcău tomnatec.

— Sînt sărac, măria-ta, murmură tînărul cuprins de tristețe. Stela e prea bogată pentru a îndrăzni...

— Ei, la naiba! se prefăcu mînios vodă. Ce fac eu cu aceste inele de logodnă? Le-am cumpărat de la starostele negustorilor din Sibiu, iar prin împrejurimi nu cred să se găsească altele mai frumoase. Am să le vînd.

— Măria-ta, zîmbi Ion Cristu, fratele Stelei, cred că s-ar potrivi în mîinile acestor tineri. Sora noastră are avere pentru amîndoi.

— Nu! se împotrivi vodă. Și nepotul nostru are avere. Am trecut pe numele lui moșia noastră de la Pitești. O moșie frumoasă, cu patru sate mari. Hîrtiile care îi acordă acea stăpînire sînt la noi. Acum, să vină logodnicii lîngă nașul!

Cu toate că se arătau sfioși, Cae și Stela săriră nerăbdători de la locurile lor.

— Ei, ei, fără pripeală! se încruntă vodă. Nunta o facem abia după Bobotează.

Cam la același ceas, în hanul Pivnița Șardului din Alba-Iulia, Sile Adormitu, Gălușcă, Ciripoi-fiul, Toroipan, Tufănel-fiul, Ciripoi-tatăl și Tufănel-tatăl, apucaseră a goli cea de a șasea găleată cu vin în sprintenă hărnicie și aspră trudă. Aflat la locul de cinste în fruntea mesei, Sile Adormitu grăi plin de cumpătare:

— Domnilor, a trecut de mult de miezul nopții. Poate să fie chiar ziuă. Copiii s-au dus la culcare obosiți. Acum a venit vremea bărbaților a-și opinti glasurile în creștinească și sfîntă cîntare. Înainte de a mă produce personal, desfătîndu-vă inimile, aștept să-mi colindați voi. Cine se încumetă?

Cum nimeni nu îndrăzni a se produce dinaintea distinsului cavaler, care purta o frumoasă îmbrăcăminte de catifea albastră, cu guler scump de soboli, despre a cărei proveniență n-ar fi dorit să vorbească, Sile își umflă buzele mari și prinse a răcni cu dulce chemare o colindă de prin părțile Bîrsei. Glasul său aducea ușor cu scrijelat de fier pe sticlă. Dăruiți cu bună ureche muzicală, Ciripoi-tatăl și Tufănel-tatăl simțiră că-i apucă damblaua și se traseră plini de demnitate spre ușa hanului, ce părea a se clătina ciudat. Afon ca un catîr surd, Gălușcă dădu ochii peste cap și își uni vocea cu cea a cavalerului. Peste Alba-Iulia se lăsase o ceață groasă. Era dimineață de-a binelea, dar întunericul și ceața stăruiau puternic. Luminile de prin case dispăruseră, semn că gospodarii ce vegheaseră peste noapte s-au aplecat spre creștineasca odihnă a somnului.

— Un' sîntem, vere? întrebă Ciripoi-tatăl, pendulînd nesigur pe picioarele șubrezite de tăria vinului mult.

— După cum dibăcesc eu și după chibzuiala-mi boierească, grăi Tufănel-tatăl, cătînd zadarnic un sprijin, aș zice că-n cetatea A... la... luia. Nu! În Alva-Iula. Aș! În...

Un bărbat străin de Alba-Iulia, rătăcit prin ceață, nimeri alături de cei doi.

— Bună dimineața, domnilor! grăi el. Am sosit acum un ceas și caut casa domnului Beldi. Dar m-am rătăcit după cum se vede. Pe străzi nu-i țipenie de om și nu îndrăznesc a bate la vreo ușă de creștin.

— Pă ce stradă? păru să se dezmeticească o clipă Tufănel-tatăl.

— Undeva pe aici, pe aproape.

— N-o știi?

— Nu.

— Vere, ăsta e mai făcut ca noi, grăi cu frumoasă cumpătare.

Ciripoi îl împunse pe negustor cu degetul în stomac.

— O știi pă aia cu rozmarinu... cu ochii negri... cu doru neichii?...

— Nu, domnilor. Sînt negustor. N-am vreme de chestii d-astea.

— Beți... ule! strigă Ciripoi cu dispreț.

— Domnilor, încercă omul din nou, sîntem trei negustori cinstiți. Eu m-am rătăcit de ceilalți doi..

— Trei? se miră Tufănel-tatăl. Vere, ia dă-mi oala aia să-mi limpezesc vederile! Trei? zise clătinîndu-se. S-ar putea să fiți trei, că mie îmi cam lăcrimează ochii. Tu ce zici, vere?

— Cred că ar fi bine să-i numărăm. Să mor dacă nu minte! După cum bag eu de seamă, nu sîntără mai mulți de doi.

Ciripoi făcu numărătoarea, pipăindu-l cu mîna pe negustor și pe Tufănel.

— Sînteți doi, nene! grăi sentențios. Pă mine nu mă duci.

— L-ai pus la număr și pe domnul care ți-e văr.

— Și ce, la adicătelea el nu-i om? Poate că e chiar boier, dacă vrei să știi. Ia numără-i tu, vere, că nu vreau să am vorbe!

Tufănel-tatăl muie tacticos degetul în gură, îl pipăi pe negustor, pe Ciripoi și se pipăi și pe el.

— Sînt trei. N-a mințitără săracu! Ce e a lui, e a lui...

— Aș! sări Ciripoi. Ia să-i mai numărăm o dată...

Negustorul se depărtă scîrbit. Ciripoi, atîrnat de gîtul vărului, zbieră după el:

— Nu știi strada? Nici barem un han? O cîrciumă? O cramă? Beți... ule!

§

În noaptea de Anul Nou, palatul princiar din Alba-Iulia primi peste trei sute de oaspeți. Mesele întinse cu bunătăți, vinurile de Șard, de Ighiu, de Aiud, sau de Cistei îmbiau la petrecere. Cînd se împlini miezul nopții, Mihai-vodă păși către una din ferestrele mari. Zăpada înghețată sub gerul aspru scînteia ca argintul bătut proaspăt. Cerul era înalt și limpede.

— Sînt în anul 1600, grăi vodă către Cae Indru. Începe un an nou și un veac nou. Să bem, nepoate, pentru veacul care s-a sfîrșit cu bine și pentru cel care începe! Să bem pentru unirea cu Moldova!

Goliră paharele cu sete și cu siguranță într-un început de veac bun.

— Doamne, zise tînărul gînditor, va rămîne oare după noi această unire? Prea sînt multe neamurile care cată a ne îngenunchea cu forța.

— Nu știu, răspunse principele la fel de îngîndurat. Dar noi am aruncat sămînța unirii în inimile românilor de pretutindeni și măcar atît e bine. Cînd vor fi timpuri prielnice, sămînța va rodi fără îndoială. Ce va fi azi, ce va fi mîine, are mai puțină însemnătate. Un neam nu trăiește doar o viață de om.

Costache Caravană a părăsit mîndra sală de petrecere, purtînd în mînă o găleată cu tămîios de Cistei. Chirilă trase cu ochiul spre Ducu și pufniră amîndoi în rîs. Știau încotro se îndreaptă grăsunul. Costache dădu colțul palatului și ajunse în grajd lîngă Zambilica. Năstrușnicul armăsar simți mirosul vinului și se uită pofticios.

— E Anul Nou, zise grăsunul, clătinîndu-se vizibil pe picioarele lui scurte. Sînt un stăpîn de treabă, Zambilico. La toate sărbătorile ți-am dat băutură. Nu sorbi așa, nărodule! Vinul trebuie gustat pe îndelete. La mulți ani! Hai, gata, gata! Nu mai e.

Zambilica îl privi cu ochii sticloși cînd dintr-o parte, cînd din alta. Călcînd ca în străchini, Caravană închise ușa grajdului.

— A îmbătrînit Zambilica, murmură el. Altădată nu-i ajungea o găleată și dădea năvală peste mine. Acum, doar s-a uitat năuc. E criță. O mie șase sute. Început de veac. Prietenul Cae se însoară... Chirilă nu-i prea departe de asemenea gînduri... Ne rărim și parcă mi-e frig...

SFÎRȘIT